

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

12 Subat 2017

9708 HASANI, Mustafa. Stavovi uleme o
šerijatskopravnom statusu Bosne i Hercegovine pod
Austro Ugarskom upravom. *Zbornik Radova
Fakulteta Islamskih Nauka u Sarajevu*, 16 (2012)
pp. 91-114. With abstract in English entitled
"Attitudes of ulama about sharia legal status of
Bosnia and Herzegovina under Austro Hungarian
rule." Abstract(s): Arabic & English

Macaristan
130026

Macaristan (130026)

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

12 Nisan 2017

246508

THE UNBEARABLE WEIGHT OF EMPIRE

THE OTTOMANS IN CENTRAL EUROPE –
A FAILED ATTEMPT AT
UNIVERSAL MONARCHY (1390–1566)

PÁL FODOR

Institute of History
Research Centre for the Humanities, HAS

Macaristan

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	246508
Tas. No:	956.0721 FOD. U

Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences

Budapest, 2015

MACARİSTAN

Fehervari, Geza; Gül Baba, Ottoman Bektashi saint

A centre for Islamic culture in Hungary .-- 1990 ISSN: 0264-1828 : Arts & the Islamic World, vol. 5 ii / 18 pp. 46-48, (1990)

Metalwork | Archaeology / Archeology | Khurasan / Khorasan | Iran - medieval

Akyürek, Göksun

A comparative reading of the pursuit into the 'East' for national expression in Turkish and Hungarian architecture .-- Hungarian National Museum, Budapest, 2009 : Thirteenth international congress of Turkish art. Proceedings, Edit. Géza Dávid and Ibolya Gerelyes , pp. 57-70,

Sicily | Normans | Painting - mural

Malkoç, Eminalp

A cross section in the Turkish-Hungarian academic relations from the early Republican period: the Turkey trip of Hungarian professors in 1924 .-- 2011 ISSN: 1956-2543 : International Journal of Turcologia, vol. 6 / 12 pp. 31-39, (2011)

Matuz, J.

A defter from southern Hungary belonging to the Royal Library of Copenhagen .-- 1970 : Acta Orientalia (Copenhagen), vol. 32 pp. 155-158, (1970)

Archives documents - Denmark | Ottoman Empire - general | Hungary

Gerelyes, Ibolya

A history of research in Hungary into Ottoman art .-- : Turkish flowers: studies on Ottoman art in Hungary

Edit. Ibolya Gerelyes , pp. 11-18,

A Hódoltság török levéltári forrásai nyomában .-- Magyar Tudományos Társaság Könyvtára, Budapest, 1993 :

Editor: Fekete, L.

Mészáros, L. ; Hausfatter, K.

A hódoltsági mezővárosok népességszámának kérdéséhez (1546- 1562). (To the question of the population number of Hungarian country-towns under Turkish rule.) .-- 1974 : Demográfia, vol. 17 pp. 108-122, 213-235, (1974)

Ottoman Empire - 16th century | Hungary

Gerelyes, Ibolya; Zsolnay, Miklós

A Hungarian collector of Islamic art. Miklós Zsolnay's ceramics collection from Fuşat .-- Csoma de Korös Soc. , Budapest, 2003 : Proceedings of the 20th congress of the Union Européenne des Arabisants et Islamisants (Part two), Budapest , 10-17 September 2000. Alexander Fodor with Kinga Dévényi, Tamás Iványi (eds.) , pp. 235-248,

Tiles | Ceramics | Hungary | Ottoman Empire - 19th century

Szakály, F. ; Adoryan litteratus

A Hungarian spahi in the 16th century: the mysterious "Andreya Litteratus" of Esztergom .-- 1994 ISSN: 0001-6446 : Acta Orientalia (Academiae Scientiarum Hungaricae), vol. 47 i-ii pp. 181-196, (1994)

Hungary | Ottoman Empire - 16th century

[Hajjāj, Nāsir al-]

A hungry orange & other stories / Nasri Hajjaj .-- Tripathi, Bombay, 1972 : Index on Censorship, vol. 31 iii pp. 131-135, (2002)

Trans. Muhawi, Ibrahim

Hungary | Ottoman Empire - 16th century

Benda, K. ; Tóth, I. G.

'A jezsuiták mecsetje': egy forráskiadvány margójára .-- 1994 : Budapesti Könyvszemle: BuKSz, vol. 6 i pp. 20-25, (1994)

Hungary | Missions & missionaries (Christian) | Archives documents - Vatican | Christianity - Hungary | Ottoman Empire - 17th century

Kovács, S. T.

A Kopaszi-zátonyi fegyverek. ([Zusammenfassung:] Die Waffen aus der Kopaszi-Sandbank.) .-- 1994 ISSN: 0133-2023 : Folia Archaeologica, vol. 43 pp. 251-278, (1994)

Arms armour | Hungary | Ottoman Empire - 16th century | Archeaology - Hungary

Újváry, Zsuzsanna J.

A Muslim captive's vicissitudes in Ottoman Hungary (mid- seventeenth century) .-- : Ransom slavery along the Ottoman borders (early fifteenth-early eighteenth centuries)

Edit. Géza Dávid and Pál Fodor, pp. 141-167,

Iran - general

Cernovodeanu, P.

A new approach towards Vlad Tepeș .-- 1977 ISSN: 0556-8072 : Revue Roumaine d'Hiŝtoire, vol. 16 pp. 335-346, (1977)

Vlad III Tepeș / Vlad the Impaler, Voivode of Wallachia

Bak, János M.

Hungary and crusading in the fifteenth century .-- Loránd Eötvös University, Department of Turkish Studies; Hungarian Academy of Sciences, Institute of History, Budapest, 1994 : Crusading in the fifteenth century: message and impact

Edit. Norman Housley , pp. 116-127,

Palestine - 12th century | Medicine | Crusades & Latin Kingdoms | Welfare | Europe (general) - 12th century | Hospitals | Christian military orders

Sweeney, J. R.

Hungary in the Crusades, 1169-1218 .-- 1981 ISSN: 0707-5332 : International History Review, vol. 3 pp. 467-481, (1981)

Palestine - 12th century | Medicine | Crusades & Latin Kingdoms | Welfare | Europe (general) - 12th century | Hospitals | Christian military orders

Housley, N.

King Louis the Great of Hungary and the Crusades, 1342-1382 .-- 1984 ISSN: 0037-6795 : Slavonic and East European Review, vol. 62 pp. 192-208, (1984)

Palestine - 12th century | Medicine | Crusades & Latin Kingdoms | Welfare | Europe (general) - 12th century | Hospitals | Christian military orders

Szántó, Iván

Mamluk influences in Hungarian art .-- 2010 ISSN: 1866-8550 : Beiträge zur Islamischen Kunst und Archäologie, vol. 2 pp. 192-202, (2010)

Art - general | Hungary | Representations of Islam by non-Muslims | Mamluks

Schakndlinger, A. C.

90 Jahre Okkupation Bosniens und der Herzegowina durch Osterreich-Ungarn .-- 1968 : Buſtan, vol. 9 iii-iv pp. 68-72, (1968)

Dávid, Gâzî

A life on the marches: the career of Derviş Bey .-- 2001 ISSN: 0001-6446 DOI (Digital Object Identifier): 10. 1556/AOrient. 54. 2001. 4. 3 ISSN: 00016446 : Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, vol. 54 iv pp. 411-426, (2001)

Hungary | Ottoman Empire - 16th century | Prosopography

Scheer, Tamara

A micro-historical experience in the late Ottoman Balkans: the case of Austria-Hungary in Sanjak Novi Pazar (1879-1908) .-- : War and nationalism: the Balkan Wars, 1912-1913, and their sociopolitical implications

Edit. by M. Hakan Yavuz and Isa Blumi , pp. 197-229,

Arabic literature: modern - prose | Law | Egypt - 1900-52 | Village studies & rural living

130026

DİA

MACARİSTAN

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

21.08.2017

Berend, Nora

A note on the end of Islam in medieval Hungary: old mistakes and some new results .-- 2014 ISSN:
0955-2340 : Journal of Islamic Studies, vol. 25 ii pp. 201-206, (2014)

Hungary

279 HEISS, Johann & FEICHTINGER, Johannes: ---
Distant neighbors: uses of Orientalism in the late
nineteenth-century Austro-Hungarian Empire.
*Deploying Orientalism in culture and history: from
Germany to Central and Eastern Europe.* Ed. James
Hodkinson and John Walker; with Shaswati
Mazumdar and Johannes Feichtinger. Rochester
(NY): Camden House, 2013, pp. 148-165.

Oryantalizm
181028
Macaristan
130026

26 Kasım 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

286 KÖVES, Margit. Modes of Orientalism in Hungarian letters and learning of the nineteenth and twentieth centuries. *Deploying Orientalism in culture and history: from Germany to Central and Eastern Europe*. Ed. James Hodgkinson and John Walker, with Shaswati Mazumdar and Johannes Feichtinger. Rochester (NY): Camden House, 2013, pp. 166-189.

Macaristan
130026

HAZDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Kasım 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

9506 CSISZÁR, Esztella. Hungary. *Yearbook of Muslims
in Europe*, 7 (2015) pp. 302-313.

Macaristan
130026

21 Kasım 2017

271466

STUDIEN ZUR SPRACHE, GESCHICHTE UND KULTUR DER TÜRKVÖLKER

Begründet von
György Hazai

Herausgegeben von
Pál Fodor, Barbara Kellner-Heinkele,
Simone-Christiane Raschmann

Macaristan

130026

STUDIEN ZUR SPRACHE, GESCHICHTE UND KULTUR DER TÜRKVÖLKER

Band 25

Klára Hegyi

**The Ottoman Military Organization
in Hungary**

Fortresses, Fortress Garrisons and Finances

03 Mart 2019

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	271466
İas. No:	327.95607 HEG-0

KLAUS SCHWARZ VERLAG • BERLIN

2018

Islam 1986

OSTEUROPA-INSTITUT AN DER FREIEN UNIVERSITÄT BERLIN
BALKANOLOGISCHE VERÖFFENTLICHUNGEN

Herausgegeben von Norbert Reiter

BAND 11

Alexandre Popovic

L'ISLAM BALKANIQUE

Les musulmans du sud-est européen dans la période
post-ottomane

Macarietan

6485
949.6297
POP.1

Berlin 1986

IN KOMMISSION BEI
OTTO HARRASSOWITZ · WIESBADEN

CHAPITRE IV. HONGRIE

IV a. Les origines de la communauté musulmane de Hongrie

Tout comme pour les trois pays précédents, les origines de la communauté musulmane de Hongrie se situent après¹ la conquête ottomane d'une partie du territoire hongrois, conquête entamée par la victoire des Turcs à Mohács en 1526. La ville de Buda est prise en 1541, celles de Pécs et d'Esztergom en 1543, celle de Szigetvár en 1566, et celle d'Eger en 1596.

Nous sommes particulièrement bien informés sur la période d'occupation ottomane qui durera jusqu'en 1699, grâce à un grand nombre de publications (dues aux savants hongrois, turcs et autres), publications qui embrassent à peu près tous les domaines: l'histoire, la linguistique, la littérature, l'architecture, l'épigraphie, la démographie etc. Il résulte de ces travaux que, comme partout ailleurs, cette occupation ottomane a eu comme conséquence directe la formation d'une communauté musulmane du pays, communauté constituée par: l'armée, les fonctionnaires ottomans, les colons², les derviches colonisateurs appartenants aux divers ordres mystiques musulmans³, enfin (grâce à l'islamisation) par un certain nombre de convertis locaux.⁴

¹ Il me semble très difficile de prendre en considération l'article de S. Balić, *Der Islam in mittelalterlicher Ungarn* (paru dans *Südost-Forschungen*, 23, 1964, p. 19-35, puis dans une brochure à part: Le Caire, 1966, 1 vol. in-8°, 19 p. en allemand + 24 p. en arabe; cf. *Bibliotheca Orientalis*, 25, 1968, p. 105), ainsi que quelques autres publications de cet auteur allant dans le même sens, car ni son argumentation, ni sa démarche scientifique ne me paraissent convaincantes.

² Il semblerait qu'une grande partie de ces colons était constituée de musulmans venant de Bosnie.

³ Un exemple caractéristique de ce genre est 'Alā' al-Dīn 'Alī Dede b. Muṣṭafā al-Bosnawī (cité parfois aussi sous le nom d'al-Sigetwārī), derviche halweti et auteur de plusieurs ouvrages en arabe. Il était né (probablement) à Mostar (en Herzégovine) vers le début du XVIe siècle, où il avait fait ses premières études, avant de les continuer à Istanbul. Après avoir obtenu son *irṣād iğāzet*, il parcourt le monde, rendant visite aux cheikhs célèbres, et effectue le *ḥağğ* à plusieurs reprises. De retour en Roumélie, il s'installe définitivement comme «professeur» dans une *ḥāniqah* près du türbe de Süleyman le Magnifique (aux environs de Siget/Szigetvár), d'où son surnom de *ṣeyh ül-türbe*. (On peut imaginer l'importance d'un tel poste avancé pour l'islamisation de ces régions récemment conquises). Appelé à participer comme prédicateur à une campagne de guerre, il meurt très vieux en 1007/1598. (Cf. les références et la liste de ses ouvrages, dans mon rapport *Cultures musulmanes balkaniques* (Rapport sur les conférences de l'année scolaire 1976-1977), Ecole Pratique des Hautes Etudes, IVe Section, sciences historiques et philologiques, *Annuaire 1977-1978*, Paris, à la Sorbonne, 1979, p. 545-559, cf. p. 551-553).

⁴ Il n'y a pas eu encore de publications sur l'islamisation des Hongrois à cette époque. On connaît pourtant plusieurs cas célèbres, comme par exemple celui d'Aḥmad b. 'Abd Allāh Fawrī (Fevrī) qui fut un poète et un savant renommé de son époque, mort à Damas en 978/1571 (cf. A. Karahan, *Fawrī*, dans *E²*, p. 889); celui du poète Terdjuman Murād (mort vers 1590) qui a écrit en turc, en hongrois et en latin (cf. L. Fekete, *Buda and Pest under Turkish Rule*, Budapest, 1976 (= Studia

MACARİSTAN'DA TÜRKOLOJİ*

PROF. DR. GYÖRGY HAZAI

Sayın Yüksek Kurum başkanı,

Sayın Türk Dil Kurumu başkanı,

Sayın meslektaşlarım,

Her şeyden önce bu akşam huzurunuzda konferans vermek için Türk Dil Kurumu sayın başkanı tarafından gönderilen davete teşekkür etmek istiyorum. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun bu bilimsel konferanslar serisine konuşmacı olarak katılmak benim için gerçekten büyük bir şereftir. Böyle bir konferans aynı zamanda güzelim Türkiye'ye gelmek, burada eski meslektaş ve dostlarla görüşmek imkânını yaratmakla özel bir sevinç kaynağı da olmaktadır. Sayın Profesör Hasan Eren'in nazik davetini ve konu ile ilgili teklifini alınca her şeyden önce sevinç anıları hayalimde canlanıverdi. Fakat samimi olmak istiyorum: Bu konu hemen ardından epeyce düşündürdü beni.

İlk bakışta bu ve buna benzer konular çok kolaymış gibi görünüyor. Konuşmacı – hele Macar Türkolojisi konusunda– bolluk içinde... Zira ister geçmişin ve bu günün büyük bilgin şahsiyetleri, onların hayat ve eserleri hakkında olsun, ister geleceği de gösteren projeler hakkında olsun, saatler boyunca bilgi verilebilir. Gene de samimiyetle söyleyeyim: Bu akşamki konferansımı geleneksel bir şekilde sunmayı doğru bulmadım. Düşündüm ki, bu bilgiler buraya gelmeleriyle şeref veren dinleyenlerimin çoğu için bir yenilik olmayacak. Bu nedenle konuyu başka bir yaklaşımla incelemeyi daha uygun buldum. Dikkatinizi geçmişin ve bu günün özüne çekmek istiyorum. Yani bizleri, Macarları ve Türkleri bilim sahasında birbirine yaklaştıran bağların kaynakları ve özelliği

* 27 Nisan 1989 günü Türk Dil Kurumunda yapılan konuşma.

üzerinde durmak emelindeyim. Fakat geçmişle ve bu günle yetinmeyip pek tabii geleceğe de değinmek istiyorum.

Bu bakımdan söyleyeceklerim beklenebilenden biraz farklı olacak. Konferansında nispeten az isim ve eser zikredeceğim. Daha fazla temaslara, süreçler ve etkiler üzerinde durmak istiyorum. Doğru yapıp yapmadığımı sayın dinleyicilerimin takdirine bırakıyorum.

Konferansıma birkaç soruyla başlayayım: Macar Türkolojisinin menşei nerede, hangi devirde aramamız lâzım? Diğer ülkelerin Türkolojisinden ne bakımdan farklı? Bu sorulara cevap aramaya başlamadan önce hemen hatırlatayım: Ben Türkoloji kelimesini daha geniş bir anlamda kullanıyorum. Bu anlam –hele bu konunun icabı– yalnız dil ve dilcilik değil, aynı zamanda bir sıra diğer disiplin ve başta pek tabii tarih de girer.

Macarların tarihinde Doğu ile mevcut bağlarda en önemli rolü Türkler oynadılar. Eski, Orta ve Yeni Çağ tarihinin sayfalarını karıştırırken bu durum hemen gözümüze çarpar. Devamlı ve geçici temaslardan, canlı olaylardan, bunların bıraktığı izlerden saatlerce bahsedilebilir. Bütün bunlar artık tarihe karışmış gerçeklerdir. Şuurumuzda bütün bunların canlı izini taşıyoruz. Şimdi, demin söylediğim soruyu başka bir deyişle tekrarlayayım: Acaba ortak tarihin bu mirasını bilimsel metotlarla ne zaman öğrenmeye başladık? Yani bu konularda Türkoloji çalışmalarının başlangıcını hangi tarihten itibaren sayabiliriz?

Macaristan'da Türklerle ilgili bilgilerin bilimsel bir yaklaşımla incelenmesinin başlangıcını Macaristan'ın Türk devrinde, yani 16-17. yüzyıllarda ararsak, gerçeklerden her halde uzak düşmeyiz.

Unutmayalım ki, bu devrin insanları artık sathî bilgilerle yetinmiyor. Sorularına verilebilecek cevabı olayların derinine inerek, köklerdeki bağlantıları inceleyerek arıyor. Bu bilgilerden ise, günlük hayatın ortaya attığı sorular için de öğütler bekliyor. Başka bir deyişle: Konuları daha esaslı bir şekilde, bilgileri düzene sokarak tanımak, yani bilimsel çalışmalar yönünde yürümek ihtiyacını duyuyor.

Şüphesiz ki, Macaristan'ın Türk devrinde ortaya çıkan eserlerden bazıları artık bu çabaların ilk belirtilerini taşıyor.

Bilindiği gibi, ilk Macar şairi, Bálint Balassa, Türklerle savaşırken Türk şairlerinden birkaç mısra kaydetti. Şiirler arasında

*İ benöm g'ül üzli iñrom, dünjemi zindâm eñleme,
Aşigî tepeleñüp qan üstüne qan eñleme.
Vaxt olur râqup g'elür, düşersönöz sohbetine,
Sağın-ki sen ol ol-vaxtı qulları, divân eñleme*

*İne ebrüleriñ qurmış kemâni,
Atar gamzîñ oqı, dzânîñ nişâni,
İolune qomışim ben dzîsm i dzâni,
Sever dilber beni, ben dahî anî*

gibi mısralar, Macar şairinin hayatın Türk saz şairleri tarafından dile getirilen sevinç ve kaderine ruhen açık oluşunun güzel bir ifadesini verir. Muhakkak ki kendisi bu mısraları Türk şiirinin düşünce ve musikisine kapılıp defterine kaydetti. Fakat şairin bu ilgisi henüz bilim değildir.

Birkaç on yıl sonra Erdel ve Brandenburg elçisi olarak İstanbul'da Babiali'de yedi yıl geçiren Jakab Nagy de Harsány dil ve tarih, din ve âdet bilgilerini büyük bir kitaba alarak, devrin aktüel siyasî sorunlarını da incelemeye koyulur. İşte burada, şüphesiz ki kaynak değeri olan ve bilimsel düzeye yaklaşan veya erişen bir eserle karşılaşmış oluyoruz. Bu noktalarda artık Türkolojiye yaklaşıyoruz.

Bu çabaların pek tabii daha sonraki yüzyıllarda da devamını görüyoruz. Örnek olarak bir sıra eser anılabilir.

Macar Türkolojisinin bağımsız bir bilim dalı ve bilimsel bir 'école' olarak doğuşunu gene de başka bir devirde aramamız lâzım geliyor. Bunun kaynak ve köklerini 19. yüzyılda, yani Macar tarihinin yenileşme ve millileşme devresinde bulabiliriz. Birkaç olguyu hatırlatmama izin verin.

Memleket 17. yüzyılın sonunda Türklerin Macaristan'dan çekilmesinden sonra Habsburgların hâkimiyeti altına girer.

18. yüzyılın başlangıcındaki hürriyet savaşı yenilgiye uğrar. Millî bağımsızlık konusunun tekrar ortaya çıkmasına kadar uzun bir zamanın geçmesi icap eder. Temelinde 19. yüzyılda genişleyen bu süreç 1848-49 hürriyet savaşında doruğuna ulaşır.

Bizim konu bakımından özellikle bu sürecin başlangıcına özel bir dikkatle eğilmemiz lâzım. Zira o dönemde millî kültürümüzü ezme isteyen yabancı hâkimiyeti altında ve kendi dilinden tamamen farklı diller konuşan halklar arasında Macarlar için şu soru bütün gücüyle yüzeye çıkıyor: Etrafımızda yaşayan bütün halkları, Almanları, Sırları, Hırvatları veya Rumenleri her şeyden önce konuştuğu dil bir kültür topluluğuna bağlıyor. Fakat biz Macarlar nereye bağlıyız? Bu gün yaşadığımız ortamda bu tür bağlar mevcut değilse, köklerimiz, "identite" mizi, yani benliğimizi acaba Asya'da, yani Doğu'da mı aramamız lâzım?

Sonraları bilginlerin kafasında alevlenecek kıvılcım işte bu oluyor. Soru halinde yüzeye çıkan bu düşünce sadece cevabı hazırlamak ödevini üzerine alacak kişiyi bekliyor.

20 Eylül 2014

- 2614 FUCHS, Brigitte. Orientalizing disease. Austro-Hungarian policies of 'race', gender, and hygiene in Bosnia and Herzegovina, 1874-1914. *Health, hygiene and eugenics in Southeastern Europe to 1945*. Ed. Christian Promitzer, Sevasti Trubeta, Marius Turda. Central European University Press (CEU Press), Budapest & New York: 2011, (CEU Press Studies in the History of Medicine), pp.57-85.
- Macaristan
130026
Avusturya
012276
Bosna
021002

SONRA GELEN DOKÜMAN

- 1497 BEREND, Nora. Violence as identity: Christians and Muslims in Hungary in the medieval and early modern period. *Austrian History Yearbook*, 44 (2013) pp. 1-13.
- Macaristan
130026

- 2654 ŠTULRAJTEROVÁ, Katarina. Convivenza, convenienza and conversion: Islam in medieval Hungary (1000-1400 CE). *Journal of Islamic Studies*, 24 ii (2013) pp.175-198.
- Macaristan
130026

Macaristan
130026

4060 PAP, Norbert. Hungary. *Yearbook of Muslims in Europe*, 3 (2011) pp. 269-275.

7 R 1 2015

1707 KÁRMÁN, Gábor. An ally of limited acceptability:
Johannes Bocatius and the image of the Turk in
Hungary. *Perspectives on Ottoman studies. Papers
from the 18th Symposium of the International
Committee of Pre-Ottoman and Ottoman Studies
(CIEPO) at the University of Zagreb 2008*. Ed.
Ekrem Čaušević, Nenad Moačanin and Vjeran
Kursar. Münster: Lit, 2010, (Ottoman Studies, 1),
pp. 971-980.

Macaristan
130026

22 Haziran 2015

Macar mültecileri meselesi (m.1848-1849)/Hungarian refugees problem (c.1948-1849). ÇAKIR, İsmail. Yüksek Lisans. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 1995. 111 s., 59 ref.
Danışman:Y.Doç.Dr.Ayhan Öztürk. Dili:Tr.

Macaristan 130026

22 Haziran 2015

4061 PAP, Norbert & LADÁNYI, Éva. Hungary. *Macaristan*
Yearbook of Muslims in Europe, 4 (2012) 130026
pp. 281-288.

7 R Tammit 2015

FONDAZIONE GIORGIO CINI

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

26 Ağustos 2015

SAN GIORGIO MAGGIORE
VENEZIA

Macaristan
130026

226058

ITALIA E UNGHERIA
ALL'EPOCA
DELL'UMANESIMO
CORVINIANO

a cura di

SANTE GRACIOTTI e CESARE VASOLI

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	226058
Taa. No:	327.350-101 ITA-11

FIRENZE
LEO S. OLSCHKI
MCMXCIV

persist in Soviet society must have been very wide—indeed much wider than would follow from accounts of historians who pay attention mainly to Russian cities in their research. Consequently, even though the ‘Soviet subject’—the reflecting and acting *Homo Sovieticus*—had a fair share of recognizable generic traits, that same subject in Central Asia was still endowed with the capacity to have, and the ability to shape, his or her particular desires, interests, and qualities, including those of the Muslim kind.

Macaristan (130026)

0363

20 Aralık 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

A NOTE ON THE END OF ISLAM IN MEDIEVAL HUNGARY: OLD MISTAKES AND SOME NEW RESULTS

NORA BEREND

Faculty of History, University of Cambridge

The disappearance of Muslims from the medieval kingdom of Hungary has exercised scholars for some time, because the circumstances of it are not documented in medieval sources. This disappearance is usually dated to the second half of the thirteenth century because no data on Muslims—apart from converts or their descendants—living in the kingdom after that period is known until the Ottoman period, and because some Muslim sources suggest that the Mongol invasion of 1241–2 destroyed the Muslim communities of Hungary.¹

Another, wholly mistaken view, refers to the expulsion of Muslims in the fourteenth century. Thomas Arnold claimed that in 1340 Charles Robert compelled all those among his subjects who were not yet Christian to embrace Christianity or leave the country.² Charles Robert in fact did not issue such legislation. Medieval chronicles may be one of the sources of this mistake: they recount how King Louis (Charles Robert's son and heir), who wanted but failed to convert the Jews to Christianity, expelled them from Hungary. The chronicle accounts do not, however, refer to Muslims, only to Jews, and are quite explicit about ‘de iudeorum expulsionē’.³ A similar assertion about the end of Islam

¹ On these sources and the last traces of Muslims in Hungary, including a reference in 1319 to a Christian who descended from a Muslim, see Nora Berend, *At the Gate of Christendom: Jews, Muslims and ‘Pagans’ in Medieval Hungary, c. 1000–1300* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), 242.

² Thomas W. Arnold, *The Preaching of Islam: A History of the Propagation of the Muslim Faith* (London: Constable & Co, revised 2nd edn., 1913), 194. He gives no sources, only referring to the early thirteenth-century account by Yāqūt on Muslims from Hungary studying in Aleppo.

³ *Chronica Hungarorum Finita Budae Anno Domini MCCCCLXXXIII*, facsimile edn. with Hungarian translation by János Horváth (Budapest: Magyar Helikon, 1973), 124; Johannes de Thurocz, *Chronica Hungarorum* (ed. Elisabeth Galántai and Julius Kristó; Budapest: Akadémiai Kiadó, 1985), cap. 171.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2920 MOLNÁR, Mónika F. The recent results of Hungarian
research of the history of the Ottoman Empire.
*Bulgarian Historical Review. Revue Bulgare
d'Histoire*, 34 iii-iv (2006) pp.232-242. [Research
on Ottoman Hungary.]

Macaristan
130026

27 Nisan 2006

المصادر

- الأخطل ديوان. تحقيق مهدي محمد ناصر الدين. الطبعة الثانية. بيروت: دار الكتب العلمية، 1994.
- افندي بني، جرجي. تاريخ. بيروت: المطبعة الادبية - منتديات المكتبة العربية، 1881.
- حبيب، يوحنا. محررات سياسية. بيروت: مطبعة الرسالة اللبنانية، 1911.
- الحمداني، أبو فراس. دورة أبو فراس الحمداني. القاهرة: مؤسسة جائزة عبد العزيز سعود البابطين للإبداع الشعري، 2002.
- الشدياق، طنوس. أخبار الأعيان في جبل لبنان، تحقيق مارون رعد. بيروت: دار نظير عبود، 1997.
- الشهابي، حيدر. تاريخ الأمير حيدر الشهابي. القاهرة: دار نظير عبود، 1997.
- القلقشندي، نهاية الأرب في معرفة أنساب العرب، تحقيق ابراهيم الأبياري. بيروت: دار الكتاب اللبناني، 2010.
- المسعودي، أبو الحسن علي بن الحسين. التنبيه والإشراف. بيروت: دار صعب.

المراجع

- أبو مصلح، حافظ. 2006. تاريخ الدروز في بيروت وعلاقتهم بطوائفها. بيروت: دار الفنون للطباعة والنشر.
- تقي الدين، سليمان - نايل أبو شقرا. 1999. دراسات في تاريخ الشوف بالوثائق. بيروت: دار إشارات للطباعة والنشر والتوزيع.
- زهر الدين، صالح. 1991. تاريخ المسلمين الموحدين الدروز. بيروت: المركز العربي للأبحاث والتوثيق، الطبعة الثانية.
- فنتور دي بارادي، جان ميشال. 2003. تاريخ الدروز شعب لبنان، ترجمة وتحقيق محمد خليل باشا ورياض غنام. بيروت: دار معن.
- مشافة، مخايل. 1895. اقتراح الألباب، مخطوط، بيروت.
- معلوف، عيسى اسكندر. 1911. تاريخ زحلة. بيروت: مطبعة الرسالة اللبنانية.
- 1934. دواني القطوف في تاريخ بني معلوف. بيروت: مطبعة الرسالة اللبنانية.
- 1934. تاريخ الإسر الشرقية، مخطوط، بيروت.
- 1934. تاريخ الأمير المعني الثاني. بيروت: مطبعة الرسالة اللبنانية.
- 1936. تاريخ سوريا المجوفة، مخطوط، بيروت.
- هشي، سليم حسن. 1984. تاريخ الأمراء الشهابيين بقلم أحد أمرائهم من وادي التيم. بيروت: دار لحد خاطر.

The Arabist, c. 31, 2012 Budapest, pp. 67-90.

D1666

— Macaristan (130026)

A LEGACY OF ISLAMIC PRESENCE MANUSCRIPT COLLECTIONS IN HUNGARY¹

KINGA DÉVÉNYI

Corvinus University of Budapest

0. As is well known, Hungarians have come into contact with Islam during several periods of their history, from the earliest ages up to the present, but the majority of the population in neither epoch embraced Islam. Islamic religion and culture, however, existed in the Carpathian Basin at various periods, and in this article I wish to examine the legacy of this presence, if any, in the Islamic manuscript collections of present day Hungary.

For this purpose I shall first give a brief overview of the institutions of Islamic learning, so that we have a general picture of what we should look for and what we can expect to find among the MSS, and then I shall endeavour to present the contents of the existing Hungarian collections against this cultural background.

1. Islamic learning: institutions and curriculum

“The history of Islamic institutions of learning is inextricably linked with Islam’s religious history” – wrote George Makdisi (1981: xiii) in his pivotal study on the rise of colleges.

And accordingly, it is not surprising that the ordinary, everyday mosque, the *masjid*, was the first institution of learning in Islam, and one which preserved its primacy as the ideal institution of disseminating knowledge. From the earliest times there is also evidence of the development of mosque libraries. The basis of which could have been the custom for authors to deposit copies of their works for reference in the mosque of their quarter or town.

The founder of the *masjid* could decide and determine in the foundation document which one of the Islamic sciences should be taught in it. So, in the

¹ An earlier version of this paper was delivered at the international conference on “Libraries and Cultural Memory” organised by the Faculty of Humanities and Social Sciences, Pázmány Péter Catholic University, 17-18 October, 2012, in Budapest.

25 Mayıs 2014

12097 MITRE FERNÁNDEZ, Emilio. Entre el diálogo y el belicismo: dos actitudes ante el turco desde el occidente a fines del medioevo. *Hispania Sacra*, 62 / 126 (2010) pp.513-538. [Christian Europe proposed both religious dialogue and formation of a great Christian alliance as ways to deal with the Ottoman Empire between the fall of Constantinople and the Hungarian defeat in Mohacs. With abstract in English.]

Macaristan
130026
Mohacs
133133

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

GEISTESWISSENSCHAFTLICHES ZENTRUM
GESCHICHTE UND KULTUR OSTMITTELEUROPAS E.V.
AN DER UNIVERSITÄT LEIPZIG

Forschungen zur Geschichte und Kultur
des östlichen Mitteleuropa

Herausgegeben von
Winfried Eberhard
Adam Labuda
Heinrich Olschowsky
Hannes Siegrist
Petr Sommer
Stefan Troebst

Band 37

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Eine Gesellschaft im Wandel

Die osmanische Herrschaft in Ungarn
im 17. Jahrhundert (1606–1683)

Macaristan 130026

von Markus Koller

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	161341
Taa. No:	2013.004 KOLLER

Franz Steiner Verlag Stuttgart 2010

persist in Soviet society must have been very wide—indeed much wider than would follow from accounts of historians who pay attention mainly to Russian cities in their research. Consequently, even though the ‘Soviet subject’—the reflecting and acting *Homo Sovieticus*—had a fair share of recognizable generic traits, that same subject in Central Asia was still endowed with the capacity to have, and the ability to shape, his or her particular desires, interests, and qualities, including those of the Muslim kind.

Macaristan (130026)

0363

20 Aralık 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

A NOTE ON THE END OF ISLAM IN MIEVEAL HUNGARY: OLD MISTAKES AND SOME NEW RESULTS

NORA BEREND

Faculty of History, University of Cambridge

The disappearance of Muslims from the medieval kingdom of Hungary has exercised scholars for some time, because the circumstances of it are not documented in medieval sources. This disappearance is usually dated to the second half of the thirteenth century because no data on Muslims—apart from converts or their descendants—living in the kingdom after that period is known until the Ottoman period, and because some Muslim sources suggest that the Mongol invasion of 1241–2 destroyed the Muslim communities of Hungary.¹

Another, wholly mistaken view, refers to the expulsion of Muslims in the fourteenth century. Thomas Arnold claimed that in 1340 Charles Robert compelled all those among his subjects who were not yet Christian to embrace Christianity or leave the country.² Charles Robert in fact did not issue such legislation. Medieval chronicles may be one of the sources of this mistake: they recount how King Louis (Charles Robert’s son and heir), who wanted but failed to convert the Jews to Christianity, expelled them from Hungary. The chronicle accounts do not, however, refer to Muslims, only to Jews, and are quite explicit about ‘de iudeorum expulsionē’.³ A similar assertion about the end of Islam

¹ On these sources and the last traces of Muslims in Hungary, including a reference in 1319 to a Christian who descended from a Muslim, see Nora Berend, *At the Gate of Christendom: Jews, Muslims and ‘Pagans’ in Medieval Hungary, c. 1000–1300* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), 242.

² Thomas W. Arnold, *The Preaching of Islam: A History of the Propagation of the Muslim Faith* (London: Constable & Co, revised 2nd edn., 1913), 194. He gives no sources, only referring to the early thirteenth-century account by Yāqūt on Muslims from Hungary studying in Aleppo.

³ *Chronica Hungarorum Finita Budae Anno Domini MCCCCLXXXIII*, facsimile edn. with Hungarian translation by János Horváth (Budapest: Magyar Helikon, 1973), 124; Johannes de Thurocz, *Chronica Hungarorum* (ed. Elisabeth Galántai and Julius Kristó; Budapest: Akadémiai Kiadó, 1985), cap. 171.

i SAM ON
237 882

János J. Varga

Osmanische Pläne zur Teilung Ungarns im 16. und 17. Jahrhundert: das politische Konstrukt *Orta Macar*

Bei einer Durchsicht der umfangreichen Fachliteratur, die anlässlich des 300. Jahrestags der Entsetzung Wiens erschien, warf der ungarische Historiker Géza Perjés (1917–2003) die Frage auf: „Welches Ziel verfolgten die Osmanen mit ihrem Kriegszug im Jahre 1683 und warum begannen sie, Wien zu belagern, unter dessen Mauern bereits 1529 Sultan Süleyman der Prächtige gescheitert war?“¹ Seine Bilanz der bis dahin vorliegenden Erklärungsversuche fiel ernüchternd aus: „Bislang konnte die Geschichtsschreibung keine zufriedenstellende Antwort auf die Frage geben.“² Ähnlich skeptisch äußerte sich auch der namhafte österreichische Historiker Karl Teplý: „Ungelöst und wahrscheinlich überhaupt niemals mit wünschenswerter Sicherheit zu beantworten ist der Fragenkomplex, welche Gründe Kara Mustafa bewegten, welche Ziele er sich gesetzt und wann er den Plan gefasst hat, Wien anzugreifen.“³

In der Tat lässt sich aus dem verworrenen Geflecht der im Laufe der Jahrhunderte angehäuften Meinungen kaum mehr eine Art Wahrheitskern herauschälen. Einzelne Forscher zogen als zentrale Beweggründe des Feldzugs subjektive Faktoren in Erwägung – etwa den unermesslichen Machthunger des Großwesirs⁴, seine Geld-

(130026) Macaristen

20. März 2016

SIADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA CELEN DOKÜMAN

- 1 PERJÉS, Géza: Mi indította Kara Musztafát Bécs orstromára? Bécs 1683. évi ostromának előzményei [Was bewog Kara Mustafa zur Belagerung von Wien? Die Vorgeschichte der Belagerung Wiens im Jahre 1683]. In: *Katolikus Szemle* 35/3 (1983), 243–260, hier 243. Géza Perjés ist durch seine „Aktionsradius“- bzw. „Pufferstaat Ungarn“-Theorie hervorgetreten, die er zur Beschreibung der Bewegungsgrenzen des osmanischen Heeres entwarf. Hierzu auch: NAGY, Miklós Mihály: Akciórádiusz és magyar táj [Aktionsradius und ungarische Landschaft]. In: *Aetas* 22/4 (2007), 97–115.
- 2 PERJÉS, Géza: Bécs török ostroma 1683-ban [Die türkische Belagerung Wiens im Jahre 1683]. In: *Új Tükör* 20 (1983) Nr. 33, 11.
- 3 TEPLÝ, Karl: Richard F. Kreutel und die Türkenkriegsforschung in Österreich. In: *Die Türkenkriege in der historischen Forschung*. Hg. v. Zygmunt ABRAHAMOWICZ u. a. Wien 1983 (Forschungen und Beiträge zur Wiener Stadtgeschichte 13), 5–24, hier 19. Siehe auch die Rezension des Bandes von József ZACHAR in: *Hadtörténelmi Közlemények* 32/2 (1985), 470–472.
- 4 JÁSZAY, Magda: A kereszténység védőbástyája olasz szemmel. Olasz kortárs írók a XV–XVIII. századi Magyarországról [Die Schutzbastion des Christentums mit italienischen Augen gesehen. Zeitgenössische italienische Autoren über das Ungarn des 15. bis 18. Jahrhunderts]. Budapest 1996 (*Italianistica Debreceniensis* 3), 236, zitiert die zeitgenössische Arbeit: FOSCARINI, Michele: *Historia della Repubblica Veneta. Venedig 1696*. – Dorothy Margaret VAUGHAN vermutet sogar, dass Kara Mustafas Ehrgeiz keine Grenzen kannte und er nicht nur ankündigte, sein Pferd in Rom in St. Peter festzubinden, sondern plante, „after capturing Vienna, to march on to the Rhine and match himself against the armies of Louis XIV“ (VAUGHAN, Dorothy Margaret: *Europe and the Turk. A Pattern of Alliances 1350–1700*. Liverpool 1954, 268).

23-32

Türkiy - Diyanet Vakfı İstanbul Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No. :	9751
Tasvir No. :	338-4 216-15

BİLİNMEYEN İÇ ASYA

MACARİSTAN (341-357)

L. LIGETI

Macarcadan çeviren
SADRETTİN KARATAY

Ankara
1986
Türk Tarih Kurumu Basım Evi

XX.

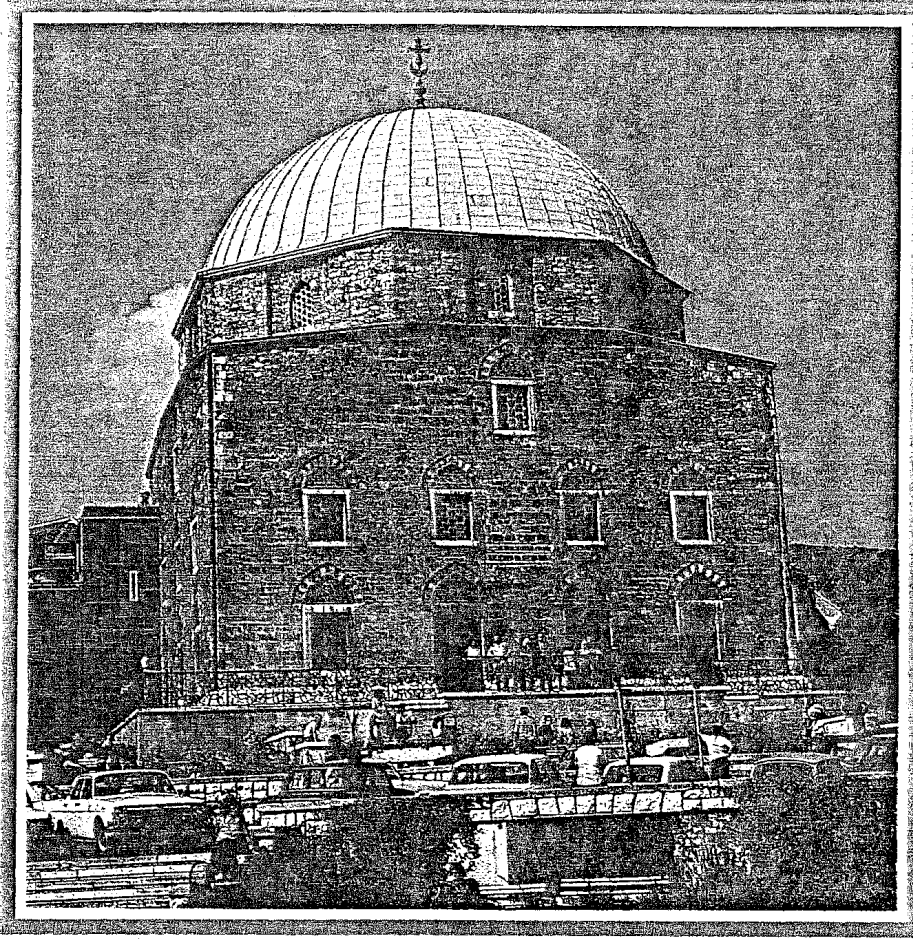
İÇ-ASYA VE MACAR ANATARIHİ

Doğu'lu oluş geleneğinden anataarih araştırmalarına kadar.— Macar anataarihinin kronolojik bölümleri.— Dil ve ırk kökenleri.— Finugor kökenli Macarlığın Doğu ile olan bağları.— Macar anataarihinin ilk çağı (İ. s. V. yüzyıla kadar): Kürk-yolundan gelen Türk kavimleri meselesi.— İkinci çağ (Yurt kurmaya kadar): Büyük Batı-Kök Türk imparatorluğu.

Eski Doğu ve Bizans kaynakları yurt kuran Macarları Doğu'dan gelme Türk kavimlerinden olarak gösterirler. Bu eski tarih kaynakları, gözlerinin önünde geçen olayların kahramanı, Macar kavmi üzerine yürüttükleri mütalâalarda yanlış da değillerdir. Macarlığın Doğu'dan gelme olduğunda bir an bile tereddüde düşemeyiz, hattâ ortaçağda Avrupa hududunun Ural nehri olmayıp Don olduğunu düşünecek olursak, kökenimizin Asya'lı olduğundan da cesaretle bahsedebiliriz.

Bu Doğu'lu oluş geleneği Macarlarda, hıristiyanlığa girdikleri ilk yüzyıllarda da hiç değişmeksizin yaşıyordu, hattâ Tuna ve Tisza nehirleri arasında, Karpatlar havzasında yerleşmiş olan Macarlık daha Asya'daki, yani anavurttaki kardeş kavimlerin hâtıralarını da sadakatle muhafaza etmekte idi. Zaten hemen Tatar istilâsından biraz önce yola çıkmış olan Macar dominicanuslarının verdikleri haberleri hatırlamamız da yetiştir. Meselâ bunlardan rahip Julianus, o zamandan beri kaybolan Lâtince kronikalarda eski yurttan kalmış olan kardeşlerimizden bahsedildiğini açıkça söylemektedir. Seyahatlerinin, mutlak olarak ileri sürülen amacı da Doğu'da kalmış olan bu kardeşleri ziyaret ederek onlardan haber getirmektir.

Asıl Macar halkının Doğu'dan gelme geleneğini ne zamana kadar muhafaza ettiğini söylemek ise kolay değildir. Fakat aydınların uzun yüzyıllardan beri bu geleneği muhafaza etmekte olduklarını ve zamanımıza kadar yaşatıp geldiklerini hepimiz pek iyi biliyoruz. Zaten bu eski, mânası gittikçe silikleşen haberler sayesinde ki,

Resim 1: Pécs (Peç) şehrinde Gazi Kasım Paşa Camii

MACARİSTAN'DA OSMANLI MİMARİSİ

Dr. Géza FEHÉR
Budapeşte Milli Müzesi Uzmanı

Macaristan'da bir buçuk yüzyıllık Osmanlı egemenliği iki halk arasındaki iktisat, siyaset ve medeniyet bağlarının kuvvetlenmesine, bu alanlarda karşılıklı etkilerin derinleşmesine sebep olmuştur. Bu devri araştıranların ilgisi uzun zaman boyunca pek tabii olarak siyasi tarih meseleleri etrafında toplanmıştır. Böylece iktisat ve medeniyet tarihine ait konuların incelenmesi objektif sebeplerden ve her şeyden önce kaynakların tanınmamasından dolayı arka planda kalmıştır.

Ancak nispeten yakın bir geçmişte iktisat ve medeniyet tarihine ait kaynaklar ortaya çıkarılmaya ve incelenmeye başlanmıştır. Maddi medeniyet anıtlarının keşfi ve kesin usullere göre tetkiki de yazılı kaynakların verdiği bilgiyi yararlı bir şekilde tamamlamakta ve hayatın her bölümünde görmekte olan Türk etkisini gayet güzel yankılamaktadır. Böylece bu incelemelerin Macar iktisat tarihinin en önemli bölümlerinin, bu arada şehirler tarihi ve zanaatlar tarihi konularının aydınlatılması bakımından büyük önemi vardır.

Macaristan'daki Türk mimari anıtlarının ve bunlara ait çeşitli konuların incelenmesi, Türk şehirciliğinin Macar şehirlerinin gelişmesine yaptığı etkiyi aydınlatmaya yardımcı eder. Bu çalışmaların neticesinde, Macar şehirlerinin gelişmesinin tamamen Türk etkisi altındaki Balkan şehirleri gelişmesine benzerliklerini ve buna aykırı düşen özelliklerini tespit edebiliriz. Şimdiye kadar yapılmış olan incelemeler sonucunda Türk şehirciliğinin Macar şehirlerine yaptığı etkinin önemli olduğunu, fakat bu etkinin Balkanlarda görülen etki kadar sağlam olmadığını görmekteyiz. Türk egemenliği altına giren ve harp sonu halkı

IRCICA 850.04
MU

21 MART 1992

53

LES CONTACTS ENTRE HONGROIS ET MUSULMANS
AUX IXe—XIIe SIÈCLES

GYÖRGY SZÉKELY, BUDAPEST

Mausch

THE MUSLIM EAST
STUDIES IN HONOUR OF JULIUS GERMANUS

EDITED BY

GY. KÁLDY-NAGY

LORÁND EÖTVÖS UNIVERSITY
BUDAPEST 1974

L'étude de cet ensemble de problèmes permet à l'historiographie de devenir réellement universelle et de dépasser les cadres que lui assigneraient les points de vue strictement européens, et complète les recherches et mises au point des sources par la connaissance de sources arabes satisfaisant, en ce qui concerne leur fond aux conditions d'authenticité exigées. Ces questions ont une importance toute particulière dans l'historiographie hongroise laquelle ne peut ni renoncer à l'exploitation des sources arabes pour mettre en plein jour l'histoire hongroise jusqu'au XIIe siècle, ni négliger l'étude des contacts si complexes entre Hongrois et Musulmans. Aussi bien l'histoire sociale, l'histoire économique et l'histoire d'art ne cessent-elles de s'occuper de la détermination de l'étendue des rapports avec le monde musulman.

Les rapports économiques et artistiques entre les Musulmans et les habitants du bassin des Carpathes remontent à l'époque des Avars. Vu que la majorité des trésors des princes avars s'était éparpillée aux mains des guerriers francs, on ne disposait pendant longtemps que de preuves indirectes ou de monuments mal localisés. Ainsi le professeur d'archéologie Gyula László a-t-il pu observer que sur certaines pièces peintes les potiers avars avaient orné les bandes d'un rang de perles peintes rappelant les vases en argent persans et arabes.¹ C'est dans ces derniers temps qu'on a réussi à éclaircir le problème de l'origine de la cruche en or conservée dans le cloître St. Maurice d'Agaune (Suisse). La tradition l'avait attribuée à Charlemagne qui l'aurait reçu en cadeau de calife abbasside Haroun al Rachide. Cependant A. Alföldi et E. Vogt ont démontré que la cruche consistait de deux parties distinctes dont ce sont le corps et le col en or et ornés de plaques d'émail qui nous intéressent ici de plus près. En effet, ces parties, libérées de ce qui leur fut ajouté au IXe siècle, peuvent être considérées comme la partie supérieure d'un sceptre remontant à l'année 700 environ. Cette masse d'ornement constitue une oeuvre caractéristique du Proche-Orient qu'à la base de son analyse au point de vue du style et d'iconographie il est aisé d'attribuer à un des centres artistiques islamiques (persan?) des VII—VIIIes siècles. C'est d'ici qu'il a dû parvenir dans la propriété d'un khagan avar, respectivement dans le butin de guerre de Charlemagne.

1. László Gyula, *A honfoglaló magyar nép élete* (Budapest, 1944), p. 84; László Gyula, *A népvándorlások művészete Magyarországon* (Budapest, s. d.) p. 88.

BANAT. Kelime anlamı hudut eyâleti demek olup, Macaristan ovasının güney kısmında, güneyde Tuna, batıda Tisa ve kuzeyde Maroş ırmakları ile doğuda Transilvanya dağları arasında kalan bölgedir. Bugünkü siyâsî taksimatta Romanya, Yugoslavya ve Macaristan tarafından paylaşılmış olup, yüzölçümü 28.000 km.² kadar olan bu bölgede Romenler, Sırlar, Macarlar, Almanlar ve Slovaklar yaşamaktadır. Banat'ın merkezi durumunda olan Tımişvar (Temeşvar, Timișoara), Romanya hudutları içindedir.

IX. ve X. yüzyılda, Macarların idâresi altına giren Banat, XIII. yüzyılda Moğolların eline geçti. 1389'da Kosova'da Osmanlılara mağlûb olan Sırlar, Banat'ın batı kısmına yerleştiler.

1492'den itibaren Osmanlı akınlarına mâruz kalan Banat'ın Osmanlı hâkimiyeti altına girişi,

Küçük Türk İstikbal Ans.

(c.4), s. 313-314, 1581, (ist)

LES MUSULMANS DE HONGRIE DANS LA PÉRIODE POST-OTTOMANE*

INTRODUCTION

Nous disposons, sur la période de l'occupation ottomane (d'une partie) de la Hongrie (1526-1699), d'un grand nombre de publications qui embrassent à peu près tous les domaines : l'histoire, la linguistique, la littérature, l'architecture, l'épigraphie, la démographie, etc.

La situation est complètement différente, par contre, lorsque l'on essaye de s'informer sur l'histoire des musulmans de Hongrie dans la période *post-ottomane*, et surtout, sur la situation récente et actuelle de la population musulmane du pays, périodes pour lesquelles les publications sont rares et souvent contradictoires.

Ainsi, par exemple, le nombre même des musulmans de Hongrie pendant les cinquante dernières années est sujet à des affirmations et à des estimations plus ou moins fantaisistes et parfois absurdes.

Voici quelques chiffres :

- 1926 — 447 musulmans ⁽¹⁾
- 1934 — 30.000 (!) musulmans ⁽²⁾
- 1937 — 2.000 musulmans ⁽³⁾

* Cette étude n'aurait pu être menée à bien sans l'aide de mes amis hongrois : Maria Szentandrassy, Klára Hegyi, Dávid Géza et Stojan D. Vujičić, auxquels j'adresse ici mes sincères remerciements.

(1) *The Muslim World*, 16, 1926, p. 194.

(2) Déclaration du « mufti » de Budapest au rédacteur du journal *Alif-ba* de Damas (cf. *Oriente Moderno*, 14, 1934, p. 573-574).

(3) *The Muslim World*, 27, 1937, p. 287.

[07 TEMMUZ 1992

Macouidi

TADEUSZ LEWICKI

LES NOMS DES HONGROIS ET DE LA HONGRIE CHEZ
LES MÉDIÉVAUX GÉOGRAPHES ARABES ET PERSANS

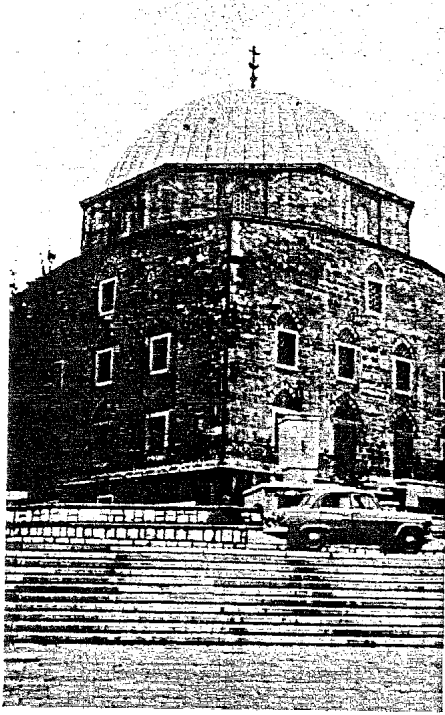
Les géographes arabes médiévaux qui connaissaient assez bien les pays et les peuples de l'Europe orientale et de celle du Sud-Est, à partir du dernier quart du VIIIe siècle de notre ère (je veux parler ici d'al-Fazārī qui mentionne, dans son *Kitāb az-Ziğ*, les contrées habitées par les Khazars et les Alains, le pays des Burgān c'est-à-dire des Bulgares du Danube, les pays des Slaves et l'empire byzantin)¹ ne semblent pas avoir connu les Hongrois jusqu'à la deuxième moitié du IXe siècle. En effet, on ne trouve aucune mention de ce peuple ni chez al-Huwārizmī, mort entre 835 et 844 de notre ère, ni dans le *Kitāb al-Masālik wa'l-mamālik* d'Ibn Hurdābeh, composé en 846, avec additions postérieures, de la main de l'auteur, vers 885 de n. è., ni chez Ibn al-Faqīh al-Hamadānī (écrit vers 903). C'est seulement dans le *Kitāb al-A'lāq an-nafīsa* d'Ibn Rosteh, oeuvre composée peu après l'an 903, que les Hongrois apparaissent pour la première fois. Ils y portent le nom *al-Mağğariya*², dans lequel on reconnaît facilement, après avoir

¹ On trouve le fragment du *Kitāb az-Ziğ* d'al-Fazārī contenant la description de l'oecumène dans le *Murūğ ad-dahab* d'al-Mas'ūdī. Voir Macoudi, *Les prairies d'or*. Texte et traduction par C. Barbier de Meynard et Pavet de Courteille, Paris 1861—1877 (= Mas'ūdī, *Prairies*), t. IV, p. 37—40. Sur al-Fazārī voir T. Lewicki, *Źródła arabskie do dziejów Słowiańszczyzny*, t. I, Wrocław—Kraków 1956, p. 29.

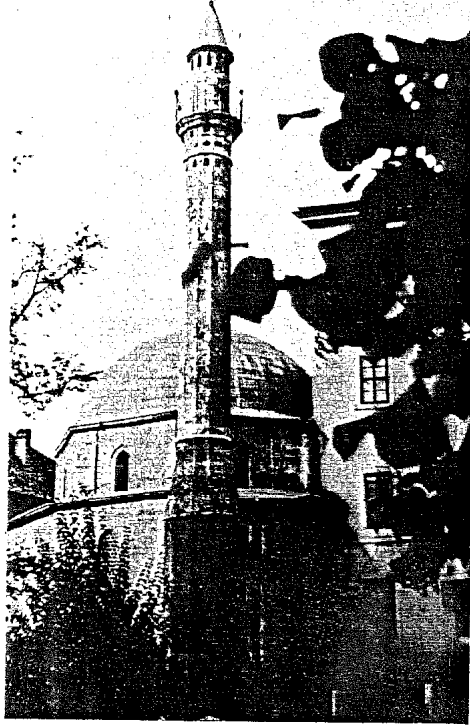
² *Kitāb al-a'lāk an-nafīsa VII* auctore Abū Alī Ahmed ibn Omar Ibn Rosteh. Ed. de Goeje, *Bibliotheca Geographorum Arabicorum*, t. VII, 2e édition, Lugduni Batavorum 1892 (= Ibn Rosteh, *Kitāb al-a'lāk an-nafīsa*), p. 142—143.

Dr. Geza FEHER

MACARİSTANDA TÜRK MİMARİ ESERLERİ

1 — Peç, Gazi Kasımpaşa Camii

2 — Peç, Yokovalı Hasan Camii

Macaristandaki 150 yıllık Türk hâkimiyeti iki halk arasındaki iktisât, siyaset ve medeniyet bağlarının kuvvetlenmesine, bu sahalardaki karşılıklı tesirlerin derinleşmesine sebep olmuştur. Bu devri araştıranların ilgisi uzun zaman boyunca pek tabii olarak siyasî tarih meseleleri etrafında toplanmıştır. Böylece iktisât ve medeniyet tarihine ait meselelerin incelenmesi objektif sebeplerden, ve her şeyden önce kaynakların tanınmasından dolayı arka planda kalmıştır.

Ancak nispeten yakın bir geçmişte iktisât ve medeniyet tarihine ait kaynaklar ortaya çıkarılmaya ve incelenmeye başlanmıştır. Maddî medeniyet anıtlarının keşfi ve kesin usullere göre tetkiki de yazılı kaynakların verdiği bilgiyi yararlı bir şekilde tamamlamakta ve hayatın her bölümünde görmekte olan Türk tesirini gayet güzel yankılamakta dır. Böylece, bu incelemelerin Macar iktisât tarihinin en önemli bölümlerini, bu arada şehirler tarihi ve zanaatlar tarihi meselelerini aydınlatması bakımından büyük önemi vardır.

Macaristandaki Türk mimarî anıtlarının ve bunlara ait çeşitli meselelerin incelenmesi, Türk şehirciliğinin Macar şehirlerinin gelişmesine yaptığı tesiri aydınlatmağa yardım eder. Bu çalışmaların neticesinde, Macar şehirlerinin gelişmesinin tamamen Türk tesiri altındaki Balkan şehirleri gelişmesine benzerliklerini ve buna aykırı düşen özelliklerini tesbit edebiliriz. Şimdiye kadar yapılmış olan incelemeler sonucunda Türk şehirciliğinin Macar şehirlerine yaptığı tesirinin önemli olduğunu, fakat bu tesirin, Balkanlarda görülen tesir kadar esaslı olmadığını görmekteyiz. Türk hâkimiyeti altına düşen ve harp sonucunda ahali yok olmuş olan sahalarda yeni şehirler kurulmamıştır; evvelce kurulmuş «kır şehirleri» diye bilinen kasabalar Türk makamlarıyla yalnız idarî bağlar kurmuştur,

-böylece bu sahalarda Türklerle iktisâdî ve medenî bakımdan sürekli bir yanyana yaşama imkânı doğmamıştır. Türk tesiri idarî ve askerî makamlarla birlikte önemli bir Türk zanaatkâr ve tüccar tabakasının da yerleştiği şehirlerde daha önemli olmuştur. Bu yerlerde -Budîn, Peç Solnok, Hatvan, Estergon, Eğri, vs.- Türkler pek tabii yalnız şehrin dış görünüşüne tesir yapmakla kalmamış; bu tesir aynı zamanda yerli zanaatta ve ticarete de görülmüştür.

Macaristandaki Türk mimarî anıtların çoğu daha sonraki yüzyıllar boyunca maalesef tamamen yıkılıp kaybolmuştur. Böylece Macaristandaki şehirlerin Türkler devrindeki dış görünüşü hakkında ancak XVII - XVIII inci yüzyıllara ait, süslü gravürler bilgi vermektedir. Budîn şehrinde, Georg Houfnagel tarafından yapılan gravürden başka, Peç, Hatvan, Eğri, Solnok, Vişegrad şehirlerinde de gravürler görmekteyiz.

Mevcut binalardan, eldeki gravürlerle temel plânlardan başka, yıkılmış ve şimdilik toprak altında bulunan bina kalıntılarına karşı da büyük bir dikkat gösterilmelidir. Bunların eski haritalara, plânlara göre ortaya çıkarılması arkeologlarımızın en önemli vazifelerinden biridir. Sağlam mimarî anıtlarının tahirine durmadan devam edilmektedir. Budapeştede Gül Baba türbesi ile kaplıcalar, Peçte ve Sigetvarda camiler restore edilmektedir. Bu tamirlerle paralel olarak, her yerde arkeoloji çalışmaları da yapılmaktadır. Kazıların materyellerini topladıktan sonra Türkiyede ve Balkanlardaki eserlerin örneklerine dayanarak Macaristandaki Türk mimarî anıtlarına yeniden kıymet biçmek gerekir.

Macaristandaki Türk mimarî anıtlarını inceleyen her şeyden evvel bunların taşra karakteri tesbit edebilir. Zikredilen eserler, İslâm medeniyet

merkezlerinin sanatıyla mukayese edilemez. Fakat buna rağmen Macaristandaki Türk mimarî anıtlarının ve zanaat eserlerinin önemi ve değeri, her şeyden evvel, bunların, Osmanlı İmparatorluğunun kuzey hudutlarının en uzak noktalarında bulunmasından ileri geliyor.

(Macaristandaki Türk mimarî anıtlarını inceleyen her şeyden evvel, bu eserlerin karakterini ve nerede kurulmuş olduğunu anlatmamız gerekir. Bu düşüncüyü gözönünde bulundurarak, XVI-XVIIinci yüzyıllardaki Türk mimarî anıtlarının yayılışını, şehirlere göre çizmeğe çalışacağız.)

(Borosjenö : 1 cami, 3 mescit.

Budîn : 24 cami, 46 mescit - türbeler de dahil -, 5 medrese, 16 okul, 10 tekke, 8 kaplıca, 5 hamam, 1 baruthane, yeniçerilerin taştan yapılmış olan 42 evleri, 75 çeşme.

Csanad : 3 cami, 10 mesçit, 3 türbe, 3 tekke.

Eğri : 9 cami, 38 mesçit, 4 medrese.

Eszék : 4 cami, 40 mesçit, 4 medrese.

Estergon : 3 cami, 2 mesçit, 2 medrese, 2 tekke.

Galamboc : 1 cami, 3 mesçit, 1 medrese, 1 tekke, 1 kaplıca.

Gyula : 2 cami, 2 tekke, 1 türbe, 1 medrese.

Hatvan : 3 cami, 1 medrese, 1 tekke.

Koppan : 4 cami, 11 mesçit.

Lippa : 5 cami, 1 mesçit, 1 medrese, 3 tekke.

Mohacs : 1 cami, 1 medrese, 1 tekke.

agykânizsa : 7 cami, 1 medrese, 3 tekke, 1 kaplıca.

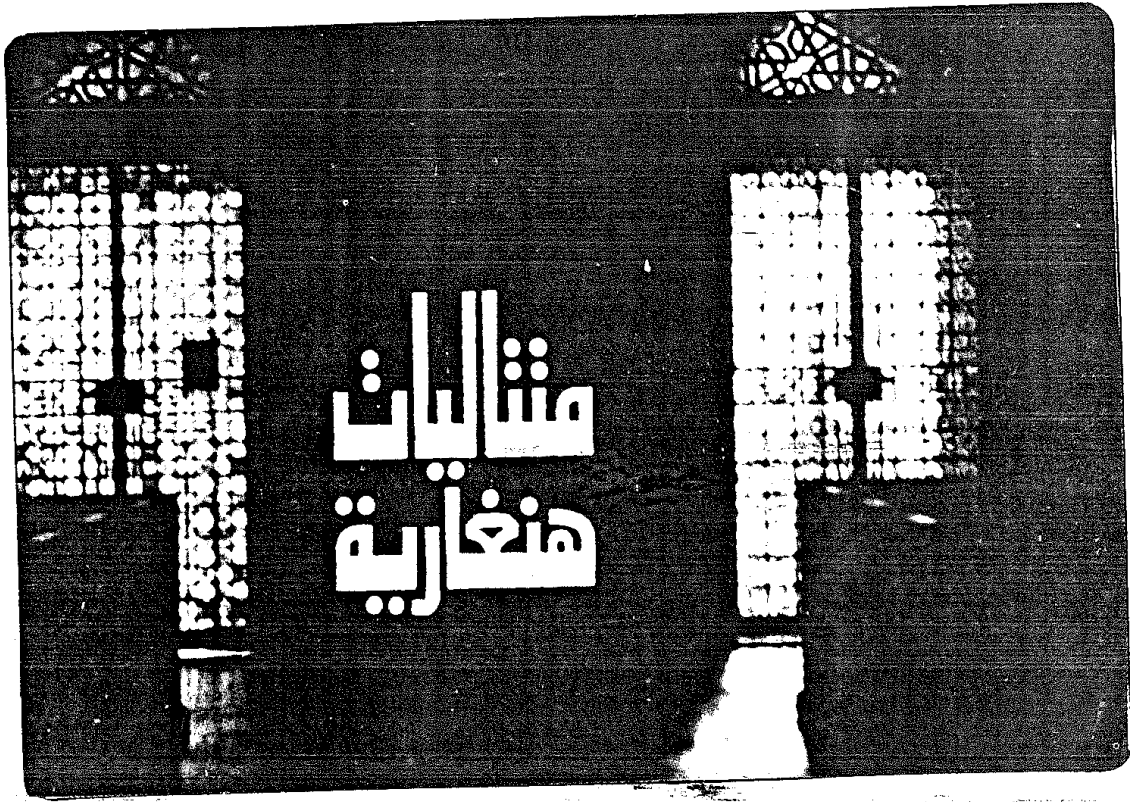
Nagyvarad : 5 cami, 3 medrese.

Orsova : 2 cami, 1 mesçit, 1 medrese.

Peşte : 5 cami, 6 mesçit, 2 medrese, 2 tekke.

Siklos : 7 cami, 6 mesçit, 1 medrese, 3 tekke.

Székesfehérvár (Üstünü Belgrad) : 4 cami, 3 medrese, 11 tekke.

■ ترميم المساجد
في هنغاريا
■ الحمامات التركية
تعود إلى الحياة في بودابست

بقلم : جمال الغيطاني

... منذ سنوات عديدة لم يتغير موعد الطائرة الهنغارية ، من قبل
عبرت هذا الطريق الفضائي مرتين ، في هذه المرة أقصد عاصمة
الدانوب ، أتأمل الجبال المكلفة بالثلوج البيضاء ، والغمامات
البعيدة ، حيث يعبر الانسان الفراغ ، ولا يدع خلفه آثارا تدل
عليه ..

al decoration, whose themes sculpted in stone and marble reveal the high degree of experience and exquisite artistic sensibility of all the artisans who worked for the great Cordovan caliph 'Abd al-Rahmān III al-Nāṣir.

Bibliography: see principally *Куртуба*, and also E. García Gómez, *Algunas precisiones sobre la ruina de la Córdoba omeya*, in *al-And.*, xii (1947), 267-93; idem, *Anales palatinos del califa de Córdoba al-Hakam II, por 'Isā ibn Ahmad al-Rāzi*, Madrid 1967, and H. Terrasse, *Islam d'Espagne*, Paris 1958.

(M. OCAÑA JIMÉNEZ)

MADĪRA (A.), a dish of meat cooked in sour milk, sometimes with fresh milk added, and with spices thrown in to enhance the flavour. This dish, which Abū Hurayra [*q.v.*] is said to have particularly appreciated (see al-Mas'ūdī, *Murūdj*, viii, 403 = § 3562, where a piece of poetry in praise of *maḍīra* is cited), must have been quite well sought-after in mediaeval times (al-Djāhiz, however, does not cite it in his *K. al-Bukhālā'*; see nevertheless al-Tha'ālibī, *Laṭā'if*, 12, tr. C. E. Bosworth, 46). Its principal claim to fame comes from al-Hamadhānī's *al-Maḳāma al-maḍīriyya* (no. 22 in Muḥammad 'Abduh's edition), in which 'Isā b. Hishām records solely at the beginning of the *maḳāma* an occurrence which he witnessed and then tells the story, it goes without saying, in the mouth of Abu 'l-Faṭḥ al-Iskandarī, of an adventure which had happened previously to this last. In effect, this story is the satirical portrait of a nouveau riche who invites Abu 'l-Faṭḥ to his house in order to try some *maḍīra*, but goes on at such length about his skill in acquiring the house and other objects, whose praises he sings with such a wealth of details that the invited person, overwhelmed, takes to flight. Pursued by street urchins, he hurls a stone which wounds one of these last grievously, and spends two years in prison. Hence he has vowed never more to eat *maḍīra*, thus explaining why, at the beginning of the *maḳāma*, he refused a dish of it.

The *maḳāma* has been translated into German by O. Rescher, in *Beiträge zur Maqāmen-Litteratur*, v, Leonberg 1913; into English, by W. J. Prendergast, *The Maqāmāt of Badī' al-Zamān al-Hamadhānī*, Madras 1915 (2nd ed. with Preface by C. E. Bosworth, London-Dublin 1973); into Italian, by F. Gabrieli, *La maqāma maḍīriyya di al-Hamadhānī*, in *Rend. Lincei*, 8th Ser., iv/11-12 (1949), 509-15; and into French by R. Blachère and P. Masnou, *Al-Hamadhānī, choix de Maqāmāt*, Paris 1957 (with the title: *La séance de la maḍīra ou Le parvenu*) and by R. Dagorn, in *IBLA*, 153 (1934/1), 113-23. (Ed.)

AL-MADIYYA, **AL-MADYA**, **LEMDIYA**, in French **MÉDÉA**, a town of Algeria situated about 100 km./60 miles to the south of Algiers (in lat. 36° 15' 50" N., long. 2° 45' E.), at an altitude of 920 m./3,018 ft. and on the northern border of the mountainous massif which divides the high plateau from the Mittidja. Down to the French occupation, it could only be reached by a bridle-path over the Muzāya pass (979 m./3,270 ft.). The building of a road through the gorges of the Chiffa, alongside of which a railway runs, has made access to it easier. The town itself is built at the foot of slopes covered with vineyards which yield wines of superior quality and orchards in which, as a result of the temperate climate, fruit trees grow very well. In the neighbourhood, a number of villages have grown up in which the cultivation of cereals is combined with that of the vine. There is also a fairly busy market, but it is losing in importance since the railway has been extended to Djelfa at the southern end of the high plateau. The popu-

lation, which, in 1926, was 13,816, of whom 2,225 were Europeans, has today increased considerably.

Médéa occupies the site of a Roman settlement, Lambdia, which A. Pellegrin, *Essai sur les noms de lieux d'Algérie et de Tunisie*, Tunis 1949, 98, proposes to connect with the Berber root *b.d.* "to rise, stand up". According to Ibn Khaldūn, *Ibar*, vi, 154, tr. ii, 6, this region was inhabited by the Ṣanhādīja tribe of the Lamdiyya, whose name survives in the ethnic name Lemdānī which people originally from Médéa bear. In 319/960, Buluggīn b. Zīrī [*q.v.*] restored and enlarged (but did not "found", as the sources say) the urban complex (see Ibn Khaldūn, *loc. cit.*; al-Bakrī, *Description*, 65-6, tr. 136; Yāqūt, iv, 413, s.v. Mattīdja; H. R. Idris, *Zirides*, 28 and index). We know virtually nothing about the town's history. Leo Africanus (tr. Épaulard, 351-2), who, having stayed there two months, apparently wanted to stay there, and, following him, Marmol, *Africa*, ii, 394, merely tell us that after having belonged to the sultans of Tlemcen who kept a garrison there, it passed into the hands of the sultans of Tenés, and then of the Turks when the Barbarossas [see 'ARŪDĪ] established themselves in Algiers. Under Ḥasan Khayr al-Dīn, Médéa became the capital of one of the three provinces (*beyliks*) of the Regency, the *beylik* of the south or of Titteri, to which at a later date was added the lower valley of the Sébaou in Kabylia. Down to about 1770 we therefore find the bey of this province alternately at Médéa and Bordj-Sébaou. It was not until this date that, the region of Sébaou having been incorporated in the *Dār al-Sultān* governed by the dey, the bey of Titteri settled permanently at Médéa, where he was in a better position to control the nomadic tribes of the plateaux. He had, however, no authority over the inhabitants of the town itself, who were under the authority of a *ḥākīm* appointed by the *agha* of Algiers. The population, which did not exceed 4,000-5,000, among whom were many Kulughlis [see *ΚΥΛ-ΟΧΛΥ*] and Turks retired from the service, became wealthy through its trade with the south. Caravans brought thither the produce of the Sahara and also negro slaves, who were sold to the citizens of Algiers.

During the years which followed the capture of Algiers, the French on several occasions (Nov. 1830, May 1831, April 1836) occupied Médéa, without taking permanent possession. 'Abd al-Kādir [*q.v.*] however placed a bey in it and had his ownership of it recognised by the treaty of the Tafma. The outbreak of hostilities again between the *amir* and the French led to the final occupation of Médéa by the latter on 17 May 1840. It was in Médéa that, shortly afterwards, the future poet Jean Richepin was to be born.

Bibliography: In addition to the references given in the article, see F. Pharaon, *Notes sur les tribus de la subdivision de Médéa*, in *R. Afr.* (1857); Federmann and Aucapitaine, *Notice sur l'administration du beylik de Titteri*, in *ibid.* (1869). (G. YVER)

MADJALLA [see *MEDJELLE*]

MADJAR, **MADJARISTĀN**, name given to the Hungarians or Magyars and to Hungary in the Ottoman period.

I. IN PRE-OTTOMAN PERIOD

(1) The names for the Hungarians and Hungary in the Arabic and Persian authors of the 3rd-8th/9th-14th centuries. The earliest mention of the Hungarians (Magyars) occurs in

NOTE: Makalenin Jamani «BULGARISTAN»
pošetinde dir.

Journal Institute of Muslim Minority Affairs, c. 6 (s. 2), s. 361-374

Muslims in Eastern and South-Eastern Europe* 1985 (London)
Smail Balić

~~Macedonian Bulgaria~~
MACARISTAN BULGARISTAN
MACARISTAN

Muslim Settlements from the 9th to the 14th Centuries CE

At the end of the late *völkerwanderung* of the Turk tribes in the 10th to 12th centuries, quietly and unrelated to any missionary policy, Islamic communities formed in the Danube region. Their actors were Eurasian nomad horsemen of Turkish extraction: Pechenegs, Kumans, Chwalise (Kalize), Oğuze or Uze, Khabars and ancient Bulgars. They were joined by individual Arab merchants and scholars, travellers and adventurers. Varied fortunes of peoples and individuals amalgamated into this Islamic-Christian coexistence. The settlements were laid in Hungary, Walachia and Moldavia, Serbia, Dobrudja, Sylvania and parts of Bosnia.

The Arab author of travel books and theologian Abū Hāmid al-Garnāṭī (1080-1169), who, at about 1150, held a high ministry within the Islamic community in Hungary, divides the followers of Islam in the Hungarian kingdom into two groups: *Maghrebians* (Occidentals) and *Chwarizmians*. According to research by the Czech Orientalist Ivan Hrbek, the former were mostly called *Ismaelites* (*ismaelitae*, *izmaeliták*). The latter were called *Bezzermīnāe* (*böszörmény*) or "Saracens". Ethnically, the majority of the Maghrebians were Pechenegs. Already in the Abbasid Empire, the term "Maghrebian" designated Turkish mercenaries; Hrbek suspected this to be in keeping with a popular tradition which somehow brings the origins of the Pechenegs in connection with the West. It is remarkable that in the Kumanovo region (Serbia) the Muslims were called "Latins" (*Latini*) right up to recent times. The name "Kumanovo" harks back to the nearest relations of the Pechenegs, the Kumans. Another name commonly used in the Northserbian region for the followers of Islam - *Kozari* - is reminiscent of the Khazars, the great tribe to which the Chwalisians belonged.

From the 10th to the middle of the 13th century, Muslims in Hungary formed compact communities which played a considerable role in the state. In Sylvania alone there existed some thirty Muslim villages between 1080 and 1250. There is evidence of Muslim settlers in Mačva, Northserbia and in the eastern parts of Bosnia. Ismaelites repeatedly took part in war-like enterprises around Belgrade. Geographical names such as Kozara, Kozarac, Kalesije (District of Zvornik), Kalesići (District of Srebrenica), Kulize (District of Priboj) etc. remind one of the former life and work of the Chazars (Kazars) and Chwalise respectively.

Latest research has revealed that the 'unknown religious phenomenon' which, in the 10th century, brought forth biblical names¹ in the Romanian Carpathian region and the Macedonian part of the Bulgarian Empire destroyed by

* For earlier reflections on this theme by the same author see *Journal Institute of Muslim Minority Affairs*, Vol. I:1, 1979 and Vol. II:1, 1980 - Ed.

MACARİSTAN'DA PROTESTANLIĞIN GELİŞMESİ VE OSMANLI HAKİMİYETİ

Araş.Gör. Erdal ÇOBAN

Dini eski, özgün biçimine yeniden sokmak demek olan reformasyon, Hıristiyan dinindeki birliğin sonunu ifade etmiştir. Papadan başlayıp en alt kademedeki rahip ve kesişlere kadar uzanan başıbozukluk, papalığın siyasî bir kuruluş olarak dünyevî gücünü arttırması, bunu sağlamak için çeşitli dinî tasavvurları maddeleştirilmesi ve adeta bir finans gücü olması hareketin çıkış noktasını teşkil etmiştir. Luther'in ortaya çıkışından daha önce de reform talepleri olmuş, İngiltere'de Wycliffe, Çek ülkesinde ise Jean Hus bunun önderliğini yapmıştır. Bu talepler kanlı mücadeleler sonunda bastırılmış, ancak reformasyona alttan alta hizmet etmiştir. Papalığı "Deccal'ın ruhu" olarak niteleyen Luther'i reform mücadelesine iten olay, endüljenslerin satışa çıkarılması olmuştur.

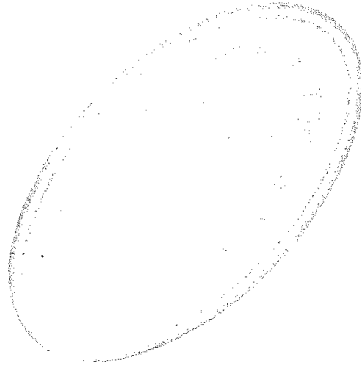
1520'de Luther papa fermanı (*Exsurge domine*) ile afaroz edilmiş, 1521 Worms Diyeti'nde heretik olarak tescil edilmiş, eserlerinin yasaklanıp yok edilmesi bir emirname ile buyrulmuştur. Böylece hem ruhanî hem de laik manada reformasyon boğulmak istenmiştir.

Reformasyon hareketi bundan sonra Alman siyasî hayatında başrolü oynamaya başlamıştır. 1524'ten sonra reformasyona eğilim gösteren Alman prensleri, Luther'in sebep olduğu karışıklık ve Osmanlı genişlemesi arasında bir bağlantı kurmuşlardır. Kanunî Sultan Süleyman'ın tahta çıkmasının ardından Avrupa ve Akdeniz'e yönelen Osmanlı fütuhâtı karşısında I.Ferdinand'ın yardım taleplerini istismar etmişler ve böylece yeni din adına imtiyazlar elde etmişlerdir. 1526 Speyer Diyeti'nde Luther taraftarları ilk başarılarını kazanmışlardır. 1529'daki ikinci Speyer Diyeti'nde de Habsburg-Osmanlı ihtilafından istifade etmişlerdir. Yine 1532 Nürnberg Din Barışı, Haçlı Seferi girişiminde sonuç alamayan ve muhtemel bir

Ank. Üniv. Osm. Tar. Aras. ve Uyg. Merk. Dergisi

OTAM, sayı: 7, Ankara-1996, s. 99-112.

0.477

CHAPTER FIFTEEN

DEFENDING AND ADMINISTERING
THE FRONTIER

The case of Ottoman Hungary

Gábor Ágoston

GEOPOLITICS AND THE CREATION OF THE
OTTOMAN-HABSBURG FRONTIER IN HUNGARY

On 29 August 1526, at the battle of Mohács in south-western Hungary, Sultan Süleyman's army of 60,000 to 70,000 men annihilated the badly organized and obsolete Hungarian royal army of 25,000 to 30,000 men. The battle of Mohács proved one of the most important events in European history of the early sixteenth century, since it led to the direct confrontation of the Ottomans and Habsburgs, the two super-powers of the time in East-Central Europe. King Louis II (1516–26) of Hungary and Bohemia, along with most of the magnates and prelates of Hungary, perished in the battle. Although the sultan had withdrawn from Hungary by the autumn of 1526, his victory and the death of the childless Louis II led to major geopolitical upheaval in the region. Hungary was at the time an elective monarchy, and the competing Hungarian noble factions could not agree on a successor to Louis II. They thus elected two kings: János (John) Szapolyai (r. 1526–40), Hungary's richest aristocrat and royal governor (*vajda*) of Transylvania, and Ferdinand of Habsburg (r. 1526–64), archduke of Austria and younger brother of the Holy Roman Emperor Charles V (1519–56). Szapolyai controlled the eastern parts of Hungary – with Ottoman military assistance – while Ferdinand ruled the country's northern and western parts. Süleyman secured Ottoman influence over Hungary by stationing troops in southern Hungary and by supporting Szapolyai militarily against his Habsburg rival. When Szapolyai's death (17 or 21 July 1540) and Ferdinand's military campaigns (October 1540 and May–August 1541) to annex Szapolyai's realms upset the military balance between the Habsburgs and the Ottomans, Süleyman occupied central Hungary and its capital city, Buda (29 August 1541), which controlled the Danubian waterways leading to Central Europe.¹ Buda became the centre of a newly established Ottoman province, the *beylerbeyilik* or *vilayet* of Budin, which remained the central Ottoman province in Hungary until it was reconquered by the Habsburgs in 1686. Ferdinand's attempt in 1542 to expel the Ottomans from Buda ended in humiliation, and lack of adequate commitment of Habsburg resources in the 1540s turned the country into the main continental battleground between the two major empires of the age, the Ottomans and the Habsburgs.

Since eastern Hungary lay outside the main military route leading from Ottoman Belgrade through Budin to the Habsburg capital city of Vienna, the Ottomans did not consider its imminent conquest necessary. They left it, as Ottoman *sancaks*, under the control of Friar Georgius and Péter Petrovics, leaders of the pro-Ottoman Szapolyai party in Hungary. Although the status of these *sancaks* was somewhat ambiguous at first, it is significant that both Friar Georgius and Péter Petrovics were appointed by a *berat*, the usual type of certificate used for appointments of regular *sancakbeyis* (and some vassal rulers), rather than by *ahdname* or *remessük*, which were usually given to the *beys* of the hereditary *sancaks* in eastern Anatolia.² Due to its strategic location, Péter Petrovics's *sancak* soon fell under direct Ottoman rule, and in 1552 it became the second Ottoman province in Hungary, the *vilayet* of Temeşvar. This process thus showed a gradual incorporation similar to that followed by the Ottomans both in the provinces of Dulkadir and Adana in southern Anatolia and in several *sancaks* of the eastern Anatolian *beylerbeyilik* of Erzurum. However, the *sancak* of Friar Georgius, which lay far to the east of the principal routes of Ottoman expansion in the west, evolved into an Ottoman vassal state, the Principality of Transylvania, which enjoyed considerable freedom regarding its domestic affairs.

Ferdinand retained only the western and northern parts of the Hungarian kingdom, also known as Royal Hungary. The king and his Hungarian supporters faced the challenge of preventing further Ottoman inroads into Central Europe and protecting Habsburg hereditary lands and kingdoms. Since Vienna – which following Charles V's abdication in 1556 also became the capital of the Holy Roman Empire – was dangerously close to the main Ottoman garrisons in Hungary, the Habsburgs fortified and manned their remaining forts in Hungary and Croatia, integrated them into their newly organized border defence system, and centralized and modernized their military, finances and bureaucracies.³ This Hungarian/Croatian border defence system was an integral part of a long defence line that the European powers built against the Ottomans and their Muslim vassals, stretching from the Spanish *presidios* of Algiers and Tunisia, through the islands of the Mediterranean, Dalmatia, Croatia, Hungary, Poland–Lithuania and Ukraine, to the Belgorod defence line of Muscovy.

The tripartite division of the medieval kingdom of Hungary and the resulting geopolitical realities had major consequences for both imperial centres. In the Habsburgs' Central European empire, the limits to imperial authority were most obvious in Hungary, the frontier charged with the task of halting further Ottoman expansion. Although Hungary depended on Vienna for its defence against the Ottomans, the Hungarian nobility was reluctant to give up its centuries-old rights and privileges with regard to the administration and financing of warfare. Vienna lacked appropriate funds and expertise to finance and operate the anti-Ottoman defence system alone, and was thus dependent on the Hungarian estates and their economic and administrative resources. As a consequence, the estates not only played an important role in manning, supplying and administering the border forts, but also possessed a significant military force, and retained their control over county-level administration.⁴ The estates' position was further strengthened by Transylvania, which by 1600 had become an anti-Habsburg Hungarian stronghold and played a crucial role in protecting the privileges of the estates against Vienna's absolutist and centralizing policies.

Macaristan
MADRID 1511-1512
SONRA GELEN DOKÜMAN
02 EMM 2012
Form No: 201463

Ekt. Christine Woodhead
The Ottoman World, Taylor and Francis, London 2012

Der Ausschuß soll erweitert werden um einen Beraterkreis von Spezialisten, insbesondere für einzelne Quellengruppen bzw. Quellengattungen:

Hans Georg Majer (München)
Süreyya Faroqhi (München): *sicill defterleri*
Machiel Kiel (Bonn): *tahrir defterleri*
Yusuf Küçükdağ (Konya) Mevlânâ dergâhı arşivi
Mehmet Önder (Ankara)
Hasan Özönder (Konya) [*Mevlana Enstitüsü, Konya*]
Baha Tanman (İstanbul): *Bildquellen*
Michael Ursinus (Heidelberg)
İsmail Ünver (Ankara): *Die Literatur der Mevleviyye*

Zunächst sollen Form eines Probefaszikels eine Anzahl besser und weniger bekannter Mevlevihânes nach einem einheitlichen, wenn auch nicht allzu engen Schema vorgestellt werden.

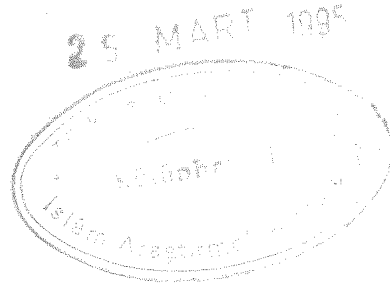
Der Veranstalter benutzt erneut die Gelegenheit der Stiftung Volkswagenwerk für die Übernahme der Reisekosten zu danken. Herr Professor Göyüncü gilt sein Dank für die Bereitschaft, die Mehrzahl der Tagungsergebnisse in dieser Zeitschrift zu veröffentlichen. An der Herstellung der Druckvorlage haben meine Mitarbeiterin Elke Hoffmann und Herr Diplom-Orientalist Christoph Bieler wesentlichen Anteil. Mein Kollege Semih Tezcan hat die Beiträge in türkischer Sprache korrigiert.

Bamberg, den 13. September 1993

Prof. Dr. Klaus Kreiser

OSMANLI ARASTIRMALARI, XIV

İstanbul-1994, s. 1-9

MACARİSTAN'DA MEVLEVİLİK VE İSLÂM KÜLTÜRÜ

Gábor ÁGOSTON

Diğer Avrupalılar gibi Macarlar da Osmanlı İmparatorluğunda yaşamış dervişler hakkında ilk bilgilerini Türklere esir düşmüş hıristiyanlar, sulh akdetmeye giden elçi ve refakatindekiler tarafından kaleme alınmış, muhteva ve tarihi kıymet bakımından bir hayli değişiklikler arzeden esir-nameler ile seyahatnamelerden elde ettiler¹.

Bu eserler arasında Georgius de Hungaria (d. 1422 civarı - öl. 1502) adında bir Macar esirin kitabı olan "Tractatus de Moribus, Conditionibus et Nequicia Turcorum" adlı eserin özel bir yeri vardır. Yirmi seneye yakın bir süre Osmanlı İmparatorluğunun değişik mintikalarında değişik halk kitleleriyle yaşamış bu Macar müellifin adı geçen eseri ilk olarak 1480 tarihinde Roma'da neşredilmiş olup, Osmanlı İmparatorluğunu, Türklerin din, âdet ve örflerini teferruatlı bir şekilde tasvir eden ilk batı kitaplarından².

Georgius de Hungaria'nın, kendisinden sonraki müelliflerle mukayese edildiğinde, Türk dervişlerinden daha toleranslı bahsettiği görülür. Bu

¹ Bu eserler ile ilgili olarak bk.: Göllner, Carl: *Turcica. Die europäischen Türkendrucke des XVI. Jahrhunderts, I-II*; Bukarest, Leipzig, Baden-Baden, 1961-1968.

² Palmer, J.A.B.: *Fr. Georgius de Hungaria O.F. and the Tractatus de Moribus, Conditionibus et Nequicia Turcorum*, Bulletin of the John Rylands Library, 34. (1951-1952), s. 44-68. Tardy, Lajos: *Rabok, követek, kalmárok az oszmán birodalomról*, Budapest, 1977, s. 9-18. Kula, Onur Bilge: *Alman Kültür Tarihinden - VIII*, Tarih ve toplum 1991, Ekim, s. 50-54.

12 SUBAT 1993

Hungarian date from this period, though some may have been adopted much earlier, during the Magyars' sojourn on the southwest regions of the Russian steppe. Most of these terms were adapted to Finno-Ugric pronunciation patterns (*stolz* > *asztal*, table; *kralĕ* > *király*, king). The consonant *c* (pronounced *ts*) appeared in Hungarian together with many Slavic words around 1100.

In the eleventh century the Greek of Byzantium and the Latin of Rome and Venice competed to become the leading written language of the newly Christianized country. Latin being victorious, the Greek influence was eliminated; soon medieval German dialects were brought into the country by colonists (knights and city dwellers). The arrival of German was late, however, and it had no chance to predominate. Today standard Hungarian contains about 250–300 German loanwords; only a few were adopted in the late Middle Ages.

Modern scholarship has shown that the *lingua materna et vernacula* (main language) of the country was a more or less standardized colloquial Hungarian used by the court, the national and county administration, and to some extent by churchmen and educators. Latin was spoken only by high church and diplomatic officials, although it became official for written documents. Even the latter, however, contain a large number of Hungarian words. Hence their language is sometimes called "Langarian."

The predominance of spoken Hungarian and written Latin characterizes the linguistic situation until the end of the Middle Ages. Aside from isolated passages in Latin texts, we have only a few Hungarian documents from the Middle Ages. These include the brief *Halotti beszéd és könyörgés* (Funeral sermon and prayer, ca. 1192–1195) and *Ómagyar Mária-siralom* (Old Hungarian lament of the Virgin, ca. 1300), the latter being the first recorded poem in Hungarian. From such texts as the above a fairly consistent spelling was developed on the basis of the Latin alphabet. Some of its features exist even today in the official Hungarian orthography (*s* spoken as *ś*). The production of extended texts in Hungarian began after 1416, when parts of the Bible were translated under the influence of the Bohemian Hussite movement. Three excellent Bible codices have been preserved from the years 1450–1500, attesting to a written literary standard unimaginable without a unified spoken language. By 1500 some 3,500 Hungarian words had been written down in the context of Bible translations.

BIBLIOGRAPHY

Loránd Benkő and Samu Imre, eds., *The Hungarian Language* (1972); Gyula Décsy, *Einführung in die finnisch-ugrische Sprachwissenschaft* (1965), and *Die linguistische Struktur Europas* (1973); Adám T. Szabó, *Der Münchener Kodex, IV* (1977), includes glossary of the 3,500 Hungarian words in the Hungarian Gospel of 1466.

GYULA DÉCSY

Macosky

HUNGARY. The medieval kingdom of Hungary stretched over the entire Carpathian Basin, centered around the plains of the rivers Danube and Tisza, including the mountainous regions of present-day Slovakia (in Czechoslovakia), Carpatho-Ukraine (USSR), and also Transylvania (Romania), which enjoyed a certain autonomy throughout the centuries. Settlement began in the fertile plains and was denser in the west, whence it gradually reached the eastern parts and higher-lying areas, the heavy soils and forests in the course of "internal colonization" during the thirteenth and fourteenth centuries. The initial border areas (*indagines*), originally uninhabited buffer zones, were first populated in the twelfth century.

The overlordship of the kings of Hungary often reached beyond the river Sava into the northern Balkans and south of the Carpathians to the lower Danube (into areas that are now parts of Yugoslavia and Romania), where banats had been established. From the early twelfth century Croatia and Dalmatia were also part of the realm, although each enjoyed special status under its own viceroy (*banus*), and some of the towns of the Adriatic littoral often came under the control of the republic of Venice. The kingdom of Hungary, essentially independent and unified throughout the Middle Ages, survived in its original area to the early sixteenth century, when it was defeated by the Turks. After 150 years of Ottoman occupation and political partition the historical Hungarian territory became an autonomous part of the Habsburg Empire and remained bound to Austria until 1918. (Present-day Hungary represents less than one-third of the medieval kingdom.) With a total area of some 350,000 sq km (ca. 135,000 sq mi), placed on the strategic land route toward Byzantium and the Levant, rich in minerals (salt, copper, iron, gold, and silver) and in fertile soil for agriculture, viticulture, and animal husbandry, medieval Hungary was a significant power in Latin Christendom at "the borderlands of European civilisation."

III.19. Balkan silver bowls decorated with Turkish motif. 16th century.

III.20. Goblet with inscription Estergon-Tepedelen. 16th century.

MACARİSTAN'DAKİ OSMANLI KALINTILARI VE ZENGİNLİKLERİ

GÉZA FEHÉR*

Türkçeye Çeviren: ŞEBNEM ERCEBECİ**

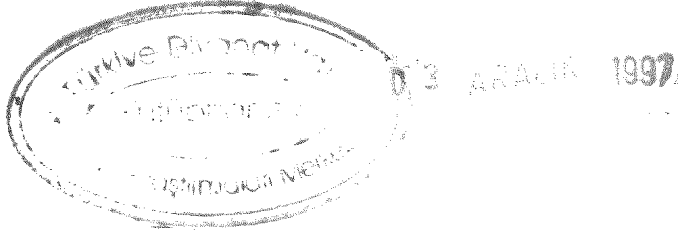
Macaristan'da özel bir kültür alanına ait olan Türk mimarî kalıntıların sadece küçük bir bölümü günümüze kadar gelmiştir. Fakat bunların, kültürel, tarihî ve sanat değeri, günümüze kadar korunmuş olan yapılar dizisi veya halâ yer altında saklı bulunan arkeolojik araştırmaya elverişli olan kalıntılara kıyasla çok daha fazla önemlidir.

Bu yazının amacı; Macaristan'daki Osmanlı Mimarisi ile ilgili sahip olduğumuz bilginin kısa bir özetini sunmaktır. Güvenilir Türk, Macar ve Batılı kaynaklara dayanarak Macaristan'ın Türkler tarafından fetihlerinin başlangıcından (16. yüzyılın otuzlu kırklı yılları) 17. yüzyılın ortalarına kadar geçen süre içinde Macaristan'ın Türk yönetimi altındaki bölümünde sayıları 1000 kadar olan Türkler tarafından inşa edilen —az çok büyük— yapıların çoğunun dinî amaca hizmet ettiğini söyleyebiliriz. Fakat büyük sanat değeri taşıyan batı kökenli bakır oyma eserleri de, mamafih, Türk yönetimi altında bulunan sınırlarda Macar şehir görünülerinin değişime uğradığını da inandırıcı şekilde kanıtlar. Ancak bu değişiklik, Bosna-Hersek ya da Arnavutlukta şehir görünülerindekinden çok daha büyük ve köklü olmaktan uzaktır.

Türklerin Macaristan'daki inşa çalışmaları uzun, tartışmalı bir konudur. Fethedenlerin anıtsal, muazzam yapılar yapmadıklarını ve orada mevcut buldukları nispeten küçük yapıların şekil değişikliği ile yetindiklerini kabul eden ilmî görüş gerçekte sadece zayıf dayanaklara sahip temelsiz bir varsayımdır. Orada mevcut bulunan kale sistemi ele alırsa iyi inşa edilmişti. Ve dolayısıyla bunlara ilişkin olarak yapılacak çok fazla şey yoktu. Fakat burada bile inşa çalışmaları basit yenilemeleri aşmıştı; önemli sayıda kale burcu ve bölümünün Türkçe isminin günümüze kadar gelmiş olması bu yüzden o çalışma dolayısıyladır. Türklerin inşa faaliyetleri he-

* Dr., Macar Ulusal Müzesi, Macar-Türk Dostluk Derneği Başkanı.

** Sanat Tarihçisi, Türk Sanatı Bilim ve Uygulama Kolu Uzmanı. Bu çevirinin gerçekleşmesinde yardımlarını esirgememiş olan merhum Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'ya minnettarım.

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
VI. Dizi — Sa. 44

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No :	13027
Tasnif No. :	720.95607 MAC-B

Kapagüçü Teknoloji

Macaristan

25 TEMMUZ 1992

MACARİSTAN VE BULGARİSTAN'DAKİ TÜRK SANAT ESERLERİ

Çeviren : Prof. Dr. YAŞAR YÜCEL

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ — ANKARA

1991

hadan göçürmüştür. Bu münasebetle kaydetmeliyim ki, bu nüshanın mikrofilmini sayın Profesör Ahmet Ateş bendenize göndermiştir. Buna göre sayın Profesöre kendi samimî teşekkürümü bildirmeği kendim için bir borç bilirim.

2 — B - ب harfiyle işaret koyulmuş Layden kütüphanesi (Cad. Or. 574) elyazması. Bu elyazmasının tarihi yoktur. Eserin ilk sayfaları nash hattıyla başlamışsa da sonraları hatt değişmiştir.

3 — P - پ harfiyle bilgilenen Britanye müzesinin (Catalogue Oriental 3344) elyazmasıdır. Eser hicrî 816 tarihinde Safer ayının dokuzunda Hüseyin ibn Muzaffer ibn Fahr ül-Vaiz tarafından yazılmıştır. Bu elyazması talik ile karışık nash hattı ile yazılmıştır.

4 — T - ت harfiyle işaretlendirilmiş Viyana Millî Kütüphanesinin el yazmasıdır. 9 Zilkade 845 Hicrî tarihinde Şamir ibn Abdullâh el-İmadî tarafından nash talik hattıyla yazılmıştır.

5 — S - س harfiyle işaretlendirilmiş Paris Millî Kütüphanesinin (Suppl. Persan 463) elyazmasıdır. Metin umumen nash talik hattıyla, lâkin metin dahilindeki Arapça cümleler nash hattıyla yazılmıştır. Elyazmasının son sayfası bir kadar kusurludur. Buna göre kitabın yazılışı tarihi meçhuldür.

6 — C - ج harfiyle işaretlenmiş Paris Millî Kütüphanesinin (Suppl. Persan 1378) elyazmasıdır. Bu nüsha umumen nakıstır. Başı sonu ve içinden birçok varaklar kaybolmuştur. Nash talik hattı ile yazılmış, fakat serlevhalar nash hattıyla yazılmıştır.

Böylelikle “Düstur ül-kâtip fî Tâyin el-meratip” eserinin kıyası için istifade ettiğimiz elyazmalarının miktarı 6 nüshadır. Bu 6 elyazması metin uygunluğu itibarıyla 2 grupta bölmek olur. I. gruba Layden ve İstanbul nüshaları dahildir. Viyana nüshası ise bu gruba yakın hesap edilebilir. II. gruba 2 Paris millî kütüphanesi elyazmaları dahildir. Britanya müzesine ait olan elyazması ise çok vakit II. gruba dahil olan nüshalara uygundur.

Müsaadenizle ümit ederim ki Muhammet ibn Hinduşah Nahçıvani'nin “Düstur ül-kâtip fî Tâyin el-meratip” eserinin I. kısmını yakın gelecekte sevgili okuyucularımıza takdim etmek imkânına malik bulunacağız.

FEHÉR, GÉZA (Budapeşte) : *Macaristan'ın Türk hâkimiyeti devrinden kalma mimarî anıtları ve zanaat eserleri.*

Konferansımın temel konusuna başlamadan önce 30 uncu yıldönümünü kuthyan Türk Tarih Kurumu'nun kongrelerine katılmış olan Macar ilim adamlarının faaliyetine göz atmama müsaade buyurulsun. Tam 25 yıl önce, II. Türk Tarih Kurultayına katılmış olan Macar âlimler, böylece merhum Prof. Istvan Zichy ve Géza Fehér, Prof. Andras Alföldi, Nándor Feticsh, Gyula Moravcsik ve László Rásonyi, Türk ve Macar eski tarihinin bir sürü önemli ve müşterek meselelerini aydınlatmağa çalışmışlardı. Daha sonraları patlamış olan II. Dünya Harbi, iki milletin tarihçileri arasında sevindirici bir şekilde genişleyen ilmî işbirliğine geçici bir zaman için engel oldu. Böylece, ilmî temaslarda bir ara oldu, yalnız V. Türk Tarih Kongresine bir Macar tarih uzmanı katılmıştır. Bu tarihçi, Macaristan Türk devrinin en değerli uzmanı, Prof. Lajos Fekete idi. Onun V. Türk Tarih Kongresine katılması ve bundan birkaç sene sonra Prof. Tayyib Gökbilgin'in Macaristan'ı ziyareti ve memleketimizde büyük başarılarla konferanslar vermesi, ilmî münasebetlerimizin yeniden genişlemesine yardım etti. Ben de, bu yeni gelişme sayesinde, dâvetiyle şeref duyduğum Türk Tarih Kongresinin çalışmalarına mütevazî bir şekilde katılmak fırsatına kavuştum. Bu dâvete ve bana verilmiş olan bu imkâna burada teşekkür etmeği kıymetli bir borç bilirim.

* * *

Macaristan'daki 150 yıllık Türk hâkimiyeti, iki halk arasındaki iktisat, siyaset ve medeniyet bağlarının kuvvetlenmesine, bu sahalardaki karşılıklı tesirlerin derinleşmesine sebep olmuştur. Bu devri araştıranların ilgisi, uzun zaman boyunca pek tabii, siyasî tarih meseleleri etrafında toplanmıştır. Böylece iktisat ve medeniyet tarihine ait meselelerin incelenmesi objektif sebeplerden ve her şeyden önce kaynakların tanınmamasından dolayı, arka plânda kalmıştır.

Geçen onyıllar boyunca, bilhassa Prof. Lajos Fekete'nin çalışmaları neticesinde, iktisat ve medeniyet tarihine ait kaynaklar ortaya çıkarılmağa ve incelenmeğe başlanmıştır. Maddî medeniyet anıtlarının keşfi ve kesin usullere göre tetkikine de, esa-

13 0 HAZİRAN 1993

MACARİSTANDA TÜRK MİMARLIK ANITLARI

Dr. Geza Féher ● MACAR MİLLİ MÜZESİ TÜRK ESERLERİ YÖNETİCİSİ

Türkler, Macaristan'ı yüzelli yıl boyunca yönettiler ve birçok mimarlık eserleri bıraktılar. Ne var ki bunların büyük kısmı, aradan geçen zaman içinde harap olmuş, yıkılmıştır. Bu yüzden, Macaristandaki şehirlerin Türkler zamanına ait dış görünüşünü ancak XVII ve XVIII. yüzyıllardan kalma süslü gravürlerden öğrenebiliyoruz. Bugün şehrinin Georg Haufnagel tarafından yapılmış gravüründen başka Beç, Hatvan, Eğri, Solnok, Estergon, Vişegrad gibi şehirleri de gravürlerde buluruz.

Bu binalardan günümüze kalanlar kadar eldeki gravürlerle temel plânlardan başka yıkılmış, şimdilik toprak altında kalmış örneklerle de büyük bir ilgi ve dikkat göstermelidir. Bunların, eski haritalara, plânlara göre ortaya çıkarılması, arkeologlarımızın en önemli görevlerinden biridir. Sağlam kalmış mimarlık eserlerine ve anıtlara gelince, bunların bakım ve tamiri devam ediyor. Meselâ Budapeşte'deki Gül Baba türbesiyle kaplıcalar, Beç'te ve Zigetvar'da camiler restore edilmektedir. Bunlara paralel olarak, her yerde arkeoloji çalışmaları yapılıyor. Kazılardan çıkarılan malzeme Balkanlardaki, bilhassa Türkiye'deki örneklerle karşılaştırılmalı ve Macaris-

tan'daki Türk mimarlık anıtları yeniden değerlendirilmelidir.

Macaristan'daki Türk mimarlık anıtları, her şeyden önce dışarıklı karakterleriyle göze batar. Bu eserler, büyük Türk-İslâm medeniyet merkezlerindeki benzerleriyle mukayese edilemez. Buna rağmen Macaristan'daki Türk mimarlık anıtlarının önem ve değeri, her şeyden önce bunların, Osmanlı imparatorluğunda uc, yani en uzak sınır eserleri olmasından doğuyor.

Buralarda Türk hâkimiyetine son veren Hıristiyan orduları bir çok cami, mesçit ve türbeyi yıkip yoketmiştir. Allah'tan, bazıları Hıristiyan kilisesi haline getirilmiş ve bütün mimarlık özellikleriyle bugüne kalmaları sağlanmıştır. Bununla beraber, Macar başkentinde korunabilen Türk mimarlık anıtları topu topu dört kaplıca ve bir tek türbeden ibarettir. Ama o devre ait eserlerden ve resimlerden şimdi yıkılmış bulunan birçok binayı, bilhassa camileri öğrenebiliyoruz. Macaristan'daki Türk mimarlık anıtları arasında, önem bakımından, camiler başta gelir. Buradaki camilerin plânı, aslında oldukça sadedir. Eserlerin başlıca karakteristiğini teşkil eden bu özel-

11 7 MAJIS 2003

READE YAPIM VE YAYIN
DENEKLERI
MAYIS

التي تقع في الصحراء الغربية عام ١٤٣٦م.

وفي عام ١٤٤١م عاد أحد مستكشفي هنري إلى البرتغال ومعه بعض الأفارقة الذين تم أسرهم في إحدى الحملات، فكانوا أول العبيد الذين أحضروا إلى أوروبا، ومن هؤلاء استطاع هنري الملاح أن يعرف معلومات عن أرض أبعد إلى الجنوب وفي عمق القارة الإفريقية، فأبحر نونو تريستاو Nuno Tristao إلى أقصى الجنوب حتى وصل إلى الرأس الأبيض على الحدود بين الصحراء الغربية وموريتانيا حالياً، كما وصل دينيز دياز Dinis Dias إلى الرأس الأخضر Cape Verde عام ١٤٤٥م. ومع وفاة هنري الملاح كانت السفن البرتغالية قد وصلت إلى شواطئ سيراليون Sierra Leone، وقد مهدت محاولات هنري الملاح الطريق لاستمرار اكتشاف الساحل الإفريقي إلى أن تمكن المكتشفون البرتغاليون من الدوران حول إفريقيا والوصول إلى الهند.

عبد الرؤوف رهبان

مراجع للاستزادة:

- يسري الجوهري، الكشوف الجغرافية دراسة لتاريخ الكشوف الجغرافية وتطور الفكر الجغرافي (دار النهضة العربية، بيروت، ١٩٨٤).

البحرية - إلى جانب مهارات هنري الملاح في استخدام المعلومات التي حصل عليها عن بلاد النيجر - ساعدت على تنظيم حملات عبر الشاطئ الشمالي الغربي لإفريقيا، فوصل برتغاليان أرسلهما هنري عام ١٤١٩م إلى جزيرة بورتو سانتو Porto Santo إحدى جزر ماديرا، ثم أبحرا إلى جزيرة ماديرا نفسها فأصبحت الجزيرة ملكاً للامبراطورية البرتغالية.

وفي عام ١٤٣٤م جهز هنري حملة يقودها الملاح جيل إيانس Gil Eanes استطاعت الوصول بعد عدة محاولات مخفية إلى ريو دي أورو Rio de Oro

العديد من الرحلات الاستكشافية المهمة بعد وفاته، وإضافة إلى الحملات التي أرسلها والتي تجاوز عددها ٥٠ حملة، دون أن يكون له نفسه أي مشاركة في أي منها.

أثارت الطرق التجارية بين شمال إفريقيا وداخل إفريقيا اهتمام هنري الملاح، فأراد أن يوسع تجارة الامبراطورية البرتغالية ونفوذها عبر الشواطئ الغربية لإفريقيا، وأمل أيضاً أن يصل إلى الأراضي التي تقع إلى الجنوب من جزر الكناري وإلى رأس بوجادور Bojador الذي كان آخر نقطة معروفة للأوروبيين في ذلك الوقت، وحاول الوصول إلى مصدر الذهب الذي كان يجلبه التجار المسلمون، إلى جانب الرغبة الملحة للتوصل إلى مقر القس بريستر جون Prester John الذي قيل: إنه أول المبشرين المسيحيين الذين وصلوا إلى القارة الإفريقية، وعاش في مكان ما فيها.

وقد ساعدت التطورات التي أدخلها البرتغاليون على صناعة السفن واستخدام البوصلة في الملاحة

هنغاريا

ارتفاع في هنغاريا إلى ١٠١٥م في قمة كيكيز Kékes في جبال ماترا the Mátra Mountains؛ لذلك فإن أقل الفروق في الارتفاع تؤدي إلى اختلافات ملحوظة في المظهر الطبيعي العام، وتظهر الأهمية الاقتصادية للتلال والجبال المتوسطة الارتفاع في هذه البلاد أكثر من أي مكان آخر. ومن الناحية التضاريسية تقسم الأراضي الهنغارية إلى أربعة أقاليم جغرافية هي:

الأقصى من الشرق إلى الغرب نحو ٥٠٠كم، ومن الشمال إلى الجنوب نحو ٣١٥كم، عاصمتها بودابست Budapest. تقع هنغاريا وسط السهل البانوني Pannonian Plain يشغل القسم الأعظم منه حوض الدانوب الأوسط، ولا يزيد ارتفاع ثلاثة أرباع الأرض الهنغارية على ٢٠٠م فوق سطح البحر، ولا تتجاوز نسبة الأراضي - التي ترتفع عن ٤٠٠م - ٢٪ من مساحة البلاد، ويصل أعلى

هنغاريا Hungary أو (المجر) دولة داخلية صغيرة وسط أوروبا الشرقية، لا تطل على أي سواحل بحرية، تبلغ مساحتها نحو ٩٠,٠٣ ألف كم^٢، يحدها من الشمال سلوفاكيا ومن الشمال الشرقي أوكرانيا، ومن الشرق رومانيا ومن الجنوب صربيا والجبل الأسود (يوغسلافيا سابقاً) وكرواتيا وسلوفينيا، ومن الغرب النمسا. تأخذ هنغاريا شكلاً بيضوياً يكون فيه الطول

HUNGARY

by

Alexander Fodor

1989

21 MAR 1995

مجارستانده بعض آثار عثمانیہ

۱

سیکٹوار شہری وقانونی سلطان سلیمان حضرت تلیرنیک تربہ سی

کچن سنہ مجارستانده . ایکی عصره قریب دوام ایدن حاکمیت عثمانیہ نیک
خاطرات تاریخیسی حقندہ بعض تبعاندہ بولنق اوزره ، برسیاحت
اجرا ایتم و اول امرده سیکٹوار شہری جوارنده قانونی سلطان
سلیمان حضرت تلیرنیک تربہ لری زیارت ایلم .

« سیکٹوار Szigetvár » بشیک آلی بوزنفوسلی کوچک برقبه
اولوب غایت معموردر . بوقصبه جوارنده بری « سلیمان قوی » دیکری
« پاشا قوی » نامده ایکی کوی وارد .

سلطان سلیمان خان حضرت لری ۹۷۴ سنہ سی صفرینیک یکریمی ایکنجی
کونی سیکٹوار قلعه سی محاصره ایتمک لری ائشاده ، قلعه نیک فتحندن
ایکی کون اقدم شهرک اوج کلو مترو خارچنده الآن تربہ شریفه لری
بولدینی محله . یتش درت باشلرنده اولدقلری حالده ارتحال داربقا
ایتملدر . سلطان سلیمان حضرت تلیرنیک احشاسی سیکٹوار قلعه سی ایله
الآن « سلیمان قوی » تسمیه ایبدیلان کویک جهت جنویسنده غایت
لطیف برمحله دفن اولنشد . پچوی تاریخی « پادشاه مغفورك جسد
مبارک لری اوبه هایونلری اولان محله امانت طریقسه دفن ایلمش
ایدی » دیور . مجارلر الآن محل مذکوره Türbek تسمیه ایدیورلر .

مذکور محله مؤخرآ بر مترو کنیشلکنده بر دیوار ایله مستطیل الشکل ،
تقریباً الی مترو طولنده و اوتوز مترو عرضنده برده تربہ انشا ایلمشدر .
بنانک اطرافنه آغاچلر غرس ایدیله رک ، باغچنیک خارچنده قلعه شکنده
دیوارلر انشا ایلمشدر . باغچه درونشده و تربہ نیک جهت شمالیه سنده

بربر دکانلری صفه لری کچی محللرده اقامت ایدرلر و مجلس مزبور سی
کلنر ایچون بالاده برقات مثک محل انشا ایدوب اقماد ایتمدیورلر چاکرلر .
یچون تکلفی سندالیر ایله برده لی بر محل تخصیص ولاجل الاکرام
قبونه سلتاد تعیین ایدیله ماده مذاکره سی شویله درکه وکلادن بریسی
یرندن قالقوب ایکی طرفی زردبانلی صفیه صمود ایدوب مذاکره اولنه جق
ماده بر قطعه کاغذده محرر اولمظه قرائت ایدوب سائر لری استماع ایدرلر
لدی التکلیل موافق و مخالف جواب ویرلر ایسه پره زیدنت جوا بنده
بو ماده نیک بو وجهله نظامنه موافقت کوسرئوب راضی اولنلر قبول
ایلدکلرینی بیان ایچون قیام ایلسون دیوجهله خطاب ایدر اکر قیام
ایدنلر مخالفت ایدنلردن زیاده ایسه ایش حصوله کلور والا نقصان ایسه
رد ویاخود برقاچ وکیل بینلرنده اطرافیه مذاکره ایدوب بر دفعه دخی
مجلسه بیان اولنسون دیور رأی ایدرلر اراقده نزاع دخی اولوب حریف
چارل حارل سویلر ایکن بر شمانه ایله سکوت ایتمدیرمک و بعضاً دخی
هنوز محل مرقومدن نزول ایتمزدن مقدم اکا مخالف اولنلردن بریسی
کلوب صمود و مخالفت و مباحثی بیان ایدر کذلک بونک دخی موافق
و مخالف لری وجه مشروح اوزره فرق و تمیز اولتور بویله بویله ایش
کورلر لکن بر مصلحت هر نه قدر قولای حصوله کله ایشک ایوسی الی
آیده بیز مثل تمام بونلر حسب حاللر اکثر امور لری امورداخلیه اولوب
امور دولیه و امور حرویه نیک اداره سی مدیران خسه عهده سنه محولدر
انجق وقت وزمانیه بونلر استیذان ایتمک قواعد نظاملرندن ایسه دخی
مدیران خسه نیک غلبه و نخوت لری سببیه بوکا رعایتده تهاون ایدرلر [۱]

[مابدی وار]

[۱] کال بک نسخه نیک ایشو محنده فضلہ اولدرق بروجہ زیر جمله دخی
وارددر : والحاصل تشتت کله وارا ایله رؤیت اولشان مواد وخصوص سفیم
و موج اولدینی جای اشتباه دکلدر حتی .

Macaristan

MACAR KRALI THÖKÖLY İMRE VE İZMİT

Öğr. Gör. Ertuğ BAYKAL*
Danışman Erkan AYAN**

Giriş

1526 Mohaç muharebesi sonunda Macaristan (başkent Budin'in Osmanlı imparatorluğunun eline geçmesi ile) üç parçalı bir görünümündedir. Ülkenin ortası Osmanlı imparatorluğunun batı eyaletleri, Ülkenin kuzey batısındaki Macar krallığının tahtında Avusturya hanedanı üyeleri Habsburglar oturmakta, Erdel (Diğer adıyla Transilvanya bugün Romanya) ise nisbi bağımsızlığını korumayı başarmıştır.

Katolik ve Protestan mezhebine mensup Macar halkından Protestanların, Avusturya imparatoru tarafından Katolik mezhebine girmek için zorlanmaları ile başlayan ve Habsburglara karşı düzenlenen Wesselenyi girişiminin başarısızlığından sonra, serbest kalabilen uç kale askerleri, yoksul toprak köylüleri ile başta dinleri nedeniyle kovulan Protestan derebeyleri ve bazı yurtsever asilzadeler Erdel'de sığınak aramışlardır. Bu amaçla Osmanlı korumasına girmek için başvuruda bulunmuşlardır(1668). Fakat bu sırada Köprülü Fazıl Ahmet paşa , Kandiye kuşatması ile meşgul olduğundan bu öneri değerlendirilmemiştir.

Avusturya imparatoru I.Leopold'un (1670 yılı sonlarında) Protestan Macarları Katolik yapabilmek için giriştiği katliam Macaristan'da bardağı taşıran son damla oldu. Macarlar yer,yer (Bu insan onuruna aykırı)davranışı protesto etmek için ayaklandılar. Ayaklanan gruplardan birini yukarı Macaristanda Thököly İmre'nin babası (Kesmark malikanesinin sahibi) Kont Sebastian Thököly örgütlemiş ve yaklaşık 12.000 kişilik bir kuvvetin başına geçmişti. Yapılan kahramanca

* Kocaeli Üniversitesi Kandıra Meslek Yüksek Okulu Öğretim Elemanı.

** Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı.

savaşlarda (Avusturyalıların kat kat üstün kuvvetleri karşısında daha fazla dayanamadığından) Kont Sebastian Avusturyalıların eline esir düştü ve öldürüldü.(1671). O sırada Thököly İmre 14 yaşındaydı, (25.Eylül.1657 Kesmark'ta doğmuştur.) ve babasının ölümü üzerine dağılma tehlikesi geçiren kuvvetleri toplayarak komutayı eline aldı. Ancak kendisinden kat kat üstün olan Leopold kuvvetleri ile baş edemeyeceğini anlayınca Erdel'e giderek Osmanlılara katıldı(1672).

Burada önce Osmanlı, sonraları Fransız desteği ile Habsburg baskımına karşılık silahlı saldırı başlattılar. Thököly 21 yaşındayken "KURUÇ" diye adlandırılan (Macarca asi asker anlamında) Habsburg düşmanı bu savaşçılar tarafından önder seçilip, Avusturya'ya-Habsburg imparatoru I.Leopold'a karşı bağımsızlık savaşına başladı. Kuruç birlikleri ile kısa zamanda yukarı Macaristanı ele geçirdi, Avusturya İmparatorluk birliklerini gerilemeye zorladı.Thököly nin amacı Avusturya yönetiminden çıkıp,Erdel gibi Osmanlıya bağlı bir devlet haline gelmekti.

Sultan Mehmed Han, 9 Ocak 1682'de Macar milliyetçilerinin lideri Tökeli İmre'yi Orta Macaristan Kralı tanıdı. Mehmed Han, Tökeli İmre'ye mücevher bir topuz, Budin Beylerbeyliğine de Hatt-ı Hümayun göndererek yardım edilmesini ve yeni krallığın Avusturyalılardan kurtarılmasını emretti. Budin Beylerbeyi İbrahim Paşa, Tökeli İmre'nin yardım istemesiyle, 27 Temmuz 1682'de, Orta Macar Seferine çıktı. 15 Ağustos 1682'de Orta Macaristan'ın merkezi olan Kaşa Kalesi fethedilerek, Tökeli İmre, Macar milliyetçilerinden on iki bin gönüllü askeriyle krallık tahtına oturtuldu.

Thököly 14.Haziran 1682 de Ferenc Rakoczi'nin dul eşi İLONA ZİRİNYİ ile evlendi. Kendi elleri ile kraliçesine tacı'nı giydirdi. Böylece bağımsızlık için gerekli finans kaynaklarını da genişletmiş oldu. Burada Kısaca İlona Zirinyi'yi tanıtmak gerekirse;

İlona Zrinyi

1643'te Hırvatistan'da bulunan Ozaly kalesinde dünyaya gelmiştir. İlk evliliğini 1667'de Erdel Beyi I. Ferenc Rakoczi ile yapan ve çok geçmeden iki çocukla dul kalan İlona Zrinyi, çevresinin itirazlarına rağmen ikinci eşi İmre Thököly ile 1682'de evlenir. Habsburg birliklerince kuşatılan Munkacs Kalesi'ni üç yıl boyunca kahramanca savunmasıyla tarihteki yerini almıştır. 1688'de teslim olduktan sonra iki çocuğuyla birlikte Viyana Manastırı'na kapatılır. 1699'da çocuklarını bırakarak eşinin yanına gider ve eşiyle aynı kaderi paylaşır. 16 Haziran

A. Popovic et G. Veinstein

Les Ordres mystiques dans L'Islam

Paris 1985, s. 63-99.

DN: 59687

14 HAZIRAN 1999

ALEXANDRE POPOVIC*

*Les ordres mystiques
musulmans du Sud-Est
européen dans la période
post-ottomane*

L'histoire récente et l'histoire contemporaine des ordres mystiques musulmans des pays du Sud-Est européen sont encore très mal connues, malgré un nombre relativement important de publications qui touchent de près ou de loin à ces problèmes. Cet état de choses peut s'expliquer aisément : manque de documentation disponible, difficultés d'accès aux sources (manuscrits et documents d'archives), difficultés d'approche (surtout pour un islamisant non musulman) de ces milieux plus ou moins fermés, enfin situation particulière de chacun de ces ordres, suivant la période et le pays en question (Albanie, Bulgarie, Grèce, Hongrie, Roumanie, Yougoslavie).

Il faut ajouter à tout cela encore deux facteurs importants. Le premier, c'est le fait que l'extrême complexité des problèmes locaux, aggravée par la nécessité d'utiliser des langues peu connues, a pu rebuter les spécialistes étrangers qui voulaient s'aventurer dans ce domaine, laissant ainsi la place aux spécialistes (ou aux non spécialistes) locaux qui étaient (le plus souvent) incapables de situer les ordres mystiques musulmans de leur région dans un contexte historique plus vaste, du fait de leurs insuffisances dans les domaines islamologique, anthropologique ou autres. Le second, c'est que l'on ne dispose pas d'une publication globale, groupant de façon commode l'ensemble des données connues et pouvant servir de base aux travaux à venir. Le présent article se propose de combler cette lacune.

Quelques mots sur la période ottomane

Le rôle joué par les ordres mystiques musulmans dans le Sud-Est européen pendant la période ottomane, et leur importance, sont maintenant parfaitement connus. Ils ont été mis en relief dans tout un lot de publications de M.F. Köprülü, Ö.L. Barkan et H.J. Kissling, en premier lieu, puis dans les travaux de G. Jacob, J.K. Birge, F. Babinger, F.W. Hasluck, G. Stadtmüller, N. Filipović et de quelques autres¹. Cela dit, il est néanmoins vrai que nous ne disposons pas encore d'une monographie digne de ce nom concernant soit un ordre particulier

* Centre national de la Recherche scientifique et École des hautes Études en Sciences sociales.

ANALECTA ISISIANA
XXV

GÉZA DÁVID

STUDIES
IN DEMOGRAPHIC
AND ADMINISTRATIVE
HISTORY OF OTTOMAN
HUNGARY

©The Isis Press 1997

Published by
The Isis Press
Şemsibey Sokak 10
Beylerbeyi, 81210 Istanbul

ISBN: 975- 428-99-1

First Printing 1997

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	57150
Tas. No:	312-956 DAV.5

THE ISIS PRESS
ISTANBUL

14 NİSAN 1998

Author: RIRIE, JOHN THOMAS
Title: THE EFFECTS OF OTTOMAN EXPANSIONISM ON HUNGARIAN STATE POLICY,
1365-1526
School: INDIANA UNIVERSITY (0093) Degree: PHD Date: 1987 pp: 282
Source: DAI 48/05A, p.1293 Publication No.: AAC8717812
Subject: HISTORY, EUROPE (0335)

Abstract: In 1354, the Ottoman Turks captured the fortress of Gallipoli and there established a bridgehead for future expansion in Europe. First Byzantium, and then Serbia and Bulgaria were overrun by the Turks, whose Sultan, Bayezid I, unveiled his intention to conquer all Europe and "feed his horse oats on the altar of Saint Peter."

Barring the Turkish advance was Hungary, a country of illustrious military tradition and ruled, for the most part, by gifted kings. Ironically, the greatest of these, Louis I (1342-1382), Sigismund of Luxemburg (1389-1437), and Matthias Corvinus (1458-1490), were accused of neglecting the Turkish threat in favor of political ambitions in the West. Such, however, was hardly the case. So portentous was the Turkish advance that it defined, well into the sixteenth century, the substance of virtually all Hungarian foreign and domestic policy. The establishment of a powerful multi-national state complex; the reaffirmation of papal and imperial universalism and their enlistment in the national cause; the centralization of state power; the incorporation of peasant masses into the country's program of defense; the creation of a military establishment capable of defending the nation's borders; and finally, the augmentation of state revenues through innovative fiscal policy; these were among the developments in Hungary driven by the Ottoman threat in the fourteenth and fifteenth centuries. 40

In general, the aforementioned developments had their genesis in the reigns of Louis I and Sigismund, were nurtured during the Hunyadi years (1437-1458), and reached fruition under Matthias, whose famous Black Army deterred the Turks from serious aggression. After Matthias, however, a succession of mediocre kings, the indifference of the country's neighbors toward the crusading ideal, the enervation of the Hungarian people from 150 years of constant border warfare, and the final economic collapse of the nation combined to render Hungary vulnerable to the Turkish onslaught at a time when Ottoman might was approaching its zenith. The result of this constellation of circumstances was the defeat of Hungarian arms at Mohacs (1526), and the subsequent three-way partition of the country among the Turks, the Habsburgs and the Voivode of Transylvania.

20 TEMMUZ 1993

VIII

1949 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında T. T. K. kütüphânesine
gelen kitaplar ve dergiler 849

Levhalar:

- I — VII. — M. Şenyürek
VIII — XV. — H. Çambel
XVI — XXI. — S. Eyice
XXII. — A. Sayılı
XXIII. — Y. H. Bayur
XXIV — XXVII. — İ. Gökçen
XXVIII — M. S. Şenyürek
XXIX — XLV. — A. Ogan
XLVI — LXVII. — İ. K. Kökten
XLVIII — LXVIII. — W. M. Krogman
LXVIII — LXXIV. — İ. H. Uzunçarşılı
LXXV. — W. Hinz
LXXVI. — R. Temizer
XCI — CII. — İ. K. Kökten
CIII. — M. Şenyürek

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

T Ü R K T A R İ H K U R U M U

BELLE TEN

Cilt : XIII

Ekim 1949

Sayı: 52

OSMANLI TÜRKLERİ VE MACARLAR

1366 — 1699 *

L. FEKETE

Giriş

İslâm devletlerinin, Araplarla Türklerin Bizans İmparatorluğuna karşı yönelttikleri üç hücumdan birincisiyle ikincisi bu imparatorluğ u zayıflatmış, üçüncüsü onu yıkmıştı. Müslümanlığın ilk yüzyılındaki birinci hücum Bizans'ın elinden Suriye ile Irak'ı koparmış, fakat Toros dağlarında durmuş, Selçuk Türkleri tarafından yapılan ikinci hücum dalgası Anadolu'nun büyük bir kısmına yayılmış, fakat Marmara denizi kıyılarına yakın bir yerde, hemen Bizans surları önünde kırılmıştı. Bundan üç-dört yüzyıl sonra Osmanlı Türklerinin idare ettikleri üçüncü hücum ise önce Anadolu'da, sonra Balkanlar'da imparatorluğa ait yerleri küçültmeğe devam etmiş ve nihayet sistemli bir muhasara ile asıl başşehri, Bizans'ı da işgal ederek Bizans İmparatorluğunu yıkmıştır.

* Macarca müsvedesinden Sadrettin Karatay'ın çevirdiği bu araştırma, müellifi tarafından, T. Halasi Kun'un derlediği Türkler ve Macarlar adlı eser için hazırlanmıştı. Vaktiyle Ankara Üniversitesi Hungaroloji Enstitüsü yayınları arasında (No. 5) çıkarılması kararlaştırılmış olan bu eser beş araştırma çerçevesinde (H. Eren, Ural-Altay akrabalığı — T. Halasi Kun, Türkler ve Macar anatahi — Gy. Györffy, Arpad'lar devrinde Türkler ve Macarlar — L. Fekete, Osmanlı Türkleri ve Macarlar 1366-1699 — J. Eckmann, Son yüzyıllarda Türkler ve Macarlar) Türk-Macar münasebetlerinin bütünü gözden geçirecekti. Red.

s. 663-743.

kalmak, bir şeyden vazgeçmek, ihmal etmek, unutmak, vazgeçmek, durumunda olmamak, engellenmiş olmak, meselesini, işini ihmal etmek, unutmak, eksik olmak, eksik bulunmak, ayrılmak, uzaklaşmak, eksik olmak, Tat.R. *kal-* 'kalmak, bir meselede mağlup olmak, çökmek, çürümek, bozulmak, ölmek, bir meseleden uzak kalmak' / Çağ.R. *kala-* 'gecikmek' / Tob.R. *-kala-* 'yorulmak'

~ÇuvPAAS. *yul-* 'kalmak'

~YakPEK. *hal-* "duraklamak, kalmak"

~MoğKow. (2097) *calay-* 'yolda her hangi bir kişiyi geçirmek, yer vermek için ayrılmak; açılmak' MoğKow. (2086) *çagali-* 'donakalmak, kanı donmak; aklın kallenemeyeceği bir duruma düşmek, şaşırarak; yorulmak'.

~TungCASTR. *salûm* 'ayrılmak', *salugâm* 'ayrılmak'.

4. *Kan.* Tat. *kan* 'kan'

~ÇuvPAAS. *yun* 'aynı'

~YakPEK *han* 'aynı'

~MoğKow.(2153) *çisun*, *çisu* 'kan' / HalhaPODG. *cusun*, *çusun* 'aynı' / BuryPODG. *şughan*, *şughun* 'aynı' /Doğu MoğRUDN. (DB.) *sot* 'aynı'.

~MançZACH. *sengi* 'aynı'

~TungGRUBE. *seksa* 'aynı' / O. *söhse* / Oroç. *seksa* / Oroç. L. *siaksa* / Man. *saksä* / C. *säksä*, K. *sauksa* / Уд. *säuksä*, *sähä* / UT. *sägşa* / B. Ob. Ang. *şokşo* / Yen. *şoşa* / C. *sehkh* / Lam. *sugäl* / WT. *höksa*.

Türkçe -n kolaylıkla açıklanabilir.

5. *Kar.* Kır. Kşg.R. *kar* 'üst kol, pazı' / Tel. Alt. Leb. Kum. Uyg. Çağ.R. *karı* 'kol' / Leb. Şor. Sag. Küer. *karba-* 'eliyle yakalamak, tutmak, ağızla kapmaya çalışmak' / Leb. Şor. Sag. Koyb.R. *karbak* 'tutma, yakalama, olta; şaka' / Tar. Kum. Kas. Kır. Kkır. Tel. Alt. Kumd. Çağ. Kar.R. *karma-* 'tutmak, yakalamak, kavramak, yakalamak, sürüklemek, sürükleyerek götürmek, parmakla dokunmak, yakalamak, el yordamıyla yürümek, hissetmek, dokunmak, yakalamak' / Tat.R. *karmak* 'kopça, çengel'.

~YakBÖHTL. *carba-* 'uzuvların yardımıyla yüzmek (insanlar ve dört ayaklı hayvanlar için)'.

~ MoğKow.(2113) *carba-* 'birine el kaldırmak; yakalamak; el ve ayakları yukarı çekmek, tartaklamak, itelemek'; *carbagun* 'kol kemiği, pazı'; Moğ. *kar* 'kol, pazı'

~MançZACH *sarbaşa-* 'rakibi mücadelede tutmak, yakalamak, yenmeye çalışmak, kendine doğru çekmek, savaşmak, yarışmak'

BÖHTLINGK' in Yak. kelimeyle ilgili açıklaması kabul edilemez: Moğ. *haiba-* 'yüzmek (su kuşları vs.)'

6. *katin.* Tat.R. *kadın*, *katın* 'kadın' *katın*, *kazın*, *kayın*, 'kadının akrabaları'

~ MançZACH. *Sadun* 'dünür, kayın, kız veya damat tarafı'.

7. *Kol-* Kum. Uyg. Kar. Çağ.R. *kol-* 'rica etmek, istemek' / Kırg.R. *kola-* 'inmek, binmek, yüksekte aşağıya inmek' / ÇağPDS. *kola-* 'istemek, rica etmek'.

~ MoğKow. (2205) *culuit-* 'inmek; aşağı eğilmek; gayretle meşgul olmak, kendini vermek, bağlanmak'.

~MançZACH. *sol-* "davet etmek, çağırarak, kendine doğru çağırarak; rica etmek-misafirliğe veya göreve davet etmek."

Bkz. Almanca *bitten*, *beten* 'rica etmek, istemek, dua etmek' aslen 'hekleme, kalmak, dayanmak, katlanmak, sabretmek' (FICK, EtWb. III. 270).

D.130

s. 201-210

Prof. Dr. Osman Nedim Tuna Hatıra Sayısı

MACARİSTAN'DA TÜRKOLOJİNİN TARİHİ I*

Mária T. NYİRİ**

ÖZET

Macaristan'da Türkoloji, eski ve bugünkü Türk dillerini konuşan halklarla meşgul olan toplumbilim alanıdır ve bu halkların dilini, kültürünü, edebiyatını, halk şiirini, folklorunu, dinlerini, müziğini, toplum ve ekonomi tarihini, kültür ve san'at tarihiyle arkeolojisini Türk dil kaynaklarına dayanarak araştırılan bilim dallarının bütünüdür!

Anahtar kelimeler: Türkoloji, Türkler, Türk Tarihi, Türk Folkloru.

Macaristan'da Türkoloji, eski ve bugünkü Türk dillerini konuşan halklarla meşgul olan toplumbilim alanıdır ve bu halkların dilini, kültürünü, edebiyatını, halk şiirini, folklorunu, dinlerini, müziğini, toplum ve ekonomi tarihini, kültür ve san'at tarihiyle arkeolojisini Türk dil kaynaklarına dayanarak araştırılan bilim dallarının bütünüdür!

Macaristan'da Türkoloji ilk başta *millî* araştırmalarla, yeni Macar halkının ve dilinin tarihindeki çok yanlı Türk ilişkileriyle bağlantılı olup, daha geniş görüş açısıyla ve uluslararası yararı gözeterek yürütülen Türkoloji çalışmalarımız Macar-merkezli Türk incelemeleri çevresinde toplanmaktadır.

Yeni Çağda Türklerle karşı ilgiyi, her şeyden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun Macaristan'da yayılması uyandırdı. Osmanlı hâkimiyeti döneminde, örneğin Türkçe dil kılavuzları hazırlandı. Tarihimizle ilgili ve bu döneme ait Türk kaynaklarının, ayrıca dilimizdeki Osmanlı-Türk unsurlarının araştırılması, günümüze kadar yaşanan bir ödevdir.

* 13-15 Şubat 1999'da İzmir'de yapılan KIBATEK toplantısında bildiri olarak sunulmuştur.

** Türkolog, Budapeşte-Macaristan.

tarikh VE toplum

İLETİSİM YAYINLARI
KDV DAHİL 3.700.000.- TL

KASIM 2001
CİLT 36 • SAYI:

215

ISSN 1019-4681
212163 - 2001/11

ÖZEL SAYI

ADDIVM MATTHEM HUNGARIAE
BO. AVSTRIE Q. REGEM. PRINCIP.
VIC. ANTONII BO. RADVICTIO. IN
PHILOSTRATVM LEMN. SOPHISTAS
PRAEST. ET PRIMIS. PEA. TIO. FOELICIP.

ON E
becat am pli
u - iposfic
itas beneh
cio quo Duce
Matthia. post
q' open & m
tute sua fal
tum est. Vi
cuna. glorio
sa. uenitate
certave tam
audeat. Qd
cectris. prece
missis. ex bil
bitantun o
alamann. co
ne. in caput
excedere. uideantur. paratis. dicitur. Na
am. profule. Seruicatis. tue. no. p. me. fucen
li. in

1956 HALK AYAKLANMASINA

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

MACARİSTAN

D-138

tarikh VE toplum

aylık ansiklopedik dergi
KASIM 2001 • CİLT 36 • SAYI 215

4 Yılmaz Gülen
Csok Jasa!

8 Hilmi Ortaç
Macar Basınında
Kurtuluş Savaşı
ve Atatürk

15 Bayram Nazır
Lajos Kossuth'u Kütahya'dan
Kaçırma Girişimleri

19 Sunahan Develioğlu
Bir Macar Mülteci Öyküsü

25 Hicran Yusufoglu
Osmanlı-Macar İlişkileri

38 Birsen Talay
"Cebimde Çok Küçük Elma Var"

41 Ebubekir Sofuoğlu
"Her Bir Macar İçin Elli Bin Osmanlı'yı Feda
Ederim" Abdülmecid ve Macar Mültecileri

47 Géza Dávid
Araştırmaların İlk Evreleriyle
Macaristan'da Osmanlı Tarihi

51 J. József Horváth
Macaristan'da İbrahim Müteferrika

59 Şerif Baştaş
Macar-Türk Akrabalığı

66 Ibolya Gerelyes-Orsolya Kovács
19. Yüzyılda Macar
Uygulamalı Sanatları

71 Edit Tashnadi
18.-19. Yüzyılda
Osmanlı'da Macar Mültecileri

76 Hasan Eren
Geçmişine Bakan
Yalnız Bir Ulus: Macarlar

87 Gyorgy Hazai
Macar Tarihi Türk Tarihi İçin
Neler Öğretiyor?
Kroniğin Yazması ve Yazarı

92 GÜNDEMDEKİ TARİH
Orhan Koloğlu
Dubrovnik'te Osmanlı Tarihi Kongresi

94 KİTABIYAT
Dursun Ayan
Kelemen
Mikes: Prens
Rákóczi ve
Mikes'in
Türkiye
Mektupları

ARKA KAPAK: 1921 - 1936 tarihleri arasında Mustafa Kemal Atatürk'ün kullandığı imzalar.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin: "Türk kültür sistemi içinde vakfın yeri", *Türk Kültürü*. S.281, Ankara 1986, s.533-540.

YÜKSEL, İ.Aydın: *Osmanlı Mimarlığında II.Bayezid ve Yavuz Selim Devri (888-926/1481-1520)*. c.5, İstanbul 1993.

ZASIPKİN: *Arhitektura sredney Azii dvernih i srednih vekov*. Moskova 1948, s.11.

1973 Tokat İl Yıllığı, Ankara 1973.

Edit: Yaşar Çoruhlu, Nalan Türkmen, Nuri Seçgin, Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk sanatı ve kültürü: Prof. Nejat Diyarbakırlı'ye armağan, Ankara 2006, sh.435-440 .İSAM 145410.

17 KASIM 2008

MACAR - TÜRK İLİŞKİLERİNİN BİR DÖNEMİ ÜZERİNE

MADDE 7/1/1999
SONRA GELİR DOĞRUMAN

Prof. Dr. Gyula HAZAI*

Dostumuz, Prof. Nejat Diyarbakırlı'nın geniş sahalara kapsayan bilimsel çalışmalarında Türkolojinin uluslar arası ilişkilerini geliştirmek amacı her zaman önemli bir yer almaktaydı. Macar Türkologları O'nun bu çabalarında ülkemizin özel bir yer aldığını gayet iyi biliyorlar. O'nun şerefine yayımlanan armağana katılmak bir Macar Türkologu için büyük bir şereftir. Değerli kardeşim Nejat'a unutulmayacak bu olay dolayısıyla Macar-Türk ilişkilerinin bir dönemine ve bu bağlamda Türkiye'de 'Macar kardeş' deyiminin doğuşuna değinmek benim için ayrı bir sevinç kaynağı olmaktadır.

Şu birkaç soru ile başlayalım: Macar Türkolojisinin menşei nere- de, hangi devirde aramız lâzım? Diğer ülkelerin Türkolojisinden ne bakımdan farklı? Bu sorulara cevap aramaya başlamadan önce hemen hatırlatayım: Ben Türkoloji kelimesini daha geniş bir anlamda kullanıyorum. Bu anlama -hele bu konunun icabı- yalnız dil ve dilcilik değil, aynı zamanda bir sıra diğer disiplin ve başta pek tabii tarih de girer.

Macarların tarihinde, Doğu ile mevcut bağlarda en önemli rolü Türkler oynadılar. Eski, Orta ve Yeni Çağ tarihinin sayfalarını karıştırırken bu durum hemen gözümüze çarpar. Devamlı ve geçici temaslardan, canlı olaylardan, bunların bıraktığı izlerden saatlerce bahsedilebilir. Bütün bunlar artık tarihe karışmış gerçeklerdir. Şuurumuzda bütün bunların canlı izini taşıyoruz. Şimdi yukarıda değindiğim soruyu başka bir deyişle tekrarlayım: Acaba ortak tarihin bu mirasını bilimsel metodlarla ne zaman

(*) Macar Bilimler Akademisi, Türkoloji Araştırmaları Bölümü, Budapeşte - Macaristan.

MAYIS 1993

Dergi / Kitap
Kütüphanede MevcutturMACARİSTAN'DAKİ TÜRK HÂKİMİYETİ
DEVİRİNE AİT BAZI NOTLAR

Tayyib Gökbilgin

Balkan milletlerinin ve macarların, öteden beri, türk hâkimiyeti altında geçirdikleri devirlerden, zaman zaman, acı bir lisanla bahsettikleri ve garp medeniyetinden lâyıkı ile ve zamanında müstefit olamalarını bu sebebe irca eyledikleri malumdur. Gene içlerinden bazıları, bazı ehemmiyetsiz ve mevzî hâdiseleri şu veya bu şekilde tefsir ederek, garp kültürü ve Avrupa medeniyetini barbarlara, hususiyile türklere, karşı müdafaalarındaki tarihî rollerinden bahsederler. İlmî usûller ve tenkit zihniyeti bir tarafa bırakılarak edinilen ve tarihî bir hakikati ortaya koymaktan ziyade, mutaassıp hıristiyan zihniyetinin zemin ve zamana göre muhtelif mülâhaza ve gayeler tesiri ile izharı demek olan bu fikirler, bu iddia sahiplerinin henüz romantik devrini yaşamalarının bir tezahürü mahiyetindedirler. Karakterleri bilinen bu kabil iddialara ciddî bir ehemmiyet atfetmek icap etmezse de, bizi tamamen de lâkayt bırakamaz.

Eski grek ve romalılar kendilerinden başkalarına „barbar“ demişlerdi. Bu vasıf, kavimlerin muhacereti esnasında, V. asırda, cermen ve islâvlara da teşmil edilmekle beraber, daha ziyade, şarktan gelerek garpla temasa geçen, hiç değilse, teşkilâtçılık, harp ve hayvan besleme kültürü sahalarında çok daha üstün bir medeniyetin mümessili bulunan ural-altay kavimleri hakkında, bir „antik topos“ olmak üzere, kullanılmıştır.

Mâruf yunan müverrihi Herodot, millâttan önce iskitler hakkında „çok kahraman, fakat çok zalim“ demişti. Kuvvetli bir tekniğe ve ince bir san'ata sahip olan iskitlerin tipik bir „atlı nomad“ karakteri gösterdikleri ve idareci zümrelerinin altaylılar, binaenaleyh ilk türkler olduğu, kültür morfoloji âlimlerince (Richthofen, Laufer, Alföldi), kabul edilmiştir. Bu vasıflar, gothlar hakkında da söylenmekle beraber, hunlara, avarlara, macarlara ve nihayet türk ırkından olan muhtelif halklara intikal etmiş ve hıristiyan tarihçileri buna daha türlü türlü ilâveler yapmışlardır. Avrupa'nın büyük bir kısmını zapteden, Roma imparatorluğunu

hâkimiyetleri altına alarak, Avrupa'yı bir devlet halinde ve sulh içinde yaşatmağa çalışan Attilâ hunlarının ise, muasır komşularından aşağı değil, bilâkis, epeyce üstün bir medeniyette buldukları, gerek bu cihangir hükümdarı seyyar sarayında ziyaret eden bizans tarihçisi Priscus Rethor'un verdiği mufassal malûmatla¹ gerekse Attilâ'nın Roma'ya kadar gittiği halde, kısa bir zaman sonra vandalların yaptığı gibi, zapt ve tahribe teşebbüs etmeyerek, medenî eserlere hürmet edecek ve kıymet verecek kadar yüksek bir olgunluk göstermesi ile sâbittir. Avarların Tuna havzasında ve şarkî Avrupa'da islâv halkalarına, bir çok bakımdan, hocalık ettiklerine, hattâ onları Balkanlara getirmek ve bu günkü etnik haritayı tesis ve teşkil eylemek sureti ile, Avrupa'da oynadıkları büyük role dair de elimizde bir çok kayıtlar vardır (bk. Alföldi, Németh, Rásonyi, Gombocz, Lukinich, Fettich'in bu husustaki tetkikleri).

Diğer taraftan islâm kültür muhitine giren ve bunu benimseyerek, ırklarının yüksek hasletlerini bu din ve, yaratmak hususunda kendilerinin de büyük rolleri olan, bu kültürün evvelâ müdafaası, sonra neşir ve tâmimi emrine tahsis eden türkler, mümessili oldukları üstün medeniyeti garpta her tesadüf ettikleri müteferrik, inhilâl halinde ve geri cemiyetlere kabul ettirirken, yıkıcı ve tahrip edici değil, bilâkis, tarihin şahadetine göre, yapıcı ve birleştirici, binaenaleyh medenî bir rol oynamışlardır.²

Hal böyle iken, bu iddianın sebebi ve mânası nedir? Meseleyi daha dar bir çerçeve içine alarak, osmanlı türklarının garba ilerleyişini ve bu kabil iddiada bulunanlardan macarların vaziyetini mutalâa edelim.

Türkler, XIII. asırdan sonra, garba doğru olan fütuhât yolları üzerinde, evvelâ grek-islâv ortodoks medeniyeti ile karşılaştılar. Bunu, nisbeten kısa bir zaman içinde, kısmen temsil, kısmen tasfiye ettikten sonra, ön safta hırvat, macar ve venediklilerin bulunduğu katolik-lâtin medeniyeti ile temas ve mücadeleye giriştiler. Kendi aralarındaki bir sürü dinî, siyasî, içtimâî ve iktisadî mücadelelerin yorgun bir hale getirdiği birinciler, türklere, kısa bir mukavemetten sonra, nasıl bir kurtarıcı olarak tanıdılsalrısa, ikinciler, bu meyanda macarlar da, islâmîğin alem-darı olan türklere, hıristiyanlık ve garbî Avrupa medeniyeti için, o derece büyük ve müşterek bir tehlike addetmişlerdir.

¹ V. asrın ortasında, Tuna'nın şimalinde bulunan Attilâ nezdine elçi olarak giden Priscus, hunların arasında bir grek tacirine rastladığını ve onun kendisine barbarlığı medeniyete niçin tercih ettiğini mufassalen anlattığını kaydeder (H. St. L. B. Moss, *La Naissance du Moyen Age*, Paris, 1931).

² Bk. Fuad Köprülü, *İslâm medeniyeti tarihi*, İstanbul 1940; başlangıç, XXXVII, XXXIX; ayn. mll., *Orta zaman türk hak. mües.*, İstanbul 1937; Şemsettin Günaltay, *İslâm dünyasının inhitatı sebebi selçuk istilâsı mıdır?*, İstanbul, 1937.

Diyadin
Tevazuu

TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARINDAN
X. SERİ — No. 3

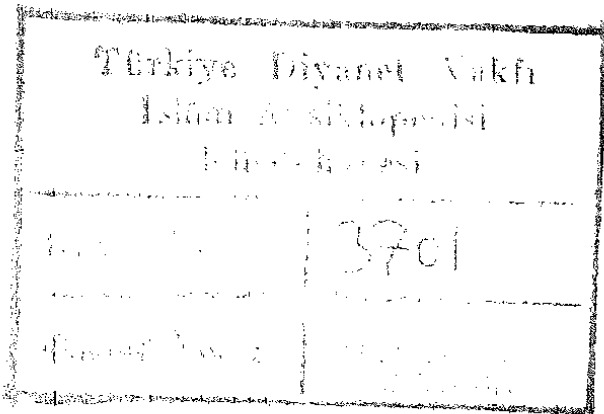

MACARİSTAN TARİHİ

F. ECKHART

Macaristan

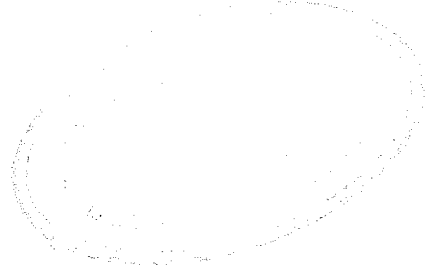
Macaristan Çeviren
İBRAHİM KAFESOĞLU

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ — ANKARA

1 9 4 9

yıkılışını ancak eğitim kurtarır olmuştur. Ama bu yargı yıkılma süreciyle çakıştığından sonuç hüsrandı. İttihat ve Terakki döneminde de Osmanlı halkını savaştan savaşa sürüklerken cephelere sevk edilen yüz binler arasında eğitim kadroları ve öğrenciler eridi. Fakat bu gerçek, normal koşullarda gündeme gelebilecek eğitim tartışmalarının en yoğun biçimde sürdürülmesini engellemedi. Sonuçta Meşrutiyet, Cumhuriyete kapılarına kilit vurulmuş okullarla ulusal eğitim felsefesi bıraktı.

OTAM, sayı: 11 (Ankara-2000)

s. 33-81.

10.477

MACARİSTAN'DA OSMANLI HAKİMEYİTİNİN VE İDARİ TEŞKİLATININ KURULUŞU VE GELİŞMESİ*

*Sadık Müfit BİLGE***

Macaristan Krallığı'nın Osmanlı fethinden önceki sınırları, bugünkü Macaristan'ı, Hırvatistan'ı, Slovakya'yı, Yugoslavya ile Romanya arasında bölüşülen Banat'ı ve Romanya'nın Transilvanya bölgesini kaplıyordu.

Osmanlı Devleti ile Habsburg İmparatorluğu arasında bütün Macaristan Krallığı topraklarını hakimiyet altına almak hedefiyle yapılan mücadeleler dört devrede değerlendirilebilir.

Birinci devreyi; Kanuni Sultan Süleyman'ın fütuhâtı (1520-1566), ikinci devreyi; "Uzun harp seneleri" adı verilen savaşlar (1593-1606), üçüncü devreyi; Osmanlı Devleti'ndeki iç isyanlar, ihtilaller, saltanat değişiklikleri ve doğuda İran ile yapılan savaşların da etkili olduğu yarım yüzyıldan fazla süren barış dönemi ve Köprülüler restorasyonu sonrası, Erdel meselesinden kaynaklanan savaşlar (1658 -1664), nihayet dördüncü devreyi de; ikin-

* Yayınlanan makale, XIV. yüzyıldan Tanzimat dönemine kadar Osmanlı Devleti'nin bütünü üzerinde yürütülen çalışmanın tamamlanmış olan bir bölümüdür.

Osmanlı Devleti'nin bütün eyaletleri ve bunlara bağlı sancakları hakkındaki bu çalışmada ; gerek arşiv kaynakları, gerekse diğer kaynaklarda mazbut bütün eyalet ve sancaklar tesbit edilerek toplanmaya çalışılmıştır.

Eyaletlerin idarî yapılanmaları, sancakların coğrafi mevkiî, fetih ve kayıp tarihleri kısaca belirtilirken, bağlı alt birimleri (kazâ, nâhiye) de - sancaklara göre daha noksan olarak - gösterilmeye çalışılmış, nisbeten önemli sancaklar hakkında daha ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

** Araştırmacı

mukata'ası 60.000 akça şehir ihtisab mukata'ası 35.000 akça, badihava ve arusiye resmi 25.000 akça⁷⁹. Netice olarak denebilir ki, Erzincan şehri XVI. asırda iktisâdî bakımdan ileri bir seviyede idi. Boyahâne varidatının yüksek oluşu şehirde dokuma sanayi'inin gelişmiş olduğuna delildir.

06 MART 1993

Tarih Dergisi, 6.28-29, 1974-1975 İstanbul, s. 33-112

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

HİSTİYAN BİRLİĞİ VE XV. ASIRDA OSMANLI İMPARATORLUĞU — MACARİSTAN MÜNASEBETLERİ*

Benda Kálmán

XV. asrın son yarısında hamle gösteren türkler, Avrupada, inhitat eden, parçalanmaya hazır bir birlik bulmuştur. Orta çağın mühim bir kısmında garbî Avrupa milletlerini büyük bir birlikte bir araya toplayan Garp Hristiyan Birliği dağılmak üzere idi. Eski dinî itikat, birbirlerine karşı vazife duygusu, dindaşlık sevgisi kaybolmuştu. Menfaatperestlik, millî hodkâmlık inkişaf ediyor, hristiyan âlemindeki milletleri kilise şefinin idaresi altında toplayan kuvvet de eski duyguların zayıflaması ile ortadan kayboluyordu¹. Müttehit hareketten, aynı hatt-ı hareketin itihaz edilmesinden gitikçe daha az bahsedilebilir. «Ecclesia» mefhumu artık bütün garp kilisesini ifade etmemektedir².

Avrupa milletlerinin bütün alâkasını yüz sene harplerinin muhtelif safhalar arzeden muharebeleri, Mukaddes Roma-Cermen imparatorluğunun dahilî mücadeleleri çekmektedir ve kilise de kendi içinden çıkan keşişlerle meşguldür. Dahilî ihtilâflar, karışıklıklar ortasında haricî olan ve şarkdan taaruza geçen tehlikeyi hiç kimse sezmemektedir.

Türkler hiç farkına varılmadan, yavaşça ilerlemektedir. Asır ortasında Filibe'yi muhasara ediyor ve akıntıları Meriç nehrine kadar ilerliyorlar³. Fakat Avrupa bununla alâkadar olmuyor. Tehlikeyi hissetmesi için bile daha uzun zaman beklemek lâzım gelecektir. Müşterek şuurun vicdanı olan Papa gerçi onları zikretmekte, fakat ehemmiyet vermemektedir. İlk defa

* A Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet Évkönyve (Izazgotó Miskolezy zynlt) VI. Evfolyam, Budapest 1936, s. 3-31.

1 L. Richard Wallach, *Das Abendländische Gemeinschafts hewasstsein in Mittelalter*, Leipzig, 1928.

2 L. Theodor Steinbüchel, *Christliches Mittelalter*, 1935; Heinrich Günther, *Der Mittelalt. Mensch. Hist. Jahrbuch.* 44 (1924); J. Huizinga, *Herbst des Mittelalters*. München 1928.

3 Joseph Hammer, *Geschichte des Osmanischen Reiches*, Pest 1827, I, 169-171.

Ottoman North Africa

HOEXTER, Miriam, "La Shurta ou la répression des crimes à Alger à l'époque turque", *Studia Islamica* LVI (1982), 117-146.

___ "The Jewish Community and the Turkish Governmental System in Algiers", *Sefunot, new series* 2, no. 17 (1983), 133-163 (in Hebrew).

___ "Effects of the Transition from the Turkish to the French Regime in Algiers: the Case of the Mzabi Talaba", *Asian and African Studies* 17 (1983), 121-137.

___ "Taxation des corporations professionnelles d'Alger à l'époque turque", *Revue de l'Occident Musulman et de la Méditerranée* 36 (1983), 19-39.

___ "Le contrat de quasi-aliénation des awqaf à Alger à la fin de la domination turque: étude de deux documents d'ana", *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* XLVII, part 2 (1984), 243-259.

___ "Les Juifs français et l'assimilation politique et institutionnelle de la communauté juive en Algérie (1830-1870)", In *les Relations intercommunautaires juives en Méditerranée occidentale (XIIIe-XXe siècles)*, edited by J. Miegé, Paris, Éditions du CNRS, 1984.

___ "Huquq Allah and Huquq al-ibad as Reflected in the Waqf Institution", *Jerusalem Studies in Arabic and Islam* 19 (1995), 133-156.

___ "Adaptation to Changing Circumstances; Perpetual Leases and Exchange Transactions in Waqf property in Ottoman Algiers", *Islamic Law and Society* 4 (1997), 319-333.

___ "Waqf Studies in the Twentieth Century: The State of the Art", *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 40 (1998), 1-22.

___ *Endowments, Rulers, and Community: Waqf al-Haramayn in Ottoman Algiers*, Leiden, Brill Academic Publishers, 1998.

SHUVAL, Tal, "Fortunes et residences des Janissaires à Alger vers la fin du XVIIIe siècle d'après un registre d'inventaires après décès", In *Histoire Économique et Sociale de l'Empire Ottomane et de la Turquie (1326-1960)*, edited by D. Panzac, Paris, Peeters, 1995.

___ "La pratique de la mucâwada (échange de biens babûs contre propriété privée) à Alger du XVIIIe siècle", *REMMM* 1996.

___ *La ville d'Alger vers la fin du XVIIIe siècle: Population et cadr urbain*, CNRS editions, 1998.

XIII. Türk Tarih Kongresi

Ankara, 4-8 Ekim 1999

Kongreye Sunulan Bildiriler, I. cilt

Ankara-2002, s. 303-345.

DN: 86573

OSMANLI TARİHİ İLE İLGİLİ MACARİSTAN'DAKİ ÇALIŞMALAR VE BUNLARIN DEĞERLENDİRMESİ

GÉZA DÁVID-PÁL FODOR

I. Osmanlı tarihi ile ilgili bilimsel incelemelerin Macaristan'daki doğuşu

Osmanlılarla ve Osmanlı tarihi ile uğraşma Macaristan'da başlangıçta bir bilim dalı teşkil etmemiştir. İlk dönemlerde bu, zorunlu bir birlikte yaşamının yan ürünü olarak meydana gelmişti. Bazen kendi isteği üzerine ama sık sık esir veya köle sifasıyla imparatorluğunun topraklarına ulaşan "Macarlar" (yani Macaristan krallığının tebaları), döndükten veya kurtulduktan sonra kısmen hatıralarını, kısmen duyduklarını kaleme alıp çeşitli nitelikte eserler yazmışlardı. Bu tür yazılar bazen gerçekten çok ilginç tespitler ihtiva etmektedirler, ancak müelliflerinin aynı zamanda, Müslümlere karşı besledikleri husumetten kaynaklanan peşin hükümlerinden kolay kolay kurtulamadıkları da doğaldır¹. Bunların dışında, dönemin vakanüvisleri tarafından da çok sayıda tarih kaleme alınmıştır. Tabii olarak, bunlar da olaylara bir Macar, bir Hıristiyan gözüyle bakmışlarsa da aktardıkları bilgiler devrin olaylarına ışık tutması açısından vazgeçilmez öneme sahiptirler².

Bir iki örnek vermek lâzım gelirse, ilk gruptan 15'inci yüzyılda esir düşen ve nihayet Roma'da rahip olarak ölen Georgius de Hungaria'nın İslam dinini kimi yerlerde beklenmedik ölçüde tarafsız ve hatta olumlu bir tarzda anlatması dikkat çekicidir. Kendi ifadesine göre Müslümanlığı kabul etmesine az kalmıştır. O dönemin Osmanlı ordusu hakkındaki tespit ve tasvirleri (mesela subaşılarda alâkalı sarıtları) de kaynak değeri niteliğindedir³. Seyyahlardan ise 16'ncı asırda Amasya'ya kadar giden, doğduğu yer açısından Macar olmayan, ancak "Hungarus" sayılan (yani bu ülkede faaliyette bulunan) Hans Dernschwam'ı zikredebiliriz⁴. Osmanlılara karşı büyük bir antipati hissetmesine ve kötümser bir dünya görüşüne sahip olmasına rağmen realist bir insan olan Dernschwam'ın verdiği rakamlar ve bazı ayrıntılar diğer eserlerde bulunamaz.

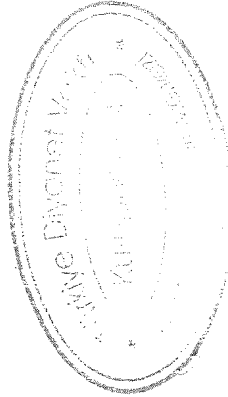
¹ Bunlardan bir demet için bkz. *Rabok, követeK, kalmárok az Oszmán Birodalomról*. Közreadja Lajos Tardy, Budapest, 1977.

² Bizim için en önemli dönemi teşkil eden 16-17. yüzyılların tarih yazarları hakkında son derece güzel bir çalışma hazırlandı: Emma Bartoniek, *Fejezetek a XVI-XVII. századi magyarországi történetírás történetéből*, Budapest, 1975.

³ *Rabok, követeK, kalmárok*. 49-153.

⁴ Babinger'in neşrine dayanarak yapılan Macarca çevirisi için bkz. Hans Dernschwam, *Erdély, Besztercebánya, Törökországi útinaplá*. Közreadja Lajos Tardy, Budapest, 1984, 135-504, 525-580.

Bu formülde, söyleyiş süresi 200 ms süren φ sesi ile, oluşumları toplam 105 ms süren ve nitelikleri birbirlerinden farklı \ddot{u} ile u arası 14 değişik sesin ve söyleyiş süresi 300 ms süren u sesinin birleşimi ifade edilmektedir.

ATATÜRK DÖNEMİNDE KÜLTÜREL, SİYASİ VE EKONOMİK BAKIMDAN TÜRK-MACAR İLİŞKİLERİ (1919-1938)

Melek ÇOLAK*

ÖZET

Onbirinci yüzyıla dek Türklük özelliklerini koruyan, Osmanlıların Mohaç zaferi ile Macaristan'a yerleşmeleriyle uzun süre Türk egemenliğinde kalan, gerek Avrupalıların dışlayıcı tutumları gerekse Slav ve Germenler arasında sıkışmış bulunmaları nedeniyle, Macarların kendi kökenlerini araştırmaları; Macaristan'da Turancılık akımının ve Türkolojinin doğmasına yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğunun I. Dünya Savaşında müttefik olarak Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun yanında yer alması dostluk bağlarını güçlendirmiş; Macar Turancılarının kurduğu Turan Derneği, I. Dünya Savaşında ve Türk Kurtuluş Savaşı sırasında iki ülke arasındaki kültürel köprünün güçlenmesine aracılık etmiş, Kurtuluş Savaşına destek vermiştir. Yeni Türkiye'nin kurulması ve Atatürk devrimleri Macaristan'da hayranlıkla izlenmiştir. Atatürk'ün bağımsızlık ve egemenliği zedelemeyecek şekilde her devletle iyi ilişkiler kurma politikası, Macaristan'la geçmişten gelen etnik, kültürel yakınlık nedeniyle daha kolay kurulmuştur. Yalnız II. Dünya savaşı öncesinde Macaristan'ın İtalya ile anlaşarak revizyonist devletler safında yer almasına karşılık, Türkiye'nin 1934'de Balkan Patk'ını imzalayarak anti-revizyonist kampa katılmasının iki ülke ilişkilerinde yarattığı olumsuzluk, Atatürk'ün enerjik tutumu ve ileri görüşlülüğü sayesinde giderilerek, ilişkiler güçlendirilmiştir.

ABSTRACT

Until eleventh century, Hungarians who after Mohaç was remained long under Ottoman's rule and kept their Turkish identity and looked for their origin that it led them to form a Turkology branch and thus a Pan-Turkism (i.e. Turanism) to be a representative of this doctrine. They achieved this, although Hungarians were excluded by Slavs and Germans. After world war I, a friendship and peace between Ottoman Empire and Austria-Hungarian Empire became strong, because of Ottoman backing to Austria-Hungarian solidarity. Therefore, there was a cultural link due to activities of Institute of Hungarian Pan-Turkism which helped Turks during their independency war. Thus, revolutionary activities of Atatürk and formation of Turkish Republic were supported by Hungarians. International relations between Turkish Republic and Hungary was so strong because of good intentions of both states, and particularly of ethnical structure of Hungary. However, before world war II, Hungary with Italy joined to the amongst revisionist states. On the other hand, Turkey joined to Balkan Pact in 1934 as an anti-revisionist. This caused a problem between Turkish Republic and Hungary, due to Atatürk's provision and efforts this problem was resolved.

I-Giriş

Onbirinci yüzyıla dek Türklük özelliklerini koruyan Macarlar; önemli kavşak noktası olması nedeniyle, ülkelerinin sürekli istilalara uğraması ve Slavlar, Almanlar, Romenlerle çevrilmeleri sonucunda fiziksel ve kültürel

* Yrd. Doç. Dr. Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Hungary

10 L KASIM 1993

Located in the heart of Europe and occupying part of the Carpathian Basin, the nation of Hungary has ethnic and linguistic roots that reach far back into the past. Hungary (in full, Republic of Hungary; Hungarian: Magyar Köztársaság) is a member of the Warsaw Pact and the Council for Mutual Economic Assistance (Comecon). It has an area of 35,919 square miles (93,031 square kilometres).

Hungary is bordered by Czechoslovakia to the north, the Soviet Union and Romania to the east, Yugoslavia to the south, and Austria to the west. Budapest, the capital city, which dominates much of national life, is situated a few miles downstream from the Danube Bend, where the Danube (Hungarian: Duna) abruptly changes course from an easterly to a southerly direction.

This article is divided into the following sections:

Physical and human geography 693

- The land 693
 - Relief
 - Drainage and soils
 - Climate
 - Plant and animal life
 - Settlement patterns
- The people 695
 - Ethnic and religious structure
 - Demographic trends
- The economy 696
 - Resources
 - Agriculture
 - Industry
 - Finance and trade
 - Transportation
- Administration and social conditions 698
 - Government
 - Justice
 - Armed forces
 - Education
 - Health and welfare
 - Housing
 - Cultural life 699

- The cultural milieu
 - Cultural institutions
- History 700
 - The kingdom to 1526 700
 - The Árpáds
 - Hungary under foreign kings
 - The period of partition 703
 - Royal Hungary and the rise of Transylvania
 - War and liberation
 - Habsburg rule, 1699-1918 705
 - Habsburg rule to 1867
 - The Dual Monarchy, 1867-1918
 - Revolution, counterrevolution, and the Regency, 1918-45 708
 - The Regency, 1920-45
 - Financial crisis: the rise of right radicalism
 - War and renewed defeat
 - The People's Republic 710
 - The communist regime
 - The revolution of 1956
 - The Kádár regime
 - Reforms of the late 1980s
- Bibliography 714

Physical and human geography

THE LAND

Relief. Dominating the relief are the great lowland expanses that make up the core of Hungary. The Little Alfold (Little Hungarian Plain, or Kis Alföld) lies in the northwest, fringed on the west by the easternmost extension of the sub-Alps along the border with Austria and bounded on the north by the Danube. The Little Alfold is separated from the Great Alfold (Great Hungarian Plain, or Nagy Magyar Alföld) by a low mountain system extending across the country from southwest to northeast for a distance of 250 miles (400 kilometres). This system, which forms the backbone of the country, is made up of Transdanubia (Dunántúl) and the Northern Mountains, separated by the Visegrád gorge of the Danube. The former is dominated by the Bakony Mountains, which consist of dolomite and limestone plateaus at heights between 1,300 and 2,300 feet (400 and 700 metres) above sea level interspersed with volcanic peaks; the latter, which consist of volcanic rocks, comprise the Mátra Mountains in the north, reaching a height of 3,330 feet (1,015 metres) at Kékes, the highest peak in Hungary. Regions of hills reaching altitudes of 800 to 1,000 feet lie on either side of the mountain backbone, while to the south and west of Lake Balaton is an independent upland region of more subdued, loess-covered topography. The Great Alfold covers most of central and southeastern Hungary. Like its northwestern counterpart, it is a basinlike structure filled with fluvial and windblown deposits. Four types of surface may be distinguished: floodplains, composed of river alluvium; alluvial fans, wedge-shaped features deposited at the breaks of slopes where the rivers emerge from the mountain rim; alluvial fans overlain by sand dunes; and plains buried under loess, a windblown deposit derived from the continental interior. These lowlands range in height from

about 260 to 660 feet above sea level, with the lowest point at 256 feet, on the southern edge of Szeged, along the Tisza River.

Drainage and soils. Hungary lies within the drainage basin of the Danube. The Danube and two of its tributaries, the Rába and the Drava, are of Alpine origin, while the Tisza and its tributaries, which drain much of eastern Hungary, rise in the Carpathians.

The Danube floods regularly twice a year, first in early spring and again in early summer. During these phases, discharge is up to 10 times greater than that recorded during the low-water periods of autumn and winter. Where it flows through Hungary, the Tisza is of floodplain character, and large meanders and oxbow lakes marking former channels are typical features. At Szolnok, peak discharges 50 times greater than average have been recorded. In the past, devastating floods occurred on the Danube, the Tisza, and their tributaries. About 2,500 miles of levees have been built to protect against floods. The arid climate of the central and eastern areas of the Great Alfold has necessitated the construction of large-scale irrigation systems, mostly along the Tisza River.

There are few lakes in Hungary, and these, for the most part, are small. Lake Balaton, however, is the largest freshwater lake in central Europe; Hovenyer Lake and Lake Fertő (in Austria, Lake Neusiedler) lie on the Austrian border.

In the forest zones, gray-brown podzolic (leached) and brown forest soils predominate, while under the forest-steppe rich black-earth, or chernozem, soil has evolved, although sand dunes and dispersed alkali soils are also characteristic.

Climate. Because of its situation within the Carpathian Basin, Hungary has a moderately dry continental climate. The mean annual temperature is about 50° F (10° C), ranging from 32° to 25° F (0° to -4° C) in January to July temperatures of 64° to 73° F (18° to 23° C). A

The Great and Little Alfolds

Temperatures

du dogme « San jiao » de ces « Lan mao hui hui » étaient : la Loi, les Prophètes et les Hagiographes, l'ensemble formant le réceptacle de la Voie (Tao).

Alors que le service du Temple de Jérusalem avait cessé depuis dix-huit siècles, très loin de là, au cœur même de la Chine plusieurs fois millénaires, se perpétuaient les rites hébraïques antiques dans le « Temple du Très Pur »⁵⁵ qu'il convient d'appeler, conformément à la terminologie chinoise, un « Beth Hamiqdash ».

Un Rabbín du XIXème siècle confirme que les Israélites Chinois rejettent les principes Talmudiques. Dans ses souvenirs de voyages, le Rabbín David D'Beth Hillel relate: « un juif blanc de Cochín nommé Juda Ashkenazi, m'a dit qu'il y a plusieurs années, un juif noir de Cochín qu'il a connu dans son enfance, était allé en Chine. Alors qu'il était là-bas accompagnant quelques autochtones à une foire que se tenait hors-les-murs d'une grande cité, les habitants sortaient pour se livrer au négoce mais ne permettaient aux étrangers de franchir les portes de la ville. En voyant le Juif et en apprenant de lui ce qu'il était, ils professèrent qu'ils étaient eux-mêmes Juifs, et que toute la zone située sur ce côté de la rive du fleuve leur appartenait. Ils ne lui permirent pas cependant d'entrer mais lui apportèrent de la nourriture, entre autre de la viande bouillie dans du lait. Il refusa d'en manger et leur demanda comment se peut-il, s'ils sont Juifs, de consommer de la nourriture qu'il n'est pas permis pour les Juifs en Inde et partout dans le monde de consommer. Ils répondirent que Moïse a seulement interdit de cuire une progéniture dans le lait de sa mère, cette viande n'était pas cuite dans le lait de sa mère et pour cette raison n'était pas en infraction avec la Loi. Il dit que selon les lois du Talmud, la viande ne doit pas être mangée avec le lait sous aucune forme. Ils répondirent: « Qui est plus grand, Moïse ou les Talmudistes? ». Il mangea donc ce qu'on présenta devant lui et depuis ce temps a conservé cet usage, objectant à ses détracteurs: « Qui est plus grand, Moïse ou les Talmudistes? » Walter J. Fischel, *Unknown Jews in unknown Lands, The travels of rab. David D'Beth Hillel* (1824—1932), New York 1973 pp. 115—116.

⁵⁵ Inscript. Juives de Kaifong fou, p. 19.

OTTOMAN POLICY TOWARDS HUNGARY, 1520—1541*

PÁL FODOR

This study forms part of the so-called Mohács debate within Hungarian research into the country's history. It is an attempt — based on Ottoman sources as far as possible — to provide a picture of the political aspirations and tactics that led to the occupation of a rather extensive part of Hungary in 1541. A short historiography will indicate the impact of historical antecedents on the recent view of Ottoman intentions concerning Hungary. This approach agrees with the opinion according to which the Ottoman Empire, from the beginning, but especially from the age of Süleyman, truly wanted to conquer Hungary. The repeated retreats and spectacular concessions might be explained by the well-known Ottoman method of applying a step-by-step or gradual expansion in Hungary, as in the case of earlier conquests. The main reasons for Ottoman expansion can be considered as a joint result of Ottoman social dynamics, the domestic relations of the political system, political traditions and a conviction of inner strength, and all these traits, which represented a compulsion that even the Porte was unable to overcome, will be clarified.

In addition, the structure of Ottoman politics in Hungary and its crucial aspects between 1520 and the end of the 1530s will be considered. With the installation of Süleyman, the state of the Empire and the wishes of the political elite invoked and even forced a western turn in Ottoman warfare. The new ruler started a campaign against Hungary in 1521, merely because it was a neighbour. The incident concerning an Ottoman envoy was merely a hypocritical “excuse”. The aim of the 1521 war was an attempt to defeat Hungary and occupy Buda, and it failed because of the fragile warlord abilities of the young padishah. Neither wanted the Porte to tie in with the Hungarians in 1524, but thorough preparations were made for a repeated attack against the country. The success at Mohács in 1526 and the appearance of the Habsburgs initiated a new conception in Ottoman strategy that had traditionally prevailed to that

* The present study is an abbreviated version of an earlier Hungarian work of mine, *Magyarország és a török hódítás* (Budapest 1991). The manuscript of that work was completed in January, 1989.

20 TEMMUZ 1993

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

T.T.K. Bellefen, c. XL / sayı: 157,

Ocak-1976, s. 127-138.

Bibliyografya :

MOHAÇ SONRASI TÜRK-MACAR SİYASAL
İLİŞKİLERİ ÜZERİNDE MACAR TARİHÇİSİ
GÉZA PERJÉS'İN BİR DEĞERLENDİRMESİ

İSMAİL SOYSAL

Eski Budapeşte Büyükelçisi

1972 yılı sonbaharında Budapeşte'deki görevim sona erip Ankara'ya dönerken, Macaristan Halk Cumhuriyeti Dış Kültür İlişkileri Enstitüsü Başkanı Sayın Rosta, 1526 Mohaç Savaşından sonra 15 yıllık dönemde Macaristan'ın durumu ve Macar yöneticilerin tutumuna objektif bir yaklaşım niteliğinde tarihsel bir yapıtı Türkçeye çevirttiklerini söyleyerek, bunun bir kopyasını bana vermişti. Géza Perjés adlı Macar tarihçisi "Yolun kenarına itilen ülke" başlıklı bu yapıtında¹, Mohaç Savaşı ve Türklerin Macaristan'ı işgalinden, bu ülkeyi doğrudan doğruya yönetmeğe başladıkları 1541 yılına dek süren çok çekişmeli ve karmaşık bir dönemini anlatmakta ve kişisel, ilginç bir değerlendirme yapmaktadır.

O zamanki Macar yöneticilerini eleştirerek, onların Kanunî'nin Macaristan'ı Türk himayesinde, Türk ve Avusturya imparatorlukları arasında bir tampon devlet biçiminde kalması yolundaki önerisini kabul etmeyişlerinin tarihsel bir yanığı olduğunu belirten yazar, bunun sonucunda ülkenin birlik ve bütünlüğünü yitirdiğini ve birçok kanlı savaflara sahne teşkil ettiğini belirtmektedir. Perjés, yapıtının son bölümünde de, 1541'den 1686'ya süren 150 yıllık Türk yönetimi döneminin Macar ulusu için teselli sayılabilecek yönlerini anlatmaktadır.

Biz bu yazımızla önce Perjés'in değerlendirmesini iyi anlayabilmek üzere, Türklerin Macaristan'ı istilâsı ve oradaki egemenliği ile ilgili tarihsel olayları kısaca hatırlatacağız; sonra Perjés'in yapıtının bir özetini vereceğiz ve en sonunda da yazarın değerlendirmesi üzerinde düşüncelerimizi açıklayacağız.

¹ "Az Országút Széle Vetett Ország" Macarca başlığını taşıyan söz konusu yapıt Kortárs (Çağdaş) adlı derginin 11 ve 12 nci sayılarında (Budapeşte, 1971-72) yayımlanmıştır. Ayrı bir kitap olarak da 1975 yılında yayımlanacağı önerilmiştir. Türkçe çevirisi Budapeşte'de Macaristan Dış Kültür İlişkileri Enstitüsü tarafından yapılmış ve daktilo ile sınırlı ölçüde çoğaltılmıştır.

Géza Perjés 1917 yılında Trencsen'de doğmuş, önce Harp Okuluna giderek subay olmuş, sonra Edebiyat Fakültesini bitirmiştir. 1957 yılından beri Macar Bilim Akademisinde İstatistikî Tarih üzerinde araştırmalar yapmaktadır. Birçok tarihsel yapıtı arasında, "Avrupa'da Osmanlı İmparatorluğu savaşlarının yarattığı askeri sorunlar" ve Kanunî'ye karşı Sigetvar'ı savunan "Miklós Zrínyi" adlı çalışmaları vardır.

von Karman holds a notable place. Paramount Pictures was founded by Adolph Zukor and 20th Century Fox by William Fuchs. American literature, drama, and journalism have been influenced by the farsightedness of a poor immigrant from Hungary, Joseph Pulitzer, who left to posterity the famous prize named after him. In music Arthur Nikisch, of the First Boston Symphony, and such conductors as Fritz Reiner, Eugene Ormandy, and Antal Dorati, as well as many soloists and the composer Béla Bartók, attest the richness of Hungarian talent.

Bibliography: E. D. BEYNON, *Occupational Adjustments of Hungarian Immigrants* (Ann Arbor, Mich. 1937). E. LENGYEL, *Americans from Hungary* (Philadelphia 1948). G. MESZAROS, *A Study of Some Displaced Persons of Hungarian Ethnic Origin in the U.S.* (Master's Diss. unpub. CUA 1952). D. A. SOUDERS, *The Magyars in America* (New York 1922). E. A. STEINER, "The Hungarian Immigrant," *Outlook* (Aug. 1903) 74:1040-1044. E. VASVARY, *Lincoln's Hungarian Heroes* (Washington 1939). **Illustration credit:** The Hungarian Catholic League of America, Inc.

[L. A. IRANYI]

HUNGARY

This article summarizes the origins and historical development of the Catholic Church in Hungary, whose geographical limits have varied over the centuries. It became an independent kingdom in 1000. From 1526 to 1686 much of the country was under Turkish control. After that Hungary was ruled by the *Hapsburg House until 1918. Then it became independent of Austria but lost most of its territory and population. In 1946 it was proclaimed a republic. A Communistic People's Republic was proclaimed in 1949. Bordered by *Austria, *Czechoslovakia, the *Union of Soviet Socialist Republics (U.S.S.R.), *Rumania, and *Yugoslavia, Hungary had about 10 million inhabitants in 1965 within its 35,919 square miles of territory. Budapest, its capital (1,875,000 inhabitants), is on the Danube River, which bisects Hungary from north to south.

CHRISTIAN ORIGINS AND MEDIEVAL DEVELOPMENT

Early in the Christian Era the region that later became Hungary was part of the Roman provinces of Pannonia and Dacia. Accounts of martyrdoms and remains of tombs, funeral chapels, and churches (occasionally more than one in a town) testify to the flourishing state of Christianity at an early date. The indications are that a number of Christian minorities survived the barbarian migrations that accompanied the fall of the Roman Empire. Sizable Christian communities may have lasted during the period of rule by the *Avars (6th-8th century). Christian traditions may have been inherited by the *Slavs and transmitted by them to the Hungarians (Magyars), who later subjugated and assimilated these peoples.

Conversion of Magyars. Even before invading Hungary the Hungarians had contacted Christianity. The Finno-Ugric Hungarian nomads of the Great Steppes in Eurasia were composed of western and eastern Turki tribes and became a nation in the 5th century. They adopted the religion of the shamans, which was constantly influenced by the religions of the East. Later they came into contact with the *Byzantine Church and *Byzantine civilization. Many of their slaves were Christians. Christian missionaries visited them on several occasions. As allies of Byzantium the Hungarians entered

the northwestern shores of the Black Sea. After being defeated by the Bulgarians, they moved into the Danube Basin and gradually spread throughout the Great Plain subjugating Slavonic, Bulgarian, and Avar minority groups. For the next 6 decades their destructive raids into Western Europe reminded medieval chroniclers of the Huns. Frequently the tribal chiefs made raids on their own authority. This tended to weaken the central power established by Árpád (d. 907), Hungary's national hero, who had led the Magyars into the Danube area (c. 875). In 955 Emperor *Otto I annihilated the Magyars on the Lechfeld, near Augsburg.

Géza became the national leader (972-997), restored the central power, and recognized that some accommodation to Western Christianity was essential for the survival of his people, as it had been for the neighboring nomadic or seminomadic tribes. Géza, whose wife was the daughter of a tribal chief in Transylvania who had been converted to Byzantine Christianity, was baptized by St. *Adalbert of Prague (986). Thereafter he welcomed German missionaries from Passau and *Regensburg. Adalbert, a supporter of the *Cluniac reform, strengthened the faith of Géza's son Stephen, who had been baptized as a child by Bp. *Pilgrim of Passau, and who was married to Bl. *Gisela. As ruler (997-1038), St. *Stephen I promoted the evangelization of Hungary by inviting German and Italian missionaries and the scholar St. *Gerard of Csanád. With the approval of Emperor Otto III, Pope Sylvester II crowned Stephen as first king of Hungary (1000). Stephen organized the Church in Hungary by creating the Archdioceses of *Esztergom and *Kalocsa, eight dioceses, and five Benedictine abbeys (notably *Pannonhalma). From his headquarters in Esztergom, the capital, Stephen organized the country politically as well. He defeated pagan tribes, replaced the tribal divisions by territorial counties, and resisted the ecclesiastical influence of Byzantium, which remained strong. Stephen's religious accomplishments, which were not based on mere power politics, survived a pagan reaction after his death that was partly motivated by hostility to Western influences. Paganism gradually disappeared, only to reappear later with the arrival of the nomadic Cumans, belonging to the Turki peoples. Some of these pagan traditions were assimilated into Christian customs and folklore.

Árpáds. The Church and the Árpád dynasty were sources of strength to one another. The 40 or so Árpáds who became saints or blesseds indicate the genuine spirituality that characterized this dynasty, which played an important role in imbuing Hungary with the Christian spirit. At the same time the kings enjoyed the privileges of creating dioceses, naming bishops, and supervising Church property. The archbishops of Esztergom, who became primates of Hungary, crowned the kings and exercised great authority. Together with the other bishops and the abbots, they were a potent political force. Until the battle of Mohács (1526), prelates, especially along the frontiers, commanded the military forces against sporadic pagan invasions. Hierarchical influence served to curb abuses of royal power and anarchical tendencies of the nobles while fostering ties with Rome.

Hungary became a bulwark of Western Christianity against barbarian incursions from the east. As king (1077-95), St. *Ladislav I (László) promoted the

1997

TDV
İSLAM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğü
TEZ PROGRAMI

Özarın, Demet

Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri (Çek ve Slovak Cumhuriyetleri, Polonya ve Macaristan) ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler ve Avrupa anlaşmaları / haz. Demet Özarın.-- 1996.

180 y. ; 28 cm.

Tez (Yüksek Lisans).-- Ankara Üniversitesi : Siyasal Bilgiler Fakültesi Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Haluk Günüğür
Varol, G. Müge

Polonya, Macaristan, Çek ve Slovak Cumhuriyetlerinin Avrupa Birliği ile bütünleşme çabaları çerçevesinde -Avrupa anlaşmaları- / haz. G. Müge Varol.-- 1995.

202 y. ; 28 cm.

Tez (Yüksek Lisans).-- Ankara Üniversitesi : Siyasal Bilgiler Fakültesi Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet Gökdere

Şirin, Hülya

Macaristan'ın sosyalizm sonrası ekonomik yapısı ve Avrupa Topluluğu ile ilişkileri / haz. Hülya Şirin.-- 1992.

II, 83 y. ; 30 cm.

Tez (Yüksek Lisans).-- İstanbul Üniversitesi
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Rastovanji Zsolt

Zaim, Katalin

The Nature of Hungary's comparative advantage: 1975-88 / haz. Katalin Zaim.-- 1992.

33 y. ; 28 cm.

Tez (Yüksek Lisans).-- Bilkent Üniversitesi
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fatma Taşkın

Kavalalı, Murat

Avrupa Topluluğu ile Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, ve Slovak Cumhuriyeti arasında imzalanan Avrupa anlaşmaları ve Türkiye / haz. Murat Kavalalı.-- 1995.

136 y. ; 28 cm.

Tez (Yüksek Lisans).-- Ankara Üniversitesi : Siyasal Bilgiler Fakültesi Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Haluk Günüğür

SIYASET VE HISTOGRAFI: MACARİSTAN'DA TÜRK VE BALKAN ÇALIŞMALARININ GELİŞİMİ VE İSTANBUL'DAKİ MACAR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

PROF. DR. GÁBOR ÁGOSTON
GEORGETOWN ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ / A.B.D.

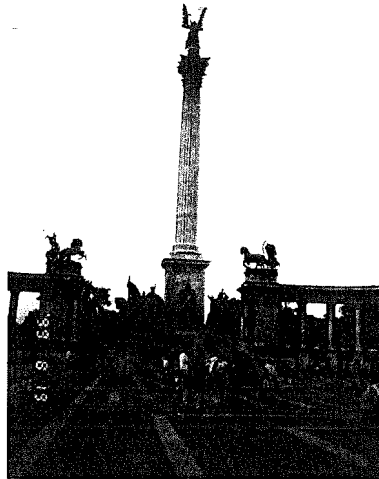
ÇEVİREN: BÜLENT KENEŞ

07 MAYIS 2005

1848-49'DAN SONRA TÜRK ETÜTLERİ

Onbeşinci yüzyılın ortalarından itibaren, Macar diplomatlar, seyyahlar, tercümanlar ve bilim adamları *Turcica* diye bilinen Türk etütleri yazınına kayda değer katkılarda bulunmuşlar, Türklerin ve Balkan halklarının kültürü ve tarihi hakkında kıymetli eserler vermişlerdir. Macar tarihinin etüt edilmesinde Türk arşivinin ve sözlü kaynaklarının önemi, Macaristan'da daha henüz on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısı kadar erken bir tarihte anlaşılmuştur. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısı ise, Macaristan'daki Türk çalışmalarının altın dönemi olmuştur. 1848-49 Macar Devrimi yüzünden göç edenlerin Osmanlı hükümeti tarafından sıcak bir şekilde karşılanması, ülkede Türk yanlısı çok dostane bir atmosfer yaratmış ve hatta bu durum, on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda Osmanlılar yüzünden ülkenin çektiği acıları ve ağır kayıpları unutturmuştur. Her şey önemli ölçüde değişmiştir. On dokuzuncu yüzyılın ortalarında, on altıncı ve on yedinci yüzyıllar boyunca Osmanlı fetihlerine karşı Macar sınırlarının müdafaa sistemini kurmak ve devam ettirmekte inkar edilemez nitelikte müspet bir rol oynayan Habsburglar, Macarların İstiklal Savaşı'nı bastırdıkları için şimdi düşman konumuna geçmişlerdir. 1848-49'dan başlayarak günümüze kadar, Habsburglar (çeşitli sebeplerden dolayı), Macar popüler yazınında ve histografisinde/tarihinde kötü bir damga yemeyi sürdürmüşlerdir. Öte

yandan, bir zamanlar doğal düşmanlar *-bostis naturalis-* olan ve on altıncı yüzyılın ortalarında Ortaçağ Macar Krallığı'nı yıkan Türkler, Macar popüler düşüncesinde dostlara ve hatta kardeşlere dönüşmüşlerdir. Türkler Macarların cömert destekçileri olmuşlar ve Habsburglara karşı giriştikleri İstiklal Savaşı'nda uğradıkları yenilgiden sonra göç etmek zorunda kalan Macarlara koruma ve yeni bir vatan sunmuşlardır. Buna, açık şekilde güçlü bir komşu olan Çarlık Rusyası'nın Balkanlar'daki siyasi arzuları ve nüfuzundan artan şekilde duyulan korku da eklenmiştir. Yetmişli yılların başında, Dışişleri Bakanı Gyula Andrassy'nin döneminde, Osmanlı İmparatorluğu ile Slav karşıtı bir dostluk ve Yarımada'da (Balkanlar-çevirenin notu) Rus nüfuzunu dengelemek için Osmanlı'nın bütünlüğünün savunulması ve statükonun devam ettirilmesi Dual Monarşi'nin (Avusturya-Macaristan İmparatorluğu-çevirenin notu) resmi bir politikası haline gelmiştir. Bütün bu şartlar, 1867 Uzlaşması'ndan sonra kültürel ve bilimsel yaşamında beklenmedik bir gelişme kaydeden bir ülkede, Türk yanlısı güçlü bir popüler atmosferin doğmasına vesile olmuştur. Dual Monarşi'nin bahse konu olan altın çağında, Macar tarihi konusunda hâlâ aşılama-yan kaynak yayınlar ve değerli pozitivist sentezlerin üretildiği filoloji ve tarih de, en çok gelişen disiplinler arasındadır. Bu sentezlerden bazıları, yüzyılın sonundaki gelişmelerin Macar bilim adamlarına yüklediği büyük görev ile alakalıdır. Ülke kuruluşunun milenyumuna/bininci yılına hazırlan-

Macaristan, Kahramanlar Meydanı

- Procházka-Eisl, G.–Römer, C. (2007): *Beamtenschreiben aus der Zeit Süleymans des Prächtigen aus dem Haus-, Hof- und Staatsarchiv zu Wien*. Wien.
- Römer, C. (1992): A propos d'une lettre de Soliman le Magnifique à Federico II Gonzaga (1526). In: *Soliman le Magnifique et son temps. Actes du Colloque de Paris. Galeries Nationales du Grand Palais, Paris, 7.–10.3.1990*. Paris, pp. 455–463.
- Römer, C. (1994/1996): 'List turecki' reconsideré. Quelques remarques sur la relation entre une lettre originale de Soliman le Magnifique et sa translittération contemporaine. *Revue Roumaine de Linguistique (Festschrift Drimba)* 2, pp. 151–161.
- Römer, C. (2006): Topicalization in Constructions with Gerunds. In: *Advances in Turkish Linguistics*. Edited by S. Yağcıoğlu–A. C. Değer in cooperation with Ö. Koşaner–A. Çeltek. İzmir, pp. 249–254.
- Schaendlinger, A. C. (1983): *Die Schreiben Süleymans des Prächtigen an Karl V., Ferdinand I. und Maximilian II. aus dem Haus-, Hof- und Staatsarchiv zu Wien*. Unter Mitarbeit von Claudia Römer. (Denkschriften der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Kl. 163.) Wien.
- Schaendlinger, A. C. (1986): Osmanisch-türkische Übersetzung eines Briefes Maximilians II. an Süleyman I. *WZKM* 76, pp. 247–254.
- Schaendlinger, A. C. (1987): Osmanisch-türkische Übersetzung eines Briefes Maximilians II. an Süleyman I., 2. Teil. *WZKM* 77, pp. 57–68.
- Schaendlinger, A. C. (1989): Der Status der habsburgischen Gesandten an der Hohen Pforte zur Zeit Süleymans des Prächtigen. In: Einar von Schuler (ed.): *XXIII. Deutscher Orientalistentag vom 16. bis 20. September 1985 in Würzburg. Ausgewählte Vorträge*. Stuttgart, pp. 229–234.
- Schaendlinger, A. C. (1990): Eine diplomatische Intervention Kaiser Ferdinands I. an der Hohen Pforte. *WZKM* 80, pp. 207–228.
- Séraphin-Vincent, D. (1997): Du drogman barataire au drogman français, in: Hitzel, F. (ed.): *Istanbul et les langues orientales. Actes du colloque organisé par l'IFÉA et l'INALCO à l'occasion du bicentenaire de l'École des Langues Orientales, Istanbul 29–31 mai 1995*. (Varia Turcica 31.) Paris, pp. 139–152.
- Vatin, N. (1983): La traduction ottomane d'une lettre de Charles VIII de France (1486). *Turcica* 15, pp. 219–230.
- Vatin, N. (1986): Une tentative manquée d'ouverture diplomatique: la lettre de créance d'un envoyé de Bajazet II auprès de Louis XI. In: Batu, H.–Bacqué-Grammont, J.-L. (éds.): *L'Empire ottoman, la République de Turquie et la France*. Paris–Istanbul, pp. 1–13.
- Vatin, N. (1997): L'emploi du Grec comme langue diplomatique par les Ottomans (fin du XVe–début du XVIe siècle). In: Hitzel, F. (éd.): *Istanbul et les langues orientales. Actes du colloque organisé par l'IFÉA et l'INALCO à l'occasion du bicentenaire de l'École des Langues Orientales, Istanbul 29–31 mai 1995*. (Varia Turcica 31.) Paris, pp. 41–47.
- Zajączkowski, A. (1936): List turecki Sulejmana I do Zygmunta Augusta w ówczesnej transkrypcji i tłumaczeniu polskim z r. 1551. *RO* 12, pp. 91–119.

BEKTAŞI MONASTERIES IN OTTOMAN HUNGARY (16TH–17TH CENTURIES)*

BALÁZS SUDÁR

Institute of History, Hungarian Academy of Sciences
H-1014 Budapest, Üri utca 53, Hungary
e-mail: sudarbalazs@gmail.com

In the 16th–17th centuries the Ottoman conquerors of the occupied territories of Hungary gradually established their own institutions. Together with the military, dervishes also appeared and generally settled outside the defended city walls. Owing to the sparsity of source material, the lives and activities of these dervishes and their monasteries are less known. The present study attempts to collect and present all the data concerning the Bektaşi convents in Ottoman Hungary. Five monasteries are known to have existed that undoubtedly belonged to the Bektaşi order: two in Buda, one in Eger, another one in Székesfehérvár and one in Lippa. It is most likely that the convent of Yağmur Baba in Hatvan, that of Muhtar Baba in Buda, and perhaps that in Szolnok also had Bektaşi affiliations. This relatively small number may probably be augmented in the future, since many more Babas had monasteries and shrines in Ottoman Hungary, whose biographies and affiliations still await further research. Obviously, the political elite in Ottoman Hungary considered it important to support the Bektaşi dervishes; they fostered the building of convents and provided them with endowments. Thus, in addition to the pronounced presence of the Bektaşis in literary monuments, and the reputation of Gül Baba preserved throughout the centuries, the presence of Bektaşi convents in Hungary also testifies to the significant role played by this dervish order in the cultural life of Ottoman Hungary.

Key words: Ottoman Hungary, Bektaşi order, derviş, monastery, baba.

After Süleyman the Magnificent had occupied Belgrade in 1521 and smashed the Hungarian army in the battle of Mohács in 1526, he embarked on the systematic conquest of the country in 1541. By 1566 the mediaeval Kingdom of Hungary had shrunk to two fifth of its original territory, and managed to hold onto only its former northern and western domains. Its central zone (referred to as Ottoman Hungary hereafter) north

* I am greatly indebted to Klára Hegyi, Pál Fodor and Ferenc Csirkés for the help they gave me in writing this paper. This study was written as part of the project F 048361 supported by OTKA (Hungarian Scientific Research Fund).

mercan, kırlangıç, levrek, kefal, torik, lüfer, kılıç, hamsi, uskumru ve çarpan gibi Tanrı vergisi Dip ve Hava balıklarını teknelerine dolduran balıklar limana yetişmeğe çalışırken kargalar üçer-beşer sıçramalarla birbirlerini uyandırıyorlardı. Sonra okalıptuste tuhaf bir sessizlik görülürdü. Bu sessizliği nereden geldiği bilinmeyen bir emir bozardı. Kargalar ok biçiminde birden ilk defa doğuya doğru 7-8 dakika uçtuktan sonra yumuşak bir inişle yuvaya dönerlerdi. Bu uçuş kısa aralıklarla batı, kuzey ve güneye tekrarlanırdı. Bu dinî âyin veya sabah sporu tamamlandınca Piri Reis'in Kitâb-ı Bahriye'sindeki yurda sözünden bozma Cunda adı verilen adamın zeytinliklerine doğru uçarlardı.

Geçen 1994 Eylül ayında Ayvalık'a gelince pencereimin karşısındaki ulu ağacı göremedim. Köşkün sâhibi binanın temellerine zarar verir düşüncesiyle dibinden kestirmişti. Gönümünü târifsiz bir keder kapladı. Vücudumdan bir parçanın eksildiğini duydum. İnsanla tabiatın bir bütün olduğunu bir kere daha kavradım. Hiç şübesiz benimle birlikte bütün Ayvalık halkı, deniz, Ali Bey adasının doğusuyla batısına birer mücevher gibi serpilmiş: Güneş, Kamış, Yumurta, Çıplak, Taşık, Kılavuz, Yuvarlak, Yelken, Güvercin, Küçük Maden, Maden, Hasır, Dolap, Balık, Kutu, Kayabaşı, Çiçek, Kız, ve Poyraz gibi adalarla onlara konan: martılar, karabataklar, ördekler, sardalya kuşları, şehirleşmiş serçeler, kırlangıçlar, yarasalar bir anıtı andıran okalıptüsün kesilmesinden göç eden kargalarla birlikte büyük üzüntü duymuşlardır.

Ben, okalıptüs'ün şefkatli kucağından uzaklaşan kargaların artık hayal olmuş âyini gerçek olmasa da Kutlu Dağ efsânemize bağlamak istiyorum.

Rivâyete göre Çinliler prenseslerinden biri ile evlenmek isteyen Uygur Kağanından bir kaya parçası isterler. Anlaşma sonunda kaya taşınınca yağmur yağmaz olur. Irmaklar kurur. Sonunda kuşlar ve hayvanlar yurtlarından göç ederler.

Artık 1994 Eylül'ünde Ayvalık'ta ne o canım okalıptüs, ne de sırrını çözemediğim bir âyinle dört yöne şimşek gibi uçuşan kargalar var!

MACARİSTAN'DAKİ TÜRK KÜLTÜR ANITLARI*

Doç. Dr. Hicran YUSUFOĞLU

Türklerin Macarlara karşı kazandığı 1526 Mohaç zaferinden sonra, Macaristan üçe ayrılmış, 1541'de Macaristan'ın başkenti Buda'ya giren Türkler, birbuçuk asırlık Macaristan egemenliklerini böylece başlatmışlardır. Türk fethini takiben kurulan Budin vilâyetinin sınırları durmak bilmeyen savaşlar neticesinde devamlı değişmiştir. Türklerin dalgaları andıran Macaristan seferleri sırasında, 1543'de Pécs, Siklós, Simontornya, Esztergom ve Székesfehervár, birkaç yıl sonra Hatvan ve Nógrád Türk hâkimiyetine girmiştir.

XVI. yüzyılın ortalarında yeni toprakların Türk egemenliğine girmesiyle birlikte Budin vilâyeti de önemli ölçüde gelişmiştir. 1552'de Türkler Eğri'yi alamamışlarsa da, Drégely, Buják, Hollókó, Szolnok, Arad, Temesvár ve Csanád, 1554'de ise Visegrád ve Kaposvár Türk fetihlerine boyun eğmiştir. Giderek daha büyük alanlara yayılan Türk vilâyetlerinin sınırları sürekli değişmekle kalmamış, sınırları içindeki dengeler de sürekli değişikliğe uğramıştır, zira stratejik öneme sahip tüm yerler henüz Türklerin elinde değildi. Szigetvár ve Gyula ancak 1566'da, Kanizsa ise 1600 yılında Türklerin eline geçti.

Onbeş yıl süren savaşlar sırasında oluşan askerî durum neticesinde oldukça önemli yerler el değiştirmiş ve geçici olarak, ya da 20-30 yıl süreyle yeniden Macarların eline geçmiştir. Talihin kâh Türklere, kâh karşı tarafa güldüğü savaşlar neticesinde Peşte, Székesfehervár ve Esztergom geçici olarak Habsburgların eline geçti. Türk egemenliğindeki toprakların kuzey sınırında uzanan kaleler arasından Buják, Hollókó ve Nógrád 1593'de uzun süreyle Türklerin elinden çıktıysa da, 1663'de Köprülü Ahmed Paşa onları tekrar aldı ve bu tarihten soara bu topraklar, Türk egemenliğinin sonuna kadar Türklerin elinde kaldı.

(*) Selçuk Üniversitesi tarafından 22-23 Ekim 1990 tarihinde Konya'da düzenlenen 4. Millî Halk Edebiyatı ve Folklor Kongresi'nde tebliğ olarak sunulmuştur.

Türk-Macar Dostluk Derneği Yayınları: 1

24 NISAN 1996

Hicran Yusifoğlu

OSMANLI-MACAR İLİŞKİLERİ

(BAŞLANGIÇTAN
ANKARA SAVAŞI'NA KADAR)

Araştırma / İnceleme

Türkiye Diyanet Vakfı
İslâm Araştırmaları Merkezi
Kütüphanesi

Demirbaş No: 1 39705

Tasnif No: 956-071
YUS-0

**Türk-Macar
Dostluk Derneği Yayınları
Sam Yayınları**

Ankara - 1995

Tarih İncelemeleri Dergisi, 12, 1997, Temiz, s. 75-80.

TÜRKİYE-MACARİSTAN SİYASİ İLİŞKİLERİ (1923-1938)

1923 yılı Ekim ayı ortalarına doğru, İsmet Paşa; Türk dış siyaseti hakkında şu bilgiyi vermiştir: “Almanlar bizden Macaristan’a bazı ekonomik yararlar sağlamayı istiyorlar, lakin şimdiki fakirliğimiz ve iktisadî sıkıntımız yüzünden bu imkânsızdır. Macaristan bize bağlanmayı istiyor, emelleri içterdir, aramızda soy benzerliği vardır. Fakat Romanya’nın şiddetli bir düşmanıdır ve bubar güçlük yaratır. Romanya ile yapmış olduğumuz anlaşma gereğince, Ruslar’a karşı girişilecek herhangi bir eylemde Romanya bizimle birleşecektir. Çünkü, Romanya’sız hiç birşey yapamayız, Macaristan’ı kurban yapmalıyız.” demiştir¹.

Bu beyanata rağmen, yine de Türkiye’nin Doğu Avrupa devletleriyle ilişkileri canlı ve çeşitliydi. Fakat bu ilişkiler ekonomi ile ilgiliydi. Türkiye’nin bu devletlerle geniş işbirliği ve kapsamlı anlaşmalar yapması için, bunları devamlı olarak politik gözetime tâbi tutması gerekiyordu².

Bu devletleri gözetim altında tutan genç Türkiye Cumhuriyeti; 1924 yılında Macaristan ile bir Dostluk Anlaşması imzalamıştır. Bu hususta M. Kemal Paşa, TBMM.sinin ikinci dönem birinci toplanma yılını 1 Mart 1924 tarihinde açarken: “Macaristan ile olunan muahedenet muahedenamesi de yakında Meclisi âli’ye takdim olunacaktır”, diyordu³. Görüldüğü üzere, Devlet Başkanı da Türk-Macar dostluğuna önem veriyordu. Bundan sonra Türk-Macar ilişkileri gelişmeye başladı. Nitekim, 1926 yılı içerisinde iki devlet ilişkileri düzenli bir hale geldi. Zira bu tarihe kadar Türkiye’nin hiç bir şekilde temsil edilmediği Budapeşte’ye Türkiye, Ortaelçi atadı. Ayrıca bu tarihte iki ülke arasındaki ticarî anlaşma yürürlüğe girdi. Yeni Ortaelçi Vasıf Bey, Kasım ayında Budapeşte’de olması gerekirken, ancak gecikmeli olarak 31 Aralık 1926’da görevine başlamıştır⁴. Gerçekten iki ülke arasındaki ticarî ve ikametgâh anlaşması 20 Ekim 1926 yılında imzalanmıştır⁵. Ancak, bürokrasinin yavaş işlemesi nedeniyle TBMM.sinde bu Anlaşmanın onay işlemleri, Anlaşmanın yürürlüğe girmesini geciktirdi⁶. Bu yüzden bu anlaşmayı Eylül 1927’den⁷ önce yürürlüğe koymak mümkün

¹ Selahi R. Sonyel, *Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi’nin Eylemleri*, Ankara 1995, s.135.

² August Ritter Von Kral, *Kemal Atatürk’s Land The Evolution of Modern Turkey*, English translation By Kenneth Benton, Leipzig 1938, s.230.

³ PRO.FO. 371 / E 3338 / 44, *Turkey Annual Report 1924.. M. Lindsay’dan A Chamberlain’e*, Ankara, 1 Haziran 1925, s.17.

⁴ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Cilt 1 (1919-1938)*, Ankara 1961, s.331.

⁵ Bkz., Ek., I.

⁶ Yasamın kabul tarihi 28 Mayıs 1927, Resmî Ceride neşir ve ilanı: 18 Haziran 1927.

⁷ Bkz., *Düstur, 3-Tertip, Cilt 8*, s.718.

18 EYLÜL 1998

02 MAYIS 2010

MAKULU YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

68. OTTOMANS in HUNGARY and CENTRAL EUROPE

ARTICLES

- 1801 BJÖRKMAN, Walther. Ofen zur Türkenzeit vornehmlich nach türkischen Quellen. *Evlîyâ Çelebî (d.c. 1095/1684) and the Seyâhatnâme : texts and studies I*. Collected and reprinted by Fuat Sezgin, in collaboration with Carl Ehrig-Eggert, Eckhard Neubauer. Frankfurt am Main: Institute for the History of Arabic-Islamic Science at the Johann Wolfgang Goethe University, 2008, (Islamic Geography, 283), pp.91-184. [Ottoman Budapest, mainly based on information from Evliyâ Çelebî. Originally published in Hamburg (1920), 78 pp.]
- 1802 FENEŞAN, Cristina. Islamische Unterricht und osmanische Gelehrte im Temeswarer Vilayet. *Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, 47 (2009) pp.141-164.
- 1803 KREUTEL, Richard F. Ewlîjâ Çelebî's Bericht über die türkische Großbotschaft des Jahres 1665 in Wien. Ein Vergleich mit zeitgenössischen türkischen und österreichischen Quellen. *Evlîyâ Çelebî (d.c. 1095/1684) and the Seyâhatnâme : texts and studies III*. Collected and reprinted by Fuat Sezgin, in collaboration with Carl Ehrig-Eggert, Eckhard Neubauer. Frankfurt am Main: Institute for the History of Arabic-Islamic Science at the Johann Wolfgang Goethe University, 2008, (Islamic Geography, 285), pp.90-144. [Originally published in *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 51 (1948-52), pp.188-242.]
- 1804 PROCHÁZKA-EISL, Gisela & RÖMER, Claudia. Raub, Mord und Übergriffe an der habsburgisch-osmanischen Grenze; der diplomatische Alltag der Beglerbege von Buda abseits von Zeremonien. *Diplomatisches Zeremoniell in Europa und im Mittleren Osten in der frühen Neuzeit*. Ralph Kauz, Giorgio Rota, Jan Paul Niederkorn (Hg.). Vienna: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2009, (Sitzungsberichte, Philosophisch-Historische Klasse, 796; Archiv für Österreichische Geschichte, 141; Veröffentlichungen zur Iranistik, 52), pp.251-264.

Kaynakça

Birgül Karataş, **Araştırma Teknikleri**, İstanbul, Çağlayan Basımevi, 1984, ss. 45-46.

Nuri Bilgin, **Başlangıcından Günümüze Türk Psikoloji Bibliyografyası**, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1988, s.

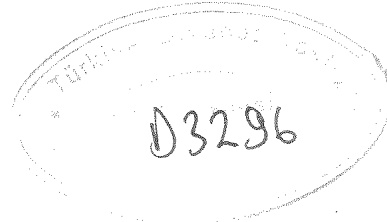
Mustafa Koç, "Uludağ Üniversitesi'nde Din Psikolojisi ile İlgili Yapılan Tezler (1980-2002) Üzerine Bir Araştırma", **Sakarya Üniv. İlah. Fak. Der.**, Sakarya, 2004, Sayı:9, ss. 43-66.

Mustafa Koç, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültesi Dergilerinde Din Psikolojisi ile İlgili Yayınlanan Makaleler", **Bilimname**, Kayseri, 2005/2, Sayı: VIII, ss. 107-132.

E. İsmail Erünsal, Fatih Çardaklı, Mustafa Birol Ülker, **İlahiyat Fakülteleri Tezler Katoloğu-I (1953-2000)**, İstanbul, 2008, İsam Yay.

Din Bilimleri, c.8, s.2, Samsun-2008, sayfa: 179-190.

17 EYLÜL 2010

MACARİSTAN'DA ARAP DİLİ ARAŞTIRMALARININ TARİHİ*

Miklós MARÓTH **
Çev.: Zafer KIZIKLI ***

ÖZET

Bu çalışma, Miklós Maróth'un Türkçeye "Macaristan'da Arap Dili Araştırmalarının Tarihi" başlığıyla çevirdiğimiz bir makalesidir. Macaristan'daki Arap dili araştırmalarını başlangıcından günümüze kadar ele almaktadır. Macaristan üniversitelerinde ve eğitim kurumlarında Arap dili ve edebiyatı üzerine araştırma yapan bilginlerin tümüne değinmektedir. Aynı zamanda, onların Macaristan'daki Arap dili öğretimine katkılarını da açıklamaktadır.

("Bu makale, bir Hristiyan ülkesi olan Macaristan'da Arap dili ve kültürüne verilen önemin bilimsel bir kanıttır. Fakat ne yazık ki, bir Müslüman ülkesi olan Türkiye'de Arap dili ve edebiyatına karşı aynı ilgiyi göremiyoruz. Hiç şüphesiz ki bu gerçek, Türkiye'deki önemli bir eksikliği göstermektedir." - Ç.N.)

Anahtar Kelimeler: Arapça, dil, Macaristan, Oryantalizm, Orta Doğu, İslâm.

ABSTRACT

THE HISTORY OF ARABIC STUDIES IN HUNGARY

This study is translation of the article titled "The History of Arabic Studies in Hungary" by Miklós Maróth. It is dealt with Arabic Studies in Hungary from its beginning and up to nowadays. It refers to all of the scholars who researched on Arabic language and literature in the Hungarian universities and educational institutions. At the same time, the article also explains their contributions to teaching of Arabic language in Hungary.

* Orijinali İngilizce olan bu makale, Miklós Maróth tarafından kaleme alınmıştır. Bkz. Maróth, Miklós, "The History of Arabic Studies in Hungary", *Prospects: Qu arterly review of comparative education*, Issue Number:128, Volume: 33, No: 4, December/2003, Springer Netherlands/UNESCO, pp. 405-411. Türkçe-İngilizce özetler ve metindeki dipnotlar çevirmen tarafından eklenmiştir.

** 1943'te Budapeşte'de doğan, Macaristanlı Yunan ve Arap filolojisi profesörüdür. Macaristan Bilimler Akademisi (Hungarian Academy of Sciences) asil üyesidir. Budapeşte'deki Péter Pázmány Catholic Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi'nde (Faculty of Humanities) dekanlık yapmıştır. Hâlen, Macaristan hükümeti tarafından 2001'de Piliscsaba'da kurulan İbn Sînâ Orta Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nün (The Avicenna Institute of Middle-Eastern Studies) müdürüdür. (Ç.N.)

*** (Dr.), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâğati Ana Bilim Dalı, Ankara. e-mail: zaferkizikli@yahoo.com.

2230. Horváth, András P.: Pechenegs, Cumans, Iasians - steppe peoples in medieval Hungary / András Pálóczi Horváth - Wellingborough: Corvina, 1990. - 141 S. : zahlr. Ill. und Kt. - (Hereditas)
ISBN 0-569-22924-3

31 A 1069

19 MART 1994

4632 LINDNER, M. Ungarn zwischen Habsburg und den Osmanen. *Diplomaten und Wesire: Krieg und Frieden im Spiegel türkischen Kunsthandwerks.* Ed. P.W.Schienerl & C.Stelzig. Munich: Staatliches Museum für Völkerkunde München, 1988, pp.35-49

OSMANLI İLK
1700-26
MACARISTAN

16 ARALIK 1993

25058 PRINCE, J. D. Turkic material in Hungarian. *JAOS* 56 (1936), pp. 446-452

Macaristan

626 BAYERLE, G. Turco-Hungarian duels: Turk comments on a letter of Ibrahim Agha from 1589. *Journal of Popular Culture*, 16 1 (1982) pp.117-125.

macar

MACARISTAN
060173 FEKETE L.

1333 A Hódoltság török levéltári forrásai nyomában. Ed. Fekete, L. Budapest: Magyar Tudományos Társaság Könyvtára, 1993 (Budapest Oriental Reprints, 6). 484pp. [Incl. text in Ottoman Turkish with Hungarian translation.]

Macaristan

811 MORAVCSIK, J. Ungarische Bibliographie der Turkologie und der orientisch-ungarischen Beziehungen 1914-1925. *KCA* 2 (1926-32), pp. 199-236

Turkoloji

5 SUBAT 1992

8738 NÉMETH, J. Magna Hungaria. *Beitr. zur hist. Geog., Kulturgeog., Ethnog. und Kartog. vornehmlich des Orients*, hrsg. von Hans Mzik (1929), pp. 92-98

Macaristan

19 OCAK 1993

09955 HALASI-KIN, T. Unidentified medieval settlements in Southeastern Hungary: *Alba Ecclesia, Castrum Er-Somlyó, Castrum Somlyó*, and *Maxond. Hungaro-Turcica*, studies in honour of Julius Németh. Budapest, 1976, pp. 293-308.

Güneydoğu Macaristan'da bilimsel-yen araştırma yerleşim yerleri.

4701 ESZLARY, C. d'. L'administration et la vie urbaine dans la Hongrie occupée par les Turcs au cours des XVIe et XVIIe siècles. *IBLA* 20 (1957), pp. 351-368

16 ve 17. asrda Turkların izgal ettigi Macaristanda esler hayati ve idare -

2660 KISS PAPP, L. & SIMONKOVICS, S. Relevés photogrammétriques des monuments historiques ottomans en Hongrie. *Relevés photogrammétriques d'architecture islamique.* Publication préparée à suite du Symposium international de Tunis sur la photogrammétrie appliquée à l'architecture islamique (octobre 1984). *Photogrammetric surveys of Islamic architecture.* Publication prepared following the International Symposium on photogrammetry applied to Islamic architecture (Tunis, October 1984). (Ed. M. Carbone). Tunis: ICOMOS & Maison Tunisienne d'Édition, 1988, pp.111-120

MACARISTAN

103 MAYIS 1992

MACARISTAN

MADDE YAYINLANDIETAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Macaristan

1044 ALOIAN, Zurab. The Kurds in the Ottoman Hungary. *Transoxiana: Journal de Estudios Orientales*, 9 (2004) Online at <http://www.transoxiana.org>

TARİH

Macaristan

HEGYI, Kl. La juridiction autonome des villes hongroises sous la domination ottomane. *VII Türk tarih kongresi*, II. cilt, 1973, pp. 629-636.

Osmanlı hakimiyeti altında
Macar şehirlerinin zek
yığı.

943.9
P5.

Pecs Kepes-Konyv / edited by Somos Jenó.-
Pecs Varos: Idegenforgalmi Hivatala, [n.d.].
96 p.: 157 ill.; 22x24 cm.
Text in Hungarian, Russian, German and English

RUHA

1. History, Hungary I. Jenó, Somos (ed.)

9861

Macaristan

16 ARALIK 1991

Grothe, Hugo: *Die Orientkunde in Ungarn und die Gedankengänge des Turanismus*. In: *Der Neue Orient* (Berlin) 3.1918/19. S. 12 ff.

MADDE YAYINLANDIETAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

ARTICLES

Macaristan

905 POPOVIĆ, Mihailo. Die Wahrnehmungen der Reisenden des 15. und 16. Jahrhunderts auf der Heerstraße von Budapest nach Konstantinopel. *Österreichische Osthefte*, 44 iii-iv (2002) pp.643-656.

TARİH

Macaristan

HEGY, Kl. Materialy dlya kharakteristiki turetzkoj sudebno-pravovoy sistemy v Vengrii (1569-1686). (Les sources turques relatives au système administratif et juridique ottoman en Hongrie.) *Fontes orientales ... curavit A.S.Tvertinova*, III, 1974, pp. 102-149.

Macaristan'da adli ve idari
sisteme ilişkin Türkçe kaynaklar

Macaristan

Németh, Julius: *Die Orientalistik in Ungarn*. In: *The Muslim East. Studies in honour of Julius Germanus*. Budapest 1974. S. 11-22.

16 ARALIK 1991

Macaristan

879 SAIFUTDINOV, Rishat. Pre-Ottoman Turkic loans in Hungarian. *The Turks. I: Early ages*. (Editors: Hasan Celâl Güzel, C.Cem Oğuz, Osman Karatay.). Ankara: (Yeni Türkiye), 2002, pp.855-860.

14 TEM 2018
MADDE YAYINLANDIETAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

PÁSZTOR, Emese. Turkish cases in Hungary and Transylvania during the Ottoman period. *Ars Decorativa*, 27 (2009) pp.71-80. [For bows and arrows and decorated with embroidery, some made of leather.]

TARİH

Macaristan
(cop)

FERER, G., jun. Hungarian historical scenes recorded in Turkish chronicle illustrations. *Acta Or. Hung.* 25(1972), pp. 475-490.

Türk valahayname örneğinde (resimlerinde)
kayılmış Macar sanatı
Sahneleri

1606 GYÖRFFY, G. Dual kingship and the seven chieftains of the Hungarians in the era of the conquest and the raids. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 47 i-ii (1994) pp.87-104 (The system of rule of Turko-Khazar origin.)

Macaristan

17 ARALIK 1991

943.9
SZ.B

Szekely, Andras

IRCA

A brief history of Hungary / by Andras Szekely; translated by Elek Helvey; revised by Miriam F. Levy. - Budapest: Corvina Press, c1973.

47 p.: ill.; 19,5 cm.

I. History, Hungary I. Helvey, Elek (tr.)
II. Levy, Miriam F. (rev.) III. Title

R163 Hungarian-Ottoman military and diplomatic relations. Ed. Dávid, G. & Fodor, P. Budapest, 1995.

Howard, D.A. Turkish Studies Association Bulletin, 20 ii (1996), pp.53-56 (E)

08 OCAK 1999

Macaristan
osmanlılar

TARİH

osm. imp. tarihi
macaristan

HORVÁTH, Ann. The cattle trade of a Hungarian town (Szolnok) in the period of Turkish domination. *Studia Turcica*, ed. L. Ligeti, 1971, pp. 235-240

Türk Hakimiyeti Sırasında
Bis Macar kentleri (Szolnok)
Sipir Ticareti

HALASI-KUN, T. Unidentified medieval settlements in Southern Hungary, Ottoman: *nezd-i et socii. Archivum ottomanicum* 3 (1971), pp. 5-169.

Aynı Macaristan'da
Teskis edilmiş o-taraf
yerleşim birimleri. Osmanlı:
nezd-i ..

KÁLDY-NAGY, J.
The administration of the *şerh* registrations in Hungary.
Acta Or. Hung. 21(1968), pp. 181-223

MACARİSTAN
SANCAR

Macaristan'da Sancak kayıt-
larının yönetimi

MACARİSTAN
OSMANLI TARİHİ

Tez Doktoro FIN

878

The Administration of warfare: The Ottoman campaigns Hungary, 1593-1606 /

Caroline Finkel. -

[y.y.: y.y.], 1986.

362 yaprak; 29 cm.

Tez (Doktora). - University of London

BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

930.10740391
BU.

IRCA

Budapest regisegei / edited by Gabori Miklos. - Budapest: Akademiai Kiado, 19-
vol.: ill., figs.; 29,5 cm.

Text in Hungarian

Contents: vol. 20 A Budapesti Torteneti
Muzeum evkonyve / edited by Gerevich Laszlo
Library has vol. 20 only

1. Archaeology, Museums - Hungary I. Miklos, Gabori (ed.) II. Laszlo, Gerevich (ed.) III.
Title: A Budapesti Torteneti Muzeum evkonyve

1837

TARİH

HALASI-KUN, T. Unidentified medieval settlements in southern Hungary. Ottoman: *dolna-, sredna- and gorna. Archivum Ottomanicum* 2(1970), pp. 154-190.

Aynı Macaristan'da
Teskis edilmiş o-taraf
yerleşim birimleri. Osmanlı:
dolnasredna ve gorna

Türk Hakimiyeti (Macaristanda)

Tayyib Gökbilgin

07 OCAK 1993

T.M.

c.7-8 (1940-1942), cüz.1, sf.200-211, İst.

1942

930.10740391
BU. Budapest regisegei / edited by Gabori Miklos.-
Budapest: Akademiai Kiado, 19-
vol.: ill., figs.; 29,5 cm.
Text in Hungarian
Contents: vol. 20 A Budapesti Torteneti
Muzeum evkonyve / edited by Gerevich Laszlo
Library has vol. 20 only

1. Archaeology, Museums - Hungary I. Miklos,
Gabori (ed.) II. Laszlo, Gerevich (ed.) III.
Title: A Budapesti Torteneti Muzeum evkonyve

1837

IRCUA

MACARISTAN
SANCAR

KALY-NAGY, J.

The administration of the family registrations in
Hungary.

Acta Cr. Hung. 21(1968), pp. 181-223

Macaristan'da Sancak kayıtları
tarafından yönetimi

TARİH

- Osmanlı imp. tarihi
- macaristan

HORVÁTH, Ann. The cattle trade of a Hungarian
town (Szolnok) in the period of Turkish
domination. *Studia Turcica*, ed. L. Ligeti,
1971, pp. 235-240

Türk Hakimiyeti döneminde
Bis Macar kentleri (Szolnok)
sipahî ticaresi

943.9
SZ.B

Szekely, Andras

IRCUA

A brief history of Hungary / by Andras Sze-
kely; translated by Elek Helvey; revised by
Miriam F. Levy.- Budapest: Corvina Press,
c1973.
47 p.: ill.; 19,5 cm.

1. History, Hungary I. Helvey, Elek (tr.)
II. Levy, Miriam F. (rev.) III. Title

R163 Hungarian-Ottoman military and diplomatic
relations. Ed. Dávid, G. & Fodor, P. Budapest, 1995.

Howard, D.A. *Turkish Studies Association Bulletin*, 20 ii
(1996), pp.53-56 (E)

08 OCAK 1999

MACARISTAN
OSMANLI ÇARLIĞI

Tez Doktoro FİN

878

The Administration of warfare: The Ottoman campaigns Hungary, 1593-1606 /

Caroline Finkel.-

[y.y.: y.y.], 1986.

362 yaprak ; 29 cm.

Tez (Doktora).- University of London

BASBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

TARİH

HALASI-KUN, T. Unidentified medieval settle-
ments in Southern Hungary, Ottoman: *nezd-i*
.... *et socii*. *Archivum Ottomanicum* 3
(1971), pp. 5-169.

Osmanlı Macaristan'da
Teskiri edilmiş otaçlar
yerleşim birimleri. Osmani:
nezd-i ..

TARİH

HALASI-KUN, T. Unidentified medieval settle-
ments in southern Hungary. Ottoman: *dolna-*
aredna- and *gorna-*. *Archivum Ottomanicum*
2(1970), pp. 154-190.

Osmanlı Macaristan'da
Teskiri edilmiş otaçlar
yerleşim birimleri. Osmani:
dolnaaredna ve gorna

Türk Hakimiyeti (Macaristanda)

Tayyib Gökbilgin

07 OCAK 1993

T.M.

c.7-8 (1940-1942), cüz.1, sf.200-211, İst.
1942

— Eszlary Charles d'. *La situation juridico-politique des musulmans dans la monarchie Austro-Hongroise depuis la fin de l'occupation turque (1718) jusqu'à la fin de la première guerre mondiale (1918)*, dans *IBLA*, 21. 1958. pp. 363-387.
 — Seule étude consacrée à ce sujet, écrite dans une optique simpliste et nationaliste plus que curieuse.

21

720.9561
 GY.O Gyözö, Gerö

Az Oszman-Török Építészeti Magyarországon: Dzsamik, Türbek, Fördök / by Gerö Gyözö.- Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.
 174 p., 72 p. of plates; 24 cm.- (Művészettörténeti Füzetek; 12= Cahiers d'histoire de l'art; 12)

5620 1. Turkish Architecture I. Title II. (Series)

IRUCA

720.9561
 GY.T Gyözö, Gerö

Turkish monuments in Hungary / by Gerö Gyözö; translated by Zsuzsanna Horn; photographs by Tamas Mihalik.- Hungary: Corvina Press, 1976. 53 p., 40 p. of plates: figs.; 17 cm. Translated from Hungarian into English ISBN 963-13-4704-4

1. Turkish Architecture, Hungary I. Horn, Zsuzsanna (tr.) II. Mihalik, Tamas (photo.) III. Title

4974

Macaristan
 IRUCA

05717 BETZEK, Jacob von. *Gesandtschaftsreise nach Ungarn und in die Türkei im Jahre 1564/65*. Hrsg. und bearbeitet von Karl Nehring. München: Universität, 1979. (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München: Serie C, Miscellana, 10)

Türkiye
 Macaristan

Hristiyan Birtöji - ve XV asırda Osmanlı İmparatorluğu - Macaristan Mirasçısı

Benda Katman
 I.O.E.F. TARİH DERGİSİ 1974-75
 s.28-29

83-112 -
 MACARISTAN

230. Horváth, András P.: *Pechenegs, Cumans, Iasians - steppe peoples in medieval Hungary / András Pálóczi Horváth*. Wellingborough: Corvina, 1990. - 141 S. : zahlr. Ill. - (Hereditas) ISBN 0-569-22924-3

31 A 1069

1609 JANKOWSKI, H. Notes on Bekir Çobanzade's life and activity in Hungary (with the publication of a new document). *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 47 i-ii (1994) pp.129-141 [Crimean Tatar poet.]

Macaristan

18. OKTUBER 1995

4886 HALASI-KUN, T. Sixteenth-century Turkish settlements in Southern Hungary. *Bulleten, TTK* 28, no. 109 (1964). pp. 1-72

Macaristan

KAKUK, S.
 Les monuments de la dinanderie turque dans les langues balkaniques et le hongrois. *Acta Or. Hung.* 19 (1966), pp. 67-77

Macaristan

4039 AGOSTON, G., 'Muslim Cultural Enclaves in Hungary Under Ottoman Rule'. *Acta Orientalia* (Budapest, Hungary), 45:2-3, 1991, pp.181-204

Macaristan

03 EKİM 1985

720.9561
 GY.P Gyözö, Gerö

Pécs Török Műemlékei / by Gerö Gyözö.- Budapest: Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1960. 48 p.: 34 ill.; 20 cm.

7521 1. Turkish Architecture, Hungary I. Title

93

IRUCA

3272 POPOVIC, A. Les musulmans de Hongrie dans la période post-ottomane. *Studia Islamica*, 55 (1982) pp.171-186 (I. Période 1683-1878; II. Période 1878-1918; III. Période 1918-1945; IV. Période 1945-1980.)

199 JANV 1992

Macaristan

1086 AGOSTON, G. Muslim-Christian acculturation: Ottomans and Hungarians from the fifteenth to the seventeenth centuries. *Chrétiens et musulmans à la Renaissance. Actes du 37e colloque international du CESR (1994)*. Réunis par B. Bennassar & R. Sauzet. Paris: Champion, 1998, pp.293-303

1087 GERO, G. Das Christentum zur Zeit der Türkenherrschaft in Ungarn. *Archivum Ottomanicum*. 16 (1998) pp.295-310

1088 SAHIN-TÓTH, P. Autour de la Guerre de Hongrie (1593-1606): de la Croisade au service du Sultan. *Chrétiens et musulmans à la Renaissance. Actes du 37e colloque international du CESR (1994)*. Réunis par B. Bennassar & R. Sauzet. Paris: Champion, 1998, pp.467-485

MACARISTAN
- Cezref yali

4063 FODOR, P., 'Ottoman Policy Towards Hungary, 1520-1541'. *Acta Orientalia* (Budapest, Hungary), 45:2-3, 1991, pp.271-345

11 EKIM 1998

50 FODOR, Alexander, 'Hungary'. In: G. Roper (ed.), *World Survey of Islamic Manuscripts, Vol.1*. London: Al-Furqan: Islamic Heritage Foundation, 1992. pp.387-94

10273 DIOSZEGLI, I. L'Autriche-Hongrie et les perspectives d'une guerre russo-turque, à l'automne 1876. *Rev. hist. mod. contemp.* 27 (1980) pp. 85-93.

19 HAZIRAN 1998

1876 Son baharında Türk-Rus Savaşının perspektifi Paris ve Avusturya - Macaristan.

446. Başstav, Şerif: Osmanlı Türk-Macar tarihi münasebetlerinde ilk devir: (1456'ya kadar) / Şerif Başstav. - Ankara, 1991. - III, 188 S. - (Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları; 116 : Seri 3 : Sayı A; 32) Inhalt: Die Geschichte der osman-ungar. Beziehungen bis 1456. - Text türk. ISBN 975-456-045-5 31 A 15735

20 NISAN 1996

Zwemer S. M., *Islam in South Eastern Europe*, dans *MW*, 17, 1927 pp. 331-358, avec une carte et deux fac-similés. Examine (très rapidement) la situation des musulmans de Pologne, Hongrie, Tchecoslovaquie, Roumanie, Bulgarie, Turquie d'Europe, Grèce, Chypre, Rhodes, Albanie et Yougoslavie. Article assez superficiel dans l'ensemble, mais qui contient quelques détails intéressants.

21 KASIM

1482 GULÁCSI, Z. The Turkish loanword *kecse* in the Middle Age Hungarian felt culture. *Bamberger Zentralasiestudien. Konferenzakten ESCAS IV Bamberg ... 1991*. (Hrsg.) I. Baldauf, M. Friederich. Berlin: Schwarz, 1994 (Islamkundliche Untersuchungen, 185), pp.45-60

Macaristan

11270 GLASER, L. Der Levantehandel über Ungarn im 11. und 12. Jahrhundert. *Ung. Jhd.* 13 (1933), pp. 356-363

11 ve 12. yüzyılda Macaristan arasındaki Türk ticareti

TARİH
G. ETABİMAT

MACARISTAN
(COG)

09965 KOPČAN, V. Two new publications on Ottoman defters in Hungary. *Asian and African stud.* [Bratislava] 12 (1976), pp. 173-178.

Macaristan'daki Osmanlı defterlerine göre yeni nüfuslar

983 DEVRIES, K. The lack of a western European military response to the Ottoman invasions of eastern Europe from Nicopolis (1396) to Mohács (1526). *Journal of Military History*, 63 iii (1999) pp.539-559

Macaristan
Osmanlılar

11 KASIM 1993

- Doksanüç Harbi
- Osmanlılar
- Avusturya
- Macaristan

KOSSUTH, L. Russian aggression, as specially affecting Austria-Hungary and Turkey. *Contemporary review* 31 (1877/78), 1:24.

Osmanlı Türkleri ve Macarlar
1360-1699

Rekete L.

BELLETTEN (1949)

XIII/52

603-743

MACARISTAN

1157 Ottoman diplomacy in Hungary: letters from the Pashas
of Buda, 1590-1593. Ed. Bayerle, G. Richmond:
Curzon, 1997 (Uralic and Altaic series, 101). 204pp.

21 NISAN 2000

Osmanlı hakimiyeti altında Macar protestanlığının gelişimi. ÇOBAN, Erdal.
Yüksek Lisans. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993. 176 s.,
145 ref.
Danışman: Doç. Dr. Hicran Yusufoglu. Dili: Tr.

16 MAYIS 1998

1002 ADRIÁNYI, G. Zu den Auswirkungen der
osmanischen Expansion auf die Kirche im Königreich
Ungarn. *Ungarn-Jahrbuch*, 23 / 1997 (1998) pp.361-
374

Balić Isma'il, *Traces of Islam in Hungary. Gulbaba's Mausoleum in Budapest*,
dans *The Islamic Review*, XXXVIII 1/2, Woking, 1950, pp. 19-20.

PRIES, A. Eastern Europe: Albania, Bulgaria,
Hungary, Poland, Romania, Czech Republic, Slovak
Republic and Republics of former Yugoslavia.
Information sources in official publications. Ed.
V.J. Nurcombe. East Grinstead: Bowker Saur, 1997
(Guides to Information Sources), pp.369-404

15 OCAK 1999

MADDE SAĞIRI / MACARISTAN
SORUŞULU / TÜRKİYE

- 2565 BUZA, János. The exchange rates of the Hungarian
and Turkish ducats in the mid-16th century. *Acta
Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 60 i
(2007) pp.33-54.
- 2566 FODOR, Pál. Trade and traders in Hungary in the age
of Ottoman conquest: an outline. *Acta Orientalia
Academiae Scientiarum Hungaricae*, 60 i (2007)
pp.1-8.
- 2567 GECSÉNYI, Lajos. "Turkish goods" and "Greek
merchants" in the kingdom of Hungary in the 16th and
17th centuries. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum
Hungaricae*, 60 i (2007) pp.55-71. (The Orthodox
merchants called Greek in the sources were the sellers
of articles which were designated "Turkish goods".)

Türk - Macar Tarihi Münasebetleri hakkında -

BELLETTEN (1970)

XXXIV/136 603 696-697

MACARISTAN

513 FARAH, Caesar E., 'Announcing an Ottoman Victory in Hungary to a Yemeni Emir'. In: A.K. Irvine (et al.) (eds.), *A Miscellany of Middle Eastern Articles in Memoriam of Thomas Muir Johnston, 1924-1983*. Harlow, UK: Longman, 1991, pp.28-39

11 EKİM 1995

PÁLFFY, Géza. Scorched-earth tactics in Ottoman Hungary: on a controversy in military theory and practice on the Habsburg-Ottoman frontier. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.181-200.

PIENARU, Nagy. Otomanii și Habsburgii. Diplomatie și confesiune. Două documente otomane din 1616. *Revista Istorică*, 19 i-ii (2008) pp.83-97. [Documents signed in Vienna, now in Paris. With abstract in English "The Ottomans and the Habsburgs. Diplomacy and denomination. Two Ottoman documents of 1616".]

SABATOS, Charles. Slovak perceptions of the Ottoman legacy in eastern Europe. *Middle Eastern Studies*, 44 v (2008) pp.735-749.

2502 SZAKÁLY, Ferenc. The ransom of Ali Bey of Koppány: the impact of capturing slaves on trade in Ottoman Hungary. *Ransom slavery along the Ottoman borders (early fifteenth-early eighteenth centuries)*. Ed. Géza Dávid and Pál Fodor. Leiden & Boston: Brill, 2007, (The Ottoman Empire and its Heritage, 37), pp.93-114. [Captured by Hungarian soldiers in 1583.]

2503 TÓTH, István György. Catholic missionaries as Turkish prisoners in Ottoman Hungary in the seventeenth century. *Ransom slavery along the Ottoman borders (early fifteenth-early eighteenth centuries)*. Ed. Géza Dávid and Pál Fodor. Leiden & Boston: Brill, 2007, (The Ottoman Empire and its Heritage, 37), pp.115-140.

2504 ÚJVRY, Zsuzsanna J. A Muslim captive's vicissitudes in Ottoman Hungary (mid-seventeenth century). *Ransom slavery along the Ottoman borders (early fifteenth-early eighteenth centuries)*. Ed. Géza Dávid and Pál Fodor. Leiden & Boston: Brill, 2007, (The Ottoman Empire and its Heritage, 37), pp.141-167.

MACARISTAN
27 ENIM 1993
2254 LEDERER, Gyorgy, 'Islam in Hungary'. *Central Asian Survey* (Oxford), 11:1, 1992, pp.1-24

MADDE YATIRIMCI
GEMİA ÜSTÜN DOKÜMAN

ARTICLES

1895 FATA, Márta. "Wider den grausamen Erbfeind deß Christlichen Nahmens": Lutheran military chaplains from Württemberg in the Hungarian wars against the Ottoman Empire in the sixteenth and seventeenth centuries. Tr. Riedel, Julia. *Friars, nobles and burghers - sermons, images and prints: studies of culture and society in early-modern Europe in memoriam István György Tóth*. Ed. Jaroslav Miller, László Kontler. Budapest: Central European University Press, 2010, pp.73-89.

MACARISTAN
80 KOVÁCS, Nándor Erik. Bibliography of Professor Gyula Káldy-Nagy. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.5-13.

2352 FODOR, Pál. The *Simurg* and the dragon. The Ottoman Empire and Hungary (1390-1533). *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.9-35.

2261 ÁGOSTON, Gábor. The image of the Ottomans in Hungarian historiography. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.15-26. (From the late 19th century to the 1990s.)

MACARISTAN
2781 SZABÓ, János B. II. Rákóczi György 1658. évi török háborúja. (György Rákóczi II's war against the Turks in 1658: summary; La guerre turque de György Rákóczi II en 1658: résumé; Der Krieg von György Rákóczi II. gegen die Türken im Jahre 1658: Resümee; Турецкая война 1658 года под предводительством Дьёрдя II Ракоци: резюме.). *Hadtörténelmi Közlemények*, 114 ii-iii (2001) pp.231-278

2642 DÁVID, Géza. A small region in Transdanubia under Ottoman rule: Bonyhád and its surroundings in the 16th century. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.27-41.

2643 HEGYI, Klára. The financial position of the vilayets in Hungary in the 16th-17th centuries. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.77-85.

2644 MOLNÁR, Antal. Die türkische Mission ("Missio Turcica") der Gesellschaft Jesu im Osmanischen Ungarn. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.135-145. [History of the Jesuit missions to Ottoman Hungary. With abstract in English.]

MACARISTAN
LEDERER, Gyorgy. Hungary. *Yearbook of Muslims in Europe*, 1 (2009) pp.161-165.

ARTICLES

- 2154 SÁRKÖZY, Péter. L'eco letteraria italiana delle guerre contro i Turchi in Ungheria. *I Turchi, il Mediterraneo et l'Europa*. A cura di Giovanna Motta. Milan: FrancoAngeli, 1998, pp.355-366. *Macaristan*
- 2155 SZAKÁLY, Ferenc. L'espansione turca in Europa centrale dagli inizi alla fine del secolo XVI. *I Turchi, il Mediterraneo et l'Europa*. A cura di Giovanna Motta. Milan: FrancoAngeli, 1998, pp.133-151.
- 2156 TÓTH, István György. Convivenza turco-ungherese e influssi mediterranei nell'Ungheria del XVII secolo. *I Turchi, il Mediterraneo et l'Europa*. A cura di Giovanna Motta. Milan: FrancoAngeli, 1998, pp.367-392.

08 TEM 2008

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

0115 La crise des empires Suez-Budapest 1956 : actes du colloque international. Szeged, les 29-30 septembre 2006, Université de Szeged. - Szeged (Hungria) : Université de Szeged, Département d'Histoire Moderne et d'Etudes Méditerranéennes, 2007. - 205 p. 24 cm

Bibliografia
ISBN 963-482-817-4
1. Hungria - Historia 2. Nacionalismo - Europa - S.XX I. Titulo.
94(439)
323.1(4)"19"
ICMA 4-54665 R. 61288

Macaristan
3 EYLUL 2007

- 1013 BEREND, Nora. *At the gate of Christendom: Jews, Muslims and 'pagans' in medieval Hungary. c.1000-c.1300*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001 (Cambridge Studies in Medieval Life and Thought: Fourth Series, 50). 340pp.

ARTICLES

- 1014 DÁVID, Géza & FODOR, Pál. Hungarian studies in Ottoman history. *The Ottomans and the Balkans: a discussion of historiography*. Ed. Fikret Adanir and Suraiya Faroqhi. Leiden: Brill, 2002 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 25), pp.305-349 [Ottoman Hungary.]

Macaristan
02 MAYIS 2007

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

- 2922 HEGYI, Klára. Ottoman taxation in the Hungarian kingdom. *The great Ottoman-Turkish civilisation. Vol. 2: Economy and society*. Editor-in-chief Kemal Çiçek. Ankara: Yeni Türkiye, 2000, pp.87-94

- 2365 PACH, Zsigmond Pál. Hungary and the Levantine trade in the 14th-17th centuries. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 60 i (2007) pp.9-31.

Macaristan

25 OCAK 2008

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

27 TEM 2008

- 2657 BOETTCHE, Susan R. German Orientalism in the age of confessional consolidation: Jacob Andreae's *Thirteen sermons on the Turk*, 1568. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, 24 ii (2004) pp.101-115. [Lectures delivered after advance of Ottoman armies into Hungary.]

Oryantalizm - Macaristan

- 2780 SUDÁR, Balázs. "Görösgál ostroma" 1555-ben és a hódoltsági török epikus költészet. ("The siege of Görösgál" in 1555 and Ottoman epic poetry during the Turkish rule in Hungary: summary. "Le siège de Görösgál" en 1555 et la poésie épique turque sous l'occupation: résumé. "Die Belagerung von Görösgál" im Jahre 1555 und die türkische epische Dichtkunst im Eroberungsgebiet der Türken: resümee. "Осада крепости Гёрёшгаль" в 1555 году и эпическая поэзия турок-завоевателей: резюме.) *Hadtörténelmi Közlemények*, 115 ii (2002) pp.353-374

Macaristan

- 29 ISSTAIF, Abdul-Nabi. Partnership in the realm of knowledge. *Cultures en couleurs: l'héritage des Empires Ottoman et Austro-Hongrois en Orient et en Occident. Cultures in colours: the heritage of the Ottoman Empire and the Austro-Hungarian monarchy in the Orient and the Occident*. Valeria Heuberger, Geneviève Humbert-Knitel, Elisabeth Vyslonzil (Eds.). Frankfurt am Main: Lang, 2001, pp.39-47. [Partnership between the East and the West.]

Osmenliiler - Avusturya - Macaristan

13 EYLUL 2008

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

25 OCAK 2008

- 2569 PACH, Zsigmond Pál. Hungary and the Levantine trade in the 14th-17th centuries. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 60 i (2007) pp.9-31.

Macaristan

MADE BY THE NATIONAL ARCHIVES
SONRA GÖRÜLEN DOKÜMAN

Macaristan

ARTICLES

- 2774 ACS, Pál. Sásvár Bég históriája: Historia cladis Turcicae ad Naduduar, 1580. *Hadtörténelmi Közlemények*, 115 ii (2002) pp.381-388
- 2775 HAUSNER, Gábor. Az egri vár diadala 1552: X. végvári konferencia az egri vár védelmének 450. évfordulója alkalmából, Eger, 2002. április 23-24. *Hadtörténelmi Közlemények*, 115 ii (2002) pp.455-458
- 2776 HAUSNER, Gábor. Háború és véke a XVII. századi Európában: Szentgotthárd – Vasvár 1664. Szentgotthárd, Vasvár, 2001. május 25-26. *Hadtörténelmi Közlemények*, 114 ii-iii (2001) pp.??
- 2777 JÁSZAY, Magda. Olasz hadinapló az 1687. évi török elleni hadjáratról. *Hadtörténelmi Közlemények*, 115 ii (2002) pp.399-419 [Incl. Hungarian tr. from the diary of Giovanni Francesco Gemelli Careri.]

DE KASIM

857 BERTA, A. On the Turkic background of the Hungarian word *csalán* 'nettle' / 'stinging nettle'. *Languages and culture of Turkic peoples*. Ed. M. Stachowski. Kraków: Jagellonian University Institute of Oriental Philology, Polish Academy of Arts and Sciences, 1998 (Studia Turcologica Cracoviensia, 5), pp.33-40

Banang
Bulparhan
Macer

1208 ROGER, Antoine. The European Union as a political incentive for ethnic minorities: evidence from post-communist Bulgaria and Romania. *Journal of Southern Europe and the Balkans*, 5 i (2003) pp.9-24. Also online at <http://www.ingentaeselect.com> [Turks in Bulgaria, Magyars in Romania.]

24 AGU 2008

- 2918 DÁVID, Géza. Urbanisation in the 16th century Ottoman Hungary. *The great Ottoman-Turkish civilisation. Vol. 2: Economy and society*. Editor-in-chief Kemal Çiçek. Ankara: Yeni Türkiye, 2000, pp.369-376
- 2919 FODOR, Pál. Making a living on the frontiers: volunteers in the sixteenth-century Ottoman army. *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 20), pp.229-263
- 2915 AGOSTON, Gábor. The costs of the Ottoman fortress-system in Hungary in the sixteenth and seventeenth centuries. *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 20), pp.195-228
- 2916 AGOSTON, Gábor. The Ottoman-Habsburg frontier in Hungary (1541-1699): a comparison. *The great Ottoman-Turkish civilisation. Vol. 1: Politics*. Editor-in-chief Kemal Çiçek. Ankara: Yeni Türkiye, 2000, pp.287-296
- 2917 DÁVID, Géza. An Ottoman military career on the Hungarian borders: Kasım Voyvoda, Bey, and Pasha. *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 20), pp.265-297
- 2914 *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics Society and Economy, 20). 335pp.

Macaristan

- 2921 HEGYI, Klára. The Ottoman network of fortresses in Hungary. *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 20), pp.163-193
- 2924 KELENIK, József. The military revolution in Hungary. *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe: the military confines in the era of Ottoman conquest*. Ed. Géza Dávid & Pál Fodor. Leiden: Brill, 2000 (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy, 20), pp.117-159 [Struggle against Ottoman advance.]
- R548 Hungarian-Ottoman military and diplomatic relations. Ed. Dávid, G. & Fodor, P. Budapest, 1995. Aksan, Virginia H. *Journal of Early Modern History*, 6 i (2002), pp.52-72 (E) Howard, D. A. *Turkish Studies Association Bulletin*, 20 ii (1996), pp.53-56 (E)

Macaristan

MADE BY THE NATIONAL ARCHIVES
SONRA GÖRÜLEN DOKÜMAN

R945 *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe*. Ed. Dávid, Géza & Fodor, Pál. Leiden, 2000. Aksan, Virginia H. *Journal of Early Modern History*, 6 i (2002), pp.52-72 (E)

2002 AUG 27 12

ARTICLES

Macaristan

1250 ÖZGÜVEN, Burcu. A 'beylerbeyi' from Budin: Sokollu Mustafa. *Aptullah Kuran için yazılar. Essays in honour of Aptullah Kuran*. Hazırlayanlar / editors Çiğdem Kafescioğlu – L.Thys-Şenocak. Istanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999, pp.253-263 [16th-century Ottoman governor of Hungary and patron of architecture in Buda.]

26 SUSEAT 2002

26 SUSEAT 2002

415 BEREND, N. Imitation coins and frontier societies: the case of medieval Hungary. *Archivum Eurasiae Medii Aevi*, 10 (1999) pp.5-14 (Coins bearing pseudo-Arabic inscriptions.)

Macaristan

MADE BY THE NATIONAL ARCHIVES
SONRA GÖRÜLEN DOKÜMAN

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

728 SZEKELY, György. Differentiation or homogenisation? Structural changes in the composition of coin finds in sixteenth-century Hungary. *Archaeology of the Ottoman period in Hungary: papers of the conference held at the Hungarian National Museum, Budapest, 24-26 May 2000*. Ed. Ibolya Gerelyes & Gyöngyi Kovács. Budapest: Hungarian National Museum, 2003, (Opuscula Hungarica, III), pp.337-343.

Macaristan

26 HAZ 2007

06 TEM 2007

2038 IRÁS-MELIS, Katalin. Pest during the Ottoman era. *Archaeology of the Ottoman period in Hungary: papers of the conference held at the Hungarian National Museum, Budapest, 24-26 May 2000*. Ed. Ibolya Gerelyes & Gyöngyi Kovács. Budapest: Hungarian National Museum, 2003, (Opuscula Hungarica, III), pp.161-172.

Macaristan

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Macaristan

555 NÉMETH, Gyula. Huns and Hungarians: (*Hunok és Magyarok*). Tr. Talpe, Lode. *Guerre et paix. War and peace* / éd. C.Cannuyer, J.Ries, A.van Tongerlo. Brussels: Société Belge d'Études Orientales, 1995, (Acta Orientalia Belgica, 9), pp.121-130.

06 TEM 2007

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

1411 PIENARU, Nagy. O misiune diplomatică otomană în Ungaria (1486). *Revista Istorică*, 13 iii-iv (2002) pp.141-148. [With abstract in English entitled "An Ottoman diplomatic mission to Hungary (1486)"].

1411

06 TEM 2007

06 TEM 2007

2039 KOCSIS, Gyula. Settlement reconstruction based on written sources. *Archaeology of the Ottoman period in Hungary: papers of the conference held at the Hungarian National Museum, Budapest, 24-26 May 2000*. Ed. Ibolya Gerelyes & Gyöngyi Kovács. Budapest: Hungarian National Museum, 2003, (Opuscula Hungarica, III), pp.197-200. (Ottoman defters.)

Macaristan

06 TEM 2007

Macaristan'da Türk Mülke Sistemi

Fekete Lajos

I.Ü. TARİH DERGİSİ EYLÜL 1961

XII-16 - 25-42

MACARISTAN

13 EYLÜL 2008

Osmanlılar
Avusturya
Macaristan

6 *Cultures en couleurs: l'héritage des Empires Ottoman et Austro-Hongrois en Orient et en Occident. Cultures in colours: the heritage of the Ottoman Empire and the Austro-Hungarian monarchy in the Orient and the Occident*. Valeria Heuberger, Geneviève Humbert-Knitel, Elisabeth Vyslonzil (Eds.). Frankfurt am Main: Lang, 2001. 97pp.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Macaristan'da Türk Hakimiyeti

Tayyib Gökbilgin

15 HAZİRAN 1993

T.M.

c.7-8, (1940-1942), cüz.1, sf.200-211, İst. 1942

"Macaristan'da Türk Abideleri"

Oktaç Aslanapa

I.Ü. TARİH DERGİSİ 1947-50

I.S-1-2 - 325-346

MACARISTAN

27 HAZ 2010

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

05 TEM 2007

Macaristan

DÁVID, Géza. The connection between history and archaeology in researching Ottoman rule in Hungary: interrelationships and perspectives. *Archaeology of the Ottoman period in Hungary: papers of the conference held at the Hungarian National Museum, Budapest, 24-26 May 2000*. Ed. Ibolya Gerelyes & Gyöngyi Kovács. Budapest: Hungarian National Museum, 2003, (Opuscula Hungarica, III), pp.11-16.

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Macaristan

BASICS, Beatrix. Problems of authenticity in the depiction of Hungarian castles during the time of the Ottoman occupation. *Archaeology of the Ottoman period in Hungary: papers of the conference held at the Hungarian National Museum, Budapest, 24-26 May 2000*. Ed. Ibolya Gerelyes & Gyöngyi Kovács. Budapest: Hungarian National Museum, 2003, (Opuscula Hungarica, III), pp.47-54. [In European engravings.]

05 TEM 2007

27 HAZ 2010

723 SUDÁR, Balázs. Turkish courtly music under 16th century Ottoman rule in Hungary. *Irano-Turkic cultural contacts in the 11th-17th centuries*. Ed. Éva M.Jeremiás. Piliscsaba: Avicenna Institute of Middle Eastern Studies, 2004, (Acta et Studia, I), pp.233-244.

Macaristan

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2444 SUDÁR, Balázs. Turkish courtly music under 16th century Ottoman rule in Hungary. *Irano-Turkic cultural contacts in the 11th-17th centuries*. Ed. Éva M.Jeremiás. Piliscsaba: Avicenna Institute of Middle Eastern Studies, 2004, (Acta et Studia, I), pp.233-244.

Macaristan

R42 At the gate of Christendom: Jews, Muslims and 'pagans' in medieval Hungary, c.1000-c.1300 / Berend, Nora. Cambridge, 2001
Klaniczay, Gábor. *Annales: Histoire, Sciences Sociales*, 57 iii (2002), pp.809-812 (F)
Cevins, Marie-Madeleine de. *Cahiers de Civilisation Médiévale: Xe - XIIe siècles*, 47 (2004), pp.62-65 (F)
Kosztolnyik, Z.J. *Catholic Historical Review*, 88 iii (2002), pp.575-576 (E)
Karp, Jonathan. *Journal of Interdisciplinary History*, 34 iii (2004), pp.444-446 (E)
Kosztolnyik, Z.J. *Medievalia et Humanistica*, 30 (2004), pp.139-141 (E)
Jordan, William Chester. *Speculum: a Journal of Medieval Studies*, 78 ii (2003), pp.460-461 (E)

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

08 TEM 2008

066 Bašir, Munir. *Macaristan*
Hafla fi Būdābist 1992 = Concert in Budapest 1992 / Munir Bašir [Grabación sonora]. - Beirut : A. Chahine et Fils, 1999. - 1 disco (CD-DA) (50 min.) ; 12 cm + 1 folleto
Folleto con información del autor en inglés y árabe
Contiene: Taqsim in Maqam Hijaz Kar. Taqsim in Maqam 'Ajam. Taqsim in Maqam Rahawi. Nahawand
1. Música árabe - Grabaciones sonoras I.
Titulo.
78(532)
ICMA 4CD-377 R. 65840

08 TEM 2008
SONRA GELEN DOKÜMAN

30 EKİM 2010
MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2380 PAPP, Sándor. Hungary and the Ottoman Empire (from the beginnings to 1540). *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.37-89.

Macaristan

BOOKS

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2621 *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004. 227pp.

ARTICLES

05 TEM 2007

2622 FODOR, Pál. The *Simurg* and the dragon. The Ottoman Empire and Hungary (1390-1533). *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.9-35.

Macaristan

2623 KUBINYI, András. Hungary's power factions and the Turkish threat in the Jagiellonian period (1490-1526). *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.115-145.

Macaristan

2624 MOLNÁR, Antal. Relations between the Holy See and Hungary during the Ottoman domination of the country. *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.191-225.

2625 OSOSIŃSKI, Tomasz. The correspondence of Joannes Dantiscus with Krzysztof Szydłowiecki, with special focus on the political matters related to the Habsburgs, Hungary and Turkey. *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.155-164.

2626 PAPP, Sándor. Hungary and the Ottoman Empire (from the beginnings to 1540). *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.37-89.

2627 SEGEŠ, Vladimír. Time, space and mobility in the wars of the late Middle Ages. *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.103-114.

2628 ZOMBORI, István. The Jagiello-Habsburg attempt at war against the Ottomans in 1523. Tr. Zsembery, Eszter. *Fight against the Turk in Central-Europe in the first half of the 16th century*. Ed. István Zombori. Budapest: METEM, 2004, pp.147-153. (Based on Chancellor K. Szydłowiecki's diary.)

08 TEM 2008
SONRA GELEN DOKÜMAN

24 AGU 2008

1137 JOHANSSON, Lars. On the Turkic origin of Hungarian igen 'yes'. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 57 i (2004) pp.93-104. Also online at <http://www.akkr.hu/journals/aorient> [Kipchak Turkic.]

Macaristan
Kipchak

BOOKS

1209 LÉNÁRT, Sándor József. *Őszi ködben múltó remények: Mezőkeresztes 1596*. [Budapest]: [The author], 2000. 241pp.

Macaristan

2477 MALKOÇ, Emina. A cross section in the Turkish-Hungarian academic relations from the early Republican period: the Turkey trip of Hungarian professors in 1924. *International Journal of Turcologia*, 6/12 (2011) pp.31-39.

Macaristan

06 KASIM

858 BERTA, A. On the Turkic origin of the names of the Hungarian tribes. *Turkic Languages*, 2 i (1998) pp.32-48

Macaristan

532 KOMÁR, Krisztián. Hungarian-Egyptian interwar relations. *Mediterrán Tanulmányok: Études sur la Région Méditerranéenne*, 12 (2003) pp.75-83.

Macaristan

2050 ТОДОРОВА, Олга. *Жените от централните Балкани през османската епоха (XV-XVII век)*. Sofia: Гутенберг, 2004. 515pp. [With summary in English.]

2051 MATEI, Ion. *Reprezentanții diplomatici (capuchehăi) ai țării românești la Poarta otomană*. Bucharest: Editura Academiei Române, 2008. 324pp.

Macaristan

MADDE YAYINLANDIRILAN SONRA GELEN DOKÜMAN 15/11/2007

MADDE YAYINLANDIRILAN SONRA GELEN DOKÜMAN

80 GRASSI, Vincenza. A survey of Arabic-Islamic studies published at the University of Naples "L'Orientale". *Travaux de Symposium international: le Livre. La Roumanie. L'Europe. Troisième édition - 20 à 24 Septembre 2010, 300 ans après la intronisation de l'éruudit roumain Dimitrie Cantemir en Moldavie* / Bibliothèque Métropolitaine Bucarest. Tome I. (Réd. Marian Nencescu, Iulia Macarie). Bucharest: Editeur Bibliothèque de Bucarest, 2011, pp.133-205. [With extensive annotated bibliography.]

Macaristan

1376 TÓTH, István György. Between Islam and Catholicism: Bosnian Franciscan missionaries in Turkish Hungary. *Catholic Historical Review*, 89 iii (2003) pp.409-433.

Macaristan

26 EYLUL 2010

SUDÁR, Balázs. Bektashi monasteries in Ottoman Hungary (16th-17th centuries). *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 61 i-ii (2008) pp.227-248.

Bektashi
Macaristan

FEHÉR, G.

Quelques problèmes des objets d'art métalliques turc-osmanlis mis au jour en Hongrie.

Atti II. Cong. int. arte turca (Venezia 1963), 1965, pp. 123-128

19 TEMMUZ 1993

Macaristan'da bulunan Türk-Osmanlı metal sanatı eserlerinin bazı problemleri

MACARISTAN
Türk-Osmanlı
Metal Sanatı

TARİH

HUNYADI, I. Conditions de vie de la population civile à la frontière militaire turque en Hongrie occidentale au XVIe siècle. *Études balkaniques* 12 (1976), pp. 84-91.

16. yüzyılda Batı Macaristan'da Türk askerî sınırında sivil halkın hayat şartları.

MACARISTAN

فهروری، گزا
«پژوهشی بنیادین درباره» ۳۰۴۹
معماری عثمانی در مجارستان، سواس،
بیایی ۴۵، ص ۶۷-۷۲، انگلیسی.
مجله نگهداری: بنیاد دایرةالمعارف اسلامی (تهران)
کد پارسا: A۵۲۷۴۹
عنوان به لاتین:
Macaristan

A Major study on ottoman
Architecture in Hungary

معماری؛ معماری (کلیات)

به بررسی معماری دوران عثمانی در کشور
مجارستان و تأثیر سبکهای معماری آنها بر معماری
این کشور پرداخته است. نویسنده، مساجد مجارستان را
به دو نوع تقسیم می نماید و ضمن ذکر نمونه هایی از
هر دو نوع و ارائه تصاویری از آنها، ویژگی های معماری و
هنری و میزان تأثیر ترکها بر این بناها را شرح
می دهد. نوع اول مساجدی هستند که ابتدا کلیسا یا
ساختمان دیگری بودند و سپس به مسجد تبدیل شدند
و نوع دوم مساجدی است که خود ترکها ساخته اند.

MAJLIS ILMU DAN PENYELIDIAN
SOPHIA POLYX BATHINAN

تاریخ

107 MAYIS 1993

Osmanklar
Macaristan

09959 HEGY, KI. Materialy dlya kharakteristiki turetzkoy sudebno-pravovoy sistemy v Vengrii (1569-1686). (Les sources turques relatives au système administratif et juridique ottoman en Hongrie.) *Fontes orientales ... curavit A.S.Tver-tinova*, III, 1974, pp. 102-149.

Macaristan'da Osmanlı idari ve hukuki sistemini aldatkılar Türkçe kaynaklar.

TARİH

09961 HUNYADI, I. Conditions de vie de la population civile à la frontière militaire turque en Hongrie occidentale au XVIe siècle. *Études balkaniques* 12 (1976), pp. 84-91.

16. yüzyılda Batı Macaristan'da askerî sınırda sivil halkın hayat şartları.

MACARISTAN
(cop)

956.10725

TA.I Ta'liki-zade

IRUUA Macaristan

Ta'liki-zade's *Şehname-i Hümayun*: a history of the Ottoman campaign into Hungary 1593-94 / by Ta'liki-zade; prepared by Christine Woodhead. - Berlin: Klaus Schwarz Verlag, 1983. - vii, 421 p.; 21 cm. - (Islamkundliche untersuchungen; band 82)

1. History, Turkey - 1566 - 1606 2. History, Ottoman Empire I. Woodhead, Christine (prep.) II. Title III. Title: *Şehname-i Hümayun* IV. (Series)

6798

2806 SWEENEY, J.R. Hungary in the Crusades, 1169-1218. *International History Review*, 3 (1981) pp.467-481.

تاریخ

107 MAYIS 1993

7893 HEGY, K. The terminology of the Ottoman-Turkish judicial documents on the basis of the sources from Hungary. - *Acta Or. Hung.* 18 (1965), pp. 191-203

Macar kaynaklarının derinleşen Osmanlı-Türk kazai belgelerin terminolojisi

Macaristan
Osmanlılar

19 TEMMUZ 1993

25062 RÄSÄNEN, M. Über die langen vokale der türkischen lehnwörter im ungarischen. *Finnisch-Ugrische Forschungen* 24 (1937), pp. 246-255

Macaristan

119 OCAK 1993

18545 GRÄGER, R. Türkisch-Ungarische Kulturbeziehungen. *Literaturdenkmäler aus Ungarns Türkenzeit*, 1927, pp. 1-32

Türkey
Macarlar

107 MAYIS 1993

05750 BETZEK, Jacob von. *Gesandtschaftsreise nach Ungarn und in die Türkei im Jahre 1564/65*. Hrsg. und bearbeitet von Karl Nehring. München: Universität, 1979. (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München: Serie C, Miscellana, 10)

Macaristan
~~Türkiye~~
Osmanlılar

06033 PACH, Zs.P. Levantine trade and Hungary in the Middle Ages (theses, controversies, arguments). *Etudes historiques hongroises* 1975: I, Budapest, 1975, pp. 283-307.

Macaristan

119 OCAK 1993

25588 VAJDA, G. La bibliothèque de poche d'un lettré ottoman de Hongrie. *Act. Or. Hung.* 3 (1953), pp. 103-106

Osmanlılar
= Macaristan

107 MAYIS 1993

05718 BRIDGE, F.R., ed. *Austro-Hungarian documents relating to the Macedonian struggle, 1896-1912*. Thessaloniki: Inst. for Balkan Studies, 1976.

Macaristan
= ~~Osmanlılar~~
= ~~Osmanlılar~~

107 MAYIS 1993

18554 MORDTMANN, J. H. Zu Nr. III der türkischen Urkunden aus Ungarn. *Mitt. osm. Gesch.* I (1921-22), pp. 232-233

Macaristan

119 OCAK 1993

05764 TARDY, Lajos. *Beyond the Ottoman Empire: 14-16th century Hungarian diplomacy in the East*. Transl. by Janos Boris. Szeged: Universitas Szegedensis, 1978. (Studia Uralo-Altaica, 13.)

Osmanlılar
Macaristan

107 MAYIS 1993

18548 JACOB, G. Urkunden aus Ungarns Türkenzeit in türkischem Text und deutscher Übersetzung. *Islam* 7 (1917), pp. 171-185; Note by H. Ritter, 8 (1918), p. 139

Macaristan
- Türkiye

107 MAYIS 1993

TARİH

MACARİSTAN

MESZÁROS, L., HAUSEFATTER, K. A földrajzi mezővárosok népességszámának kérdéséhez (1546-1562). (To the question of the population number of Hungarian country-towns under Turkish rule.) *Demográfia* 17(1974), pp. 108-122, 213-235.

Türk yönetimindeki Macar
Kerşehir ahalisinin
Sayısı sorunu

4087 LAURENT, V. La Serbie entre Byzance et la Hongrie à la veille de la quatrième croisade. *Rev. hist. du Sud-Est européen* 18 (1941), pp. 109-130

MACARLAR
MACARİSTAN
SRBİSTAN

Dördüncü Haçlı seferinin arifesinde Bizans ve Macaristan arasındaki Sırbistan.

9

20 OCAK - Macaristan

Balló, Smal: *Der Islam im mittelalterlichen Ungarn*. In: *Südostforschungen* (München) 23.1964. S. 19-35.

Macaristan

Hungary Macaristan
DARVAI, M. Ungarn im Zeitalter der Türkenherrschaft. *Ungarische Revue* 8 (1888), pp. 198-210.

25 MART 1992

03659 MOLNAR, J. La protection et restauration des monuments turcs en Hongrie. *VII Türk tarih kongresi*, II. cilt, 1973, pp. 698-701.

Macaristan (Türk eserlerinin korunması ve restorasyonu)

5022 KÁLDY-NAGY, J. Two Sultanlic Háss Estates in Hungary during the XVIth and XVIIth centuries. *Acta Or. Hung.* 13 (1961), pp. 31-62

MACARİSTAN

19 OCAK 1993

20 AGUSTOS 1991

09975 VAJDA, G., BERTHIER, A., SAUVAN, Y. Une note autobiographique d'un fonctionnaire ottoman natif de Hongrie. *Turcica* 11 (1979) pp. 217-218.

Macaristan

Macaristan döneminde bir Osmanlı memurunun otobiyografik bir notu

25 MART 1992

Macaristan

1762 BRIDGE, F.R. Austria-Hungary and the Ottoman Empire in the twentieth century. *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs*, 34 (1981) pp. 234-271.

25 MART 1992

26 APOR-SZEIDOVITZ, E. The Oriental Collection of the Hungarian Academy of Sciences. *UNESCO Journal of Information Science, Librarianship & Archives Administration*, 3 (1981) pp. 49-54.

27 BECKINGHAM, C.F. The Royal Asiatic Society. *SALG Newsletter*, 7 (1976) pp. 1-10.

EDERSTAT

KIPSAK FILOLOJISI
MACARCA

HALASI-KUN, T. Kipchak philology and the
Turkic loanwords in Hungarian, I. *Archivum
Eurasiae Medii Aevi* 1 (1975), pp. 155-210.

Kipchak filolojisi Macarca
Türkçedeki alen ma kelimeleri

- Macaristan

21473 DIENES, M. Eastern missions of
the Hungarian Dominicans in the first
half of the thirteenth century. *Isis* 27
(1937), pp. 225-241

MATUZ, J.
A defter from southern Hungary belonging to the
Royal Library of Copenhagen.
Acta Or. 32(1970), pp. 155-158

Macaristan

Macaristan

Türkoloji
MACARISTAN

RONA-TAS, A.
The Oriental Committee of the Hungarian Academy of
sciences on the co-operation of Uralic and Altaic
studies in Hungary.
Acta Or. hung. 20(1967), pp. 367-368

Macaristan'da Ural ve
Altay dilleri ilgili araştı-
maların birliği konusunda
İstanbul Macaristan Bilimler
Akademi'si Türk Komitesi

07725 KAKUK, Zsuzsa. Cultural words from the
Turkish occupation of Hungary. Budapest, 1977.
(*Studia Turco-Hungarica*, 4.)

Macaristan

00464 HORVÁTH, A. Turkish manuscripts in
the Oriental Collection of the Library of the Hun-
garian Academy of Sciences. *Jubilee vol. Or. coll.*,
Budapest, 1978, pp. 95-103.

MACARISTAN

14-

Macaristan

05687 PRITSAK, O. From the Sábirs to the
Hungarians. *Hungaro-Turcica, studies in honour
of Julius Németh*, Budapest, 1976, pp. 17-30.

Türkiye
Macarista

09977 ZACH, Kr. Die Visitation des Bischofs von
Belgrad, Martin Ibršimović, in Türkisch-Ungarn
(1649). *Ungarn-Jhb.* 8 (1977) pp. 1-31.

Türkiye Macaristan'da
Martin Ibršimović'in Bischof dan
Belgrad'a ziyareti.

107

Bolgaristan
Macaristan

SCHÜTZ, E. Bolgaro-Turkic term -
Hungarian horsemanship. *Tractata
Altaica Denis Sinor ... dedicata*,
Wiesbaden, 1976, pp. 605-619.

Bulgar - Türk terimleri
Macaratta sivası

720.9561
JO.E Jozsef, Molnar

IRACA

Eger Török müemlekei / by Molnar Jozsef.-
Budapest: Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata,
1961.
37 p.: ill.; 20 cm.
Text in Hungarian

1. Turkish Architecture I. Title

2882

720.9561
MO.M Molnar, Jozsef

IRACA

Macaristan'daki Türk anıtları= Monuments
Turcs en Hongrie / by Jozsef Molnar.- Ankara:
T.T.K. yayınları, 1973.
x, 48 p., 69 plates; 33x24 cm.- (T.T.K.
yayınları VI. dizi, sa. 11)
Text in Turkish and Hungarian

1. Turkish Architecture I. Title II. Title:
Monuments Turcs en Hongrie III. (Series)

4184

720.9561
GY.P Gyözö, Gerö

IRACA

Pecs Törökkori emlekei / by Gerö Gyözö.-
Pecs: Pecs Varos Idegenforgalmi hivatala,
1962.

92 p.: ill.; 16,5 cm.

1. Turkish Architecture I. Title

5763

746.09561
GE.I Gervers, Veronika

Macaristan
IRACA

The influence of Ottoman Turkish textiles
and costume in Eastern Europe: with particular
reference to Hungary / by Veronika Gervers.-
Toronto: The Royal Ontario Museum, 1982.
xv, 168 p.: ill.; 25 cm.- (History, Techno-
logy, and Art monograph; 4)
ISBN 0-88854-258-5

1. Textile Arts, Turkey I.Title II.(Series)

5885

TARIX

TARIX

MOHAC SARE:
MACARLAR

09974 SZAKÁLY, F. Phases of Turco-Hungarian
warfare before the battle of Mohács (1365-1526).
Acta Or. Hung. 33 (1979) pp. 65-111.

Mohac savayindan önce Türk
Macar harbinin gelişme safhaları

CASAK

MACARISTAN

4703 GÖKBILGIN, M. Tayyib. La traduction
des lettres de Korvin Mathias à
Bayezid II. et le texte turc du traité
Hungaro-Ottoman de 1503 (909). Belle-
ten T.T.K. 22 (1958), pp. 382-390

B. Bayezid'in Korvin Mathias
mehturlarının tercümesi ve
1503 (909) Osmanlı-Macar Antlaş-
masının Türkçe metni

TIHAR
MACARISTAN

KALDY-NAGY, Gy. The effect of the Timar-
system on agricultural production in Hun-
gary. Studia Turcica, ed. L. Ligeti, 1971,
pp. 241-248

Macaristanda Timar
Sisteminin Tarım Üretimi
Üzerine Etkisi

1597 DÁVID, G. The sancaq of Veszprém. Acta
Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, 47 i-ii
(1994) pp.57-65

MACARISTAN

TARIX

KANUNİ S.
SULEYMAN
MACARISTAN

10127 KALDY-NAGY, Gy Rural and urban life
in the age of Sultan Suleiman. Acta Or. Hung. 32
(1978) pp. 285-319.

Sultan Süleyman döneminde
Kırsal ve şehir hayatı

2064 SZAKÁLY, F. Lodovico Gritti in Hungary, 1529-
1534: a historical insight into the beginnings of Turco-
Habsburgian rivalry. Budapest: Akadémiai Kiadó,
1995 (Studia Historica Academiae Scientiarum
Hungaricae, 197). 143pp. [Tr. of Vesztohely az út
poraban.]

08 OKTAK 1999

107 MAYIS 1993

05718 BRIDGE, F.R., ed. *Austro-Hungarian documents relating to the Macedonian struggle, 1896-1912*. Thessaloniki: Inst. for Balkan Studies, 1976.

Macaristan
Ulkedariya

107 MAYIS 1993

13644 MANDOKY KONGUR, I. Two Hungarian verbs of old Turkic origin. *Acta Or. Hung.* 33 (1979) pp. 291-299.

Macaristan

Türk (dili)

Publications of the
Institute for the History of
Arabic-Islamic Science

Edited by
Fuat Sezgin

ISLAMIC
GEOGRAPY

Volume 308

Texts and Studies on the
Historical Geography and Topography
of Northern and Eastern
Europe
Collected and Reprinted

IV

2009

Institute for the History of Arabic-Islamic Science
at the Johann Wolfgang Goethe University
Frankfurt am Main

ISLAMIC
GEOGRAPHY

188870

Volume
308

TEXTS AND STUDIES
ON THE
HISTORICAL GEOGRAPHY
AND
TOPOGRAPHY
OF
NORTHERN AND EASTERN
EUROPE

IV

Collected and Reprinted
by
Fuat Sezgin

in Collaboration with
Carl Ehrig-Eggert, Eckhard Neubauer

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	188870
Taa. No:	910.4 15L.6

2009

Institute for the History of Arabic-Islamic Science
at the Johann Wolfgang Goethe University
Frankfurt am Main

EIN ARABISCHER BERICHT ÜBER UNGARN

(ABŪ ḤĀMĪD AL-ANDALUSĪ AL-ĠARNĀTĪ, 1080—1170)

Von

IVAN HRBEK, Praha

Die morgenländischen Quellen zur Geschichte der Ungarn sind nicht allzu ausgiebig. Was wir in der älteren islamischen geographischen Literatur an Berichten über die Magyaren finden, bezieht sich hauptsächlich auf ihre alten Wohnsitze in Lebedia oder Atelkuzu,¹ dagegen fehlte bis jetzt jedwede Nachricht über ihre Landnahme oder spätere Geschichte in Pannonien. Lediglich Yakūt (Mu'gam al-Buldān, ed. WÜSTENFELD, I. S. 469—70) erzählt von seinem Zusammentreffen mit den ungarischen Muslimen in Ḥalab; was al-Idrisi über Ungarn weiss, ist aus abendländischen Quellen (schriftlichen oder mündlichen) übernommen und auch die historische Ausbeute seiner Nachrichten ist nicht allzu ergiebig. Erst in der mongolischen Periode vermehren sich die Nachrichten, hauptsächlich bei den persischen Historikern, die über die Feldzüge der Mongolen nach Westen sprechen und dabei auch Ungarn erwähnen. Doch die ganze Periode von der Landnahme bis zum mongolischen Einfall scheint den arabischen Autoren unbekannt geblieben zu sein.

Um so größer muß unsere Freude sein, wenn wir heute eine ausgezeichnete Quelle zur mittelalterlichen Geschichte Ungarns, die aus der Feder eines Arabers herrührt, der in Ungarn drei Jahre verbracht hatte, besitzen. Im Jahre 1953 erschien nämlich in Madrid ein Buch „Abū Ḥāmid al-Ġarnādī y su Relación de viaje por tierras Eurasiáticas. Texto árabe, traducción e interpretación por César E. Dubler“, das den arabischen Text von einem Reiseberichte des arabischen Schriftstellers Abū Ḥāmid al-Andalusī al-Ġarnāṭī enthält, der in den Jahren 1131—1153 Ost- und Mitteleuropa durchreiste und hierüber eine gute und ausführliche Beschreibung hinterließ. Der Herausgeber dieser in den Sammlungen der „Reale Academia de Historia“ zu Madrid befindlichen Handschrift, C. E. DUBLER, hat seine Edition mit einer spanischen Übersetzung und einem reichen Kommentar versehen, der jedoch viel zu wünschen übrig läßt. Über den Wert dieses Kommentars und

¹ Vgl. Ibn Rusta, S. 142—143; Iṣṭahrī, S. 225; Ibn Ḥaukal (ed. KRAMERS), S. 396; Mas'ūdī, Murūğ (ed. Paris) II, S. 58f; Gardīzī (BARTHOLO), S. 85; Ḥudūd al-'ālam (MINORSKY), S. 317f.

16 JUNI 2010

MADRID (B) BIBLIOTECA
NACIONAL DE HISTORIA

Macaristen

— Abu Hamid al-Garnati

GÜNÜMÜZE GELEBİLEN YAPILARIN LİSTESİ
LIST OF BUILDINGS PRESERVED

I. BUDİN / BUDAPEST

- Gül Baba Türbesi (*Gül Baba Shrine*) - XVI yy. (16th century)
Kale ve Burçlar (*Citadel and Bastions*) - XVII yy. (17th century)
Sokullu Mehmet Paşa Kaplıcası (*Sokullu Mehmet Pasha Thermal Spring*) - XVI yy. (16th century)
Horoz Kapısı Hamamı (*Horoz Kapısı Bath*) - XVI yy. 16th century)
Toygun Paşa Camii (*Toygun Pasha Mosque*) - XVI yy. (16th century) Duvarları bir kilisenin içinde kalmıştır. (*The walls have been incorporated within the construction of a church*)
Mustafa Paşa Ilıcısı (*Mustafa Pasha Thermal Spring*) - XVI yy. (16th century)
Debhane Hamamı (*Debhane Bath*) - XVI yy. (16th century)

II. EĞRİ, EĞER / EGER

- Minare (*Minaret*) - XVI yy. (16th century)
Valide Sultan Hamamı (*Valide Sultan Bath*) - XVII yy. (17th century)
Kale (*Fortress*) - XVI yy (16th century)

III. ERD

- Hamza Bey Camii Minaresi (*The minaret of Hamza Bey Mosque*) - XVI yy. (16th century)

IV. ESTERGON / ESZTERGOM

- Ilıca Kalesi (*Ilıca Bastion*) - XVII yy. (17th century)
Hacı İbrahim Camii (*Hacı İbrahim Mosque*) - XVII yy. (17th century)

V. GESTES / VARGESZTES

- Kale (*Fortress*) - XVI yy. sonu (late 16th century)

VI. İSTOLNİ BELGRAD / SZÉKESFEHÉRVÁR

- Güzelce Rüstem Paşa Hamamı (*Güzelce Rüstem Pasha Bath*) - XVI yy. (16th century)

VII. PEÇEVİ-PEÇUY / PÉCS

- Yakovalı Hasan Paşa Camii (*Yakovalı Hasan Pasha Mosque*) - XVI yy. (16th century)
Kasım Paşa Camii (*Kasım Pasha Mosque*) - XVI yy. (16th century)
İdris Baba Türbesi (*İdris Baba Shrine*) - XVI yy. (16th century)
Ferhad Paşa Camii (*Ferhad Pasha Mosque*) - XVI yy. sonu (late 16th century). Yalnız duvarları kalmış (*only the walls have been preserved*)

VII. SİGETVAR / SZIGETVAR

- Sultan Süleyman Camii (*Sultan Süleyman Mosque*) - XVI yy. (16th century)
Ali Paşa Camii (*Ali Pasha Mosque*) - XVI yy. (16th century)
Türk Evi (*Turkish House*)
Kale (*Fortress*) - XVI yy. (16th century)

IX. ŞIKLOS / SIKLOS

- Malkoç Bey Camii (*Malkoç Bey Mosque*) - XVI yy. (16th century)
Harap (*in ruins*)

A. HORVÁTH

**TURKISH MANUSCRIPTS IN THE ORIENTAL COLLECTION
OF THE LIBRARY OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES**

There are 596 Turkish manuscripts totaling 638 volumes in the possession of the Oriental Collection of the Library of the Hungarian Academy of Sciences. The present collection of Turkish manuscripts began to be formed a century and a quarter ago. In building up the collection however, the period between the 1880's and the First World War was the most successful, for it was then that the Library obtained the majority, more than three quarters, of its Turkish manuscripts through purchases and bequests rich both in volume and in value.

Mention of a Turkish manuscript in connection with the Academy Library was made first in 1850. It was then that János REPICKY presented at the Academy a manuscript from the Library entitled 'The Story of Pasha Cāfer.' [1] Following his lecture, the Academy turned its attention to Turkish chronicles containing source-material relevant to Hungary's history and made it a deliberate act of policy to unearth these chronicles and to study closely those sections of importance to Hungary. [2]

Ten years later, in 1860, the Library again obtained a chronicle called 'Tārīh-i Ungurus.' This manuscript had been found by Ármin VÁMBÉRY in Istanbul. When sending it home to the Academy, he remarked in the covering letter: "I venture to assume it has no match in Europe." [3]

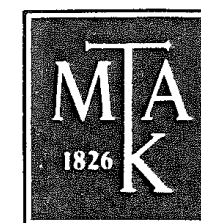
Reviewing 'Tārīh-i Ungurus', József BUDENZ discussing the importance of the manuscript wrote [4]: "Mr. VÁMBÉRY has enriched the Library of the Hungarian Academy with a literary record undoubtedly interesting and valuable not only for the Hungarian historian but also for the Hungarian linguist, by sending us the manuscript of... 'Tārīkh-i ŪngürŪsz', a chronicle peerless of its kind." [5]

In the last three decades of the nineteenth century there were occasional reports — sometimes without mention of the work's title — of the acquisition of Turkish manuscripts by the Academy Library. For instance, we read in the news-column of the 1871 issue of the periodical 'Akadémiai Értesítő' (Academy Bulletins) that the Secretary-General had received a parcel without name or covering letter "which contained among other things a Turkish manuscript in octavo, with gilded letters, and five small pieces of paper with Turkish writing on them." [6]

Jubilee Volume of the Oriental Collection 1951-1976

*Papers presented on the occasion of the
25th anniversary of the
Oriental Collection of the
Library of the Hungarian Academy
of Sciences*

*Edited by
Éva Apor*

Budapest · 1978

18 HAZIRAN 1996

Jubilee Volume of the Oriental Collection 1951-1976

Papers presented on the occasion of the
25th anniversary of the
Oriental Collection of the
Library of the Hungarian Academy
of Sciences

Edited by
Éva Apor

2

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	82580
Tas. No:	091 JUB. V

Editor: Éva Apor

Budapest · 1978

88

- chiu chang' (No. 4 = T. XVa. I. 5) was found together with a slip (T. XV. a. I. 12) dated from 67 A.D., this conclusion is obviously inevitable.
24. Cf. MASPERO, op. cit. pp. 16-19. The indications of this calendar satisfy two years: 13 B.C. and 205 A.D. Maspero himself adopted the former date. It must not be forgotten, however, that the series of watch-towers marked with XXII produced evidence of only one date from the early 1st century B.C. (98 B.C.); all other dates occurring in the documents found at these watch-towers belong to the 1st and 2nd centuries A.D. It seems, therefore, more reasonable to refer the date of No. 5, M to the end of the Later Han Dynasty rather than to the intermediate period before the usurper Wang Mang.
25. BSOAS 12 (1948) 601, n. 2.
26. The watch-towers are regarded as sites here, the refuse-heaps, dustbins, quarters at the watch-towers as finding places. The signs for the finding places are indented.
27. Each year is quoted only once, even if it occurs in several documents.
28. Serindia II, p. 744.
29. Serindia II, p. 645.
30. Sir Aurel STEIN, On Ancient Central-Asian Tracks (Hung. ed.), Budapest 1934, pp. 97, 123; Serindia II, pp. 646, 685, 714.
31. Sir Aurel STEIN, On Ancient Central-Asian Tracks, p. 97.
32. Cf. W. B. HENNING: BSOAS 12 (1948) p. 602. Nobody — and least of all Sir Aurel Stein — asserted that "the Sogdian Letters must belong to a year in which occupation of the site is attested by the presence of a Chinese document, or to a year earlier than that" (Henning: op. cit. p. 601).
33. Cf. Sir Aurel STEIN, Serindia II, p. 687.
34. CHAVANNES, op. cit. p. 136; Sir Aurel STEIN, Serindia II, p. 749, n. 35a.
35. Serindia II, 669 foll.
36. Serindia II, p. 699.
37. Serindia II, p. 651.
38. Serindia II, p. 679.
39. CHAVANNES, op. cit. p. 45; Sir Aurel STEIN, Serindia II, p. 756.
40. CHAVANNES, op. cit. p. 84.
41. Serindia II, p. 652. The description of the tablet (Serindia II, p. 770) runs as follows: "Early Sogdian wooden doc.; slip trimmed down R. side, broken away down L., inser. at top with 4 ll. Sogdian and one char. (5th l.) and rectilinear diagram below."
42. STEIN (Serindia II, p. 654) supposed that the tablet was cut into two exact halves but the contents of the Sogdian text prove that such an assumption is impossible. The preserved part may constitute only one fifth or one sixth of the original. Of course, even though the original form of the tablet might have been different from the one supposed by Stein, this fact does not exclude the possibility that Chinese soldiers used a part of it as tally.
43. Sir Aurel STEIN, Serindia II, p. 674.
44. J. HARMATTA, 'Eine neue Quelle zur Geschichte der Seidenstrasse': Jb. f. Wirtschaftsgeschichte (1971) 135 foll.

89-93

G. HAZAI

„TÁRIH-I UNGURUS“ – EINE HANDSCHRIFT AUS DER BIBLIOTHEK DER UNGARISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

Einleitend sei es erlaubt vorzuschicken, dass mein Vortrag eher ein Arbeitsbericht als die Fassung abgeschlossener wissenschaftlicher Ergebnisse ist. Bei dem heutigen Stand der Arbeit können wir die Problemstellung nur skizzieren. Die endgültige Lösung der aufgeworfenen Fragen wird erst die weitere Forschung bringen, bei der das letzte Wort die ungarischen Historiker haben werden.

Schon seit mehreren Jahrzehnten erweist sich die Erforschung der ungarischen mittelalterlichen Chroniken im Grunde genommen als ein abgeschlossenes Terrain. Scheinbar zu Recht, denn die Auswertung des zur Verfügung stehenden Quellenmaterials ist zum Abschluss gekommen. Weiterer Fortschritt zeigt sich nur in der Klärung ganz vereinzelter Teilprobleme. Eine radikale Wendung, die endgültige Lösung der alten, noch offenstehenden Probleme und eine neue Ausweitung des Problemkreises können wir nur von der Entdeckung neuer Quellen erwarten.

Die Erforschung der aus dem 13. und 14. Jahrhundert stammenden ungarischen Chroniken hat bereits klar gezeigt, dass wir diese Werke nicht als die Anfänge der mittelalterlichen ungarischen Chronikliteratur betrachten können. Aus der vergleichenden Analyse der einzelnen Werke geht deutlich hervor, dass deren Verfasser zu ihrer Arbeit auch einige aus dem 11. und 12. Jahrhundert stammende, aber leider verlorengegangene Quellen benutzt haben müssen. Nach dem heutigen Stand der Forschung kann man drei solcher verlorengegangener Werke annehmen, die in den späteren Chroniken weiterleben, wenn auch jede Stufe der Rekonstruktion von einer Reihe von Problemen begleitet ist.

Sehr wahrscheinlich ist es, dass alle diese Probleme nur im Falle des Auffindens weiterer mittelalterlicher Quellen einen bedeutenden Schritt ihrer Lösung näher kommen würden. Dazu besteht jedoch geringe Hoffnung. So können wir kaum mit der Entdeckung neuer umfangreicher Denkmäler rechnen. Dagegen können wir einen Fortschritt von der gründlichen Erforschung der zeitgenössischen bzw. späteren Literatur der Nachbarländer erwarten.

In meinem Vortrag möchte ich gerade von einer in dieser Hinsicht interessanten Quelle, der 'Tarih-i Ungurus' berichten, die in osmanisch-türkischer Sprache verfasst ist.

21 SUB-1 1978

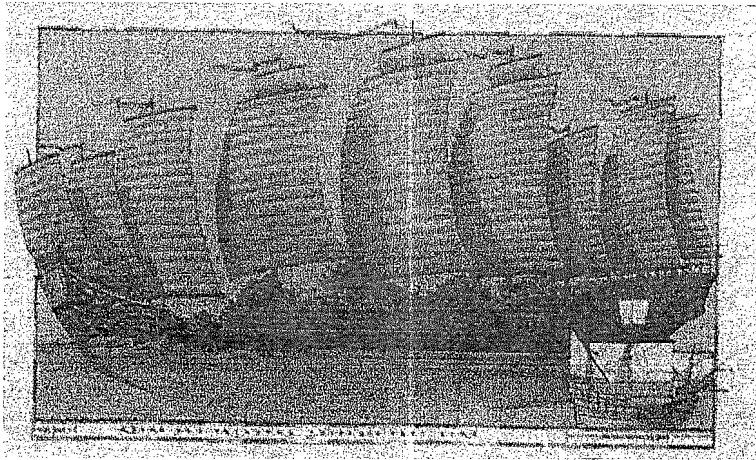

Fig. 1. A comparison of the sizes one of Zhang He's ocean-going junks with Colón's flagship *Santa Maria*. From Kristof's article in *The New York Times Magazine*.

MADDE YAYIMLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

31 AĞU 2019

DISI

Macaristan

REMARKS ON THE ISLAMIC SOURCES ON THE HUNGARIANS
IN THE NINTH AND TENTH CENTURIES

ISTVÁN ORMOS*

A book has been published in German recently dealing with some aspects of the Islamic sources on the early history of the Hungarians.¹ It deals with a number of intriguing problems and the solutions it offers are likely to stimulate further discussion. I want to examine some of these questions in the present article.²

The genesis of the work in question is rather complex. It is the German translation of a monograph originally written and published in Hungarian,³ which was at the same time submitted as a dissertation in Arabic philology to the Hungarian Academy of Sciences for the degree of "doctor of the Hungarian Academy of Sciences".⁴ Its subject is al-Ġayhānī's (early 10th century) account of the Hungarians (Magyars) in his now lost geographical work. István Zimonyi collected the various versions of this account in Arabic, Persian and Turkish, which are generally believed to be based on al-Ġayhānī's work, and undertook an effort to reconstruct the original version. The greatest part of his publication consists of extensive philological and historical commentaries, which "integrate the results of research in three scholarly fields:

* Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Arabic Department, H-1088 Budapest, Múzeum körút 4/B, Hungary.

¹ István Zimonyi, *Muslimische Quellen über die Ungarn vor der Landnahme. Das ungarische Kapitel der Ġayhānī-Tradition*, aus dem Ungarischen von Tibor Schäfer. (Studien zur Geschichte Ungarns, Bd. 9), Gabriele Schäfer Verlag, Herne 2006, 348 pp. ISBN 3-933337-39-9.

² The present article is a condensed and revised version of two articles in Hungarian. István Ormos, "A magyar őstörténet arab forrásainak újabb irodalma. Kmoskó Mihály, Hansgerd Göckenjan és Zimonyi István művei [=Recent Literature on the Arabic Sources of Hungarian Prehistory. The Works of Mihály Kmoskó, Hansgerd Göckenjan and István Zimonyi]", *Hadtörténelmi Közlemények [=Contributions to Military History]* 118 (2005) 733-781. Id., "Kiegészítések... [=Addenda]", *ibid.* 122 (2009) 1129-1157. They contain extensive references to relevant sources in Hungarian, which have been applied here only sparingly.

³ István Zimonyi, *Muszlím források a honfoglalás előtti magyarokról. A Ġayhānī-hagyomány magyar fejezete. [=Muslim Sources on the Hungarians before the Conquest. The Hungarian Chapter of the Ġayhānī-Tradition]*, Budapest 2005.

⁴ See Zimonyi, *Muszlím források...*, 7.

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ OSMANLI-MACAR DOSTLUK İLİŞKİLERİ

Ottoman And Hungarian Amity In The Period Of The Second Abdülhamid

Dr. Bayram NAZIR*

ÖZ

ABSTRACT

Osmanlı Devleti ile Macaristan arasındaki ilişkilerin tarihi oldukça eskidir. İki ülke arasında ilişkiler 18 ve 19 yüzyıllarda dostane bir şekilde gelişti. 19. Yüzyılın sonlarına doğru II. Abdülhamid döneminde iki ülke arasındaki dostluk ve işbirliği daha da gelişti. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşında Macaristan'da Osmanlılar lehinde gösteriler yapıldı.

1878 yılında Macaristan'a giden Osmanlı heyeti büyük ilgi gördü. Gitti her şehir ve kasabada olağanüstü bir şekilde karşılandı. Daha sonraki yıllarda Macar şehirlerinden olan Debrecen halkı Sultan II. Abdülhamid'e sunulmak üzere bir taç yaptılar. Yapılan tacın üzerinde Osmanlı hilali bulunuyordu. 1880 yılında Macaristan'da meydana gelen sel baskınında zarar görenlere Osmanlı Devleti yardım elini uzattı. Özellikle Szeged halkı için İstanbul'dan para gönderildi. Abdülhamid, Kanuni Sultan Süleyman'ın Budin'i fethi sırasında ganimet olarak alıp İstanbul'a getirdiği 34 adet ilmi ve tarihi eseri Macaristan'a iade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Peşte, Şeyh Süleyman Efendi, II. Abdülhamid, Debrecen, Mehmed Tevfik

History of amity between Ottoman empire and Hungarian is very old. Relations between two countries developed in a friendly way in the 18th and 19th centuries. Towards end of the 19 century, collaboration between countries in the period of the second Abdülhamid developed more. There were a serie of demonstrations in favour of Ottoman empire in 1877-78 Ottoman- Russian war. Committee, who went to Hungary, drew great interest in 1878. Wherever they visited, they were welcomed extraordinarily. In later years, Peoples of Debrecen, one of Hungarian cities, made a crown in which was carved Ottoman crescent to present to II. Abdülhamid. In 1880 Ottoman empire gave a helping hand to the people. damaged in flood in Hungary. Money was particularly sent People of Szeged from Istanbul. Abdülhamid gave back 34 scientific and historical pieces which were brought by Soliman I The Magnificent as booty in the seizure of Budin

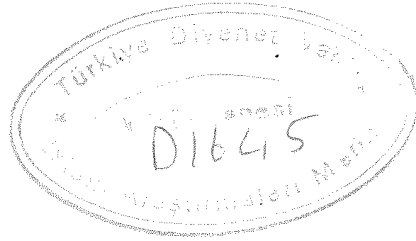
Key Words: Peste, Seyh Suleyman Efendi, Abdülhamid II, Debrecen, Mehmed Tevfik

Osmanlı Devleti ile Macaristan arasında sıkı dostluk ilişkilerinin kurulduğu tarihi bir gerçektir. Osmanlı Devleti, kendisine sığınan Macar Kralı Thököly İmre (1657-1705), Rakoczy Ferenc (1676-1735)¹ ve Lajos Kossuth'u (1802-18949)² misafir etmiş ve adı geçen kral ve halkına üstün misafirperverlik örneği göstermiştir. İki ülke arasındaki dostluk ve güvene dayalı ilişkiler, II. Abdülhamid (1877-1909) döneminde de derinleşerek devam etmiştir.

* Gümüşhane Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü Öğrt. Üyesi.

¹ Her iki Kralın Osmanlı Devleti'ne sığınmasıyla ilgili olarak bkz. Türk-Macar Kültür Münasebetleri Işığında II. Rakoczi Ferenc ve Macar Mültecileri Sempozyumu, (31 Mayıs-3 Haziran 1976), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, (İstanbul 1976).

² Kossuth'un Osmanlı Devleti'ne ilticasıyla ilgili olarak bkz. Bayram Nazır, *Osmanlı'ya Sığınanlar Macar ve Leh Mülteciler*, İstanbul 2007.

MADE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

1. Abdülhamid

15 SİRDAT 2010

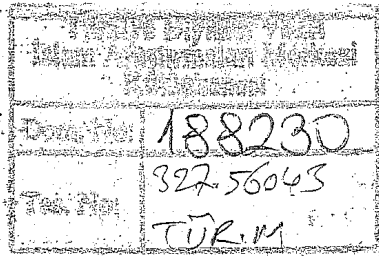

MİLLÎ MÜHÜR
MİLLÎ SARAYLAR

TÜRKİYE'DE MACAR İZLERİ Bir Saray Üç Şehirden Yansımalar

A MAGYAROK NYOMAI TÖRÖKORSZAGBAN
Egy Palotából És Három Városból Nyomok

Hazırlayan
T. Cengiz Göncü

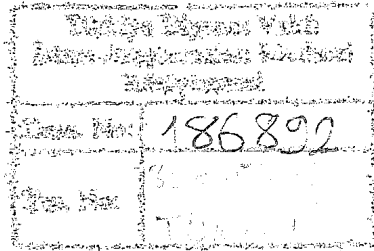

İSTANBUL
2009

TÜRK-MACAR TARİHİ İLİŞKİLERİNDEN KESİTLER

FEJEZETEK A TÖRÖK-MAGYAR KAPCSOLATOK TÖRTÉNÉTÉBŐL

MADDE YAYINLANMIŞTIR
SONRASI İZLENİMLİDİR

27 ŞUBAT 2010

Hazırlayan
T. Cengiz Göncü

İstanbul 2009

Hungarian–Ottoman
Military and Diplomatic
Relations
in the Age of
Süleyman the Magnificent

Edited by

GÉZA DÁVID and PÁL FODOR

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	138863
Tasnif No	956.072.4
	HUN.0

Budapest 1994

Loránd Eötvös University, Department of Turkish Studies
Hungarian Academy of Sciences, Institute of History

26 OCAK 1996

018 sayılı g. k. b. k.
R. K. S. S. S.

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
YAYINLARI : 116

Seri : III

Sayı : A. 32

MACARİSTAN

06 EKİM 1993

OSMANLI TÜRK-MACAR TARİHİ MÜNASEBETLERİNDE İLK DEVİR

(1456'ya kadar)

Prof. Dr. Şerif BAŞTAV

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	21923
Tasnif No:	956.07 BAŞ.0

ANKARA

1991

A CONTEMPORARY OTTOMAN SOURCE ON THE WARS
IN HUNGARY AT THE END OF THE 16TH CENTURY

by

ANNA HORVÁTH (Budapest)

Between the Danube and the Caucasus.

Edite. György Kara. Budapest 1987. s. 153-165.

IRCICA KFR. 27779

The period of the Fifteen Years' War that began in 1593 and ended in 1606 with the peace treaty concluded at the mouth of the river Zsitva,¹ still raises quite a number of disputed questions in Hungarian historiography. Was there really a possibility of driving the Turks out? What is it that explains the seemingly unexpected outcome of the different military actions, and the temporary success in certain phases of the war for one or the other party? To answer these questions one must first analyze the complete body of the otherwise scanty source-material. With respect to Turkish materials, the narrative sources, in addition to the sources of a documentary character, play an important role. In their studies of the Fifteen Years' War, those Hungarian historians who had no knowledge of Turkish, could rely upon the *Tāriḥ* of Ibrāhīm Peçevī and upon the *Fezleke* of Kātib Çelebī when referring to the chronicles in Ottoman-Turkish language.² The most valuable and most important part of Peçevī's chronicle, discussing the general history of the Ottoman-Turkish Empire from 1520 to 1640, is the reference to the events taking place after 1591. This part of the chronicle is of the character of memoirs. As a contemporary of the persons mentioned, he usually reports on such events, of which he was an eyewitness.³ The *Fezleke* of Kātib Çelebi, on the other hand — although the opinion has been formed that it better corresponds to the criteria of historiography of modern conception than the preceding work — is, as a matter of fact, such a compilation, which among other things also relied upon Peçevī's

¹ This war, since its beginning is dated here to 1593 — in fact the diplomatic relations between the two parties were broken off at that time — did not last for 15 years, however, this designation became permanent in Hungarian historiography.

² Passages from both works in Hungarian translation in = *Török történetírók* [Turkish historians], vol. 3. Budapest 1916, pp. 71–193, 200–388.

³ József Thúry has also shown that Peçevī borrowed a good deal from sources in non-Turkish languages, first of all from the works of Miklós Istvánffy and Gáspár Heltai, but this is not kept a secret even by Peçevī, since among the sources used by him he also mentions the "histories of the unbelievers". József Thúry, *Peçevī viszonya a magyar történetíráshoz* [Peçevī's relationship to Hungarian historiography]: *Századok* [Centuries], 1892, pp. 395–410, 476–488, 560–579, 658–678, 740–746.

25 MART 1896

ALEXANDRE POPOVIC
Les Musulmans des Balkans à
L'Époque Post-Ottomane, Istanbul-1994.
s. 183-195. DN: 40195.

18 HAZIRAN 1996

LES MUSULMANS DE HONGRIE DANS LA PÉRIODE POST-OTTOMANE*

INTRODUCTION

Nous disposons, sur la période de l'occupation ottomane (d'une partie) de la Hongrie (1526-1699), d'un grand nombre de publications qui embrassent à peu près tous les domaines : l'histoire, la linguistique, la littérature, l'architecture, l'épigraphie, la démographie, etc.

La situation est complètement différente, par contre, lorsque l'on essaye de s'informer sur l'histoire des musulmans de Hongrie dans la période *post-ottomane*, et surtout, sur la situation récente et actuelle de la population musulmane du pays, périodes pour lesquelles les publications sont rares et souvent contradictoires.

Ainsi, par exemple, le nombre même des musulmans de Hongrie pendant les cinquante dernières années est sujet à des affirmations et à des estimations plus ou moins fantaisistes et parfois absurdes.

Voici quelques chiffres :

1926 —	447 musulmans ¹
1934 —	30.000 (!) musulmans ²
1937 —	2.000 musulmans ³
1940 —	400 musulmans ⁴
1950 —	3.300 musulmans, dont environ 500 à Budapest ⁵

* Texte paru dans *Studia Islamica*, LV, Paris, 1982, p. 171-186. Cette étude n'aurait pu être menée à bien sans l'aide de mes amis hongrois : Maria Szentandrassy, Klára Hegyi, Dávid Géza et Stojan D. Vujičić, auxquels j'adresse ici mes sincères remerciements.

¹ *The Muslim World*, 16, 1926, p. 194.

² Déclaration du "mufti" de Budapest au rédacteur du journal *Atif-ba* de Damas (cf. *Oriente Moderno*, 14, 1934, p. 573-574).

³ *The Muslim World*, 27, 1937, p. 287.

⁴ Déclaration du professeur 'Abd el-Kerim Germanus de Budapest au rédacteur du journal *al-Balâgh* du Caire (cf. *Oriente-Moderno*, 20, 1940, p. 48).

⁵ Cf. I. Balić, *Traces of Islam in Hungary. Gulbaba's Mausoleum in Budapest*, dans *The Islamic Review*, 38/2, Woking, February 1950, p. 19-20.

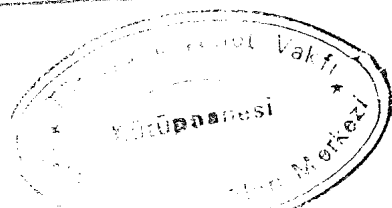
le titre "Histoire moderne et contemporaine des musulmans balkaniques", puis, en 1975, à l'École Pratique des Hautes Études, IVème Section - Sciences historiques et philologiques, sur le thème "Cultures musulmanes balkaniques", qui me permirent d'avancer mes recherches et d'en publier régulièrement les résultats.

Le présent volume rassemble mes principales publications touchant à l'un de ces domaines, et plus particulièrement à l'histoire événementielle et politique des communautés musulmanes balkaniques, sujet sur lequel a porté la thèse d'État que j'ai préparée sous la direction de Robert Mantran⁴. Rappelons enfin que, grâce à l'esprit d'entreprise (et à la confiance aussi) de Sinan Kuneralp qui vient de publier sous le titre *Les derviches balkaniques hier et aujourd'hui* (Istanbul, Isis, 1994) l'ensemble de mes textes se rapportant à ce sujet, un troisième volume est actuellement en préparation, dans lequel seront regroupées mes principales publications sur l'histoire culturelle des musulmans balkaniques.

Deux petites remarques encore, pour dire que tout comme dans le volume précédent, j'ai essayé de "mettre à jour" les textes présentés par de brefs *addenda*, sans jamais toucher bien entendu aux textes en question, et que de ce fait la transcription n'a pas été unifiée, car cela aurait entraîné d'autres anomalies.

A.P.
Berlin, printemps, 1994.

ALEXANDRE POPOVIC
LES MUSULMANS DES BALKANS À
L'ÉPOQUE POST-OTTOMANE. Istanbul-1994.
S. 3-41. DN: 40195.

⁴Cf. *L'Islam balkanique. Les musulmans du sud-est européen dans la période post-ottomane*, Berlin-Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1986 [= *Balkanologische Veröffentlichungen*, 11].

J'ai essayé d'y présenter un panorama aussi complet que possible de l'histoire du monde musulman balkanique depuis la fin de la domination ottomane - jusqu'au milieu des années quatre-vingts.

- Bulgarien
- Jugoslavien
- Pomakien
- Makedonien
- Bravutluk
- Kosovo
- Bosna-Herzegovina
- Dobruca
- Macaristan
- Romanya

LES MUSULMANS DU SUD-EST EUROPÉEN¹ DANS LA PÉRIODE POST-OTTOMANE*

PROBLÈMES D'APPROCHE

I. Au fur et à mesure que les armées ottomanes se voyaient obligées d'abandonner les territoires conquis dans la Péninsule balkanique et les régions avoisinantes, elles laissaient derrière elles des traces matérielles multiples qui témoignaient non seulement de plusieurs siècles de domination militaire, mais aussi d'une influence religieuse, culturelle et administrative plus ou moins forte selon les régions.

Leur indépendance acquise, les États nouvellement créés inclurent, de façon tout à fait logique, l'étude du passé national sous la domination ottomane dans le cadre de leur propre histoire. Cette étude, menée par une pléiade d'historiens et d'orientalistes locaux, aidés par les spécialistes d'autres disciplines, sans oublier les islamisants et les turcologues étrangers, permit peu à peu de mieux comprendre l'histoire, l'histoire culturelle, l'économie et le fonctionnement administratif de cette formidable institution militaire et de cette redoutable machine de guerre que fut l'Empire Ottoman.

On se rend quelquefois mal compte en Europe à quel point ces études du passé national, apparemment "académiques" et inoffensives, peuvent susciter des critiques violentes et malintentionnées, ou soulever des passions naïves, nourries au départ par un parti pris religieux, ethnique ou idéologique inconditionnel, où l'on n'hésite pas parfois à infléchir savamment la pensée d'un auteur pour le discréditer auprès d'un public éventuel.

¹C'est à contre-cœur que je me résigne à employer cette expression peu commode, choisie il n'y a pas longtemps par les savants des pays en question pour remplacer le vieux terme habituel "balkanique" qui a acquis un sens péjoratif et dont tout le monde cherche maintenant à se débarrasser. J'aurais préféré dire "les musulmans des pays balkaniques et danubiens" (il s'agit en effet ici des musulmans d'Albanie, de Bulgarie, de Grèce, de Hongrie, de Roumanie et de Yougoslavie), mais cela risque de créer des confusions supplémentaires dans un domaine déjà complexe à souhait.

* Texte paru dans *Journal Asiatique*, CCLXIII, 1975, p. 317-360.

HUNGARY'S RELATIONS WITH THE OTTOMAN EMPIRE

GÉZA FEHÉR*

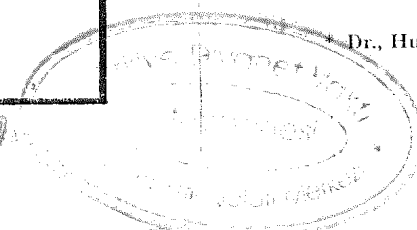
The paths of the Turkish and Hungarian peoples, from their prehistory to these days have been connected by hundreds of threads.

An objective evaluation of the connection between Turkey and Hungary in the 16th-17th centuries /the Turkish occupation of Hungary/, as well as in the 18th-19th centuries /a generous relation, fruitful for both parties/ requires going back to the most ancient past common to them.

As far as we know at present, the original home of the Hungarian nation /the Magyars/—whose way of life at that time was determined by fishing and hunting— might have been at the western ranges of the Ural, in the provinces between the rivers Volga and Kama. After migrating from the original home southward, in the Hungarian nation lived, for centuries, in the neighbourhood of Iranian and Turkish-speaking tribes, in the northern region of the Eurasian steppes. Here the Hungarians, though at a slow pace, changed over to animal keeping. When their culture and economy had changed, their vocabulary became enriched with Iranian and Turkish words. However, the answers to the questions that might be raised in connection with this process, are given, as we have not any written sources, first of all by the results of linguistics, archeology, and anthropology. In the second half of the 5th century, when, in a wave of the great invasions, the Turkish peoples dragged the Hungarian nation along with them, and, hence, the latter drifted to the south of its earlier settlement, to the coast of the Black Sea and the regions beside the river Kuban, the connection between the two nations became closer. At that time, the most prominent Turkish peoples living in the neighbourhood of the Hungarians were the Ogurs, Onogurs, and Kutrigurs, and later, after the fall of Attila's empire beside the Danube, certain Hunnic tribes that migrated eastward.

The most telling proof of the close connection that linked the Hungarians to the Turkish peoples, and especially to the Onogurs, is the name of the Hungarians in Western languages, such as 'hungarus', 'Hungarian', 'hongrois', and 'Ungar'—which all derive from the term

Dr., Hungarian National Museum.

عزیزان کرم از مسیحی... بهادران و قهرمانان... در کوهستانهای پر از...
عزیزان کرم از مسیحی بهادران و قهرمانان در کوهستانهای پر از...
عزیزان کرم از مسیحی بهادران و قهرمانان در کوهستانهای پر از...

بسرین لؤلؤله دی قریبا... شهر با احوال و منظر...
بسرین لؤلؤله دی قریبا شهر با احوال و منظر...
بسرین لؤلؤله دی قریبا شهر با احوال و منظر...

سرمه ای کس که... بهادران و قهرمانان...
سرمه ای کس که بهادران و قهرمانان...
سرمه ای کس که بهادران و قهرمانان...

سرمه ای کس که... بهادران و قهرمانان...
سرمه ای کس که بهادران و قهرمانان...
سرمه ای کس که بهادران و قهرمانان...

آنکه اصحاب دین... بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...

آنکه اصحاب دین... بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...

آنکه اصحاب دین... بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...

آنکه اصحاب دین... بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...
آنکه اصحاب دین بهادران و قهرمانان...

Géza DÁVID

OTTOMAN ADMINISTRATIVE STRATEGIES
IN WESTERN HUNGARY

Edited by Colin Heywood and Colin Imber
Studies in Ottoman History in Honour
of Professor V. L. Ménage, Istanbul-1994,
s. 31-43. DN: 40200

The rationality of the Ottomans' military enterprises if, that is, they had strategic plans at all, is a topic that has been rarely investigated systematically and even less documented. The main reason for this, especially until the middle of the 16th century, is the scarcity of archive material, but the lack of preparatory works, i. e. of sufficient source publications, and of competence also play a role in it. Consequently, speculations, which can go so far as to speak about "silvermine-campaigns" of which the fifth resulted in the conquest of Srebrenica /Ottoman: Srebreniça/,¹ or can create a whole theory and call it "Süleyman's offer", according to which this Sultan could have imagined Hungary as a vassal state had he been granted free march across the country against Vienna, gain ground.² If we now focus our interest only on Hungary, very few conceptual studies can be mentioned. In one of these, published recently, the testimony of the European and Ottoman sources regarding the period 1520-1541 has been successfully combined and harmonized.³ Its author presented, among others, an undated document which can be interpreted as an Ottoman "plan" for the occupation of Hungary.⁴ It is a list of castles and fortifications — both in western and eastern parts of the country — in the possession of the most important Hungarian landlords on King John of Szapolya's side, who was one of the elected kings of Hungary after the battle of Mohács. It was prepared during the 1541 campaign and reflects large scale intentions of the Ottoman state leadership. The original aim, however, was only partly fulfilled, since it was too ambitious, on the one hand, and also the Sultan was not resolute enough to attempt to realize it. The capital of the country was naturally appended to the Empire but — beside the creation of two semi-ordinary *sancaks* in eastern

¹This view was exposed by a numismatist: Elemér Pávó, *Török pénzek a hódoltság kori Magyarországon*. Budapest 1986, 102.

²Géza Perjés, *Mohács*. Budapest 1979, *passim*.

³Pál Fodor, *Magyarország és a török hódítás*. Budapest 1991, 13-119. (This section of the book will be soon accessible in English in *Acta Orientalia Hungarica*.)

⁴*Ibid.* 103. Turkish transcription and facsimile of the text: 87-93

18 HAZIRAN 1996

Macaristan

II. RÁKOCZI FERENCZ VE TEVABIİNE^[1] DAİR YENİ VESİKALAR

TAYYİB GÖKBİLGİN

Istanbul Üniversitesinde Tarih Asistanı

XVIII. asır başında cereyan eden macar hürriyet ve istiklâl hareketinin kahramanı RÁKOCZI'ye ait şimdiye kadar neşredilen vesikalar ve yapılan tetkikler birçok ciltleri ihtiva etmektedir [2]. Ateşli bir vatanperver mükemmel bir kumandan ve teşkilâtçı olan Rákoczi'nin Macar istiklâlini tekrar tesis ve Karpatlar havzasında, eski bir mazisi ve zengin bir ananesi bulunan, Macar devletini Habsburg ve Avusturya idaresinden ayırarak, BOCSKAY [3] ve BETHLE N'in [4] telâkkilerine az çok müşabih fakat daha radikal bir şekilde milli yolda ilerletmek istiyen bu hareketi birçok âmillerin tesiriyle muvaffak olamamış, Prens, evvelâ Lehistan'a sonra Fransa'ya ve nihayet Türkiye'ye iltica etmişti.

Rákoczi'nin Türkiye'ye gelişi Avusturya ile vukubulan 1128 (1715) harbinde kendisinden istifade edilmek istenmesi yüzünden olmuş [5]

[1] Ahmed Refik'in koyduğu bu tabiri, kısa ve veciz bulduğumuz için, biz de kullanıyoruz. Karácson Imre Rákóczi-Emigráció sözü ile hepsini kastetmektedir: tevabii için Macarlar bundan başka bujdoso (émigrés, exilés), menekültek (réfugiés, émigrés) de demektirler.

[2] Bu hususta neşredilen kaynaklar ve etütler hakkında yapılmış bibliyografyalar: I. Emeric Lukinich, *Les éditions des sources de l'histoire hongroise 1854-1930 s. 68-70 Budapest, 1931.*

II. Dr. Karácson Imre, *A Rákóczi-Emigráció török okmányai 1717-1803 s. 158-160 BP. 1911.*

III. Asztalos Miklos, *II. Rákóczi Ferenc és kora s. 488-492 BP. Dante.*

[3] Erdel prensi Bocskay István, ölümü 1606.

[4] Osmanlı İmparatorluğuna çok dostane bir şekilde bağlı bulunan Erdel Beyi Bethlen Gábor 1613-1629.

[5] Bu keyfiyeti Ahmed Refik, kısmen Raşit tarihinden naklen, «*Memalik-i Osmaniyyede kıral Rákóczi ve tevabii, İstanbul 1333*» adlı eserinin mukaddimesinde izah etmektedir. Bu hususta Dr. Karácson 1716-1718 harbi esnasında, o zamana kadar eenebi memleketlerde bulunan, Rákoczi hareketinin baş mümessillerinin, Macaristan'ın taliinin müsait bir istikamete sevkini türk silâhlarından bekledik-

05 AGUSTOS 1993

منها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل

فمن على ظهر الارض للمعروف في مدينة الماردين
عليها السلام والبقية للفقير في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل
للكثرة فيها الاطراف المذكورة بالالتفات الى ما فيها من
الاجتهاد في المطرحة التي انزلها في الجبل

Delavulular
- Macarlar
- Cerehor

Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung. Tomus XXXVIII (3), 367—399 (1984)

THE WAY OF A SELJUQ INSTITUTION TO HUNGARY: THE CEREHÖR

BY

PÁL FODOR

The early Ottoman chronicles reflect the fact that at the beginning of the 15th century, around the time of the battle of Ankara, a novel military element called *serehōr* or *cerehōr* emerged in the Ottoman army. Referring to developments of later decades, certain Christian accounts and historical works make allusions to the same formation, using the designations *cherihor*, and *sarahorides*, etc. There is sporadic mention of the name in diplomas of the first quarter of the 15th century, with its occurrence increasing in time, a clear indication that it had become an important military and social institution.

However, a passing glance at the accounts of contemporaries reveals, that there was a measure of uncertainty and contradiction concerning the structure, function and even the name of *cerehōrs*, and the diplomas also pose numerous problems.

The image of *cerehōrs*, as formed at the beginning of the century and surviving to date, goes back to a work by Muḥieddīn, a Turkish historian of the 16th century, and to its Latin translation. He says the "sarchores . . . build roads, fill up trenches, dig shafts and carry out similar dirty work."¹ This description, a generalization of the practices of his age, was taken over by scholars of modern times concerned with the *cerehōrs*, some adding complementary remarks. In 1913 an anonymous author wrote: "in the initial phase of the Ottoman state those are called serāhōrs who were used to transport the military reserves, etc., or at times of natural disasters like earthquakes to reconstruct the devastated areas. They were recruited from the Christian population. . ."² Some recent discoveries completed this view, held for quite a long time, by adding that these chores were carried out in exchange for pay

¹ J. Leunclavius, *Historiae Musulmanae Turcorum de monumentis ipsorum exscriptae libri XVIII*. Francofurti 1591, 514, cf. pp. 346—47, 518. (On the work and its translations, see Fr. Babinger, *Die Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke*. Leipzig 1927, p. 73) Attention to the section on *cerehōrs* was drawn by J. H. Mordtmann, *Zu den türkischen Urkunden. Der Islam IX* (1919), p. 106.

² "Aşıkpaşazāde tārīhi [book review]. *Milli Tetebbülar Mecmuası* c. 2. s. 4., p. 179.

- Osmanklar
- Macaristan

Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung. Tomus XLV (2-3), 271-345 (1991)

OTTOMAN POLICY TOWARDS HUNGARY, 1520—1541*

PÁL FODOR

This study forms part of the so-called Mohács debate within Hungarian research into the country's history. It is an attempt — based on Ottoman sources as far as possible — to provide a picture of the political aspirations and tactics that led to the occupation of a rather extensive part of Hungary in 1541. A short historiography will indicate the impact of historical antecedents on the recent view of Ottoman intentions concerning Hungary. This approach agrees with the opinion according to which the Ottoman Empire, from the beginning, but especially from the age of Süleyman, truly wanted to conquer Hungary. The repeated retreats and spectacular concessions might be explained by the well-known Ottoman method of applying a step-by-step or gradual expansion in Hungary, as in the case of earlier conquests. The main reasons for Ottoman expansion can be considered as a joint result of Ottoman social dynamics, the domestic relations of the political system, political traditions and a convictions of inner strength, and all these traits, which represented a compulsion that even the Porte was unable to overcome, will be clarified.

In addition, the structure of Ottoman politics in Hungary and its crucial aspects between 1520 and the end of the 1530s will be considered. With the installation of Süleyman, the state of the Empire and the wishes of the political elite invoked and even forced a western turn in Ottoman warfare. The new ruler started a campaign against Hungary in 1521, merely because it was a neighbour. The incident concerning an Ottoman envoy was merely a hypocritical "excuse". The aim of the 1521 war was an attempt to defeat Hungary and occupy Buda, and it failed because of the fragile warlord abilities of the young padishah. Neither wanted the Porte to tie in with the Hungarians in 1524, but thorough preparations were made for a repeated attack against the country. The success at Mohács in 1526 and the appearance of the Habsburgs initiated a new conception in Ottoman strategy that had traditionally prevailed to that

* The present study is an abbreviated version of an earlier Hungarian work of mine, *Magyarország és a török hódítás* (Budapest 1991). The manuscript of that work was completed in January, 1989.

Muslim Experience in Eastern Europe : A First Hand Report

Mohammad bin Nasir Al-Aboudi

Yugoslavya, Moskovistan, Bulganistan
Romanya

Introduction

This is the report of a visit to Eastern Europe. It took place in the late summer of 1985 (from July 19 to August 11). A similar visit had earlier been made to the Peoples Republic of China.* The purpose of the visit was to find out firsthand the conditions of life of the Muslim community in those regions and to offer help in the preservation and maintenance of Muslim mosques and other religious institutions.

The delegation consisted of five members drawn from various walks of life in Saudi Arabia. I was nominated the leader of the delegation.

The delegation assembled in Athens, Greece on Tuesday, July 19th. The first problem was obtaining visas for the several countries on the delegation's itinerary. Earlier efforts to obtain these documents through official channels had proved to be in vain. It was therefore decided to approach the various concerned embassies directly and personally.

On Wednesday tourist visas for Yugoslavia and Hungary were obtained without difficulty. The Rumanian Embassy indicated that visas are available at the port of entry. The delegation therefore decided to commence its visit. That Belgrade was to be the first stop in its tour was significant in many respects.

Eastern Europe: The Islamic Antecedents

Geographically, the term Eastern Europe refers to those countries that are located to the east of the European Continent, but in political terms it means those countries that are under Soviet influence and have adopted Communism as state ideology. It was from this point of view that the delegation had chosen to travel to Albania, Yugoslavia, Bulgaria, Rumania, Poland, Hungary, East Germany and Czechoslovakia.

It is a matter of record that Andalus was not the only European region that came under Arab influence in the first century of the Hijra. During the era of the Righteous Caliphs, these intrepid pioneers extended their sway over Armenia and Georgia in the Caucasus region. From there, Islam spread to the Volga river basin, where several Islamic states arose such as the Bulgar State, which was visited by Ahmad Bin Fadlan as a member of the delegation that was sent by the Abbasid Caliph Al-Muqtadir Billah in the year 310 H/922 A.D.

During the Mongol invasion of Asia and Europe, most of these Islamic states fell to Genghiz Khan, but his grandson, who converted to Islam, established an Islamic state. For a period of time he also brought the European part of Russia under Muslim control until the Duchy of Moscow was freed in 1480 by Ivan III, who refused to pay a levy to Ahmed Sultan Qazan.

Muslim decline in Andalus was accompanied by a parallel decline in Eastern Europe. But in the Balkans, Ottoman control which commenced with the fall

of Constantinople in 1403 lasted for almost five hundred years. Islam gained a permanent foothold in these regions during this period.

In course of time, as one after another of the Caucasian and Central Asian Muslim states fell before the relentless advance of the Russians, Muslim hegemony in the Balkans was also threatened. Russia at that time was not only on a conquering but also on an evangelizing mission. As Muslim territories fell under its control, Muslims were coerced and converted.

A more or less identical policy came to be pursued by the states of Poland, Rumania and Hungary. In this respect there has been a remarkable continuity in the policies of medieval Christian states, Czarist Russia and the present day Communist regimes. They have all distinguished themselves in combating Islam and Muslims. How successful these policies have been can be gauged by examining the record of Muslim presence in Eastern Europe and analysing the causes that have led to the decline in their numbers in Bulgaria, Rumania and Poland and their total disappearance in Hungary, Czechoslovakia and elsewhere. It is more or less the repetition of the Andalus syndrome only less well-known or less publicized.

Anyhow, we were commencing our tour on a slightly upbeat note. Our first stop was to be Yugoslavia.

Islam in Yugoslavia

Yugoslavia is located in Southeast Europe. It covers an area of 255,804 sq. km. and has, according to the 1981 census, a population of 22,599,000.

Yugoslavia is composed of the following republics and provinces:

The Republic of Serbia – Capital Belgrade; The Republic of Croatia – Capital Zagreb; The Republic of Bosnia – Herzegovina – Capital Sarajevo; The Republic of Macedonia – Capital Skopje; The Republic of Slovenia – Capital Ljubljana; The Republic of Montenegro – Capital Titograd; Kosovo Metohija (an autonomous province) – Capital Pristina in Serbia; Vojvodina (an autonomous province in Serbia) – Capital Novi Sad.

Although Islam first appeared in Yugoslavia through Arab pioneers, who controlled the Mediterranean and its islands up to the coast of Yugoslavia, the advent of the Bashnak and Bulgar tribes from the Volga river basin in the 10th century was another significant source. Ottoman rule, which spread after the battle of Senty in 1364, led to the strengthening of Islam in Yugoslavia. The exercise of Islamic tolerance and equality on the part of the Ottoman rulers had a significant impact and was a major factor in the spread of Islam among the Yugoslav population.

* See Ahmad Salah Jamjoom, "Notes of a visit to Mainland China", JIMMA, Vol. VI : No. 1, pp. 208-218.

Gustav Bayerle

OTTOMAN
DIPLOMACY
IN HUNGARY

Letters from the Pashas of Buda
1590-1593

25 MART 1996

RESEARCH CENTER FOR THE LANGUAGE SCIENCES
INDIANA UNIVERSITY

Thomas A. Sebeok, *Chairman*

Andrew Vázsonyi, *Associate Chairman, Publications*

Published by
INDIANA UNIVERSITY, BLOOMINGTON

1972

STUDIA HISTORICA

ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

197

Edited by
Z. SZÁSZ

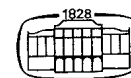
LODOVICO GRITTI IN HUNGARY ✓

1529–1534

A HISTORICAL INSIGHT INTO THE BEGINNINGS
OF TURCO-HABSBURGIAN RIVALRY

FERENC SZAKÁLY

21 EKHA 2002

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

1995

BELLETEN

Cilt: VII

Temmuz 1943

Sayı: 27

EKOS BARÇKAY'IN ERDEL KRALLIĞINA TAYİNİ HAKKINDA BİR KAÇ VESİKA

Or. Prof. İ. HAKKI UZUNÇARŞILI

T. T. K. Üçüncü Balıkesir Mebusu

Kanunî Sultan Süleyman Macaristan'ı zaptettikten sonra o tarihte Macarların Erdel beği olup Bohemya kralı Ferdinandın (Şarlken'in kardeşi) rakibi bulunan Jan Zapolya (Zapolya Janos) ismindeki Banı Macar krallığına getirmek istemişti. Bu zat Macarların eski ve asil bir ailesindendi; bunun krallığına Transilvanya ve şarkî Macaristan Banları¹ muvafakat etmiş olduklarından 936 H. 1530 da Budin'de tahta oturtularak kral ilân olunmuştu. Jan Zapolya'nın vefatından sonra yani 948 H. 1541 M. tarihinde, Macaristan Osmanlılar tarafından bir eyalet haline konularak Zapolya'nın oğlu olup henüz pek küçük bulunan Zigmund, Erdel² krallığına nakledilip annesi kendisine naibe tayin edilmişti.

¹ Ban İslâvca bir kelime olup hâkim, bey, serdar, vali, manâlarına gelir (Lehce-i Osmanî ve Biyankî).

² Erdel, Karpat şubesinden Transilvanya dağlarının şimalinde ve Macaristan ile Eflak arasında yedi şehri havi bir eyalet olup şark-ı şimalisi de dağlarla tahdit edilmiştir. Lâtinceyi Transilvanyadır. Burası, yüz elli seneyi müteâviz bir zaman Osmanlıların idaresinde bir krallık olarak devam etmiştir. Erdel, 1699 da akdedilen Karlofça muahedesıyla Avusturyaya terk olundu. Buraya tayin olunan krallara altın topuzla, sancak, hil'at, sorguç ve Yeniçeri ceği tarafından ükûf denilen serpuş verilir ve yeni kralı makamına oturtmak için bir kapıcıbaşı, iskemle ağası tayin olunurdu. (Naima tarihi c. 6, s. 318 ve Silahat tarihi c. 1, s. 132).

	Sayfa
RUBEN, Dr. W.: « İşin sonuna bakmalı » Hindlilerde, Türklere, Boccaccio'da ve Shakespeare'de bir masal	113
RUBEN, Dr. W.: « Ende gut, Alles gut » ein Maerchen bei Indern, Türken Boccaccio, Shakespeare	135
RUNCİMAN, Prof. The Hon. S.: Anadolu'nun Orta çağlardaki rolü	549
RELEN, Prof. Dr. H. SADİ: Tarihte Şark ve Garp mefhumları	543
UNAT, FAİK REŞİT: Neğri tarihi üzerinde yapılan çalışmalara toplu bir bakış	177

Tercümeleler:

BARTHOLD, W. (Türkçeye çeviren Köymen, Mehmet Altay): Saffariler tarihi hakkında	319
WITTEK, P. (Türkçeye çeviren: İnalçık Dr. Halil): Ankara bozgunundan İstanbul'un zaptına	557

Bibliyografya:

İNAN, Prof. ABDÜLKADİR: Orta Asya'da Muğkale hafriyatında bulunan vesikalar	615
TANSAL, FEVZİYE ABDULLAH: Namık Kemal hakkında	203

Haberler:

Türk Tarih Kurumunun yıllık umumî hey'et toplantısı	341
---	-----

Levhalar:

- I - X — Pazarlı'da çıkan eserler makalesine ait resimler.
- XI — Neğri tarihi konferansına ait vesika.
- XII - XXII — İzmir hafriyatına ait resim ve plânlar.
- XXIII — «Uran Kabilesi» makalesine ait Orta Asya haritası.
- XXIV - XXVII — Ekos Barçkay'ın Erdel Krallığına ait vesikalar.
- XXVIII - XXXII — Anis al-Kulûb'dan bazı sayfalar.
- XXXIII - XXXVI — Kayserili Ahmet Paşa makalesine ait vesikalar ve resimler.
- XXXVII - XXXVIII — Muğkale hafriyatında bulunan bazı vesikalar.

19 AGUSTOS 1993

s. 361-377.

XV. ASRIN BİRİNCİ YARISINDA, II. MURAD DEVRİNDE
HİRİSTİYAN BİRLİĞİ VE OSMANLI-MACAR
MÜCADELELERİ ESNASINDA EDİRNE

Prof. M. T. GÖKBİLGİN

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcut

21 OCAK 1994

EDİRNE "Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü
Armağan Kitabı", Ankara, 1965.
s. 119-135. DN:20151

Edirne fethedilip de Rumeli'de başlıca bir hareket üssü olduğu ilk anlardan itibaren, Osmanlı Devletinin Balkan yarımadasında temasa geçtiği milletler, kâmilen Şark Hıristiyanlık câmiasına mensup ve bu kültür ve medeniyet muhitine tâbi bulunuyorlardı. Bu milletler, Batı Hıristiyanlığı ile alâka ve rabıtası çok gevşek, çok defa onlardan birinin veya bir kaçının emperyalist emellerine hedef ve mevzu olan bir cemiyet bünyesine sahiptiler. Bütün Murad I. ve Yıldırım Bayezit devirlerinin Balkan harekâtı, kuruluş devrini yaşıyan bu genç devletin meselelerinin hep bu istikamette ve karakterde olduğunu göstermekte, yarımadaadaki müteferrik, dağınık siyasi varlıkların, o zamanki Avrupa telâkkilerine göre, mütalâa edilebilecek Hıristiyan birliği ile alâka ve irtibatı olmıyan Doğu Kilisesine bağlı birer küçük ve zayıf devlet görünüşünde bulduklarını anlatmaktadır. Ancak, Niğbolu muharebesidir ki, Edirne'den kalkan Osmanlı ordularının ilk defa Batı anlamındaki Hıristiyan birliği ile temasa geçtikleri bir savaş mahiyetini taşımıştı. Filhakika, Macar kralı Szigismund, Bayezid'in Bulgaristan'da Osmanlı hâkimiyetini katî şekilde tesbit ettiğini görünce ve tehlikenin kendi hudutlarına doğru yaklaştığını anlayınca batı Hıristiyan birliğine baş vurmuş ve Ehli Salıp seferleri ile netice alacağını ümit eylemişti. Niğbolu'da, Türkler karşısında, bu birliğin büyük bir değer ve mâna ifade etmediği tahakkuk edince ve acı bir tecrübe ile kuvvetler muvazenesi kurulunca, bu Hıristiyan birliğini harekete geçirmek isteyen Macar Kralı, bütün Fetret Devri boyunca cenup cephesinde sâkin ve hareketsiz kalmak lüzumunu duydu ve ancak Çelebi Sultan Mehmed, Edirne'de bütün devletin hükümdarı olduğunu ilân eyledikten ve "Müceddid-i Devlet" vasfını ve şuurunu iktisap ettikten sonra, XV. asır başlarında, bu meselede hâdiseler tedricen artmaya, Doğu ve Batı dünyalarını zaman zaman ve hâd bir şekilde meşgul etmeye başladı.

İlk vaka, Yıldırım Bayezit zamanında Osmanlı hâkimiyetini kabul etmiş olan Eflâk voyvodası Mircea'nın, metbûluk vecibelerini ve ahitlerini yapmıyarak ve rakibi Dan karşısında mücadeleyi kazanmak ümidiyle Macar Kralı Szigismund'a müracaat etmesi ve bu suretle kendilerinin

130 HAZİRAN 1992

MUSLIM CULTURAL ENCLAVES IN HUNGARY
UNDER OTTOMAN RULE

GÁBOR ÁGOSTON

The Ottoman empire's Hungarian provinces differed from the other regions of the empire not only from the economic and social but also from the cultural point of view. As a result of the joint Ottoman — Hungarian rule, i.e. the *condominium*, the Ottomans never succeeded in consolidating their power in Hungary during their 150-year occupation of the country. Neither peaceful methods nor the application of sheer force could make Islam victorious in Hungary. There were no mass conversions to the Muslim faith similar to those in the Balkans. Nor did force Islamization take place here. Sporadic cases reported by our sources were nothing but the abuse of power by some over-enthusiastic local official. By the time of the Ottoman occupation of Hungary even the number of Turkish ethnic groups that had been settled en masse in the Balkans with a view to the Islamization of the region in previous centuries¹ had dwindled. Very few of them reached Hungary at all. Although no analyses pertaining to the ethnic distribution of the Muslim population in occupied Hungary have been prepared, in the light of the scarce data available from narrative and other sources we may assume that the majority of the Muslim population were not of Turkish origin but belonged to the Muslim inhabitants of the Balkans.² This also resulted in significant changes in local Muslim culture.

¹ Cf. Ömer Lüfti Barkan, Osmanlı İmparatorluğunda bir iskân ve kolonizasyon metodu olarak sürgünler. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 11. 1949—1950. pp. 524—561., 12. 1950—1951. pp. 67—131., 13. 1951—1952. pp. 56—79 and 15. 1953—1954. pp. 209—237.

² For example Marco Antonio Pigafetta who visited Buda in 1567 wrote that the Croatian language "was spoken by almost every Turk". (*Itinerario di Marco Antonio Pigafetta. Starine XXII.* Zagreb, 1890. p. 88.) One hundred years later Evliyâ Çelebi found that "The inhabitants of Buda are Bosnians from Bosnia, yet they speak quite good Hungarian". (Evliyâ Çelebi, *Seyâhatnâme*, Vol. VI. İstanbul 1318/1900. pp. 247—248.) As far as the Turkish troops in Buda are concerned, Fekete Lajos thought that "not more than a quarter of the soldiers listed in the pay register can be taken for native-born Turks. The majority of the Mohammedan soldiers were of Slav origin, Bosnians, Croats, Serbians, etc." (On the above issues see Lajos Fekete, *Buda and Pest under*

= Kemal Beydilli =
> Feridun Emecan =

65246
52039
76931
52039

ALEKSANDRE POPOVIC

Yugoslav asıllı bir şarkiyatçı olan Popovic halen Paris'te yaşıyor ve çalışmalarına C.N.R.S. bünyesinde devam ediyor. Bilhassa Balkanlarda İslâm ve İslâmî hareketler konusundaki araştırmalarıyla tanınan Popovic, halen Balkanlardaki tarikatların tarihi ve sosyo-politik gelişimleri üzerinde araştırmalar yapıyor.

ALEKSANDRE POPOVIC
BALKANLARDA İSLAM
İstanbul-1995.
DN: 30629

08 NİSAN 1995

İçindekiler

Yayıncının Takdimi	7
Giriş	9
1. BÖLÜM: ARNAVUTLUK	17
I.a. Arnavutluk Müslümanlarının Kökeni	17
I.b. 1912-1920 Dönemi	18
I.b.1. Olaylar	18
I.b.2. 1912'den 1920'ye Arnavutluk Müslümanları	19
I.c. 1921-1924 Dönemi	22
I.c.1. Olaylar	22
I.d. 1925-1939 Dönemi	26
I.d.1. Olaylar	26
I.d.2. 1925'den 1939'a Arnavutluk Müslümanları ve Arnavutluk'ta İslâmiyet	27
I.e. 1939-1944 Dönemi	34
I.e.1. 1939-1944 Dönemi	34
I.e.2. 1939-1944'e Arnavutluk Müslümanları ve Arnavutluk'ta İslâm	35
I.f. 1945-1967 Dönemi	38
I.f.1. Olaylar	38
I.f.2. 1945'ten 1967'ye Arnavutluk Müslümanları ve Arnavutluk'ta İslâmiyet	39
I.g. 1967-1980 Dönemi	48
I.g.1. Olaylar	48
I.g.2. Arnavutluk'un Nüfus Dağılımı	50
2. BÖLÜM: BULGARİSTAN	69
II.a. Bulgaristan'daki Müslüman Topluluğun Kökeni	69
II.b. 1878-1944 Dönemi	70
II.b.1. Olaylar	72
II.b.2. Bulgaristan Müslümanları ve 1878-1944 Yıllarında İslâmiyet	85
II.c. 1945-1980 Dönemi	88
II.c.1. Olaylar	88
II.c.2. 1945-1980 Yılları Arasında Bulgaristan'da İslâmiyet ve Müslümanlar	89
II.c.3. Bulgar Müslümanlarının Dağılımı	94
3. BÖLÜM: MACARİSTAN	111
III.a. Macaristan'daki Müslüman Topluluğun Kökenleri	111
III.b. 1693-1878 Arasındaki Dönem	111
III.c. 1878-1918 Arasındaki Dönem	114
III.d. 1918-1945 Arasındaki Dönem	115
III.e. 1945-1980 Arasındaki Dönem	117
4. BÖLÜM: ROMANYA	123
IV.a. Romanya'daki Müslüman Topluluğun Kökenleri	123
IV.b. 1878-1913 Arasındaki Dönem	125
IV.b.1. Olaylar	125

27

5

Romantic Rationalist. Murdoch'un, Varoluşçuluğa ve Sartre'a duyduğu yakın ilgi, kendi roman sanatını da etkilemiştir. Yazarın özellikle ilk dönem romanlarında (*Under the Net-1954, The Flight from the Enchanter-1956, The Sandcastle-1957* ve *The Bell-1958*) Varoluşçu düşüncenin ana temalarını bulmak mümkündür. Tezde, "yukarıda adı geçen romanlardaki kahramanların karakter gelişimlerinin, "kendi varoluşunun farkında olma", "kendinde varlık", "kendisi için varlık", "kendisi ve başkaları", "kendini gerçekleştirme ve varoluşçu ahlak" gibi kavramlar çerçevesine oturtulduğu" ve "Varoluşçu düşüncenin, Iris Murdoch'un ilk dönem romanlarındaki kahramanların çözümlenmesine büyük ölçüde ışık tuttuğu" sonucuna varılmıştır.

Aydın, Aydın: "Marek Hlasko'nun Öykülerindeki Genç Figürler", Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Prof. Dr. Aydın SÜER), 70 s.

Çocukluk yılları II. Dünya Savaşı'na, gençlik yılları ise Polonya'daki komünizm dönemine rastlayan Marek Hlasko, 34 yıllık yaşamının neredeyse büyük bir bölümünü ülkesinin ve dünyanın çeşitli şehirleri arasında dolaşmakla ve zorlu olduğu için çok değişik iş dallarında çalışmakla geçirdi.

Bu ortam içerisinde öykülerini yazmaya başlayan Hlasko, çok kısa sürede büyük bir okuyucu kitlesini kendine bağlamayı başardı; çünkü okurlar, içinde neyin ne olduğu pek belli olmayan ve toplumsal gerçekçilik şablonuna göre yazılmış yapıtları okumaktan bıkmışlardı. Oysa, yapıtlarda artık heyecan tasvirleri bulmayı isteyen ve bireyin duygularının anlatıldığı duygusal eserleri özleyen okurlar, öykülerdeki, renksiz, yoksul ve iflas etmiş günlük yaşama baskaldıran kahramanların kişiliklerinde kendilerinden bir şeyler arayıp buldular. Çünkü yazar, eserlerindeki genç kahramanların ne yaptıklarını, nereden gelip nereye gittiklerini yazmak yerine onların heyecanlarını, isteklerini, özlemlerini ve önemlisi de, ne hissettiklerini sergiledi.

Yapıtları herşeyden önce lirik öğelerin özelliklerini taşıyan Hlasko'ya, rejime karşı takındığı tavır yüzünden burslu olarak gittiği ve "komünist James Dean" olarak adlandırıldığı Fransa'dan ülkesine dönebilmek için giriş vizesi verilmemiş ve yaşamının geri kalan bölümünü vatan özlemi içerisinde başka ülkelere geçirmek zorunda kalmıştır.

Coban, Erdal: "Osmanlı Hakimiyeti Altında Macar Protestanlığının Gelişimi", Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Doç. Dr. Hicran Yusufoglu), VI+177 s.

Çalışmanın birinci bölümü reformasyona neden olan Roma kilisesi içindeki bozukluklar ve kilisedeki ilk reform isteklerine ayrılmıştır. İngiltere ve Çek ülkesindeki ilk reformcular ve hümanist reformcuların düşüncelerine, daha sonra ise Avrupa'da reformasyonun ortaya çıkışı ve hangi karakterde olduğuna yer verilmiştir.

İkinci bölümde, reformasyon döneminde Avrupa'daki Türk imajının seyri anlatılırken, söz konusu hareketin iki şahsiyeti Erasmus'un ve Luther'in Türkler hakkındaki beyanlarından bahsedilmiştir.

Macaristan'da reformasyonun hangi aşamadan geçtiği, ona neden olan gelişmelerin neler olduğu ve bu ülkedeki reformasyonun ilk safhası ile Türk hakimiyetinin ilk evresine denk düşen olaylar üzerinde ise üçüncü bölümde durulmuştur. Bu bölümde Macar reformasyonun tam bir tarihi verilmekten ziyade onun hangi karakterde olduğu belirtilmiştir.

Son bölüm ise çalışmanın ana kısmını teşkil etmektedir ve dört ayrı alt başlığa ayrılmıştır. Birinci alt başlık altında Kanunî'nin Avrupa'da protestanlara karşı izlediği siyaset işlenmiştir. İkinci alt başlık altında daha çok Macar reformcularının Avrupalı reformcularla yaptıkları mektuplaşmalardan yola çıkılarak, 1541-1557 arasında Türk makamlarının takındığı tavır anlatılmıştır. Üçüncü alt başlık Türklerin protestan vaizlere, öğrencilere karşı takındığı tutum, kiliselerin inşası ve onarımı, kilise davaları ve Türklerin Hristiyan dinine bakış açıları üzerinde durulmaktadır. Son olarak da Türk hakimiyeti bölgesinde, Hristiyan tevhidçiliği ele alınmıştır.

Ersan, Yüksel: "Eine Übersetzungskritische Untersuchung am Beispiel der zwei Romane von Yaşar Kemal 'Binboğalar Efsanesi (Das Lied der Tausend Stiere)' und 'Teneke (Anatolischer Reis)', Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Doç. Dr. Battal İnandı), IV+102 s.

Bu çalışmanın amacı şimdye kadar üzerinde fazla çalışılmamış bir alan olarak kalan, yabancı dillere çevrilen Türk edebiyat ürünlerinin çevirilerini doğruluk, güzellik ve yazarın üslubunun ikinci dile ne kadar aktarıldığı konusunda bilimsel bir araştırma yapmaktır. Burada Yaşar Kemal'in "Teneke" ve "Binboğalar Efsanesi" adlı eserleri ve bunların Almanca çevirilerini esas alarak çeviribilim incelemesi yapılmaya çalışıldı.

Çalışmanın giriş bölümünde izlenecek yöntem hakkında bilgi verildi. Daha sonra çeviri kavramı olarak ele alınıp, çeviri çeşitleri, çeviri eleştirisinin amacı ve türleri hakkında genel bilgiler verildi. Bu bölümün sonunda konuyla ilgili olan Türkçe'den Almanca'ya veya Almanca'dan Türkçe'ye çevrilmiş eserler üzerine yapılmış incelemeler belirlenmeye çalışıldı.

Ana bölümde eserlerin iç ve dış tanıtımı verildikten sonra, eserlerin orjinallerinin ve çevirilerinin karşılaştırılması ve ortaya çıkan sonuçların gramer, sentaks, semantik, metin geneli ve üslup başlıkları altında incelenmesi yer aldı.

Çalışmanın sonunda eserlerin çevirilerindeki olumlu veya olumsuz yönlerin değerlendirilmesinin yapıldığı sonuç bölümü yer almaktadır.

Galip, Sait : "Motif ve Üslupta Kafka ve Bilge Karasu'nun Eserlerinde Kafkaesk Özellikler", Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Doç. Dr. Yıldız Ecevit), 209 s.

Istvan Lombéri, Fight Against the Turk in Central - Europe in
the First Half of the 16th Century, Budapest 2024, ISBN 9789638472901

MADRID TAYINLANMISHTAN
SÖZLEŞEN ÖZETİ

Publisher:
MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNETI ENCIKLOPÉDIA
MUNKAKÖZÖSSÉG (METEM)
SOCIETY FOR CHURCH HISTORY IN HUNGARY Budapest
and
HISTORIA ECCLESIASTICA HUNGARICA ALAPÍTVÁNY

Publisher:
Várszegi Asztrik

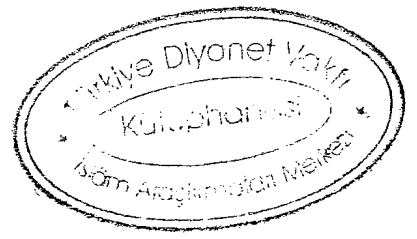
Published with the support of:

www.visegradfund.org

Cover:
Süleyman is occupying Buda in 1541.
Turkish miniature

H ISBN 963 8472 90 1

CONTENTS

Foreword 7

NEW MENACE TO CENTRAL-EUROPE – THE TURKS

The *Simurg* and the Dragon. The Ottoman Empire and Hungary (1390–1533) . . . 9
Pál FODOR

Hungary and the Ottoman Empire (From the Beginnings to 1540). 37
Sándor PAPP

Poland and Turkey in the 1st Half of the 16th Century – Turning Points 91
Ilona CZAMAŃSKA

Time, Space and Mobility in the Wars of the Late Middle Ages 103
Vladimír SEGEŠ

JAGIELLÓ–HABSBURG FRONT AGAINST THE TURKS

Hungary's Power Factions and the Turkish Threat in the Jagiellonian Period
(1490-1526) 115
András KUBINYI

The Jagiello–Habsburg Attempt at War against the Ottomans in 1523.
Based on Chancellor K. Szydłowiecki's diary 147
István ZOMBORI

The correspondence of Joannes Dantiscus with Krzysztof Szydłowiecki, with
special focus on the political matters related to the Habsburgs, Hungary
and Turkey. 155
Tomasz OSOSIŃSKI

Éditions Corvina
Budapest

130833

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	130833
Tas. No:	420-5712 24.11.76

Budapeste 1976

Sur la couverture: Le turbèh de Gül baba,
à Buda

Sur le dos de la couverture: Plaque
commémorative, avec inscription, de la
tour de Kasim pacha

MADON VAINAGOSTAN
SOMLA GER EYERDAN
KASIM PASA TURBE

Gyözö Gerö

MONUMENTS DE L'ARCHITECTURE TURQUE EN HONGRIE

ANNOUNCING AN OTTOMAN VICTORY IN HUNGARY TO A YEMENI EMIR

The Manuscript

The manuscript is part of an anthology bearing no title or authorship,¹ six pages long, in clear *nashkī* handwriting, cast in *saj'*. The original Turkish is not known, only the anonymous Arabic translation is preserved. The copyists are listed as 'Abd al-Raḥmān al-Mawza'ī and Shams al-Dīn 'Alī b. Aḥmad Fayrūz.

Content

The letter was addressed to Emir Aḥmad b. Muḥammad Shams al-Dīn, announcing the capture of a fort, 'Bajra', no doubt a misspelling of Agria/Eğer (German: Erlau).² The battle site is mistakenly placed on the plain of Kerestzes by Western historians, while the plan preserved in the Top Kapı Sarayı of Istanbul shows it around Koçova.³

The emir to whom the sultan sent the boastful letter was the great-grandson of Imam Sharaf al-Dīn Yaḥyā (877-965/1473-1558). He co-operated with Ottoman governors in their campaigns of suppression against Imam al-Qāsim (966-1029/1558-160). Aḥmad served as governor of strategic Kawkabān under Ḥasan Pasha (1580-1605).⁴ He had demonstrated his loyalty to the Ottoman authorities by co-operating in the campaigns against his family's rivals.

Events Leading to Eğre

In December of 1594, the Hungarian Albert Kiraly, an officer of Michael Zapoly, Voivode of Vallachia, sacked, burnt, then massacred Turks at Flock, then Ibril, January 1, 1595. Two weeks later, Vallachs and Hungarians ravaged, the country of Silistra.⁵

Meanwhile, Sultan Murād III was succeeded on 4 February 1595 by his son, Muḥammad III, in an atmosphere of confusion and intrigue, with his mother manipulating a series of high-level appointments. Zapoly seized the opportunity to attack Ottoman Tergavisch near Bucharest and inflict untold brutality on the retreating Ottomans. Prince Mannsfeld of Hungary laid siege to Gran (northwest of Offen on the Danube) in collaboration with such European nobility as the Germans, Baron Adolph of Schwarzenberg and Hermann de Rosswurm, Hungarian Nicolas Palfy and François Nadasdy, Bohemians Trezka and Kinsky, Italians Jean de Medici, Vincent de

¹Entry History 1576 in *Fihrist Makḥḥūṭāt al-Jāmi' al-Kabīr*, eds. Aḥmad 'Abd al-Razzāq, 'Abdallāh M. al-Ḥibshī, and 'Alī Wahhāb al-Ānisi. Ṣana'ā': Ministry of Awqāf, 1984.

²Von Hammer, 324; Creasy 235.

³Katip Çelebi, *Fezlekeyi Tavarih*, I, 129.

⁴From MS *Ānḥā' al-zamān fī ta'rīkh al-Yaman* by Yaḥyā b. al-Ḥusayn, fol. 40a, cited by Sālim, 348, n. 1.

⁵Von Hammer, 299.

DN.95842

CAESAR E. FARAH, ARABS AND OTTOMANS: A
CHECKERED RELATIONSHIP, ISTANBUL 2002. ss. 457-466.

MADE YATIRILAN DOKÜMAN
SONRA ÇELEN DOKÜMAN

الوسطى . تحيط بها تشيكوسلوفاكيا ، واورانيا ، ورومانيا ، ويوغوسلافيا ، والنمسا . وهي مثل دول أوروبا الشرقية ، لا منفذ لها على البحر ، تبلغ مساحتها ٣٥٩٢٠ ميلاً مربعاً (٩٣٠٣٣ كم^٢) . وأعلى نقطة فيها : كيكس ٣٣٣٠ قدماً ، وأقل ارتفاع . وادي نهر تستزا ٢٥٩ قدماً (٧٩ م) .

السكان : نحو ١٠,٥٨٠,٠٠٠ نسمة (١٩٨٩) . الكثافة السكانية ٢٩٥ نسمة / ميل^٢ (١١٤ نسمة / كم^٢) . ويشكل سكان المدن ٥٦٪ من مجموع السكان . العاصمة : بودابست ، وعدد سكانها ٢,٠٩٣,٤٨٧ نسمة . المجموعات العرقية : الهنغاريون (المجريون) ٩٩٪ . الأديان : روم كاثوليك ٦٨٪ ، كالفينيون ٢٠٪ ، لوثيريون ٥٪ . متوسط الأعمار : الإناث ٧٤ سنة ، الذكور ٦٧ سنة ، نسبة المتعلمين ٩٩٪ . وميزة سكان هنغاريا بين شعوب دول أوروبا الوسطى أنهم يشكلون وحدة قوية اثنيًا ولغويًا . بخلاف من هم عليه اليوغوسلاف ، والنمساويون ، والرومان ، والروس . والتشيك والسلفواك .

أهم المدن : ميسكولك ، دبريسن ، يكس .

اللغة : المجرية . على الرغم من أن عدداً كبيراً من المفردات المجرية تكتب بأشكال الحرف اللاتيني ، إلا أن اللغة المجرية لا تمت بصلة إلى أية من اللغات الجرمانية ، أو الرومانية أو السلافية . انها على صلة باللغة الفنلندية والاستونية .

نبذة تاريخية

في أواخر القرن التاسع ، اجتازت صفوف طويلة من مئات آلاف الأشخاص شمال - شرقي مناطق كاربات ، ودخلت البلاد التي عرفت فيما بعد بالمجر (أو هنغاريا) . ويعتقد المؤرخون ان هؤلاء المايجار (أو المجرين) ، أتوا من منطقة تقع شمالي البحر الأسود ، وتمكنوا من فرض سيطرتهم على القبائل السلافية والأفاربية التي كانت تشغل الجزء الأكبر من أحواض كاربات الداخلية . ويعيد المجرينيون ، حالياً ، ولادة دولتهم إلى عام ٨٩٦ ، أي العام الذي تحقق فيه غزوه للبلاد .

منحه ابوه يوحنا الأول ملك البرتغال من (١٣٨٥ - ١٤٣٣) دوقية ، لأنه أبدى شجاعة فائقة في الحملة على سبتة ١٤١٥ ، أوحث له بالرغبة في توسيع معلوماته عن افريقية ، فأسس ١٤١٦ مركزاً لصناعة السفن في سنجرز ، لتكون قاعدة للاكتشافات ، واطاف فيما بعد مرصداً ومدرسة لدراسة الجغرافية والملاحة ، وسرعان ما ظهرت نتائج خطته العظيمة ، اذ اكتشف احد ملاحيه جزر ماديرا التي تقع في المحيط الاطلسي ، تجاه ساحل المغرب في العام ١٤٢٠ ، واكتشف رجاله ساحل افريقية بالتدرج ، وبلغوا رأس بوجادور ١٤٣٤ ، ومروا بالرأس الأبيض ١٤٤١ ، وفي السنة التالية أسست محطة لتجارة العبيد في خليج ارجيوم ، وعندما عاد ربانته هنري بالعبيد والذهب ، اشتدت الرغبة في اكتشاف افريقية ، بعد ان كانت الفكرة موضع شك لفترة طويلة .

أبحرت ثلاث واربعون سفينة تابعة لهنري الى غينيا ما بين ١٤٤٤ و ١٤٤٦ ، وكان ملاحوه حينئذ قد نفذوا الى السودان الغربي ، واكتشفوا السنغال ، ووصلوا نقطة قريبة من سيراليون ، وفي ١٤٥٥ ، دفعته المساوىء الناجمة عن تجارة العبيد الى تحريم خطف الزنوج ، ولعب هنري دوراً سياسياً هاماً في عهد الملك الفونسو الخامس (١٤٣٨ - ١٤٨١) . أخذ كثيراً من الموارد التي انفقها على مجازفاته من العشور الكنسية ، واستعاد شهرته التي كانت قد تضاءلت بسبب حملة فاشلة على طنجة ١٤٣٧ ، بحملة تالية على المغرب ، وعرضت عليه قيادة عدة جيوش اجنبية . وتعود أهمية هنري الرئيسية الى اسهامه الكبير في فن الملاحة وتقدم الاكتشافات .

هنغاريا ، جمهورية

Hungary

Magyarország

La Hongrie

Magyarország

الموقع والمساحة : تقع جمهورية هنغاريا في أوروبا

آراسنده بورسملر صاحبلىرىنىك هويتلىرىنى كوستيرير رويجه شو عباره محكو كدر :
(كه اووى نس ده سپوتيس پس توس قراليس تور كياس)

يعنى :

« امير صادق تور كيه قيرالى كه اووتس » [كهزا] .

اسكى يونان مؤرخلىرىنىك ماجارلىرى « تورك » ناميله ياد ايتديكلىرى ، ده اعثمانلى
توركلرىنىك آناتولى به هجرت نرندن بير عصر اول ماجارلر كده كندىلر ينه بوشرفلى
نامى ويرديكلىرى ، بو عنوان ايله موشح بير تاجى قبول ايتىلرندن آكلاشيله بيلير .

هونلر ك آراسنده اسكى توركلره منسوب تورانى كتلهلر موجود اولديغى قبول
ايدرسه ك اون بىشنجى عصرده باشايان مورخ توروجى « Turoczy » ايله برابر
« هون » ايله « هونغار » كه لر ينىك آراسنده فرق اولمادىغى تسليم ايدى رز . اساساً هون «
» و « هونغ » غبى كه اولديغى كى ، « هونغار » ك نهايتنده كى « آر » لاحقى ده ،
[قاتار ، ماجار [۱] حزار ، آوار ، بويار ، بولغار ، قبار] حزارلر ك ماجارستانده
تممكن قسى] كى شرقه منسوب قوملر ده آر كك و آدم معناسه كلن « آر »
كله مندن باشقه بر شى دكلدر . بولاحقه ايله بيتن لفظلر ك « اورال آلتاى » مشترك
لسانلر دن آلتش اولماسى ظنى قويدر [۲]

عثمانلىلر آناتولى به كچن ايلك توركلر اولمادىقلىرى كى ، ماجارلر ده ماجارستانه
كچن ايلك « اورال آلتاى » لىر دكلدرلر . هونلر ، آوارلر دن ، ماجارلر دن اول
ماجارستانه كوچشلر در .

بيك سنى متجاوز بر زماندن برو مشترك وطندن آير يلىش و ميلادى ۱۱ نجى
عصر دن اعتباراً قان و آتش ايچنده خرسىيان اولغه ، چه پاپاسلىرى واسطه سيله ،

[۱] وقتيله ماجارلر كندىلر ينى پاشت اولادندن « هونور » و « ماغور » ناملر نده
ايكى قهرمانك قالدردىقلىرى ايكى بره لىدن اورده دىكلىرىنى و هونغار ، ماجار اسملر ينىك بو
ايكى دانه لسبتله نيم ايتديكى ظن ايدر لر دى .

[۲] آر كك ، انسان معناسه كلن آر كله سته بىكزر لفظلر باشقه لسانلر ده ده وجود در :
« تالوچه » : آر ، « مونولچه » : آر ، اسكى رويجه : آر ده ، « لانيجه » : و بر ، « هر و » ، « آلتاىجه » : هر .

Türk Yurdu, c. II, sayı: 11, sene: XIV, Ağustos-
1341, s. 414-427

Muhtıoğlu Ahmed Hikmet

- Türk (Dil)
- Macaristan

تورک و ماجار لساناری هقنده تجربہ

ماجارلر له توركلر ك بير اصلدن انشقاب ايتديكلىرى ، بير عرقه منسوب
اولديقلىرى كى يقى اخيراً منازع فيه بير مسئله حالى آمشدر . وقتيله توركلر ك
عمرجه زاده لرى عد اولونان بوقومك افرادىنى ، بوكونكى كنج علما (فينو
اوغرى ين) عرقه منسوب عد ايتمكه در . اساساً انساب ولسانيات علملر ينه
آنجاق ياريم عصر دن برو شعورى بير صورتده چاليشيلمقده اولديغى دن بوباده كى
ادتالر وقياسلر هنوز تبلر ايتش بير حالده دكلدر .
اسكى يورده داشلر مز ، ماجارلر ك تورك عرقه منسوب اولديقلىرى بك اسكى
زمانلر دن برى متواتر در .

ماجارلر ك « سنت آنى ين » تاجى ايكى قسمنن متشكدر : بير قسى ميلادى
اوتونجى عصرده (ازباد) خانداننك رئيسى « اشتوان » د ، خرسىيانلى قبول
ايله منسندن طولايى ، بابا ايكنجى سيلوسترى طرفدن وير يلىش وديكر آلت
قسمى ايسه ماجار قيرالى « كهزا » به بلغرادك ماجارلر طرفدن فتحده اسير
دوشن روملر د انسانى معامله ايتمه مندن طولايى ، ۱۷۰۳ ميلادى ييلنده بيزانس
ايمپراطورى « ميشل دوقاس » هديه ايتمشدر . بوايكي بارجه چلك آلتى اوستل
يكدىكلىرىنه ياييشد يريبه رق حاصل اولان سرپوشدن ماجارلر ك استقلال طرازه سى
« سنت آنى ين » تاجى تشكى ايتمشدر .

بيزانس ايمپراطورى طرفدن قرال « كهزا » به وير يان چانك شىكلنده كى
اكليك ايچ طرفنده ، ايمپراطور « ميشل دوقاس » ايله « كهزا » نك تصويبر لرى

Macanstan
A. Kavros'tan

Di Eszlary ch.

"L'administration et la vie urbaine dans la Hongrie occupée par les Turcs au cours des XVIe-XVIIe siècles", IBLA, 1957, 351-368.

- "Les musulmans hongrois du Moyen-Age"
IBLA, 1956, 375-386.

- "La situation politique des musulmans dans la monarchie Austro-Hongroise depuis la fin de l'occupation turque (1718) jusqu'à la fin de la première guerre mondiale (1918)",

IBLA, 1958, 383-388.

Mohamed ^{Kerrou}
"Le temps maraboutique" IBLA, 1991, 63-72

baptized with the fire of Reformation, a precious opportunity to fulfil the missionary command of our Lord. The coincidence of the Hungarian Reformation and of the Turkish occupation was providential in pointing out to the Hungarian Evangelical Christians their real mission field. Unfortunately, Hungarian Christianity failed to make full use of this priceless opportunity. There are indications that some Christians of those days realized their duty to preach the Gospel to the Mohammedans in their midst, but the Churches as bodies either failed or were unable to fulfil their missionary task. Hungary was the bulwark of Western civilization, but she had just enough power to hold her position on the defensive, and was not able to bring the claims of Jesus Christ before the Mohammedans.

The Turks seem to have thought of settling down in Hungary for good. In Buda they built numerous mosques and baths; even the Christian churches were turned into mosques. Buda soon had twenty-one congregational mosques with *mihrábs*, sixteen smaller ones and seven *medrases*. The teachers of the *medrases* were called from Constantinople. There were also about six *mektebs* in Buda which correspond to the modern grammar schools. Pest also had two *medrases*, but owing to the small number of students, these were discontinued. There were five large mosques, six smaller ones and three flourishing grammar schools in Pest. The slopes of the Buda hills were covered with Moslem monasteries. Pest also had three or four of these. Wherever the Turks settled, monasteries of various begging, dancing and howling dervishes sprang into existence. When the Turks were driven out of Hungary, the Hungarians, for obvious reasons, regarded it as their first task to destroy everything which reminded them of their "Babylonian captivity." Hence the scarcity of Turkish remains in Hungary. These are: a Roman Catholic church in Pécs which was originally a mosque, with a crescent on its steeple under the cross; a minaret in the courtyard of the University Clinics in the same town; a minaret in the town of Eger; remains of several Turkish

Moslem
 NOT: Mohammedan ad. "BUDIN" Reformatio
MOSLEM WORLD, C. 25, S. 60-66, 1966 (New York)
 A MOSLEM SHRINE IN BUDA¹

The Hungarian newspapers have recently given much publicity to a project which has a great interest for all those who desire the evangelization of Mohammedans. The project is to erect a *medrase* (school) in the capital of Hungary. The costs of building this school have been partly contributed by several Mohammedan rulers of Asiatic countries, and there is a plan for a world-wide collection among the Mohammedans to raise the rest of the expenses. One of the leaders of this movement is Fuad, the King of Egypt. The Mohammedan Committee, which resides in Geneva, wishes to levy a tax on all Mohammedans of the world to raise about 40,000 francs.

One missionary field of Mohammedanism seems to be the civilized Western world. That is the reason for their desire to set their foot again in Budapest, the farthest point west which they, in the course of history, at one time held. Budapest would be the natural basis for their missionary operations and westward progress. They have already begun their propaganda in Hungary, and the chief aim of the *medrase* in Buda will be to train missionaries.

There is another reason for erecting this *medrase* in Buda. During the Turkish occupation of Hungary there lived in Buda a Mohammedan saint, Gül Baba, whose grave and shrine still stand on the Eastern slope of the Rózsadomb in Buda. The Moslem world wishes to revive the memory of this ancient saint by erecting a Mosque and school over his grave.

The hundred-and-fifty-year-long Turkish reign offered to Hungarian Christianity, which had been then re-

¹ Budapest, the capital of Hungary consists of two parts, Buda and Pest. Buda is on the Western, Pest on the Eastern bank of the Danube.

الأقليات الإسلامية - المجر

- ١٤٢١- جرمانوس، عبد الكريم. «الإسلام في المجر». مجلة المجمع العلمي العراقي. مج ١٢ (١٩٦٥م) ص ٢٣٣-٢٤١.
- ١٤٢٢- حمودة، عبد الحميد. «المسلمون في بولندا». الشريعة. س ٤٠: ع ٢٨٢ (٦/١٩٨٩م) ص ٣٠-٣٢.
- ١٤٢٣- خضر، محمد حمد. «أول مسجد في بولندا». الفيصل: ع ١٦٧ (٥/١٤١١هـ - ١١-١٢/١٩٩١م) ص ٨٦-٨٩.
- ١٤٢٤- العجلة، علي محمد. «المسلمون في بولندا». منار الإسلام (أبو ظبي). س ١٧: ع ٤ (١٠/١٩٩١م) ص ٣٤-٥٨.

5, 152

2 1 ARALIK 2000

gest). The 75 surviving pieces of verse are not classified according to the alphabetical order of the rhymes. They are succinctly presented but more extensively commented upon. On the apocryphal elements in them, see Barbier de Meynard, *Un poète arabe*, 17 ff. A further ms. of the *Dīwān*, plus a fragment, are now known, see Sezgin, *GAS*, ii, 529.

Bibliography: The Leiden ms. was the basis of the 1875 Leiden edn. of M.J. De Goeje, *Diwan poetae Abu-'l-Walid Moslim ibno-'l-Walid al-Anṣarī* cognomine *Ḥarīo-'l-ghawānī*. This *dīwān* was reproduced lithographically, without the introd., notes and indices (which were in Latin), by Mirzā 'Alī Muḥ. al-Husaynī, at Bombay in 1303/1885; in 1325/1907 there appeared at Cairo, with a reclassification according to the alphabetical order of rhymes, a reproduction of De Goeje's Arabic text, soon followed, again at Cairo, n.d., by a further pirated edition. Finally, one may consider as definitive the work of Sāmī Dahhān, who published at Cairo in 1376/1957 a *Sharḥ Dīwān Ḥarīo-'l-Ghawānī* of 69 + 524 pp. This remarkable work, based on the Leiden ms., includes a long introd. on the poet, his work and the history of the *Dīwān*, and then, after the 75 pieces, 205 fragments drawn from various sources, the texts of notices devoted to the poet by 45 mediaeval authors and seven indices (including one of rhymes, lacking in De Goeje's edn.). Amongst the classical sources brought together by Dahhān, the most extensive is that of the *K. al-Aghānī*, ed. Beirut, 313-53. There are very few modern studies. Apart from the histories of Arabic literature, see the review of the De Goeje edn. by Nöldeke, in *GGA* for 9 June 1875, 705-15; C. Barbier de Meynard, *Un poète arabe du IIe siècle de l'hégire*, in *Actes du XIe Congrès des Orientalistes*, Paris 1899, 1-21; A.F. Rifā'ī, *ʿAṣr al-Ma'mūn*, ii, Cairo 1927, 374-92; Sezgin, *GAS*, ii, 528-9.

(I. KRATSKHOKOWSKY*)

MUSLIMŪN (A.), Muslims.

1. The old-established Muslim communities of Eastern Europe
2. Migrant Muslims in Western Europe
3. Migrant Muslims in the Americas [see *ḌĀLIYĀ*]
4. The so-called "Black Muslims"

1. The old-established Muslim communities of Eastern Europe.

The Muslim communities of Europe as a whole may be divided into two distinct groups: on the one hand, the old communities, formed in the distant, or very distant past, through the vicissitudes of history, in a certain number of countries (Greece, Bulgaria, Rumania, Albania, Yugoslavia, Hungary, Poland and Finland); and on the other hand, the new communities, established much more recently, in the industrialised countries (France, Great Britain, Germany, Belgium, the Netherlands, Sweden, etc.), as a result of the uninterrupted flow of immigrants arriving from the most diverse of origins (North Africa, Black Africa, East Africa, Near and Middle East, the Indian subcontinent, Indonesia, South-East Asia, etc.). The brief survey which follows deals exclusively with the former group.

The long-established Muslim communities (those of South-Eastern Europe, Poland and Finland, all of them Sunnis of the Ḥanafī rite) are composed of a relatively large number of ethnic groups, speaking a dozen different languages and living under conditions which vary according to the successive régimes of the countries to which they belong. This account relates to the current situation as it exists "on the ground", first in northern Europe, then in the Balkan peninsula and the adjacent countries.

A. *The Muslim communities of northern Europe.*

(1) Poland. The Muslim community of Poland was constituted by the arrival and settlement, in the Grand Duchy of Lithuania, of two groups of Tatars: one comprising natives of the *Khānate* of the Golden Horde and the *Khānates* situated on the Volga (arriving in the 14th and 15th centuries), and the others comprising emigrants from the Crimea [see *KIRĪN*] (arriving especially in the 17th and 18th centuries). Subsequently, these two groups were fused into a single entity, living in harmony with the diverse populations of the region, but conserving their religious and cultural identity. It is generally reckoned that, around 1930, these Muslims numbered approximately 10,000. Decimated and dispersed during the Second World War, this community was to lose a large proportion of its members following the changes to the eastern frontier of the country which favoured the USSR. Currently, no more than some 2,200 Tatars remain in Poland (notably in the villages of Bohoniki and Kruszyniany, also in Warsaw, Gdańsk and Białystok). On the history and recent situation of this community, see LEH; LIPKA; A. Popovic, *La situation actuelle*, in *L'Islam en Europe à l'époque moderne*, Paris 1985, 99-104; G. Lederer and I. Takacs, *Chez les musulmans de Pologne*, in *La transmission du savoir dans le monde musulman périphérique* (C.N.R.S./E.H.E.S.S., Paris), *Lettre d'information*, no. 8, January 1988, 39-47, which contains the list of principal publications on the subject.

(2) Finland. The Muslim community of Finland consists of about a thousand "Turko-Tatars", the descendants of emigrants from the Idel Ural and Volga regions, who seem to be perfectly integrated in their new domicile. Some of them arrived in the country during the 19th century, and the majority after the Soviet revolution of 1917. These Muslims live dispersed among a dozen towns and villages, and almost all are engaged in trading in furs, fabrics and carpets. They would include a number of wealthy individuals. Relatively little is known of the current conditions of life of this tiny community, still less of its potential role in the international scene. It was officially recognised in 1925, and its headquarters are located in Helsinki, see Popovic, *op. cit.*, 105, where other references are to be found; and, in particular, a valuable article by the best contemporary expert on the subject, Harry Halen, *Islaminskoisista Suomessa*, in *Eripainos*, no. 5 (Helsinki 1984), 341-53, containing a thorough bibliography.

B. *The Muslim communities of South-Eastern Europe.*

(1) Hungary. Two Muslim communities have existed successively in Hungary. Both have subsequently disappeared in peculiar circumstances. The history of the disappearance of the first Muslim community of the country is well-known. This had been formed between 1526 and 1699 as a result of the Ottoman conquest and occupation of some Hungarian territory, but it had disappeared totally in the aftermath of the reconquest at the end of the 17th century, with the flight of Muslim populations, and the massacre or summary conversion to Christianity of the populations who remained. Subsequently, especially from 1878 onward, the birth was witnessed of a new Muslim community in the country, and this for two reasons: on the one hand there was an influx of a number of Muslims from Bosnia-Herzegovina (a migration provoked by the military occupation of these two regions by Austria-Hungary in 1878, under the terms of the Congress of Berlin, and later by their annexation in 1908 by the Double Monarchy [see *BOSNA*]); on the other hand there was an influx (as a result of increasingly close ties with Turkey) of a

Author: RIRIE, JOHN THOMAS
Title: THE EFFECTS OF OTTOMAN EXPANSIONISM ON HUNGARIAN STATE POLICY,
1365-1526
School: INDIANA UNIVERSITY (0093) Degree: PHD Date: 1987 pp: 282
Source: DAI 48/05A, p.1293 Publication No.: AAC8717812
Subject: HISTORY, EUROPE (0335)
Abstract: In 1354, the Ottoman Turks captured the fortress of Gallipoli and

there established a bridgehead for future expansion in Europe. First Byzantium, and then Serbia and Bulgaria were overrun by the Turks, whose Sultan, Bayezid I, unveiled his intention to conquer all Europe and "feed his horse oats on the altar of Saint Peter."

Barring the Turkish advance was Hungary, a country of illustrious military tradition and ruled, for the most part, by gifted kings. Ironically, the greatest of these, Louis I (1342-1382), Sigismund of Luxemburg (1389-1437), and Matthias Corvinus (1458-1490), were accused of neglecting the Turkish threat in favor of political ambitions in the West. Such, however, was hardly the case. So portentous was the Turkish advance that it defined, well into the sixteenth century, the substance of virtually all Hungarian foreign and domestic policy. The establishment of a powerful multi-national state complex; the reaffirmation of papal and imperial universalism and their enlistment in the national cause; the centralization of state power; the incorporation of peasant masses into the country's program of defense; the creation of a military establishment capable of defending the nation's borders; and finally, the augmentation of state revenues through innovative fiscal policy; these were among the developments in Hungary driven by the Ottoman threat in the fourteenth and fifteenth centuries.

In general, the aforementioned developments had their genesis in the reigns of Louis I and Sigismund, were nurtured during the Hunyadi years (1437-1458), and reached fruition under Matthias, whose famous Black Army deterred the Turks from serious aggression. After Matthias, however, a succession of mediocre kings, the indifference of the country's neighbors toward the crusading ideal, the enervation of the Hungarian people from 150 years of constant border warfare, and the final economic collapse of the nation combined to render Hungary vulnerable to the Turkish onslaught at a time when Ottoman might was approaching its zenith. The result of this constellation of circumstances was the defeat of Hungarian arms at Mohacs (1526), its three-way partition of the country among the Turks, the Voivode of Transylvania.

57

130 HAZİRAN 1993

DIE TÜRKISCHE PROVINZ VON UNGARN UND IHRE BALKANS-BEZIEHUNGEN IM XVI.-XVII. JAHRHUNDERT

GYÖZÖ GERÖ

In der ersten Hälfte des XVI. Jahrhunderts bestand zwischen dem Osmanischen Reich und seinen balkanischen –hauptsächlich nordbalkanischen– Gebieten und Ungarn eine Beziehung von ganz anderer Art, als diejenige, die sich später, nach der Eroberung von Buda im Jahre 1541, zwischen beiden benachbarten Gebieten ausgestaltet hat.

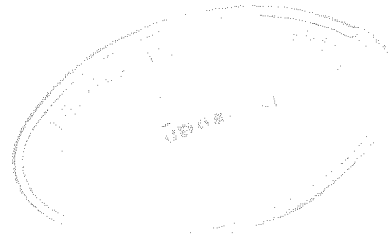
In der historischen Epoche des Anfangs des Jahrhunderts –besonders von den zwanziger Jahren an– hat sich die Rolle der nordbalkanischen Gebiete gesteigert und wurde entscheidend wichtig, sowohl in der Vorbereitung, wie auch in der Ausföchtung der ungarischen Feldzüge Sultan Suleimans. Die neuerdings eroberten wichtigeren Städte des Balkans wurden die Nachschubsbasen der in den Krieg ziehenden türkischen Truppen, in wirtschaftlicher und militärischer Beziehung gleicherweise. Wir dürfen aber zu jener Zeit überhaupt nicht von ständigen Beziehungen zwischen beiden Gebieten reden. Diese beschränkten sich eigentlich nur auf den Zeitraum der einzelnen Feldzüge.

Bereits zu jener Zeit spielte das Gebiet Bosnien - Herzegowina, das im Laufe des XV. Jahrhunderts türkisch geworden ist, eine besondere Rolle, damals nur noch im militärischer Beziehung, später aber, wie wir sehen werden, vor allem in der Vermittlung der muselmanischen türkischen Kultur. Die führende Schicht Bosniens, die muselmanisch geworden ist, und die türkische Kultur übernommen hat, erwarb zahlreiche führende Positionen des Reichs und dadurch einen bedeutenden Wirkungskreis nicht nur in den Feldzügen von Ungarn, sondern in der erfolgreichen Eroberung des Landes. Es war also höchst natürlich, dass ihre Rolle auch später nicht aufgehört hat, als die Organisierung der neuen Provinz an die Reihe kam. Durch ihre vermittelnde Rolle wurde diese Provinz in kurzer Zeit, den anderen Provinzen des Reichs ähnlich, deren organischer Teil.

Ihre hervorragende Rolle war nicht nur, und nicht in erster Linie mit der gemeinsamen Grenze beider Provinzen motiviert. Wir müssen

İzzeddîn Keykavus	Kivameddîn
I. Alâeddîn Keykubâd	?
" "	Bedreddîn Yakut
II. İzzeddîn Keykavus	Nusret
	Reşideddîn
	Hatureddîn Zekeriyâ Sücasî (Sicasî)
	Seyfeddîn Kay-aba
	Sahib Ata Fahreddîn Ali
III. Gıyâseddîn Keyhusrev	Emîneddîn İsfahanî (Duleycanî ?)
	Seyfeddîn Çalıř
II. Mes'ûd	Nizâmeddîn

T.T.K. BELLETEN, cilt: LIX /sayı: 225,
 Ağustos-1995, s. 341-352.

12 AGUSTOS 1996

16-17. YÜZYILLARDA MACARİSTAN'IN DEMOGRAFİK DURUMU

GÉZA DÁVID

Demografik durumuyla değişmelerini mütalaa etmek istediğim dönem uzun ve pek çok açıdan karışiktır. Bir taraftan, uzun olan bu dönemin kaynakları bazan son derece az, bazen ise çok çelişkilidir. Öte yandan, siyasî istikrardan mahrum olan bu karışık dönemde yerleşmelerin bir haylisi aynı zamanda bir değil, iki-üç devlet temsilcisine ait olup, bunlardan bize birbirinden farklı etkinlikteki vergilendirmelerinin yazılı belgeleri kalmıştır. Yüzyıllar sonra, bizim hangi sorulara mümkün olduğu ölçüde kesin cevap almak isteyeceğimizi bilmiyorlardı elbet. Bu nedenle gerçeği bütünüyle ve ayrıntılarıyla yansıtabilme yolundaki arzudan vazgeçmemiz lâzım. Nüfusun rakamlarla nitelenebilecek göstergelerini ana hatlarıyla saptamakla, kimi konularda ise varsayımlarla yetinmemiz gerekecek. Az veya çok başarılı olacağı ümidiyle inceleyebildiğimiz başlıca alanlar şunlardır: Nüfusun toplam sayısı, köy ve şehir kesiminde yaşayanların oranı, ortalama yerleşim bölgesi büyüklüğü, nüfus yoğunluğu, köylerin yok oluşu, millî dağılım ve bunların zamanla değişmesi.

Doğrudan doğruya Osmanlı dönemi öncesi ve hemen sonrası nüfus sayısını daha yakından bilseydik, işimiz çok daha kolay olurdu. Ancak, hareket tarihimiz 1526 (yani Mohács /Mohaç/ meydan muharebesi yılı) bile olsa, hemen hemen bütün ülkeyi içeren ilk vergi tahririnin yapıldığı zamana kadar daha 30 yıl geri gitmemiz gerekiyor¹. Osmanlı egemenliği altında olan toprakların büyük bir kısmı tekrar ele geçirildikten sonra ise, ilk ülkesel, fakat azamî ölçüde güvenilir olduğu anlaşılan tahririn hazırlanmasına kadar yine 30 yıla yakın zaman geçti². Böylelikle ilk gerçekten güvenilir rakamlar sadece 1787 yılında bitirilen ilk resmî nüfus sayımından elde edilebilir³. Nitekim şimdye kadar yürütölen tarihî araştırmalar řu iki ana temele da-

¹ İstán Szabó, Magyarország népessége az 1330-as és az 1526-os évek között. Magyarország történeti demográfiája. (Szerk. /Yay. József Kovacsics). Budapest 1963, 63-113.

² Zoltán Dávid, Az, 1715-20. Évi összeírás A történeti statisztika forrásai. (Szerk. /Yay. József Kovacsics). Budapest 1957, 145-199.

³ Az első magyarországi népszámlálás (1784-1787). Szerk. /Yay. Dezsó Dányi - Zoltán Dávid. Budapest 1960, 389 s.

THE JOURNAL *TÜRK DERNEĞİ* AND HUNGARIAN STUDIES OF TURCOLOGY IN THE PRE-WORLD WAR I PERIOD

CÜNEYD OKAY

Macaristan

İstanbul Technical University, Department of Humanities and Social Sciences,
Faculty of Sciences and Letters, Maslak, İstanbul, Turkey
e-mail: okayc@itu.edu.tr

MADDE FAYDOLANDIRILAN
SONRA GELİN BOKÖMAN

9 1 2010

Upon the restoration of the Constitution in the Ottoman State, on 23 July 1908, which guaranteed the freedoms of thought and associations, many non-governmental organisations were established. One of these was the *Türk Derneği* (Turkish Association). Founded to promote research into the language, literature, history and culture of the Turks and related fields, the Society also published a periodical under the same name. In addition to works of Turkish scholars, some of the best achievements of Hungarian Turcology were translated into Turkish and published in this journal. By doing so, both the Society and the journal considerably contributed to the emergence and flourishing of scientific and cultural co-operation between the two countries in the pre-World War I period.

Key words: Ottoman State, Turkish Association, Hungarian Turcology.

With the restoration of the Constitution (23 July 1908), also known as the Young Turk Revolution, a suppressive regime that had lasted for three decades came to an end, and this event was called “the declaration of freedom” by the Ottoman public. Upon the abolition of censorship in the press, hundreds of newspapers and periodicals emerged in a very short period of time, and opinions and intellectual movements which had not been able to spread suddenly came to light in this new “free” environment. One of these intellectual movements that seized the chance to come out in this “free” environment was Turkism/Turkish nationalism, and one of the associations established again in the same period was *Türk Derneği* (Turkish Association).

The Association was founded approximately five months after the Constitution had been restored in 1908 under the leadership of Yusuf Akçura¹, an intellectual of

¹ For more information about Yusuf Akçura (1876–1935) see Georgeon (1980). This was translated into Turkish by Alev Er under the title *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri (1876–1935)*. İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

From: GLASNIK Riyasete Islamske
Zajednice u Bosni i Her-
cegovini (The Herald of
the Riyaset of the Islamic
Community in Bosnia and
Hercegovina) 61/1999,
vol. 7/8

small balić

Bonus Orta Çağ İslamistliğinde Tolkun

islam
u srednjovjekovnoj
mađarskoj*

U 10. stoljeću dospjeli su Pečenegi, turski narod prilično šarolike sudbine, na svom pohodu sa istoka na zapad na granice Transilvanije i potom se naselili u području jugoistočne Mađarske. Dio Pečenega je još u 10. stoljeću pripadao islamu¹.

Starija domovina Pečenega je oblast oko Embe, Urala i Volge, koja je već u 9. stoljeću bila djelimično islamizirana. Bugari s Volge su u to vrijeme imali islamske pravnike, propovjednike (hatibe) i imame. Mladež je obučavana u islamskim školama i džamijama. Poznavanje islamskih pravnih disciplina je bilo toliko razvijeno, da je, npr., njihov kralj oko 921/22. godine mogao učeno raspravljati o vjerskim pitanjima s arapskim putopiscem Ibn Fadlânom².

* Ovaj esej je objavljen u obliku brošure na arapskom i njemačkom jeziku na Fakultetu El-Azher. Arapski naslov glasi: *Al-islam fi al-Magar fi al-qurun al-wusta* u prijevodu dr. Farida Ahmada al-Qadi, Kairo 1966., 23 str., 2 karte, a njemački naslov je: *Der Islam im mittelalterlichen Ungarn*, str. 3.-19.

¹ Vidi: J. Németh: *Die Inschriften des Schatzes von Nagy-Szent-Miklos*. Mit zwei Anhängen: I. *Die Sprache der Petschenegen und Komanen*. II. *Die ungarische Kertschrift*. (Natpisi nad blagom nađenim u Nagy-Szent-Miklosu, s dva dodatka: I. Jezik Pečenega i Kumana. II. Mađarsko urezano pismo). Mit Unterstützung der Ungar. Akad. d. Wissenschaften. Budapest-Leipzig 1932. (Bibliotheca Orientalis Hungarica II), str. 14.-15. Poblize o prelasku Pečenega u islam vidi: J. Marquart, *Osteuropäische und ostasiatische Streifzüge* (Istočnoevropski i istočnoazijski krstarenja), Leipzig 1903., str. 72.-73.

² Vidi: A. Zeki Validi Togan: *Ibn Fadlan's Reisebericht* (Ibn Fadlanov putopis), Leipzig 1939., str. XVIII. (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes).

21 SUBAI 3003

Hungary

K. Touer, 'Heraqlah: a unique victory monument of Harun al-Rashid', *World Archaeology* 14(3): 1973.

Herat

City in north-west Afghanistan which became capital of the Timurid Empire in the fourteenth and fifteenth centuries.

Herat has existed since ancient times and was referred to in Greek as Aria. It was conquered by the Arabs in the seventh century but does not seem to have been fully subdued until the early eighth century. In the tenth century it was described as having four gates, a strong citadel and extensive suburbs. In the twelfth and early thirteenth century the city was developed by the Ghurids who established the Great Mosque. The city suffered under the Mongols in the thirteenth century although it began to be redeveloped by the fourteenth. In 1380 Timur entered Herat and later expelled the local ruler, this was the beginning of Herat's greatest period which lasted until the Uzbek conquest in 1508.

Timurid buildings in Herat include the Great Mosque, the madrassa and tomb of Gauhar Shad, the mausoleum of Sheikh Zadeh Abdallah and the famous shrine of Gazur Gah. The Great Mosque was established under the Ghurids in the twelfth century and contains the tomb of the Ghurid ruler Sultan Ghiyath al-Din. Although a few traces of twelfth-century stucco decoration remain, the design of the complex is mostly Timurid modified by more recent renovations. The mosque is built on a four-iwan plan with a central courtyard and an enlarged western iwan flanked with twin minarets which serves as the main prayer hall. The whole complex was decorated with polychrome tiles but these have mostly disappeared to be replaced by modern copies. The madrassa and tomb of Gauhar Shad form part of a large complex built around a musalla, or open air prayer area, measuring 106 by 64 m. The inner court had a two-storey arcade built around four iwans. The mausoleum of Gauhar Shad has a cruciform plan with the centre covered by a shallow convex dome supported by a network of pendentives and semi-domes. Above the inner dome there is a tall, ribbed outer dome resting on a cylindrical collar and covered with polychrome tiles on a blue background. Opposite the tomb of Gauhar Shad is the tomb of Sheikh Zadeh Abdallah which has a

dome of similar design. The building has an octagonal plan with an large frontal iwan and side iwans added on to the south, west and east sides.

The most celebrated building in Herat is the shrine of Gazur Gah dedicated to an eleventh-century Sufi poet, Khwajeh 'Abdallah Ansari. The complex is a high-walled enclosure with a large iwan, above which is an arcade of five arches capped with two domes. The brilliance of the shrine is its original tiled decoration which consists of square geometric panels, monumental calligraphy and abstract designs.

See also: Afghanistan, Timurids

Further reading:

T. Allen, *Timurid Herat*, Wiesbaden 1983.

H. Gaube, *Iranian Cities*, New York 1979, 31-64.

F. J. Hecker, 'A fifteenth-century Chinese diplomat in Herat', *Journal of the Royal Asiatic Society*, 3rd series 3 (1): 85-91, 1993.

hosh

The courtyard of a house in Egypt or, in Palestine, used to describe houses built around a courtyard.

hujra

Small chamber or cell.

Hungary

The earliest recorded presence of Muslims in Hungary is during the ninth century of Khazars. Some of these converted to Christianity during the reign of King Stephen in the tenth century although many remained Muslim. Another Muslim (Turkic) group known as the Pecheneg was also present from the tenth century onwards. Many of these were located on the western frontier of Hungary as a defensive force for the Magyar kingdom. During the thirteenth century the Pecheneg seem to have been prosperous with large settlements the size of towns but without walls as these were forbidden to Muslim communities to prevent rebellion. By the end of the fourteenth century most Pecheneg had been forced to convert to Christianity although some remained Muslim until the beginning of the sixteenth century.

The Ottoman victory at the battle of Mohacs in 1520 renewed the Muslim presence in Hungary.

IRICA 950.07
MU

21 MART 1992

THE MUSLIM EAST STUDIES IN HONOUR OF JULIUS GERMANUS

EDITED BY

GY. KÁLDY-NAGY

LORÁND EÖTVÖS UNIVERSITY
BUDAPEST 1974

DIE ORIENTALISTIK IN UNGARN 1938*

J. NÉMETH, BUDAPEST

Das Programm der Orientalistik in Ungarn richtet sich nach zwei Gesichtspunkten. Im Vordergrund stehen die orientalischen Probleme, die mit Problemen der ungarischen Geschichte im Zusammenhang stehen. Als ein Volk osteuropäischer Herkunft sind die Ungarn im Laufe ihrer Urgeschichte mit orientalischen Völkern, mit Türken im Osseten in Berührung gekommen und im Laufe ihrer neueren Geschichte ist die anderthalb Jahrhunderte währende osmanische Eroberung eines der wichtigsten Momente. In diesen Zusammenhang gehört weiter das Interesse für die urverwandtschaftlichen Verbindungen der ungarischen Sprache mit gewissen asiatischen Sprachen, mit dem Türkischen, Mongolischen, Tungusischen, weiter mit dem Koreanischen und Japanischen. Der bedeutendste Vertreter dieser Richtung der ungarischen Orientalistik ist Alexander Körösi Csoma, der Begründer der tibetischen Philologie, der eigentlich nach Asien gegangen ist, um die Herkunft der Ungarn zu erforschen und dieses Ziel nie aus den Augen verloren hat.

In zweiter Linie war Ungarn immer bestrebt, die orientalischen Studien, die für die Kenntnis der kulturellen Entwicklung der Menschheit von Wichtigkeit sind, an der Universität Budapest nach Möglichkeit vertreten zu lassen. Hier will ich nur den Namen Ignaz Goldziher erwähnen.

Am Orientalistenkongress in Brüssel im Sommer 1938 habe ich auf Vorschlag des Präsidenten Prof. Paul Wittek die vorliegende Abhandlung — in etwas gekürzter Form — vorgetragen. Es war am Vorabend eines der grössten Gewitter der Weltgeschichte. Als ich auf der Rückreise in Aachen die Tageszeitungen las, war ich ganz niedergeschmettert. In dieser Stimmung kam ich nach Hause, und seitdem liegt das Manuskript dieses Vortrages unter meinen alten Schriften. Ich habe es nie in die Hand genommen. Jetzt, als für die Festgabe meines lieben Jugendfreundes unter meinen Manuskripten nach etwas Passendem suchte, habe ich es durchgesehen und ich beschloss, es dem Herausgeber der Festschrift zur Veröffentlichung anzubieten. Geändert habe ich keinen einzigen Buchstaben, nicht einmal im Satze, in dem ich den Gefeierten charakterisiere. Der ausgezeichnete Kenner der neuarabischen Literatur, der von Rabindranath Tagore geschätzte Islam-Forscher, wird den bezüglichen Satz, den ich vor 37 Jahren niedergeschrieben habe, mit Verständnis lesen. Es ist ein wissenschaftsgeschichtliches Dokument, wie der ganze bescheidene Vortrag, den ich jetzt in Druck darbiere. Vgl. XXme Congrès International des Orientalistes — Programme — Recueil des communications. Bruxelles 5—10 September 1938 (p. 8, 40, 73).

Ich habe auch die Behandlung einiger Pläne nicht gestrichen, die sich 1938 noch in ziemlich unreifem Zustande befunden haben oder solche, die ich — wie

Macaristan

HUNGAR

LEARNED SOCIETIES and RESEARCH INSTITUTIONS

Center for Islamology
Korösi Csoma Tarsasay Iszlamtu
domany I Munkaközöség
Izabella Utca 46, H-1064 Budapest

Nemzetközi Kulturális Intezet
(International Cultural Institute)
Dorottya U. 8., 1051 Budapest

LIBRARIES and ARCHIVES

Magyar Országos Levéltár
(Hungarian National Archives)
Ministry of Cultural Affairs
Bécsikapu-tér 4, H-1014 Budapest 1

Historical Museum of Budapest
Library Budapesti Történeti Muzeum
Könytuvar
Szent György tér 2, PF.4
H-1014 Budapest

Institute of Historical Research Library
Magyar Történettudományi
Intézet, Könyvtar
Uri U. 51-53, H-1250 Budapest

Institute of History Library
Történettudományi Intézet Könyvtar
Uri U. 53, PF 9, H-1014 Budapest

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
(Library of the Hungarian Academy of
Sciences)
V., Akadémia U.2.
H-1361 Budapest, PF.7.

Military History Museum, Library
(Hadtörténeti Muzeum) Könyvtar
Tóth Arpád Sétány 40, H-1014 Budapest

National Széchényi Library
Országos Széchényi Könytuvar
Muzeum Körut 14-16, H-1827 Budapest

Scientific Information Service
Institute of World History, Library
Vilagazdasagi Kutato Intézet
Tudományos Tajekoztato Szolgalata
Könyvtar
Kallo Esperes u 15 PF 36
H-1531 Budapest

Török Filologiai Tanszek
Könyvtar Pesti Barnabas
Budapest U1

Uj Magyar Központi Levéltar
(New Central Archives of Hungary)
Hess András tér 4-5, H-1014 Budapest

MUSEUMS

Magyar Nemzeti Muzeum
(Hungarian National Museum)
Muzeum Krt. 14-16, PF 364
H-1370 Budapest

UNIVERSITIES and EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Eötvös Loránd Tudományegyetem
(Loránd Eötvös University)
Faculty of Arts
Dept. of Afro-Asian Studies
Pesti B. U. 1, H-1052 Budapest

Eötvös Loránd Tudományegyetem
(Loránd Eötvös University)
Faculty of Arts
Dept. of Arabic Literature and Semitic
Philology
Pesti B. U. 1, H-1052 Budapest

Eötvös Loránd Tudományegyetem
(Loránd Eötvös University)
Faculty of Arts
Dept. of Turkish Language and
Literature
Pesti B. U. 1, H-1052 Budapest

21 OCAK 1994

Dergi / Kitap
Kütüphanesinde mevcuttur

KANUNÎ ARMAĞANI, Ankara, 1970, s. 5-39.

DN: 20528

KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN'IN MACARİSTAN VE AVRUPA SİYASETİNİN SEBEP VE ÂMİLLERİ, GEÇİRDİĞİ SAFHALAR

M. TAYYİB GÖKBİLGİN

Kanunî Sultan Süleyman devri fütuhâtı, İmparatorluğun bütün hayatı boyunca geniş bir ölçü ve çapta olmuş, hemen hemen en geniş hudutlarına ulaşmıştır.

Bu büyük Osmanlı Hükümdarı da, büyük dedesi gibi, daha çok Batı siyaseti takip etmiş ve fütuhâtının, gazâlarının çoğu Macaristan'da, Orta Avrupa'da ve Avusturya'ya, dolayısıyla Mukaddes Roma Cermen İmparatorluğuna karşı olduğu düşünülürse (1521 Belgrat, 1526 Mohaç, 1529 Viyana, 1532 Alman, 1538 Boğdan, 1541 Budin, 1543 Estergom, 1566 Szigetvar) ve yine iki tanesinin de Batı siyaseti ile sıkı alâkası hesaplanırsa (1522 Rodos ve 1537 Korfo), Kanunî Sultan Süleyman devrinin bu istikametteki çabalarının, siyasi hedeflerinin büyük önemi kendiliğinden anlaşılır. Onun sadece üç seferi Şarka müteveccih olmuştur.

O halde, Osmanlı devletinin Kanunî Sultan Süleyman devrindeki Orta Avrupa siyasetinin nedenlerini ve faktörlerini araştırmak, tahta çıkar çıkmaz Macar Krallığının elindeki mühim stratejik mevki, Belgrad'ı ele geçirmek istemesinin, hayatının son demlerinde de, büyük zahmet ve fedakârlıkları göz önüne alarak, bunlara katlanarak, yine bu istikamette sefere çıkmasının ve böylece devletinin emniyetini garanti altına almak isteğinin sebeplerini bilmek büyük bir ehemmiyet taşımaktadır.

Osmanlı tarihinde geçen hükümdarların genel siyasetini etkilemek hususunda –hiç değilse ilk zamanlarda– bir ananınin mevcudiyetine işaret etmek gerekir. Meselâ, Yıldırım Bayezid'in, babası birinci Murad'ın Balkan siyasetine tevarüs etmesi ve bunu daha mükemmel bir şekilde gerçekleştirmeye gayret göstermesi, Fatih Sultan Mehmed'in, babası ikinci Murad'ın Bizans'a karşı takip ettiği umumî siyaseti benimsemesi ve saltanatı eline alır almaz bütün gay-

106 NISAN 1993

- Macaristan

NEGEV [see AL-NAḤB].

NEMČE (NEMSE; A. *al-Nimsā*), a term (meaning "mute") borrowed from the Slavonic used by the Ottomans to indicate the Germans. In a broader sense, they also used it for the territory of the Holy Roman Empire, which lasted until 1806, and in a restricted sense for the territories under Habsburg rule within the boundaries of modern Austria.

In more recent Arabic sources, Germany is indicated by two terms which occur simultaneously: *Almāniyā* and *Djarmāniya*. In Ottoman sources *Al(a)mān*, and occasionally *Djermāniya*, also occur next to *Nemče*, without further differentiation. It was only after the foundation of the Austrian Empire in 1804 that the Ottomans, in the course of the 19th century, adopted *Almanya* and *Awusturya* (*Aghusturya* being the older form) as different concepts. In Arabic, on the other hand, *al-Nimsā* was accepted as indicating Austria.

1. In Arabic sources.

Already in the 10th century, al-Mas'ūdī (*Murūdj*, iii, 63 = § 906) mentions the Nāmdjīm as a tribe of the Slavs. Amongst the travellers and merchants who travelled through their territory (Germany), al-Mas'ūdī's contemporary Ibrāhīm b. Ya'qūb [*q.v.*] deserves particular mention, although the name of the territory cannot be established from his account. The most comprehensive mediaeval source in Arabic concerning Austria is al-Idrīsī's *Nuzhat al-muštāk* where information about Austrian toponyms is found in the various climes and sections. The name *al-Nimsā*, however, does not appear. The only Austrian region named specifically is Carinthia (*Ḳaranjāra*), whose territory stretches out over wide parts of Austria, Hungary and other adjoining states. Cities in Styria, like Graz (*Ikrižā*), and in Carinthia, like Villach (*Bilāh*), are described in greater detail, but Vienna (*Wiyāna*) appears only in an itinerary. The rivers Danube (*Nahr Danū*) and Drau (*Nahr D-r-wa*) are given as boundaries of Carinthia, while the Alps (*Munt Dj-w-z* - Mont [Mons] Jovis) are also attributed to other territories. Al-Idrīsī's criterion for including Austrian cities in his *Geography* apparently was their significance as trading places. He may have been informed by merchants.

Endeavours to identify an Austrian (Styrian) city from Abu 'l-Fidā's *Takwīm al-buldān* (Reinaud, *Géographie d'Aboulféda*, iii/1, 311, quoted after Ibn Sa'īd al-Maghribī, cf. *Kitāb al-Djughrāfiyā*, ed. al-'Arabi 1970, 194) have been unsuccessful.

Bibliography: P. Engels, *Der Reisebericht des Ibrāhīm b. Ya'qūb*, in *Kaiserin Theophanu*, ed. A. von Euw and P. Schreiner, i, Cologne 1991; H. Eisenstein, *Kärnten in al-Idrīsī's Geographie (1154)* in *WZKM*, lxxxiii (1993). (H. EISENSTEIN)

2. In Ottoman sources and in Ottoman-Habsburg relations.

The hereditary provinces of the Habsburgs had their first contacts with the Ottomans when Carniola, Styria and Carinthia were repeatedly attacked by Ottoman incursions. Sultan Bāyezīd II [*q.v.*] and the Emperor Maximilian I having sounded out diplomatic relations in 1497, 1504 and 1510-11, Ottomans and Habsburgs were brought into continuous, immediate and hostile contact through the political situation in Hungary after the battle of Mohács [*q.v.*] in 1526. Sultan Süleymān I [*q.v.*] undertook two campaigns against Habsburg territory, in 1529 against Vienna and in 1532 across southern Lower Austria, Styria and Carniola. After part of Hungary had been put under direct Ottoman rule in 1541, it was only in 1547 that Ferdinand I succeeded in concluding a treat-

ty, which compelled him to pay to the sultan a yearly tribute of 30,000 golden ducats. This liability of the Habsburgs to paying tribute, interrupted only by war, lasted until the treaty of Zsitvatorok in 1606. At the beginning, the open state of war was interrupted by truce treaties, which were fixed for several years and repeatedly renewed and extended. Only in 1747 did Habsburg diplomacy succeed in concluding an unrestricted treaty (... *mesāgh-i sher'i oldughi vedjhile müddet-i memdüde* ...). The wars of the 16th and 17th centuries found their origin in the conflict of interests about political power in Hungary. The unsuccessful attack against Vienna in 1683 of Ḳara Muştafā Paşa [*q.v.*] was for the Ottomans the climax of a protracted war, marked by great losses, which led to losing Hungary to the Habsburgs. In the 18th century the latter, due to their alliances with Venice and Russia, and to their political ambitions on the Balkan Peninsula, became involved in three further wars with the Ottoman Empire.

After 1547 the Habsburgs continuously kept ambassadors at the Porte and, during the period of tribute—but only in times of peace—missions were sent yearly to deliver the tribute. After 1606 important embassies used to be sent on specific occasions like the ratification of a treaty or the access to the throne of a new sultan. At first, the Ottomans sent to Vienna *čā'ušs* [*q.v.*], dragomans [see *TARDJUMĀN*] and the like in emergency cases only; in the 17th century they also began to send important missions but only for specific purposes. A permanent diplomatic representation of the Ottoman Empire in Vienna began only in 1797 (with a vacancy between 1823 and 1832).

The Treaties of Vienna of 1615 and of Karlowitz [see *ḲARLOFČA*] of 1699 already contained articles on reciprocal trade. In 1718 a separate commercial treaty was concluded at Passarowitz (Požarevac) [see *PASAROFČA*], in which it was permitted for Habsburg subjects freely to establish consulates in the ports and on the islands of the Mediterranean, and to organise free shipping on the Danube (the Black Sea excepted). In the twenties of the 18th century, commercial and navigation treaties were also concluded with local leaders of the Barbarian states which were part of the Ottoman Empire. An agreement of 1783 with the Ottomans aimed at protecting Habsburg subjects from piracy and settling questions of compensation. In the commercial treaty of 1784 Habsburg subjects were granted the privilege of free commercial navigation on the Black Sea, a right given to Russia already a year earlier.

Next to the Habsburg Emperors, the Dutch Republic and the Kings of Prussia were the only powers within the Holy Roman Empire to maintain independent diplomatic relations with the Ottomans before the 19th century. During the last war between the Ottomans and the Habsburgs (1788-91), Prussia, in the Convention of Reichenbach of 1790, forced the Emperor Leopold II to renounce any conquest of Ottoman territory.

Apart from the detailed description of the campaigns of Sultan Süleymān I in 1529 and 1532, of the siege of Vienna by Ḳara Muştafā Paşa in 1683, and of the warfare in Hungary and later on in the Balkan Peninsula, Ottoman historiography contains, from the middle of the 17th century onwards, references to the political events in Europe, including the Holy Roman Empire. The data, at first sparse and sporadic (for instance in *Kātib Čelebi*, *Müneddjim-Başi* Ahmed, *Muştafā Na'īmā*, *Silāhdār Fındıklılı Meḥmed* [*q.v.*]), became increasingly extensive and ac-

A Centre for Islamic Culture in Hungary

29 SUBAT 1996

GEZA FEHERVARI

Islam reached Hungary during the early 16th century, when the Ottoman army of Sultan Sulayman the Magnificent defeated the royal Hungarian army at the battle of Mohacs in southern Hungary on the 29th of August, 1526. The last Hungarian king (all later kings were Habsburgs), Louis II, drowned when, after the battle, he fell into the small but flooded river of Csele. After the victory at Mohacs the Ottoman army marched to the north and occupied Buda which, at that time was the capital of Hungary. The Turks withdrew in the same year however, so their stay in Hungary at that time was short. Nevertheless they returned after fifteen years in 1541, when Ferdinand, who was then the Habsburg Emperor, tried to overtake the country and wanted to become the king of Hungary. In order to prevent this, Sultan Sulayman arrived in Hungary with a large army and entered Buda, exactly fifteen years after the battle of Mohacs, on the 29th of August, 1541. From then on Buda and a large area of Hungary, became part of the Ottoman Empire. Buda, together with most parts of the country remained in Turkish hands until 1686¹

It was during or soon after the siege of Buda in 1541 that Gul Baba, "Father of Roses", who was a member of the Bektasi dervish order, died and was buried on a hill, called "Hill of the Roses". Evliya Celebi claims that Sultan Sulayman was one of those who carried his body to the grave².

The Tomb, or Turbe of Gul Baba

Immediately after the occupation of Buda, the town became the seat of a Pashalik, and it was Yahyapashazade Muhammad who erected the turbe over the tomb of Gul Baba between 1543 and 1548³. Soon this became a popular place of pilgrimage, frequented by pious Muslims from Turkey, Eastern Europe and even from the Arab world.

The turbe is situated on the eastern side of "Rozsadomb" or "Rose Hill", in the centre of a park, overlooking the Danube, the Margaret bridge and Pest on the left side of the river. In Ottoman times a mosque was also erected nearby. This was the Mustafa Pasa Cami which, it is claimed, was designed and erected

by the great Turkish architect Sinan in the middle of the 16th century⁴. It is well known that Sinan, as a young military engineer, was stationed in Hungary and that he was responsible for building a bridge between Esztergom and Parkany (now Sturovo in Czechoslovakia), some 50km north of Budapest.⁵ That the mosque did once exist in the neighbourhood of the turbe is also a fact; one of the streets on the eastern side of the park, where the turbe is situated, is still called "Mecset utca" or "Mosque street".

After the liberation of Hungary a Peace Treaty was signed at Pozsarevac. One of the conditions of the treaty was to preserve the turbe of Gul Baba in good order and to leave it open for Turkish and Muslim pilgrims. Nevertheless in 1689 the building became the property of the Jesuit order who converted it into a chapel. It remained in their hands until 1773. By the 19th century the building and its surrounding area came into the possession of an architect, whose name was Wagner. It was during the latter half of the last century that Count Eszterhazy, the Palatine of Hungary, ordered Wagner that, in accordance with the Peace Treaty of Pozsarevac, the building should be kept as a turbe and open for pilgrims. Thus Wagner restored the building to its former state and soon it was opened as a shrine, just as it was in Ottoman times. By the beginning of this century, after the death of Wagner, it fell into ruins once again. Its reconstruction began during the last war, but

C.A. s. 305-324, 1907, (PARIS)

LES HONGROIS ET LES ÉTUDES MUSULMANES

I

Originaires de l'Asie et fixés aux portes de l'Orient, les Hongrois, dont on connaît l'activité scientifique, ne pouvaient se désintéresser des études orientales. Voisins, depuis plusieurs siècles, d'un peuple musulman de même origine et parlant une langue analogue à la leur, ils devaient éprouver une prédilection spéciale pour les études musulmanes.

Ce fut, toutefois, un sentiment patriotique qui inspira leurs premiers travaux. L'étude des origines hongroises, disait Paul Hunfalvy (1), était presque un point d'honneur pour la science nationale. Voici plus de soixante-dix ans qu'un savant enthousiaste, Csoma de Körös, partait pour l'Asie dans le but d'y rechercher le pays d'origine des Hongrois. On connaît l'histoire à la fois si curieuse et si attachante de ce savant, histoire qui, par certains points, rappelle celle d'Arminius Vámbéry. Il ne craignit pas, pour

(1) Cf. la *Keleti Szemle*, I, 1900, p. 7.

nelle et à laquelle il a consacré tant de remarquables travaux, ainsi que pour l'état présent de l'Islam. Le second a, de son côté, la maîtrise pour l'arabe et les langues sémitiques.

Bien peu de savants ont eu une existence aussi mouvementée que celle de M. Vámbéry, et la lecture des deux volumes qu'il publiait en 1904 sous ce titre : *The Story of (my Struggles, The Memoirs of Arminius Vámbéry* (1), peut sembler celle d'un roman. Né en 1831 ou en 1832 on ignore la date exacte de sa naissance, les Juifs n'ayant pas eu, pendant fort longtemps, d'état-civil en Hongrie), dans le village de Saint-Georghen, le savant hongrois appartenait à une famille israélite originaire de Bamberg, d'où son nom : Vámbéry n'est que l'adaptation hongroise de *Bamberger*, « originaire de Bamberg ». Son père, Israélite fervent et talmudiste érudit, se livrait, pour vivre, au commerce des grains et fut victime du choléra de 1832. Sa mère, dont il ne cesse de louer l'admirable dévouement, l'emmena alors à Duna-Szerdahely, où elle continua, au prix de mille difficultés, le commerce qui les faisait vivre.

Le jeune Arminius commença ses études dans la communauté de sa nouvelle résidence, communauté qui passait pour la plus zélée de la Hongrie. Il y reçut, avec l'instruction religieuse, des leçons de langue hébraïque, puis passa à l'école communale protestante, pour y apprendre le hongrois et un peu de latin, et ensuite à la communauté orthodoxe de Saint-Georghen. Il devait achever ses études classiques dans des établissements catholiques, le collège des frères Piaristes et celui des Bénédictins de Presbourg.

Arminius Vámbéry, ses études terminées, se trouvait dénué de ressources. Il lui fallut accepter, pour vivre,

(1) London, T. Fisher Unwin, 1904, 2 vol. in-12, de 492 p. avec pagination continue.

1676 - 1976

10.5 EKİM 1993

PRENS FERENC RÁKÓCZI II.'nin
300. Doğum Yıldönümü

ANKARA'DAKİ MACARİSTAN HALK CUMHURİYETİ
BÜYÜK ELÇİLİĞİNİN ÖZEL BÜLTENİ

**300th anniversary of Prince Ferenc Rákóczi II.'s
birth.**

Special Bulletin of the Embassy of the Hungarian
People's Republic in Ankara

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Macaristen

ACTA ORIENT. HUNG.

Separatum

Tomus XXXV. Fasc. 1.

15 MART 1982

P. FODOR

BAUARBEITEN DER TÜRKEN AN DEN BURGEN
IN UNGARN IM 16—17. JAHRHUNDERT

HUNGARIAN NARRATIVE SOURCES OF OTTOMAN HISTORY

G. BAYERLE

The histories of the Ottoman Turks and the Hungarians were linked for 350 years. The warriors of the expanding Ottoman Empire of the fourteenth century raided and pillaged the Hungarian countryside. In the fifteenth century they defeated the Hungarian feudal army in pitched battles. Finally, in the sixteenth century, they subdued their arch rival in East Central Europe, conquering one half of its territory in the process and firmly incorporating *Budin vilayeti* into their realm. Naturally, stories from this major theater of daring exploits form a substantive part of monographs on the history of Turkey; and there exists no dearth of such books. Yet, even a casual perusal through these monographs makes it evident that their authors are interested only in the Turkish point of view. While Ottoman legends and official court histories have been carefully analyzed and interpreted, contemporary Hungarian sources have been almost totally disregarded by Turkish and Western historians alike.

Can this neglect be chalked up to simple indifference on the part of Ottomanists? Or perhaps Hungarian historians can also be blamed for not publicizing the copious amount and high quality of the Hungarian narratives for the sixteenth and seventeenth centuries. Furthermore, while hardly any Ottomanist has bothered to learn Hungarian, only a precious few of these materials have ever been translated into a major European language. Indeed, until recently, some of these narratives were not available in scholarly editions even in Hungarian.

In the present paper I shall attempt to take the first step towards alleviating this one-sided treatment of the Ottoman-Hungarian conflict by providing a brief sketch of extant Hungarian sources for the period. For an easier handling they are partitioned into four literary genres, although some of the works defy easy classification. In compiling the list, the term Hungarian was used in a broad sense — as having a geopolitical rather than an ethnic significance. Those who lived on Hungar-